

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakrt nad Cerkljimi, razmnožen na ciklostili. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodo" v Govcu pri Gorenji Trebuli, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojškim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobodjenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v razširjeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600

GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382

CEZAD - Ul. Restori 28 - Tel. 0432/731190

1500 LIR POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI
SPED. IN ABB. POST. GR. 1/50%

- diesel goriva
- plinsko olje za ogrevanje
- motorna olja
- les in premog za kurjavo
- peči in štedilniki na drva

Pooblaščen prodajalec
za tržaško pokrajino

Morda smo le bližje miru

MIRAN STARIC

Najmočnejša vojska na svetu je storila tisto, cesar od nje nihče več ni pričakoval: držala je svojo besedo. Na storilce enega od številnih bosanskih pokolov se je pognala flota letal, ki je prvič na Balkanu prestopila črto, ki ločuje mednarodne operacije ohranjanja miru od tistih vsiljevanja.

Zakaj so se v Natu odločili za napad prav zdaj, ko je ameriskemu mirovnemu načrtu kazalo dobro? Hrvati so se začasno odrekli vojaški operaciji v vzhodni Slavoniji, Muslimani so se z delitvijo Bosne na dve približno enaki polovici sprijaznili že lani, prva pozitivna znamenja pa so poslali celo s Pal. Pred tem so v Natu obljubljali zascito »varovanih območij« in kažen za etnično čiščenje, pa dopustili, da so Srbi potepali vsako njihovo besedo. Zračni napadi so možnosti za mir skoraj izničili. Srbi se utegnejo krvavo maščevati nad civilisti, Hrvati in Muslimani pa izkoristiti ohromelost sovražnika in sprožiti veliko ofenzivo.

Morda so v Washingtonu ocenili, da je krvavi pokol v Sarajevu znamenje, da se Karadžić ne namerava zlahka odreči odstotkom ozemlja okrog bosanske prestolnice, ki bi po novem mirovnem načrtu pripadli Muslimanom. Morda so Američani skušali utišati muslimanske grožnje z umikom iz mirovnega procesa. Morda so zahodni zavezniki o nujnosti ostrega vojaškega posega prvič prepričali Rusijo, ki je onemela na ključnem torkovem zasedanju skupine za stike. Morda so zeleno luč prižgali celo v Beogradu.

Združeni narodi, Nato in Združene države so začeli vračati zaupanje, vendar bodo morali akcijo izpeljati do konca. Odločitev, da bodo pri risanju mej na Balkanu F-16 zamenjali kalasnikove, lahko prinese uspeh ali demokratsko mednarodno skupnost požene v bankrot. Nato je vrjel kocko.

Berlusconi: Zmagali bomo

COMO - Silvio Berlusconi je pripravljen, da v vsakem trenutku kandidira za predsednika vlade, seveda, če bo desnosredinska koalicija zmagala na volitvah, o čemer pa nima dvoma. Lider Forze Italia je to povedal ob robu seminarja v Cernobbiu, kjer je pred časnikarji poudaril, da bi moral biti premier tudi državni poglavar in da bi ga morali izvoliti neposredno državljani.

Na 2. strani

Špediterji ne bodo popustili

Usluzbenci špediterskih podjetij, prevozniki, gospodarski operaterji, upravitelji in parlamentarci iz raznih krajev so se včeraj v Gorici sestali na skupščini, kjer so ocenili stanje po objavi okrožnice glavnega ravnatelja carinske službe, izrazili ogorčen protest zaradi krivičnega, predvsem pa škodljivega ukrepa in zahtevali njegov takojšen preklc. (Foto Studio Reportage).

Na 7 strani

SARAJEVO / TAKOJ KO SO NATOVA LETALA IZGINILA Z NEBA

Novi izstrelki na Sarajevo

SARAJEVO (Reuter, dpa) - Nato in Združeni narodi včeraj niso nadaljevali letalskega in topniškega napada na bosanske Srbe, čeprav so ti zavrnili umik s položajev v okolici Sarajeva. Po trinajstih urah pogajanj med poveljnikom bosanskih Srbov Mladićem je poveljnik sil ZN general Bernard Janvier sporočil, da ni dobil zagotovila, da bodo Srbi prenehali napadati »varovana območja« v Bosni.

Mladić naj bi na vse zahteve ZN odgovoril z značilnim »da, vendar« in si nakopal morebitne nove napade Natovih letal. General bo ukazal umik težkega orožja le, če bodo to storili tudi Muslimani. Vendar pa ni povedal, kaj natančno želi od vlade v bosanski prestolnici, na katero so včeraj znova padali izstrelki, ki so ranili sedem ljudi, med njimi dva otroka. Bosanski zunanji minister Sačirbegović je zaradi prekinitve letalskih napadov zagrozil, da se ne bo udeležil mirovnih pogajanj prihodnji teden v Zenevi. Ameriški posrednik Richard Holbrooke se je zato v Bruslju sešel s poveljniki Nata in po srečanju izjavil, da bo »zveza kmalu sprejela svojo odločitev«. Analitiki sicer menijo, da bodo o usodi Bosne odločala pogajanja.

Med enim bombardiranjem in drugim se Ratku Mladiću pač prileže partija biljarda

OPČINE / V PARKU FINŽGARJEVEGA DOMA

Uradna otvoritev 30. jubilejne Drage

PROSLAVA BAZOVIŠKIH ŽRTEV

Koledar spominskih svečanosti:

- v sredo, 6. septembra ob 17. uri polaganje vencev na pokopališču pri sv. Ani v Trstu
- v sredo, 6. septembra ob 20.00 zadošna masa v bazoviški cerkvi
- v petek, 8. septembra ob 16. uri spominska svečanost ob spomeniku v Prešernovem gaju v Kranju
- v nedeljo, 10. septembra ob 15. uri osrednja proslava ob spomeniku na bazoviški gmajni

NSK: Odbor za proslavo bazoviških žrtev

OPČINE - Predsednik Društva slovenskih izobražencev Sergij Pahor je včeraj uradno odprl 30. jubilejno Drago in orisal prehojeno pot kljub tezavam, ki jih ni manjkalo izrazil ogorčenje nad mazaskimi akcijami zadnjih dni po naših vaseh. Med številnimi gosti sta spregovorila tudi predsednik deželne sveta Furlanije - Julijske krajine Milos Budin, ki je izrazil željo, da bi Slovenci v Italiji lahko osnovali enotno organizacijo, ki bi povezovala vse kulturne in družbene ustanove, ki so nam skupne, in deželni tajnik Slovenske skupnosti Martin Breclj, ki je poudaril zggodovinsko vlogo Drage pri snovanju slovenske državnosti. Otvoritveni slovesnosti je sledilo predavanje novinarja Danila Slivnika.

Na 2. strani

Srečanje treh dežel

PEC - Na meji med Slovenijo, Italijo in Avstrijo so se včeraj sesli predstavniki Celovca, Gorice in Nove Gorice, obmejnih mest, ki so pobratena že trideset let. Prireditev sodi v okvir srečanja treh dežel, ki bo potekalo prihodnji teden na istem mestu, udeležili pa se ga bodo prebivalci Slovenije, Furlanije Julijske-krajine in Koroske. Nekaj sto udeležencev je prisluhnilo besedam zupanov Crtomirja Spacapana, dr. Gaetana Valentija in Leopolda Guggenbergerja. Navzoče so pozdravili tudi župani obmejnih občin Trbiz, Podrošt in Kranjska Gora.

Novogoriški zupan Spacapan je dejal, da sodelovanje med mesti pomeni začetek snovanja delovne skupnosti Alpe-Jadran, kar pomeni, da so se meščani Gorice, Nove Gorice in Celovca že pred tridesetimi leti zavedali, da je prihodnost srednjeevropskega in tudi sirsega prostora le v sodelovanju.

Na srečanju, ki bo prihodnji teden dobilo siršo podobo s tradicionalnim, že sedemnajstim srečanjem prebivalcev treh dežel, na katerem pričakujejo približno petnajst tisoč obiskovalcev, je obiskovalce pozdravil predstavnik Evropske unije na Dunaju dr. Rothar. Izjavil je, da je prepričan, da bo Slovenija kmalu postala polnopravna članica unije.

Vojko Cuder

Zahteve po prekinitvi jedrskih poskusov

ZÜRICH - Zaradi petkove akcije francoskih komandosov je švicarska sekcija gibanja Greenpeace zahtevala od svoje vlade oz. zunanjega ministra Cottija, naj zaradi kršitve mednarodnopravnih nacer intervenira pri francoski vladi, od francoskih oblasti pa Greenpeace zahteva tudi izpustitev kapitana ladje MV Greenpeace.

Včeraj se je v Tokiu zbralo približno sedem tisoč meščanov, ki so nasprotovali francoski izvedbi jedrskih poskusov. Zahtevali so prekinitev vseh poskusov in zagrozili z bojkotom francoskih izdelkov.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Kaznovati krivce za oskrumbe

Na Opčinah in v repentabski občini so nasi ljudje že očistili spominski obeležji padlim, ki so jih pomazali fasisti skupaj s spomenikom v Lonjerju.

Stran 3

Praznik solate na Kolonkovcu

Na Debelisovi domačiji pri Kolonkovcu je bil včeraj tradicionalni Praznik solate, ki je obsegal tekmovanje ter prijetno družabnost.

Stran 4

Najstnik v smrtni nevarnosti

Osemnajstletnik je pred dvema mesecema dobil vozniško dovoljenje, včeraj pa se pri Miljah zaradi previsoke hitrosti zabil v obcestni drog.

Stran 4

Gorica: slovenska konzulta

Na goriskem zupanstvu so končno umestili občinsko konzulto za vprašanja slovenske manjšine. Clani so za predsednika izvolili Rudija Pavšica.

Stran 7

Predstavitev košarkarjev Illycaffeya

Včeraj je bila v prostorih muzeja Revoltella uradna predstavitev košarkarjev Illycaffeya, ki tudi letos nastopajo v italijanski A1 ligi.

Stran 32

ZKD

50

LET
KULTURE

pod pokroviteljstvom Občine Dolina
v sodelovanju s Komisijo za kulturo pri SKGZ

8. 9. in 10. septembra 1995
v Ricmanjih, Dolini in Prebenegu

CERNOBBIO / PREDSEDNIK VLADE NAJ BO TUDI DRŽAVNI POGLAVAR

Berlusconi štarta na najvišji položaj

»Na volitvah bomo zmagali, pa naj bodo kdajkoli«

CERNOBBIO - Silvio Berlusconi je prešel v napad. Na uro dolgi tiskovni konferenci v Cernobbiu, kjer teče mednarodni seminar ustanove Ambrosetti, je udrihal po vseh, ki niso na desni, vnovič pa si je privoščil, čeravno ga ni imenoval, tudi predsednika republike.

Kako si zamislija državno ureditev, so ga vprašali. Preprosto: predsednik vlade naj bo tudi državni poglavar, izvolijo pa naj ga neposredno državljani; v parlamentu naj ostaneta dve zbornici, od katerih bo ena izdajala zakone in nadzorovala izvršno oblast, druga pa bo namenjena krajevnim avtonomijam. Kaj meni o zamisli zaveznika Buttiglioneja, pa tudi Finija, ki sta liderja Forze Italia predlagala za premiera? »Ce bo prišlo do takšne ustavne reforme, ki bo predvidevala združitve obeh funkcij v eni osebi, se bom pač moral kandidirati,« je odgovoril in nadaljeval takole: »Ce pa bomo ohranili sedanjí sistem, v katerem predsednik vlade igra reprezentančno vlogo in skrbi za diplomatske odnose, zunanjo politiko in tekoče zadeve, potem se bom docela posvetil velikim reformam, saj bom njihov režiser.« K temu je pripomnil, da se sicer sam ne more kandidirati, da pa se bo, ce bo to volja vseh strank, ki sestavljajo desnosredinsko koalicijo. »In ce bo medtem rešen problem nezdržljivosti funkcij (medijskega magnata in predsednika

Silvio Berlusconi odgovarja na vprašanja novinarjev v Cernobbiu (AP)

vlade, op. ur.),« je dodal.

Berlusconi so cašnikarji vprašali tudi za mnenje o tem, kdaj bi kazalo oklicati volitve, saj je znano, da se zanje že dolgo časa ogreva. »Volitve bodo takrat, ko bo tisti, ki se lahko odloči zanje, prepričan, da bo zmagala določena politična stran, ali bolje, ko bomo imeli par condicio, ko bodo nadedi gobcnik privatnim televizijskim postajam, normalizirali RAI in spremenili volilni zakon in ko bo vodjo desne sredine doletela sodna nezgoda - vendar bodo razočarani,« je bil sarkastičen. »Toda mi bomo vseeno zmagali, in sicer ne glede na to, kdaj bodo volitve, kajti uverjen sem, da bo med ljudmi prevladal razum,« je še odločno zatrdil

BENETKE / FILM

Bienale včeraj v znamenju Pier Paola Pasolinija

BENETKE - Na Mostri je debitiral prvi italijanski film v tekmovalni sekciji (druga dva sta »Romanzo di un giovane povero« Ettoreja Scole in »L'uomo delle stelle« Giuseppa Tornatoreja). To je »Pasolini: un delitto italiano« (Pasolini: italijanski zločin) Marca Tullia Giordane, vse prej kot enostavno delo, saj kate-rikoli ocena na njegov racun presega v odločilni meri podrocje filma, kakor se fikcija prepleta z dokumentarnimi posnetki. Filmovo učinkovito pricevanje predstavlja pomemben moment beneskega festivala. Mimo je dvajset let od Pasolinijevega umora, toda njegove okoliscine in posledicne uradne razlage niso se razresile paradoksa: je mogel clovek, ki je s svojim opusom strogo

pokazal na nemoralnost tedanje Italije, umreti zaradi zagresenega nemoralnega dejanja? Italijansko sodstvo je dolocilo tovrstno razlago. Danes Pasolinijev lik ostaja kompleksen, občutki, ki jih sproza, se zapletajo v gost voz. To je čas, ko razmisljamo o vrednosti Pasolinija za Italijo. Njegova generacija ga pogreša, današnja pa »zre« izsledke njegovih analiz. Obema je film namenjen, ne da bi tkal nemogoče biografije; dokumentirane slike ogabnega zločina, ki jih je Giordana položil v samo filmovo sredisce, so v prvi vrsti najbolj zgovorno pricevanje, da je Pasolinija zabodla ne neka roka ponizanega mladostnika, ampak številne skrivnostnih zatrotnikov.

Igor Devetak

CATANIA / UBILI ŽENO "NITTA" SANTAPAOLE

Zverinski umor je še neznanka

Maščevanje ali boj za prevlado

CATANIA - Preiskovalci nimajo dvomov, da je umor Carmele Minniti, zene priprtega mafijskega kolo- vodje Benedetta »Nitta« Santapaole, le hladnokrvno in zverinsko mascevanje. Carmelo »Grazio« Minniti sta najeta morilca ubila v petek okrog 22. ure; potrkala sta na vrata stanovanja v poslopju v Ul. De Chirico v kraju Tremestieri Etneo v severnem predmestju Catanie. Za družino Santapaola so bile kontrole ter odnosi s preiskovalci in sodniki nekaj povsem običajnega tudi v poznih večernih urah. Grazia Minniti je pričakovala vesti sorodnikov, zaskrbljena pa je bila tudi zaradi moževega zdravstvenega stanja. Zato je odprla vrata, ni pa imela sploh časa, da bi mlada obiskovalca kaj vprašala; morilca sta najprej odrinila hčer, nato pa iz revolverja izstrelila številne naboje, ki so žensko zadeli v glavo in prsa. Morilca sta nato nemoteno zbežala, saj je njun beg omogočila pomanjkljiva razsvetljava ulice, v kateri je prišlo do umora;

oddaljila sta se z avtomobilom, s katerim sta tudi prispela. Balkoni sednjih stanovanj so se takoj razsvetlili: tisino sta prebila le jok in vpitje Carmeline hčere, ki je bila v trenutku umora v stanovanju. Kaj kmalu pa je zavladala popolna tišina, saj je smrt žene vsakega kolo- vodje le zasebna stvar družine, ki v tišini trpi in zatre vsa tudi najgloblja čustva.

Kdo in zakaj je umoril Grazia Minniti je trenutno še velika neznanka; preiskovalci menijo, da bo treba počakati še nekaj časa, da lahko razjasnili razloge umora. Razjasniti bodo morali, ali je slo za zasebno mascevanje, ali pa za neposredno sporočilo tistim, ki morajo odlocati, kdo bo Santapaoli nasledil pri vodenju mafijskih organizacij. Ne izključujejo niti, da se je s petkovim umorom verjetno zaključilo zgodovinsko obdobje mafije iz Catanie in da umor lahko potrjuje dosego novega dogovora med raznimi klani za nadzor nad mestom.

OPČINE / PREDAVANJE DANILA SLIVNIKA O PETIH LETIH DEMOKRACIJE V SLOVENIJI

Občinstvo Drage okronalo Janšo in dokončno odpisalo Peterleta

OPČINE - Predavanje ljubljanskega novinarja Danila Slivnika »Slovenija po petletni demokraciji« naj bi bilo - taka so bila vsaj pričakovanja - osrednji trenutek letosnje jubilejne 30. Drage. To je tudi razumljivo, saj je bilo vprašanje demokracije v Sloveniji ena nosilnih tem Drage od njene nastanka do današnjih dni in organizatorji so želeli v letosnjem politično sorazmeroma mirnem letu - saj Slovenija sedaj ni v predvolilnem času - pripraviti nekakšen obracun teh petih razburljivih let.

Slivnik je to naredil s svojega zornega kota. Obravnaval je tri prelomne dogodke: prve demokratične volitve, osamosvojitve in lastninjenje, ob vseh treh primerih (kjer je lastninjenje proces, ki se še ni iztekel) pa je izhajal iz stališča, da je bila pred temi dogodki levica zelo zaskrbljena, ob koncu pa je vselej iztržila največ. Dogajanja je predavatelj zabeležil s številnimi podrobnostmi in mnogimi kuloarskimi govoricami, v bistvu pa je vsa dogajanja osredotočil na tri ljudi: na Kucana, ki ga je predstavil kot prebrisanega voditelja prejšnjega režima, ki je znal vedno poiskati zase najuspešnejšo rešitev, Peterleta, kot neizkusenega voditelja nove vlade in kasneje rezervno kolo Drnovske vlade, v kateri SKD ni znala biti korektiv, ampak je postala samo servis, ki omogoča politiko leveice, in Janeza Janso, »junaka« lanske Drage, »junaka« osamosvojitve Slovenije, pa tudi edinega resničnega voditelja sedanjega opozicije. Ob tem pa je Slivnik se izkoristil prilžnost za napad na intelektualce - omenil je Veljka Rusa, Spomenko Hribar

(pred petimi leti so je na Dragi predstavili kot prvo damo slovenske pomladi) in z neokusno pripombo Franceta Bučarja - katerim očita, da se ne zoperstavijo sedanjemu političnemu vodstvu, ob koncu pa je

dejal, da bodo volitve, ki bodo prihodnje leto, zadnja prilžnost, da pride v Slovenijo do »resničnih« sprememb. Slovenska javnost je namreč zmehčana in marsikdo že trdi, da sploh ne bo sel volit...

Slivniku je pritrdilo mnogo razpravljalcev; pravzaprav je prišlo v razpravi na dan, da resnični nasprotnik tokrat ni Kucan, ampak je to Peterle, ki je bil (v odsotnosti) deležen kopice napadov, bolj ali manj odkritih obtožb

(z nasmihanjem med občinstvom) in posega slovenskega veleposlanika v Parizu ter ministra v Peterletovi vladi Andreja Capudra, ki je na meji med ironijo in cinizmom v openskem sotoru poteptal svojega strankarskega predsednika, cloveka, ki je bil se pred dvema letoma prvi heroj Drage. Janezu Janši, ki je mimo sedel v prvi vrsti in poslušal ter je sele proti koncu spregovoril, ni bilo treba kaj dosti dodati: dejal je, da za spremembe se ni prepozno, ker postopek lastninjenja se ni končan ter da v strankah slovenske pomladi, torej v kartelu, ki ga on vodi, niso več tako neizkuseni kot pred petimi leti. Pozel je najburnejši aplavz. Sporocilo večera je bilo jasno, prav tako pa je bilo jasno, da je publika Drage dokončno obrnila hrbet Peterletu in kronala Janso za svojega novega liderja.

Bojan Brezigar

Občinstvo med včerajšnjim predavanjem Danila Slivnika (f. Krizmančič - KROMA)

Na Dragi mladih o sredstvih javnega obveščanja

Z okroglo mizo o medijih in njihovih odnosih s politiko, pluralizmom in etiko se je včeraj zaključila 5. Draga mladih, ki je bila letos posvečena aktualni temi sredstev javnega obveščanja. Zbranim so svoja gledanja predstavili novinarji Drago Legisa, Vida Petrovčič in Danilo Slivnik, in to s precej različnih zornih kotov, ki pač izražajo drugačnost okolja, v katerih profesionalno delujejo.

Dolgoletni novinar Radia Trst A in predstavnik vsedržavne novinarske zbornice Drago Legisa se je najprej dotaknil novih elektronskih medijev: »Iz tega bo nastala globlja in radikalnejša revolucija od Gutenbergove«, je dejal Le-

gisa, ki je zatem poglobil deontološka pravila italijanskega novinarstva. Med drugim je naglasil, da morajo mnenja in komentarji biti ločeni od poročanja in je obsodil »kaotično informacijo«, ki ustvarja zmedo in škoduje tako posameznikom kot družbi nasploh. »Svoboda izražanja ima samo eno omejitev - svobodo in pravice drugih« je zaključil Legisa.

Pristop ljubljanskih gostov - televizijske komentatorke Vide Petrovčič in nekdanjega Delovega namestnika glavnega in odgovornega urednika, danes pa direktorja revije Mag Danila Slivnika - pa je bil vezan na sedanjo problematiko novinarstva v Sloveniji. Po njuni

presoji naj bi večina slovenskih medijev se vedno bila »v rokah onih, ki so imeli oblast v prejšnjem režimu«. V Sloveniji se ni urejeno vprašanje lastništva medijev: za Petrovčičevo manjka potrebna »razvidnost in jasnost« na tem področju, za Slivnika pa bo pravo neodvisnost zagotovila sele čez čas komercializacija medijev.

V razpravo, ki jo je vodila Breda Susic, je poseglo več udeležencev letosnje Drage mladih, kakor tudi gostov iz Slovenije.

Okrogli mizi je sledilo se popoldansko skupno razmisljanje o letosnji temi in o doprinosu, ki so ga dali predavatelji in ostali udeleženci 5. Drage mladih.

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE

Z novim šolskim letom tudi nove težave

Plodno srečanje med SSŠ iz Trsta in Gorice

V četrtek sta se v Gorici srečali pokrajinski tajnistvi Sindikata slovenske šole iz Trsta in Gorice. Obnovili so medsebojne stike in preresetali morebitne oblike večjega skupnega sodelovanja v prid slovenske šole.

Obe tajnistvi sta si bili edini v ugotovitvi, da je medsebojno sodelovanje potrebno, saj je problematika v globalnem v marsicem enaka. Pogovori so se sukali tudi glede delovanja solskega odbora, ki naj bi reševal celotno solsko problematiko dežele Furlanije - Julijske krajine.

Domenili so se, da bo na srečanjih solskega odbora redno prisoten predstavnik goriskega tajnistva in morebitni predstavniki prizadetih solskih institucij.

Srečanje lahko ocenimo kot zelo pozitivno, saj je postavilo temelje za izboljšanje medsebojnih odnosov in okrepilo sodelovanje na sindikalnem področju. S pricetkom novega solskega

leta pa so se zacele konkretne težave za Sindikat slovenske šole. Namesto dveh oseb, oproscenih pouka v tajnistvu in ene osebe v sindikalni komisiji, ki deluje na solskem skrbnistvu v Trstu, zacenja Sindikat slovenske šole novo solsko leto samo z eno osebo, oprosceno pouka, ki naj bi opravljala vse sindikalne zadolžitve. Kljub temu, da je Sindikat slovenske šole po številu vpisanih članov drugi solski sindikat v pokrajini Trst in je to predocil že pred časom ministru za solstvo in deželni oblastem, je njegovo redno delovanje pod velikim vprašajem. V novem normativu, ki ureja dodelitev sindikalnih dopustov (D.P.C.M. 770 z dne 27.10.94 in Uradni list št. 197 z dne 2.9.95) pa našega sindikata ne zasledimo med priznanimi manjšinskimi solskimi sindikati.

Senatorji, ki zastopajo manjšine in med njimi tudi sen. Darko

Bratina so že pred časom predlagali popravek, da naj novi normativ, ki ureja sindikalne dopuste, ne diskriminira nobenega sindikata jezikovno priznanih manjšin v Italiji.

Sindikat slovenske šole bo zaprosil ministra za solstvo, kot mu je bilo prikazano ob priložnosti obiska v Rimu, naj upošteva pri dodelitvi sindikalnih dopustov, da je SSS edini deželni sindikat, ki združuje vse slovenske solnike sol vseh vrst in stopenj.

Upati je, da bo napovedani obisk članov solskega odbora pri Tržaškem solskem skrbnistvu, ki naj bi bil predvidoma v naslednjem tednu, pripomogel k rešitvi problema in da bo Sindikat slovenske šole tudi v letošnjem solskem letu lahko opravljal svoje sindikalno delo, saj je na tem področju prav letos veliko sprememb, ki jih prinaša nova delovna pogodba.

OPENSKO IN REPENTABRSKO OBELEŽJE OČIŠČENI

Skrunilce na zatožno klop!

Pomazali so tudi lonjerski spomenik

Spomenik na Opcinah so domačini včeraj počistili (foto KROMA)

Ko smo v preteklosti precestopkrat navsezgodaj zjutraj zapazili, da so nam pod varnim zavetjem temne noči neofašistični faloti pomazali ta in oni spomenik padlim ali spominsko ploščo, smo jih delj časa nalašč pustili kar take: s crno barvo posvinjane, porisane s kljukastimi krizi in runskimi znamenji, popisane pa z najbolj gnusnimi protislovenskimi, protislovanskimi in protipartizanskimi gesli. Taksnimi pač, kot jih

premore kultura črno-srajčniskih paranoikov.

Obeležja pa smo pustili oskrunjena tudi zato, da bi pristojne oblasti opozarjali, naj krivce izsledijo in postavijo na zatožno klop. Toda zaman. Ce nas spomin ne vara, niso policisti in karabinjerji doslej zaupali roki pravice niti enega samega mazaca, kaj sele, da bi podleže nagnali pred sodnika. Vsaka, pa se tako blaga obsodba, bi bila dobrodošla. To pa iz dveh razlogov. Prvic, ker

bi dokazala politično voljo, pomesti z netilci medetnicne mrznje in sovražniki sožitja, drugic pa, ker bi se morebiti dalo dognati, kdo vse jih podziga. Mogoče pa nekateri ravno tega ne marajo.

Nočni krokarji so že lep čas mirovali, zdaj pa so se spet pojavili. Najprej so se spravili nad spomenik v openski Narodni ulici in ploščo na Poklonu (Repentabor), potem pa se na lonjersko obeležje. Tokrat so se naši ljudje odločili drugače - da bodo namreč nesnago odstranili. Receno, storjeno. Openci in repentabrski občani so to storili včeraj pozno popoldne, k akciji pa so ljudje pristopili, ker jo je bil napovedal nas dnevnik, ker je sel glas o tem bliskovito od enega do drugega in ker so slovenski mladinci na to opozarjali z letaki že med Jadranovim košarkarskim turnirjem v petek zvečer na Proseku, pa se včeraj zjutraj po Opcinah. V Narodni ulici se je tako zbrala kar manjša množica, v kateri je bil tudi pokrajinski predsednik VZPI-ANPI.

Dogodek je obsodil se pokrajinski tajnik DSL in nastopil pri oblasteh. Kdaj ga bo tudi kdo iz vrst »spreobrnjenih« Finijevecev, ko že hodijo na festivale Unità?

Drago Gasperlin

Oskrunjeni spomenik v Lonjerju (foto KROMA)

NARAVNE LEPOTE / INFORMACIJSKI CENTER V BOLJUNCU

Strokovno po Glinščici

Naravoslovni vodiči nudijo informacije in vodijo šolske skupine

Naravne lepote doline Glinščice izvajajo vse več nedeljskih izletnikov ter turistov, ki si poleg Miramara in Sv. Justa zazelijo tudi osvežujočih sprehodov v naravo. Dolinska občina se seveda dobro zaveda tega izjemnega naravoslovnega, zgodovinskega in arheološkega bogastva, ki pa je potrebno primerne valorizacije in reklame. Solske skupine iz nase dežele ter celo iz Veneta in Lombardije že precej let prihajajo na poučne sprehode, v ta namen je zato Občina ustanovila v prostorih Kulturnega doma Fr. Preserna v Boljuncu informacijski center, ki naj bi nudil vse potrebne strokovne informacije, izkušeni naravoslovni vodiči pa vabijo na zanimive in poučne sprehode po različnih poteh naravnega parka. Informacijski center je bil odprt že leta 1991, zaradi različnih težav pa delovanje centra ni steklo vse do leta 1994, ko je Občina poverila upravljanje vodcem združenja PI-CEA, ki že dolgo sodeluje s solami vseh stopenj pri raznovrstnih projektih, kot je npr. »Scuolambiente«. Združenje vodicev skrbi za vrsto pobud v naravi; med

drugim nudi vodene ogledde Carsiane ter tržaškega Krasa. Stirje vodiči (med katerimi je tudi diplomirana biologinja Damjana Ota), ki se vrstijo v informacijskem centru, nudijo skupinam, ki prihajajo na izlet pretežno v spomladanskih in jesenskih mesecih, krajsi informativni prikaz s pomočjo audiovizuelnega materiala (diapozitivni in videokasete o Glinščici ter drugih naravnih lepotah nase dežele, panoji s starimi slikami, ki prikazujejo nekoč »golo« Glinščico) sledijo pa vodeni poučni sprehodi po dolini sami. Center ni se popolnoma »zazivel« (kljub razveseljivemu številu kakih 250 obiskov na sezono), nacrto je seveda ogromno (razna strokovna predavanja, stalne razstave, poučne table ipd.), njihova izpeljava pa je seveda odvisna od časa in finančnih zmožnosti. Skupina iznajdljivih vodicev je v ta namen osnovala širši nacrt delovanja, ki ga bo v kratkem predstavila občinski upravi. Informacijski center je odprt vsak konec tedna in sicer v sobotah od 14. do 17. ure in v nedeljo od 9. do 14. ure. v prizidku boljunskega gledališča Fr. Preserna. (V.V.)

Kongresno dejavnost na Tržaškem bodo okrepili

Pod okriljem ustanove Promotrieste, ki upravlja kongresni center znotraj Pomorske postaje, bodo čez nekaj dni odprli Convention Bureau Trieste. Slo bo za periferi urad vsedravnega Convention Bureau Italija: ta usklajuje kongresno dejavnost v vsej državi, tržaški urad pa bo koordiniral takšno dejavnost na pokrajinski ravni, čeprav naj bi se njegov delokrog pozneje raztegnil na vso Furlanijo-Julijsko krajino, kakor tudi na celovito srednjeevropsko območje.

VARNOST / CIVILNA ZAŠČITA V ŠOLAH

Koristni štiridnevni tečaj za večjo varnost v šolah

V okviru projekta »Scuola sicura«, ki ga organizira tržaška prefektura, se bo od 4. do 7. septembra v prostorih liceja Dante Alighieri odvijal koristen tečaj civilne zascite v šolah. Tečaj predvideva lekcije o pravilni evakuaciji, preventivi nesreč v šolah, na domu, na službenem mestu ter na cesti, osnove prve pomoči, lekcije o protipotesnih in protipožarnih normah, sistematični pregled solskih struktur (ki ga bo vodil občinski tehničar izvedenec civilne zascite Paolo Sacchetti), informativno srečanje o nalezljivih boleznih, virusu aida, odvisnosti od mamil, zastrupitvah in klopah.

Tečaj bodo vodili izkušeni strokovnjaki, srečanja pa se bodo odvijala, kot že rečeno, od ponedeljka 4. septembra do četrtega 7. septembra, od 15. do 18.

ure v prostorih glavne učilnice liceja Dante Alighieri.

V okviru tečaja bodo strokovnjaki sestavili naknadni informativni program civilne zascite za dijake, starše, učno in neučno osebje.

Protestno zborov društva Edinost

Danes od 11.30 do 12.30 bo v Trstu, na sredini Trga zedinjenja Italije 69. redno mesečno protestno zborovanje na javnem prostoru, s katerim zeli družbeno-politično društvo Edinost izraziti protest proti vedesetletni zamudi pri izdaji izvršnih predpisov za izvajanje sestega člena ustave, enega od temeljnih načel zakona republike in proti naklepu vlade, da z rednim zakonom ukine pravico do rabe slovenskega jezika v odnosih z oblastmi tudi v primerih, v katerih je to že sedaj mogoče na osnovi neposredne normativne operativnosti 6. člena ustave, v smislu razsodbe ustavnega sodišča št. 28. iz leta 1982.

Ob tej priložnosti bo orisana razsodba deželnega upravnega sodišča št. 358 z dne 23. avgusta 1995, ki je odpravila omejitve o rabi slovenskega jezika v odnosih s tržaško občinsko upravo.

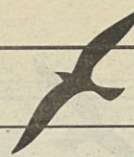
ADRIA
ADRIA AIRWAYS

SLOVENSKI LETALSKI PREVOZNIK

**IZ LJUBLJANE V
BARCELONO, FRANKFURT,
LONDON, MÜNCHEN,
ISTANBUL, MOSKVO,
KOPENHAGEN, PARIZ,
PRAGO, RIM, SKOPJE, SPLIT,
TIRANO, DUNAJ, ZÜRICH**

Informacije in rezervacije:

- ADRIA AIRWAYS, Ljubljana, Kuzmičeva 7, tel. 061/131-81-55
- prodaja vozovnic Ljubljana, Gospodarskega 6, tel. 061/313-312
- ADRIA AIRWAYS, Maribor, Cankarjeva 3, tel. 062/27-038, 26-155
- ADRIA AIRWAYS, Koper, Pristanška 45, tel. 066/38-458, 38-512

NOVICE

Velik uspeh kotalkarske revije

Na dvorišču Prosvetnega doma na Opcinah je bila sinoči že tradicionalna kotalkarska revija, ki jo prireja SD Polet. Kot običajno je nastop kotalkarjev openskega športnega društva pritegnil številne prijatelje in ljubitelje kotalkanja. Revija se je začela z običajno koraknico, nadaljevala pa s ponovitvijo Ponchielijeve polke »Ples ur«; v drugem delu so kotalkarji društvene tekmovalne skupine izvajali Pavarottijevo »Nessun dorma«, sledila pa sta škotski ples in nastop para Rinaldi-Bonutti, ki sta člana italijanske državne reprezentance. Kotalkarsko revijo bodo ponovili danes ob 18. uri.

Od jutri možnost podpisa za predložitev referendumov SKP

Pokrajinsko tajništvo SKP sporoča, da bo zbiranje podpisov za predložitev deželnih referendumov za zdravstvo in javno solanje, od jutri, ponedeljka 4. septembra, možno tudi v občinskih izpostavah. Referendumi, ki zadevajo zdravstvo, želijo ukiniti norme, ki predvidevajo zmanjšanje števila zdravstvenega osebja v javnih bolnicah, kar je v veliko škodo posebno glavnih tržaskih bolnic »Maggiore«. Prebivalci miljske, dolinske, repentabske, zgoniske in devinsko-nabrežinske občine lahko podpisujejo predložitev referendumov v tajnistvu občine.

Delna stavka v podjetju za dobavo elektrike in vode

Sindikati FNLE-FLAEI-UILSP (elektroindustrija) najjavljajo stavko za torek, 5. septembra; na sedežu občinskega podjetja za dobavo elektrike in vode v Ul. Genova 6 bo zato okence št. 39 zaprlo ob 9.40. Zaradi stavke bodo možne določene upočasnitve oz. prekinitve v dobavi elektrike in vode, nekatera najavljena popravila dela pa bodo prenesena.

Gost promet in zastoji

Včeraj se je na vseh tržaskih cestah odvijal zelo gost promet. Ponekod je prišlo do zastojev, kakor na avtocesti pri Padricah, kjer je zaradi trčenja med tovornjakoma promet nekaj časa bil popolnoma prekinjen (foto KROMA). Zaradi trčenja je zastal promet tudi v tunelu pri Senenem trgu. Na mejnih prehodih so najdaljše vrste zabeležili pri Rabojezu, kjer se je kolona vozil neprekinjeno vila dobrih 700 metrov.

»Zelena številka« bo odpravila vrste na univerzi

Univerzitetni študentje, ki so dolge ure sedeli na stopnicah tržskega vseučilišča in čakali, da pridejo na vrsto pri okencu, si končno lahko oddahnejo. Univerza je končno spoznala, da tak sistem onemogoča normalni potek dela uradnega osebja v tajnistvu, ki je preobremenjeno, poleg tega pa pomeni za študente neskončno cakanje v vrsti za vsako minimalno informacijo. Z jutrišnjim dnem bo za vse lažje: deloval bo namreč brezplačni telefonski informativni servis »Numero verde«. Študentje, ki bodo zavrteli številko 167-236-916, bodo lahko brezplačno dobili vse potrebne informacije o raznih birokratskih postopkih, o administrativni organizaciji tržskega vseučilišča, o univerzitetnih programih ter nasvete za sestavo študijskega načrta in post-diplomskega študija. Informativni telefonski servis bo deloval od ponedeljka do petka od 8. do 14. ure.

izbrskali iz podstresnih skrinj in iz spomina ljudi, da bi obogatili poznavanje zgoniske zgodovine med fasizmom in osvobodilno vojno, poznavanje v pozabo tavaajoce ledinske zapuščine in poznavanje prav tako izumirajočih starih seg in navad. In doživetje za vse ostale, ki so se lahko zamislili ob poslušanju pretrseljivih utrinkov iz časov suženjstva pod okupatorjem, ali pa se nasmehnili ob pripovedovanju o nekdanjih ljudskih verovanjih in o prazničnih navadah.

Dvotedensko iskanje sledov preteklosti na Zgoniskem, ki so jih posneli na diapozitive ter zarisali na velike panoje, razobešene v dvorani, je mimo. Sedaj bodo izšli se v tiskani besedi, delno tudi v tisti, ki jo pripravlja zgoniska občina, kot je v petek v svojem zahvalnem govoru zagotovila županja Tamara Blazino. Prihodnje raziskovalno srečanje pa se bo spet odselilo nekoliko dlje. Morda v Beneško Slovenijo, morda pa celo na Korosko. Tako je namreč povedal Milan Pahor, ravnatelj NSK in vodja raziskovalnega tabora, potem ko je orisal potek letošnjega srečanja in se zahvalil vsem, ki so pripomogli, da je do njega prišlo, začeni z občinsko upravo. Mladi raziskovalci pa ne bodo do prihodnjega avgusta praznih rok. Že v kratkem se bodo namreč s posebno pobudo spomnili pred letom dni umrlega Pavla Stranja, nepozabne duše raziskovalnih prizadevanj v zamejstvu.

Priznanja uslužbencem ENEL

Včeraj so v prostorih tržske Pomorske postaje izročili kolajne in diplome 271 uslužbencem Enel-a iz nase dezele, ki so izpolnili 25-letno delovno dobo v obdobju 1993-94. Med nagrajenci so bili funkcionarji, uradnisko osebje ter delavci.

PRI MILJAH / Z AVTOMOBILOM V DROG

Hudo ranjen 18-letni voznik

Vozniško dovoljenje je prejel pred komaj dvema mesecema

V oddelku za oživljanje se mlad in neizkušen voznik bori s smrtjo. Včeraj ob 15. uri se je 18-letni Vincenzo De Monte iz Ul. Costalunga 78, ki je dobil voznisko dovoljenje pred dvema mesecema, peljal v svojem opelu corsa proti Miljam. V avtomobilu sta bila se 18-letna Gabriele Silvani iz Ul. Papiriano 7 in Cristian Doz iz Ul. Molino a Vento 84. Na ravnem odseku ceste pred miljsko gasilsko postajo je neizkušen sofer verjetno zaradi visoke hitrosti zavozil v obcestni drog razsvetljave.

Iz bližnje postaje so takoj prihiteli gasilci, nato se karabinjerji in rešilec službe 118. Najhuje je bil ranjen voznik: nezvestnega so ga prepeljali v katarsko bolnišnico. Bil je v komi; sprejeli so ga na oddelku za oživljanje, zdravniki pa so si pridržali prognozo. Potnika sta utrpela samo nekaj udarcev, zdraviti se bosta morala dva tedna.

Granate ne povezujejo z islamskim terorizmom

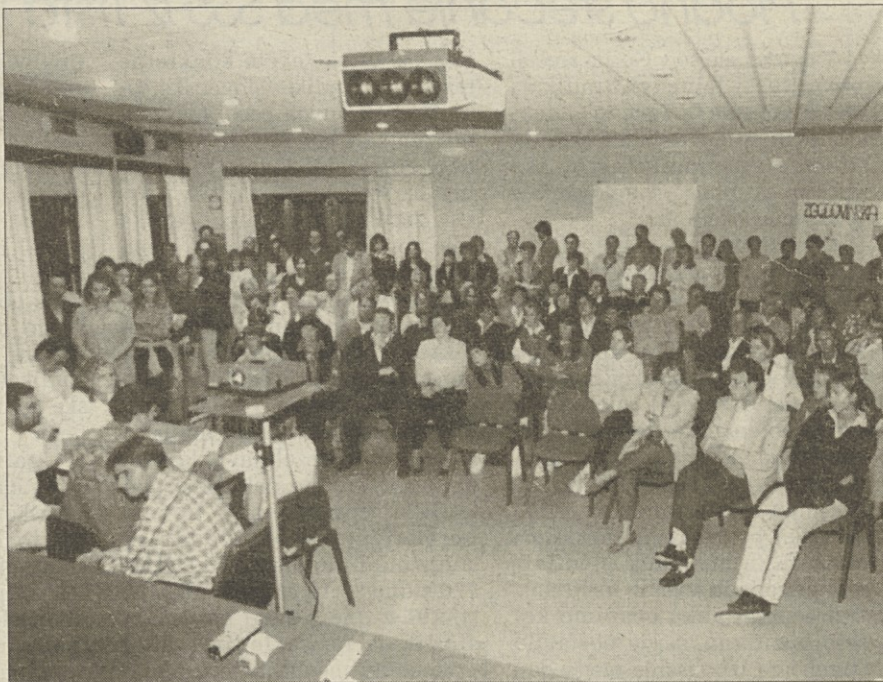
Preiskava v zvezi z ročno granato, ki so jo v petek jutraj odkrili pod avtomobilom financarja pred koronejskim zaporom, ni včeraj zabeležila posebnih novosti. Po mnenju karabinjerjev je zelo malo verjetno, da

so granato podtaknili v zvezi z maroskim zapornikom koronejskih zaporov, ki je bil v stiku z islamskimi terorističnimi organizacijami.

Ročni granati, ki bi vsekakor ne mogla eksplodirati zaradi varovala, pripisujejo pomen svarila lastniku avtomobila, financarju Francu Pantaleu. Zakaj bi grozili nizjemu kadru finančne straže, ki ne vodi nobene pomembne preiskave in je že osem mesecev na bolniškem dopustu? Tudi to skušajo ugotoviti: da bi odkrili morebitna opazja v njegovem zasebnem življenju, so ga karabinjerji zaslisevali kar tri ure.

Poostreni pregledi financarjev na meji

»Nadzorstvo finančnih straznikov na mejnih prehodih tržske pokrajine ne pozna premora«, sporoča poveljstvo tukajšnjih financarjev. Zadnji teden avgusta so na prehodih pri Pesku, Bazovici in Fernetičih zaplenili 27 tablet opijevnega derivata kodeina, 10 kg pretihotapljenega tobaka, 6 gr hasiša, več razpršilcev s plinom, ki ohromi človeka, razno orožje - med drugim tudi signalno pistolo mauser, bajonet in več nabojev za razno orožje. Zaradi raznih prekrskov so financarji prijavili sodstvu 5 oseb.

Z zaključnega večera letošnjega raziskovalnega tabora v Saležu (foto KROMA)

KOLONKOVEC

Praznik solate že v 16. izvedbi

Tekmovalci so nastopili v treh skupinah - Prijetna družabnost

Prosvetno društvo Kolonkovec je včeraj uspešno izpeljalo 16. praznik solate, ki je potekal na vrtu Alojza Debelisa v Ul. Ventura na Kolonkovcu.

Organizatorji so imeli srečo z vremenom, tako da se je praznika udeležilo veliko članov društva pa tudi ljubiteljev te prireditve, ki ima namen ovrednotiti delo vrtnarjev ter z njim povezane navade in običaje.

Udeleženci so si lahko ogledali lepo urejeno razstavo fotografij s preteklih praznikov ter razstavo zelenjave in socivja, ki raste na tem območju. Sledil je nato najbolj pričakovani del prireditve, povezan s sajenjem solate. Tekmovalci so nastopili v treh skupinah: moški, ženske in otroci. Treba je bilo vsaditi čimveč sadik solate in to opraviti po vseh pravilih. Tokrat so bili najboljši v moški kategoriji Kristjan Debelis, v skupini žensk Mira Janković, v skupini otrok pa Aleks Debelis. Tekmovanje je zaključila družabnost, ki jo je uvedel predsednik Prosvetnega društva Kolonkonvec Josip Stancić, vodil pa prof. Josip Pecenko. Lepi prireditvi so prisostvovali tudi predstavniki raznih strokovnih organizacij, rajonskega sveta, Tržaske trgovinske zbornice; številne tvrdke, podjetja in banke pa so dale na razpolago nagrade za najboljše.

Neva Lukes

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo tržskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRA.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, DFM, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročniška služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958

Ekonomski propaganda: Publist SRL

tel. 040-7796611, fax 040-768697

Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana

tel. 061-1262044, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT,
financi in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.500 LIT - 55 SIT

Naročnina za Italijo 430.000 LIT

Postni t.r. PRAE DZP st. 11943347

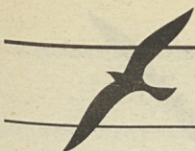
za Slovenijo: mesečna 1.710 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,

Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu st. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

ŠOLSKO LETO GM

Nove glasbene usmeritve

Med številnimi novostmi, ki jih Glasbena sola ponuja za letošnje šolsko leto, vzbujajo posebno pozornost posebno uvedba nove glasbene usmeritve; poleg klasične glasbe bo letos na programu tudi jazz glasba. Glasbena matica je namreč odprla nov jazzovski oddenek, ki ga bo vodil izkušen jazzovski pianist Denis Biancucci iz Bologne. Pouk jazz glasbe bo potekal po ustaljenih tirnica: enkrat tedensko bo na vrsti individualni pouk, enkrat pa skupinska igra. Jazzovska smer je pri-

merna za vse gojence klavirja, tudi začetnike, saj ni potrebno nobeno predhodno tehnično znanje instrumenta; za gojence ostalih instrumentov pa je predpogoj vsaj osnovno znanje.

Glasbena matica ponuja tudi pouk nekaterih novih instrumentov: kontrabasa (tečaj bo vodil Aleksander Ipavec), oboe (Irena Pahor) ter keltske harfe (prof. Stecchino), novost pa predstavlja tudi nova ureditev oddelka tolkal (tečaje bo vodil Tom Hmeljak), ki bo razdeljen na klasično in moderno smer.

NA REPENTABRU

Glasbeni popoldnevi stare in sodobne glasbe

V nedeljo 10. t.m. bo skupina Gallus Consort v sodelovanju z deželnim sedezem RAI in trzasko pokrajino predstavila niz koncertov z naslovom »Glasbeni popoldnevi stare in sodobne glasbe«. Manifestacija, ki se odvija že vrsto let, bo - kot običajno - tedensko gostovala v repentabski cerkvi. Organizatorji bodo letos ponudili občinstvu v sklopu koncertnega ciklusa štiri tematske popoldneve z različnimi izvajalci. Najprej bo na vrsti koncert z naslovom »Francoska glasba za flauto v začetku 18. stoletja«, na katerem bo sodeloval italijanski flavtist Gianni Lazzari, ki bo igral na baročno prečno flauto. Naslednji koncert, ki nosi naslov »Od Trubarja do Ramovsa«, pa bo ponudil občinstvu bogato zasedbo. Ta zajema tako zbor sentjakobskih otrok, kot priznana izvajalca violinista Crtomira Siskovića in violista Aleksandra Miloševa ter slovenskega basista Tomaža Faganela. V

nedeljo 24. t.m. bo gostovala italijanska sestlanska vokalna skupina »Il Virtuoso Ritrovo«, ki bo zapela nekatere skladbe, ki sodijo v »Glasbo iz casa koncila v Trentu«. Zadnji koncert pa bo predstavil »Italijanske violinske sole v 17. stoletju« v izvedbi Luigijske Rovighia; na tem koncertu bo torej italijanski violinist predstavil različne instrumentalne sole, ki so se oblikovale v tem času na italijanskem ozemlju, in sicer beneska, lombardska, modenska in emilijansko-rimska. Spored niza je torej zelo zanimiv, koncerti imajo namreč začetne tematske smernice, ki segajo v živo sredino svetovnega repertoarja. Obenem pa je umetniško vodstvo manifestacije odmerilo dovolj prostora še premalo poznanim slovenskim skladateljem iz renesančno-baročnega časa. Vsa glasbena srečanja bodo v repentabski cerkvi ob 18. uri.

Luisa Antoni

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA,

3. septembra 1995

ANGELSKA

Sonce vzhaja ob 6.28 in zatone ob 19.40 - Dolžina dneva 13.12 - Luna vzhaja ob 15.23 in zatone ob 1.00.

Jutri, PONEDELJEK,

4. septembra 1995

ZALA

VREME VČERAJ OB 12.

URI: temperatura zraka 19,4 stopinje, zračni tlak 1019 mb, narašča, veter 15 km na uro, severni, vlaga 71-odstotna, nebo spremenljivo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 20,9 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Piero Cima, Ettore Quartana, Alessandro Pariello, William Visintin.

UMRLI SO: 89-letna Luigia Krecic, 86-letni Vittorio Scherli, 90-letni Gastone Slobitz, 79-letna Vera Jerman, 71-letna Caterina Mrau, 36-letna Antonella Robba, 65-letni Sergio Malusa, 69-letni Elio Bruni, 54-letni Paolo Pescatori, 86-letna Danilo Cervar.

LEKARNE

NEDELJA, 3. septembra

1995

Lekarne odprte od 8.30

do 13.00

Ul. Oriani 2, Miramarski

ZKD
50LET
KULTURE

PETEK, 8. SEPTEMBRA 1995

Ricmanje Babna hiša, ob 18. uri:

Odprtje: RAZSTAVE MLADIH LIKOVNIKOV iz Trsta, Gorice in Benecije
razstavljajo: Rado Jagodic, Stefan Turk, Nadja Bevcar, David Faganel, Herman Kosić, Sandra Manzini.

Dolina K'luza in Galerija Torkla, ob 19.30:

- koncert Pihalnega orkestra Breg
- odprtje FOTOGRAFSKE RAZSTAVE POSVEČENE SASI OTA
(priprava krožek Foto Trst 80 in fotoklub Skupina 75 iz Gorice)
- predstavitev knjižnih novosti: Ace Mermolja »Ogledalo Michele Obič« »Per certi versi / Po drugi strani« Ignacij Ota »Moji zemlji«

Srečanje bodo s pesmijo dopolnili MePZ Primorec-Tabor, ZPZ Ivan Grbec in MoPZ Valentin Vodnik

SOBOTA, 9. SEPTEMBRA 1995

Prebeneg Park Na Gornjem Plehneku, od 20. ure dalje: dobrodelni rock KONCERT ZA SOZITJE z nastopom domačih glasbenih skupin in sicilijanskega ansambla etnorock glasbe AGRICANTUS

Izkupicek večera je namenjen Skladu Luchetta, Ota, D'Angelo, Hrovatin

NEDELJA, 10. SEPTEMBRA 1995

Dolina na Gorici, ob 18. uri:

OSREDNJA PROSLAVA 50-letnice ZKSD zborovske, godbeniške in instrumentalne nastope skupin s Trzaskega, Goriskega, Benecije in Rezijske povezuje beseda o ZSKD, zabeležena z mislimi njenih predsednikov.

Slovenska skupnost

prireja 9. in 10. septembra 1995

na igrišču SD Sokol v Nabrežini

Naš praznik

V soboto, 9. septembra:

V ob 17. uri odprtje kioskov

ob 18. uri nastop godbe na pihala iz Nabrežine

ob 19. uri odprtje razstave ob 20-letnici deželne organiziranosti SSK

ob 20. uri dalje ples ob zvokih ansambla Kraški kvintet

V nedeljo, 10. septembra:

ob 11. uri srečanje delegacij SSK in Narodnega sveta koroških Slovencev

ob 16. uri odprtje kioskov

ob 17.30 nastop folklorne skupine iz Rezijske

ob 19. uri govori voditelji SSK in NSKS

ob 20. uri dalje ples ob zvokih ansambla Status Symbol

Prisrčno vabljeni!

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30

do 8.30

Trg Cavana 1 (tel. 300940).

Od PONEDELJKA, 4. do

NEDELJE, 10. septembra

1995

Normalen urnik lekarn

od 8.30 do 13.00 in od 16.00

do 19.30

Lekarne odprte od 13.00

do 16.00

Istrska ulica 33 (tel. 638453), Ul. Belpoggio 4

(tel. 306283), Zavljje - Ul.

Flavia 89 (tel. 232253).

FERNETICI (tel. 416212)

- samo po telefonu za naj-

nujnnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30

do 20.30

Istrska ulica 33, Ul. Bel-

poggio 4, Trg Giotti 1, Zavljje

- Ul. Flavia 89.

FERNETICI (tel. 416212)

- samo po telefonu za naj-

nujnnejše primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30

do 8.30

Trg Giotti 1 (tel. 635264).

Za dostavljanje zdravil na

dom tel. 350505 -

TELEVITA

Urad za informacije

KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE

deluje od ponedeljka do

petka od 8. do 13. ure. - tel.

573012.

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

Tečaj za tehnika informatike v podjetju

(600 ur)

s finančno podporo Evropskega socialnega sklada

- namenjen brezposelnim absolventom višjih srednjih šol
- obiskovanje tečaja brezplačno
- predvidene štipendije

Vpisovanje in informacije najkasneje do 15. septembra 1995

na sedežu Zavoda v Trstu, ul. Ginnastica 72, tel. 566360.

EXCELSIOR - 17.15, 18.55, 20.35, 22.15 »Fermo posta Tinto Brass«, r. Tinto Brass, prepovedan mladini pod 18. letom.

EXCELSIOR AZZURRA - 16.15, 18.10, 20.05, 22.00 »Il terrore dalla sesta luna«, i. Donald Sutherland.

AMBASCIATORI - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Bad Boys«.

NAZIONALE 1 - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Un amore tutto suo«, i. Sandra Bullock.

NAZIONALE 2 - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Piccoli omicidi tra amici«.

NAZIONALE 3 - 15.20, 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »Free Willy II«.

NAZIONALE 4 - 15.30, 17.00 »L'incantesimo del lago«, risani film; 18.30, 20.20, 22.15 »Carrington«, i. Emma Thompson.

MIGNON - 16.00 - 22.00 »Dal profondo anal...«, prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 17.00, 18.40, 20.20, 22.10 »Tommy Boy«, i. Chris Farley, Bo Derek.

ALCIONE - Ciklus »Maratona nell'inconscio«: 20.15 »I maghi del terrore«, r. R. Cormann; 21.30 »La montagna sacra«, r. A. Jodorowsky; 23.30 »Invasori spaziali« r. W. Cameron.

LUMIERE - 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »Il prete«, r. Antonia Bird.

PRIREDITVE

SD POLET priredi danes, 3.9., ob 18. uri v Prosvetnem domu na Opcinah KO-TALKARSKO REVILJO. Vabljeni!

ARS NOVA v sodelovanju s SK Brdina organizira PRAZNIK HAPPY DAY v Bazovici danes in jutri. Danes Vas bo zabaval ansambel Happy day, jutri pa Agropop.

ZADRUGA BAN IN SKD GRAD vabita na že tradicionalno SAGRO POD KOSTANJLI, ki je pri Banih danes, 3. in jutri, 4. septembra. Danes bo igral ansambel Zvezde, jutri pa ansambel Kraski kvintet z Bracon Korenom.

STRANKA KOMUNISTICNE PRENOVE vabi na PRAZNIK TISKA NA KRMENKO danes, 3. jutri, 4. septembra. Oba večera ples z ansamblom Long Slunk.

KD LIPA iz Bazovice prireja v četrtek 7. septembra: ob 19. uri v Bazovskem domu otvoritev razstave fotografij MARIJA MAGAJNE iz leta 1945, ob 20. uri v kinodvorani ponovitve RECITALA OB 50-LETNICI OSVOBODITVE BAZOVICE v izvedbi mladinskega krožka iz Bazovice, ob 21.30 prizig KRESA "pri kaju". Vabljeni!

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE
TRST - GORICA

prireja v šolskem letu 1995/96 v Trstu naslednje tečaje:

- dveletni poklicni tečaj za uradnike uvožno-izvoznega podjetja - 1100 ur letno
- dveletni poklicni tečaj za natakarje / kuharje - 1000 ur letno
- windows office (windows, winword, excel, access) - 120 ur
- excel 5.0 - 30 ur
- word za windows 6.0 - 30 ur
- works za windows 3.0 - 30 ur
- osnovna informatika - 30 ur
- socialno - vzgojni operater (dokončana višja srednja šola) - 100 ur
- otroška varuška - 60 ur
- zunanja trgovina (za vmesne kadre v podjetju) - 50 ur
- trgovinske dejavnosti (priprava za vpis v REC) - 40 ur
- tehnične prodaje - 30 ur
- angleščina za poslovno uporabo - 80 ur
- varnost in higiena na delu - 20 ur
- podjetniško usposabljanje - 40 ur
- marketing v zunanji trgovini - 20 ur
- degustacija vin in poroka vino-hrana - 40 ur
- biološko in integrirano kmetijstvo - 60 ur
- upravljanje agriturističnega obrata - 40 ur
- vinogradništvo in tehnike kletarstva - 50 ur

Vpisovanje in podrobnejše informacije do 22. septembra t.l. na sedežu Zavoda, ul. Ginnastica 72, tel. 566360 - 569119, vsak dan (razen sobote) od 9.00 do 13.00 ure. Za tečaje iz kmetijstva je vpisovanje tudi na Kmečki zvezi v Trstu, ul. Cicerone 8, tel. 362941.

Vzgojitelji dijaških domov na seminarju

V Portorožu so prejšnjo sredo zaključili 26. vsakoletni seminar za ravnatelje in vzgojitelje dijaških domov zamejstva. 21 udeležencev iz dijaškega doma Srečko Kosovel in Zavoda solskih sester iz Trsta, dijaškega doma Simon Gregorcic iz Gorice in Mladinskega doma iz Celovca je opravilo tridnevni intenzivni tečaj za uporabo računalnika pri pedagoškem delu.

Seminar je vodil prof. Anton Skok, višji svetovalec Zavoda Republike Slovenije za solstvo, strokovno pa ga je izpeljala družba za računalniško opismenjevanje KOPO iz Nove Gorice.

Poleg prvenstveno strokovnega dela seminarja so udeleženci v takozvanem prostem času opravili prijeten in obojestransko obvezujoč informativni razgovor s poslanko slovenskega Parlamenta Jadranko Sturmkocjan in obiskali značilne kraje v notranjosti slovenske Istre od Hrastovelj do piranskih solin.

85 LET MILANA PERNARČIČA

Ljubezen do godbe in kraškega kamna

Pred nekaj dnevi je praznoval 85 let Milan Pernarčič, prav gotovo eden najstarejših, če že ne najstarejši se aktiven član naših godb na pihala.

»Sem Nabrezinec, kjer sem se rodil in tudi živel. Tu sem z osemnajstim letom pristopil k domači godbi na pihala, kateri sem ostal zvest do danes«, nam je povedal, ko sva se srečala na Proseku - na pol poti med Nabrežino in Trstom.

»Skoraj na vseh nastopih in gostovanjih sem bil navzoč. Sedaj na nekaterih gostovanjih počivam, a če me potrebujejo, sem vedno na voljo«, je dodal.

Pernarčič igra v godbi tolkala. Ni opravil nobene glasbene sole, le v domačem rekreatorskem predstavniku leti se je naučil not in igranja in se potem sprosti izpopolnjeval. Bil je v povojnem času prvi predsednik domače godbe, s katero je opravil gostovanja in nastope doma, kot tudi v raznih krajih Italije, bivše Jugoslavije, pa seveda v drugih državah, kjer je godba gostovala.

»Danes mi prijatelji godbeniki pravijo, da prinasam srečo. In res bi jo zelel prinasati se toliko let, saj sem na to domo ustanovo najbolj

navezan in si samo želim, da bi mi zdravje dopuščalo, da bi v njej lahko se sodeloval«.

Pernarčič je po poklicu kamnosek in kot tak je delal več let pri podjetju Radović, od leta 1965 pa celo nekaj let v Nemčiji. Vzljudil je kamen in mu se danes posveča ljubezen in paznjo.

Iz kamna namreč izdeluje razne okrasne predmete, kot so zvoniki bližnjih cerkva, kraske portale, domače vodnjake in drugo. »Nobenih strojev nimam; vse opravijo moje roke. Imel sem že razstave v Kraski hiši v Repnu, pa v Rimu, na Dunaju, v Beljaku, na Bledu, v Bujah in še drugje. To je moj drugi hobi, ki ga zelo rad opravljam.«

Nabrežinska godba se sedaj odpravlja na gostovanje v Peruggio in nas jubilan je redno na vajah. »Želim si, da bi imela naša godba čim več uspehov in da bi mladi nadaljevali s to tradicijo«.

Tako sva se poslovila. On z željo, da bi se igral in nastopal, mi pa, da bi ga lahko še poslušali in srečevali tudi na raznih razstavah z izdelki iz nabrežinskega in repentabskega kamna.

Neva Lukes

GLASBENA MATICA TRST - Sola »M. Kogoj«

VPISOVANJE za šolsko leto 1995/96

NOVO ODPRTI RAZREDI:

harfa, kontrabas, oboa, tolkala, otroški pevski zbor in oddelek za jazz in baterijo; in solopetje, klavir, godala, pihala, trobila, kitara, harmonika in predšolska glasbena vzgoja.

Tajništvo (Ul. R. Manna 29, tel. 418-605) sprejema prijave vsak dan do petka, 8. t. m. od 10. do 15. ure.

VPIS PO PODRUZNICAH:

Boljunec (gledališče) - v torek, 5. t. m. od 17.30 do 18.30
Prosek (KD) - v četrtek, 7. t. m. od 17. do 18. ure

mešani pevski zbor

Primorec Tabor

Te vabi v svoje vrste

XXX. Študijski dnevi

DRAGA 95

Danes, 3. septembra ob 10.30 dr. JOZE MARKETZ.

SOZITJE MED ETNIJAMI NA VERSKEM PODROČJU

ob 16.00

dr. HUBERT POZARNIK: KAKO JE Z DUHOVNO EKOLOGIJO?

Ob 9. uri sv. maša, ki jo bo daroval msgr. **Maksimilijan Jezernik**, rektor Slovenika v Rimu

ZADRUGA BAN

in SKD Grad vabita na

Šagro pod kostanji
danes, 3. in jutri, 4. septembra pri Banih

Verginella Dean vabi vse znanke na otvoritev podjetja

V.D.E. Snc & C.

ki bo jutri, 4. t. m., ob 18. uri na Kontovelu št. 451

K Malalanovim je prišla mala

Ivana

S Karmen, Petrom, Tjasa in Juretom se veselimo

vsi od MePZ Primorec-Tabor

ČESTITKE

Danes praznujeta 45 let skupnega življenja **STELIA** in **NINO ROLLI**. Se veliko srečnih in zdravih skupnih let v domačem krogu jima želijo Rosana, Paolo, Gino in Valentina.

Danes bo ugasnil 9. svečko **ALEX MAAR**. Veliko uspehov v nadalje mu želijo mama, očka in sestra Federica.

Danes praznuje 9. rojstni dan preljubljeni **ALEX MAAR**. Vse najboljše, kar je na svetu, mu želijo stric Marjan z zeno Mojco ter babica Marija.

OBVESTILA

MoPZ V. MIRK Prosek - Kontovel vabi vse stare in nove pevce na prvo vajo za sezono 1995/96, ki bo jutri, 4. t. m., ob 20.30 v Soscevi hiši na Proseku.

ZBOR JACOBUS GAL-LUS je prišel z vajami! Prihodnji teden se srečamo v torek, 5. in v petek, 8. t. m., ob 20. uri v Gal-lusovi dvorani na Glasbeni matici. Pričakujemo vse stare in nove člane.

DEKLISKI PEVSKI ZBOR VESNA začena novo sezono v četrtek, 7. t. m., ob 20.30 v domu A. Sirkarja v Krizu. Vabimo vse pevke, stare in se posebno nove.

GLASBENA SOLA PIHALNEGA ORKESTRA BREG sprejema vpisovanje za glasbeno solo pihal, trobil in tolkal. Informacije po telefonu na št. 228642 - Mitja, 228333 - Jadran ali vsak četrtek na sedežu orkestra v Dolini od 20.30 dalje.

DOLINSKA OBČINSKA UPRAVA obvešča, da bo načrtovano letovanje za starejše občane v hotelu Blumen v Viserbi pri Riminiju od jutri, 4. do ponedeljka, 11. septembra. Odhod avtobusa jutri, 4. septembra, ob 7. uri izpred zupanstva v Dolini, iz Boljuna ob 7.10, iz Boršta ob 7.20. Avtobus se bo nato ustavil se na pokrajinski cesti nad Ricmanji. Vrnitev je

predvidena proti večeru v ponedeljek, 11. t. m. Za podrobnejše informacije se udeleženci lahko obrnejo na tajništvo občine.

DOLINSKA OBČINSKA UPRAVA sporoča, da je z mesecem septembrom ponovno odprta **OBČINSKA KNJIZNICA V BOLJUNCU**. Knjiznica bo odprta vsak torek od 9. do 11. ure in vsak petek od 10. do 12. ure ter od 16. do 18. ure. Knjiznico upravlja osebje Narodne in študijske knjižnice (tel. 227008).

SZ SLOGA ponovno organizira, zaradi velikega povpraševanja, celodnevni (9.-16.30) tečaj minidoboljke od torka, 5. do torka, 12. t. m. namenjen otrokom letnika 83 in mlajšim. Tečaj bo potekal na Opcinah pod strokovnim vodstvom profesorjev in usposobljenih vaditeljev. Cena tečaja 120.000 lir. Zbirališče bo v torek pred telovadnico srednje sole S. Kosovel na Opcinah. Interesenti naj tel. na urad ZSSDI od 9. do 14. ure, tel. št. 635627.

CE SI LETNIK 55 in si obiskoval srednjo solo S. Kosovel na Opcinah javi se v soboto, 9. t. m., ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opcinah na informativnem sestanku, kjer se bomo pogovorili kako praznovati našo stiri-desetletnico.

SD POLET - KOTALKARSKA SEKCIJA sporoča, da je v teku vpisovanje za novo sezono in za začetniški tečaj v kotalkanju. Informacije dobite na kotalkališču pri Pikelcu od 17. do 20. ure ali po telefonu na št. 213420.

KRUT obvešča, da se začnejo v torek, 3., sredo, 4. in petek, 5. oktobra (in ne septembra) plavalne ure v bazenu v Strunjanu in Gradežu. Vpisovanje in informacije na sedežu krožka v Ul. Cicerone, tel. s. 3720062 ali 360072 v uradnih urah.

KRUT prireja zdravljenje v Smarjških toplicah v dveh izmenah in sicer od 27.9. do 6.10. in od 6. do 16.10. Vpisovanje in informacije na sedežu krožka v Ul. Cicerone 8, tel. št. 3720062 vsak dan, razen sobot od 9. do 13. ure in od 14.30 do 17.30.

KROZEK - YOGA SIDDHARTA - OSHO MEDITATION CENTER na Opcinah odpira v septembru letošnjo sezono z 2-krat tedenski tečaji yoga in meditacije: yoga ob ponedeljkah od 20. do 21.30, meditacija ob četrtek od 20. do 21.30. Z

oktobrom in do 15.6.1996 pa se bodo vršili popoldanski in večerni tečaji 4-krat tedensko. Informacije tel. 040/327488.

ZSKD obvešča pevce in godbenike vseh včlanjenih zborov in godbenih društev, da bo skupna vaja za nastop na osrednji proslavi 50-letnice v nedeljo, 10. t. m., ob 16.30 v Trubarjevi dvorani nižje srednje sole S. Gregorčič v Dolini. Pevci in godbeniki naj se proslave udeležijo v običajni koncertni obleki svojega zbora oz. godbe.

ZSKD vabi člane društev, da se osrednje proslave 50-letnice, ki bo v nedeljo, 10. t. m., ob 18. uri na glavnem vaskem trgu v Dolini, udeležijo z društvenimi prapori in po možnosti v ljudskih nosah. Zbirališče nos in nosilcev praporov je predvideno na licu mesta pol ure pred začetkom prireditve.

ŠOLSKE VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - tajništvo Trst obvešča člane, da bo urad sprejemal stranke jutri, 4. t. m. od 15.30 do 17.30.

RAVNATELJI sporočajo, da se na slovenskih visjih srednjih solah pouk začne 7. septembra. Dijaki se na solah zberejo ob 9.50. Pouk bo trajal dve učni uri. Pred tem kateheti vabijo k začetni solski masi, ki bo v cerkvi pri Sv. Ivanu ob 9. uri.

MALI OGLASI

PRODAJAM knjige: DZS Anorganska kemija 1 in 2, Organska kemija 1, Fizika 1 in Matematika: integral in odvod, Latinska slovnica in vadnica 1 in 2. Tel. 302748.

PRODAJAM novo vodno puško znamke Omer, rabljeno samo dvakrat. Cena po dogovoru. Tel. št. 822225 v večernih urah.

STANOVANJE v dobrem stanju 92 kv. m z garažo, Ul. Pascoli (GO) na prodaj. Tel. med 17. in 19. uro na št. 0481/535048.

KAM PO BENCIN

Danes bodo na Trzaskem obratovalce naslednje crpalke:

AGIP

Ul. Revoltella (vogal Ul. d'Angeli) Nabrežje O. Avgusta Istrska ul. (nasproti pokopališča). Ul. Carducci 4 Ul. Molino a Vento 158 Ul. A. Valerio 1 (univerza)

MONTESHELL

Ul. Giulia 2 Drevored Campi Elisi 1/1 Drev. D'Annunzio 73 Miramarski drev. 37 Nabrežje T. Gulli 8

ESSO

Trg Libertà 10/1

IP

Ul. F. Severo 2 Drev. D'Annunzio 38/A Ul. Baiaumonti 2 Miramarski drev. 213

ERG PETROLI

Nabrežje N. Sauro 14

API

Ul. F. Severo 2/5

NOCNE CRPALKE (self service)

TAMOIL - Ul. F. Severo 2/3 ESSO - Trg Valmaura 4 AGIP - Istrska ulica AGIP - Miramarski drev. 49

NA AVTOCESTAH (odprte 24 ur)

AGIP

Devin (sever) Devin (jug)

V NABREZINI prodajam hišo potrebno popravil. Tel. št. 200620.

TOVORNJAK Leoncino OM 34 prodajam. Tel. št. 228519.

FORD TAUNUS 1600 GL, letnik '80, plave barve, garaziran v dobrem stanju, 70.000 km prodajam. Tel. na št. 228519.

DOMACE slive za marmelado ugodno prodajamo. Tel. št. 420604 po 20. uri ali sporočilo telefonski tajnici.

PRODAMO po ugodni ceni biološke slive in fige. Tel. št. 910140.

PRODAM knjige za vse razrede znanstvenega liceja. Tel. št. 226452.

PRODAM knjige za vse razrede znanstvenega liceja B oddelka. Tel. št. 417253 ob večernih urah.

21-LETNI FANT, dopolnjen vojaški rok, isče resno zaposlitev. Tel. 200882.

BASISTA isče harmonikar. Tel. na št. 272667 - Corrado od 14. do 17. ure.

ISCER resno kuhinjsko pomočnico s prakso za delo v središču mesta. Tel. št. 229234 - ura obedov.

ISCER resno in zanesljivo gospo ali gospodino z izkušnjami za celodnevno varstvo dveinpolletnega otroka v Gorici za stiri dni v tednu. Interesentke naj ne bi bile iz preveč oddaljenih krajev. Tel. št. 0481/530295 v urniku poslovanja trgovin.

ISCER delo kot hisna pomočnica ali varstvo otrok. Tel. št. 0038667/89311.

ISCER enkrat tedensko, po možnosti ob sobotah, hisno pomočnico. Tel. št. 44631.

ISCER malo stanovanje na Opcinah. Tel. št. 394611 - zvečer.

ISCER motor transalp honda 600 v dobrem stanju. Tel. št. 381794 ali 228456.

STAREJSI priseljeni samski upokojenec z dobro pokojnino in lastnim stanovanjem bi rad spoznal 65-letno žensko za skupno prijateljstvo in plesno zabavo. Tel. 040/763653 ob uri obedov.

V DOBERDOBU, na Vrtni ulici 6, ima Drejce Ferfolja osmico. Toci belo in črno vino ter nudi domač prigrizek.

OSMICO sta odprla Magda in Slavko Skerlj, Zgonik 15/A. Vabljeni!

OSMICO ima Srečko Stolf, Salez 46. Toci belo in črno vino.

DAROVE in PRISPEVKE

za objavo v časopisu sprejemajo v tajništvo Uredništva PD (tel. 7796600) in preko poverjenikov posameznih društev in ustanov.

Prispevke sprejema tudi urad **KRUT** - Trst - Ul. Cicerone 8 (prilicje) tel. 360072, s sledečim urnikom: 9.00-13.00 in 14.00-17.00 od ponedeljka do petka.

3. 9. 1945 3. 9. 1995

Polikarp Sedmak

Spomin nate vedno zivi, čeprav Te več med nami ni.

Zena Mimi in sin Klavdij Sv. Kriz, 3. 9. 1995

Zapustil nas je naš dragi

Nico Lavrencic

Zalostno vest sporočajo hčeri Annamaria in Maria Rosa, zeta Robin in Flavio ter vnuk Matthew

Pogreb bo v torek, 5. septembra, ob 11. uri v cerkvi v Barkovljah.

Trst, 3. 9. 1995

(Pogrebno podjetje Zimolo)

ZAHVALA

Ob izgubi našega draga gega

Ivana Miliča (Janka)

se iskreno zahvaljuje vsem, ki so z nami sočustvovali.

Posebna zahvala naj gre g. zupniku Merkuži, dr. Igorju Gustinu, moškemu pevskemu zboru, darovalcem cvetja, nosilcem krste ter vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

SVOJCI

Zgonik, 3. 9. 1995

ZAHVALA

Ob izgubi našega draga gega

Francesca Calzi

se iskreno zahvaljuje vsem, ki so sočustvovali z nami. Posebna zahvala g. Živcu, vsem, ki so mu pomagali med boleznijo ter vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

SVOJCI

Gropada, 3. 9. 1995

3. 9. 1985 3. 9. 1995

Giuliano Košuta

Deset let je, odkar si odsel.

Spominjava se te z nespremenjeno ljubeznijo.

Zena Ana in hčerka

Nives

3. 9. 1987 3. 9. 1995

Minilo je osem let, odkar nas je zapustil naš nepozabni

Stanko Požar

Z ljubeznijo se ga spominjata

sinova Alex in Sergij

z družinama

Trst, 3. septembra 1995

OBVESTILO

Sporočamo, da se **PUBLIEST Srl** oglasna služba Primorskega dnevnika jutri, 4. septembra preseli v nove urade v

ulici Valdirivo št. 36 / I. nadstropje
NOVA TELEFONSKA ŠTEVILKA 361888
faks 768697 (nespremenjen)

Urn timer sprejemanja obvestil, osmrtnic in malih oglasov:
od ponedeljka do petka

od 8.30 do 12.30 (do 15.00 samo osmrtnice)

Ob sobotah, nedeljah in praznikih sprejema **samo osmrtnice** uredništvo Primorskega dnevnika v ulici Montecchi 6 / II. nadstropje.

GORICA / OBČINSKA KONZULTA ZA SLOVENSKO MANJŠINO

Težave šol v ospredju že na umestitveni seji

Rudi Pavšič predsednik - župan Valenti o šoli Trinko

Člani občinske konzulte za vprašanja slovenske manjšine pri Goriski občini so se v petek zbrali na prvi umestitveni seji v novem mandatu. Za predsednika so soglasno izvolili Rudija Pavšica, ki ga je v konzulto predlagala SKGZ, podpredsednik pa bo predstavnik ZSKP Damijan Paulin. S tem so potrdili dogovor o rotaciji med predstavniki dveh osrednjih družbeno-političnih komponent slovenske manjšine, ki velja že od ustanovitve konzulte. Pavšič je ob zahvali za zaupanje napovedal, da namerava kar pogosto "nadlegovati" župana, obenem pa pričakuje tudi s strani uprave pozornost in posluš za predloge slovenskega predstavništva. Napovedal je skrb ne le za kontingentne probleme, kakršni se pojavljajo zlasti na solskem področju, temveč tudi prizadevanje konzulte, da se slovenska prisotnost v Gorici polnopravno upošteva. Prisotnost za to bodo na primer že priprave na tisočletnico Gorice leta 2001.

Sejo je uvedel župan Gaetano Valenti, ki je pristojen za prvi sklic novoimenovanega predstavništva. Opravičil se je za dolgo zamudo, saj zazenja konzulta delovati z več kot enoletno zamudo, ko je dobra četrtina mandatne dobe že mimo. Ponovil je že znano opravilo: po obisku "neke skupine" Slovencev, ki so zahtevali zase nekaj mest v konzultu, je spremembo pravilnika poveljal pristojni občinski komisiji, kjer pa se vprašanje se ni premaknilo z mrtve točke. Zato se je pred nekaj meseci odločil, da skliče konzulto na osnovi dosedanjega pravilnika, o njegovi

Člani konzulte na umestitvenem sestanku z županom Valentijem (Fotost. Reportage)

spremembi, ki je po mnenju župana vsekakor potrebna, pa bo govor naknadno in bo pri tem s svojimi predlogi lahko sodelovala tudi sama konzulta.

Aldo Rupel je kot član z najdaljšo mnadatno dobo izrekel zadovoljstvo zaradi končne umestitve, čeprav ni mogel mimo obžalovanja zaradi predolge zamude. Izrekel je tudi pričakovanje, da se bo uprava znala pravilno posluževati tega organa in da bo torej sodelovala s konzultu, kar se v preteklosti, žal, ni vedno dogajalo. Podobne ugotovitve je izrekel tudi Damijan Paulin, ki je prav tako zelel, da bi sodelovanje z upravo bilo boljše kot v preteklosti in to začeti že pri vprašanju pravilnika. Novoizvoljeni predsednik Pavšič pa je s tem v zvezi poudaril, da je sestava konzulte že sedaj dovolj reprezentativna. Spremembe pravilnika naj zato težijo k uspešnejšemu delovanju ne pa

k vsiljevanju drugačnih sestav organa.

Prisotnost župana je bila priložnost za omembo dveh problemov s solskega področja, na katera je opozoril Damijan Paulin: nevzdržne razmere, v katerih se je znašla srednja sola Ivana Trinka, in problem nameščanja v nekatere slovenske osnovne sole neučnega osebja, ki ne pozna slovenskega jezika, kar je v nasprotju z zakonom.

Valenti je vzel na znanje ta problem in obljubil, da bodo preverili zakonska določila in, če je to predvideno, sestavili posebno lestvico za neučno osebje v slovenskih solah. Glede sole Trinko pa odgovor ni bil zadovoljiv. Župan je v bistvu ponovil že znano stališče občinske uprave, da bi najboljša rešitev bila selitev v solsko središče v Ul. Puccini oziroma, sprico nasprotovanja temu predlogu, selitev sole v Ločnik, kjer so na voljo ustrezni prostori.

Ker pa je prevladala zahteva, naj se sola na seli iz mesta, potem se je treba zadovoljiti s sedanjo namestitvijo. Župan priznava, da ni primerna, vendar po drugi strani trdi, da občina drugih alternativ nima.

Zaskrbljujoca je bila županova napoved, naj bi sedanja nevzdržna namestitev trajala celi dve leti. Doslej se je namreč govorilo, da naj bi bila rešitev v Ul. Cappella skrajno zacasna, za nekaj mesecev ali, realistično, kvečjemu do konca solskega leta. V petek pa je župan dal vedeti, da je zagotovitev dokončnega sedeža za slovensko srednjo solo vezana na prenovu in selitve nekaterih drugih sol in zato ni izvedljiva prej kot čez dve leti. Vse dotlej pa naj bi obveljala sedanja namestitev. Ta novost seveda postavlja problem v nove okvire, saj je sedanja rešitev nevzdržna že za kratko obdobje, kaj se za celi dve leti.

KMEČKA BANKA / SPOROČILO ODBORA ČLANOV

Komisarski upravi se izteka mandat

V nedeljo, 10. t.m., v kinu Vittoria skupščina članov banke - Stavkovno gibanje osebja

Čez mesec dni naj bi se zaključila komisarska uprava v Kmečki banki. Odbor članov Kmečke banke, ki mu predseduje odvetnik dr. Peter Sanzin in ga sestavljajo se g. Hadrijan Corsi (s funkcijo podpredsednika), senator Darko Bratina, dr. Karlo Devetak in odvetnik Damijan Terpin, je v zadnjem času opravil vrsto nalog in se pripravlja na zaključek prisilne uprave. Odbor nam je poslal dalje tiskovno poročilo, ki ga v celoti objavljamo.

»Zacetka oktobra bo minilo leto dni od namestitve komisarske uprave v goriski Kmečki banki in bo zapadel rok, v katerem bodo izredni upravitelji zaključili svojo nalogo.

Kot je predvideno, bodo sedanji upravitelji sklicali izredni občni zbor članov, na katerem bodo predstavili podrobno sliko razmer v banki in predlagali rešitve, ki bodo v interesu članov in banke same.

Sedanje razmere se kažejo mnogo manj travmatične kot je izgledalo na začetku komisarske uprave; banka je namreč ohranila osnovni kapital in del rezerv. Res je pa, da glede na rezultate lanske letne inspekcije Banca d'Italia in po odpisu nekaterih kreditov, za katere so izredni upravitelji ocenili, da obstajajo tehtni razlogi, je treba banko dokapitalizirati ter povečati in posodobiti njeno poslovno učinkovitost.

Povečanje premoženja banke je potrebno tudi zaradi prilagajanja ustreznim evropskim indeksom in da se ji zagotovi primerno premoženjsko podlago za njen nadaljni razvoj; v tem duhu je bilo že odločeno na zadnjem obcnem zboru dne 28.

aprila 1994, da bodo člani spremenili banko v delniško družbo in ji povečali premoženje za 20-25 milijard lir.

Ko je Bankitalia dobila dokončno sliko o stanju Kmečke banke, je bila dana možnost, da je Odbor začel imeti potrebne stike za ugotavljanje stanja in načina po katerem naj bi se Banka vrnila članom.

Odbor je v vseh stikih z izrednimi upravitelji, Banco d'Italia in raznimi denarnimi zavodi, ki so pokazali interes za vstop med delničarje Kmečke banke, odločno zagovarjal stališče, da morajo dosednji člani obdržati večino v svojih rokah, ker samo tako se bo ohranila specifičnost Kmečke banke, kar predstavlja tudi njeno glavno bogastvo.

Trenutno ima Odbor stike s tremi večjimi italijanskimi bančnimi zavodi, ki so najprej pokazali pripravljenost, da pristanejo na manjšinski delež in da soglašajo z ohranitvijo dosedanje značilnosti denarnega voda goriskih Slovencev.

Zaključke dogovorov

bo petclanski odbor članov banke, ki ga vodi odvetnik Peter Sanzin, predstavil na posebnem zboru delničarjem v nedeljo, 10. septembra 1995, ob 10. uri, v dvorani kina Vittoria na Travniku v Gorici.

Sklepi omenjenega zbora bodo nato podlaga za sklenitev dogovora z novim partnerjem; vse to, seveda, v smislu obstoječe zakonodaje, ob kontroli in z odobritvijo merodajnih organov Banca d'Italia.

O stanju in perspektivah Kmečke banke so v petek razpravljali tudi na skupščini osebja, ki jo je koordiniral predstavnik sindikata bančnih uslužbencev FABI. Sklenili so, da okličejo stavkovno gibanje, ker po enem letu komisarska uprava se ni dala zadovoljivih odgovorov glede ohranitve stavila zaposlenih in glede razvojnih načrtov. Sklenili so tudi, da bodo predstavniki FABI pri Banci d'Italia zaprosili za točnejše informacije, ki jih doslej niso mogli dobiti od komisartjev.

NOVICE

Koncert latinskoameriške glasbe

V okviru niza poletnih koncertov "Gorizia armonica" bo nocoj ob 21.30 v dvorani pokrajinskih muzejev na gradu koncert latinskoameriške glasbe. Nastopila bosta kitarista Sergio Fabian Lavia iz Buenos Airesa in Roberto Bevilacqua iz Verone. Vstop je brezplačen.

Pri Doberdobu zgorel avto

Nenaden požar, ki je izbruhnil najbrž zaradi kratkega stika, je včeraj blizu Doberdoba unčil seat ibizo. V avtu sta se peljali lastnica Francesca Cargnel iz Gorice in neka njena prijateljica, ki sta pravčasno skocili iz vozila, čim se je iz motorja pojavil dim. Ker pa se je ogenj vnel v nekoliko odročnem kraju, približno kilometer iz Doberdoba na cesti v smeri proti Zagraju, so tržiski gasilci lahko posegli, ko je ogenj že opravil svoje in je bil avto povsem uničen.

KRMIN / NAPOVED PREDSEDNIKA KONZORCIJA CISA

Razširili bodo odlagališče za smeti

Zanimiv načrt za ločeno zbiranje odpadkov po hišah v Gradšču in Krminu

Odlagališče za odpadke v kraju Pecol dei Lupi pri Krmini bodo v kratkem razširili. S tem naj bi že skoraj izčrpano odlagališče zadostilo potrebi po uničevanju odpadkov iz cele goriske pokrajine za naslednjih 5 ali 6 let. Vest o širjenju odlagališča je včeraj na srečanju z novinarji v Gradšču sporočil dr. Paolo Boscarol, predsednik konzorcija CISA, ki skrbi za probleme odpadkov in okolja v občinah na desnem bregu Soce. Boscarol je povedal, da so je skupščina županov v konzorcij včlanjenih občin že odobrila sklep o razširitvi. V ta namen jim je Dezela dodelila 600 milijonov lir (nadaljnih 480 so dobili tudi za ureditev okolice upeljevalnika pri Moraru, 70 milijonov pa za nakup zbiralnikov za odpadke), inženirju Tentiju iz Ravenne pa so zaupali pripravo izvršilnega načrta. Čim bo po-

stopek dokončan, bodo presli v nakup (ali, če potrebno, v razlaskanje) zemljišč za razširitev odlagališča.

S povečanjem odlagališča naj bi zacasno resili problem odpadkov na Goriskem za nekaj let, dokler ne bo Pokrajina končno izdelala in začela izvajati novi načrt za odpadke. V zvezi z načrtom (pravkar je v teku posvetovanje z občinami), bo konzorcij CISA predložil Pokrajini skupne predloge vseh včlanjenih občin.

V zvezi z odlagališčem Pecol dei Lupi je v teku tudi preiskava glede odkritja sočkov s sumljivimi odpadki. Odkrili so jih prav med ogledi zemljišč, na katera bi razširili odlagališče. V sodih so našli najlon, plastiko, blato in druge snovi. Naročili so analize, da bi ugotovili, za kaj točno gre in ukrepali proti onesnaževalcem.

Na srečanju z novinarji je dr.

Bevilacqua obsirno poročal tudi o zanimivem načrtu za ločeno zbiranje odpadkov. Ob ugotovitvi, da je že doslej v teh krajih ločeno zbiranje uspešno in presega državno povprečje, bodo zbiranje odpadnih snovi namenjenih predelavi se ojačili: kapilarno bodo namestili nove zbiralnike, kamor bodo občani lahko metali papir, plastiko in aluminij. Se zanimivejša pa je novost, ki jo bodo eksperimentalno uvedli v Krmini in Gradšču. Obcnom bodo razdelili prozorne vreče za ločeno zbiranje različnih odpadnih snovi in jih nato enkrat tedensko pobirali po domovih. Z večjim informiranjem in s sodelovanjem občanov si nadejajo, da bodo s tem bistveno izboljšali organiziranost in tudi donosnost službe za ločeno zbiranje odpadkov, obenem pa bodo s tem prispevali k prijaznejšemu okolju.

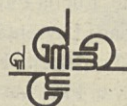
Akcija cepljenja psov proti širjenju gozdne stekline

V prihodnjih dneh se na Goriskem začena akcija obveznega cepljenja psov proti gozdni steklini. V Doberdobu, Sovodnjah in Steverjanu je razpored sledeči:

DOBERDOB: jutri, 4. septembra, od 8.30 do 10.30 pri osnovni soli; 5. septembra od 8.30 do 9.30 pri osnovni soli, od 9.45 do 10.45 na Poljanah; 6. septembra od 8.30 do 9.30 na Palkiscu in od 9.45 do 10.30 v Jamljah.

SOVODNJE: 5. septembra od 8.30 do 10.00 na igrišču v Sovodnjah; 6. septembra na Vrhu, gost. Pri lovcu (8.30-9.30), v Gabrijah (9.45-10.15) in na Peci (10.30-11.30); 9. septembra v Sovodnjah (8.30 do 10.00).

STEVERJAN: 5. septembra pri osnovni soli (8.30-10.00) in pri gostilni Korsic na Jazbinah (10.15-11.00); 8. septembra na istih dveh mestih (8.30-9.30 v Steverjanu in 9.45-10.15 na Jazbinah).

GLASBENA
MATICA
GORICA

Vpisovanje v šolsko leto 1995/96

Sprejemamo prijave za klavir, harmoniko, violino, violončelo, violo, kontrabas, kitaro, blok flauto, flauto, klarinet, trobento, rog, pozavno, tolkala, solopetje in predšolsko glasbeno vzgojo.

Vse potrebne informacije dobite na tajnistvu sole v Ul. Della Croce 3.

Vpisovanje na sedežu Glasbene matice v Gorici bo potekalo od ponedeljka, 4. septembra, do petka, 8. septembra 1995, od 11. do 16. ure.

VPISOVANJE PO PODRUZNICAH bo potekalo od 16. do 18. ure v sledečih dneh:

DOBERDOB: torek, 5. septembra 1995, v občinski glasbeni sobi.

SOVODNJE: sredo, 6. septembra 1995, v Kulturnem domu

STEVERJAN: četrtek, 7. septembra 1995, v domu na Bukovju

STANDREZ: petek, 8. septembra 1995, v Kulturnem domu Andreja Budala.

NA SKUPŠČINI DEŽELNEGA IN MEDDEŽELNEGA ZNAČAJA

Špediterji zahtevajo umik sporne okrožnice

Spodrslijaj italijanske birokracije ali drugi razlogi?

Ceprav iz Rima prihajajo vesti, da naj bi za nekaj dni odgodili izvajanje okrožnice generalnega ravnatelja carine glede člena 161 Carinskega kodeksa Evropske skupnosti in ceprav je slisati, da naj bi Minister Fantozzi okrožnico v celoti preklical, se uslužbenci špediterskih podjetij, sindikati, gospodarski operaterji, ki delajo na področju mednarodne blagovne menjave in prevozov s takimi neuradnimi in pomirjujočimi izjavami ne zadovoljijo. Na včerajšnji skupščini deželne in meddeželne značaja, ki je potekala v konferenčni dvorani na razstavišču, so zelo glasno in odločno povedali, da zahtevajo takojšen preklic omenjenega akta in jamstva, da se jim tudi z dopolnitvijo, oziroma spremembo evropskih smernic, omogoči delo v prihodnje. Izrazili so zaprepačenost nad dejstvom, da zaradi velike zmešnjave in nedorečenosti, v zakonodaji lahko notranja okrožnica funkcionarja ministrstva spravi na kolena pomemben gospodarski sektor in povzroci

Del udeležencev na včerajšnji skupščini - Foto Studio Reportage

izgubo na tisoče delovnih mest. Dolocilo, da se carinske operacije v izvozu opravljajo v kraju proizvodnje oziroma odpreme blaga, bi pomenilo zmanjšanje dela na carinskih izpostavah na meji, v pristaniščih, letališčih itd.

Vprašanje ni več samo krajevnega pomena, ampak ima vsedrjavno dimenzijo,

zato mora biti akcija usklajena na vsedrjavni ravni in v tej smeri je izzvenela tudi včerajšnja skupščina, kjer so bili prisotni tudi predstavniki stanovskih organizacij špediterjev iz Toskane, Veneta in Furlanije, parlamentarci in tudi predstavniki občin. Poleg goriskega župana Valentija, ki je ukrep z dne 11. avgusta

označil kot "sokanten" je na skupščini govoril tržaški občinski odbornik Neri, župan iz Pontebbe (Tablje), kjer doživljajo v nekaj mesecih že drugi nizek udarec, predstavniki špediterjev iz Trsta in Livorna, ob koncu pa so spregovorili tudi nekateri parlamentarci in deželni svetovalec Antonaz.

Skupščino je vodil Giovanni Bisesi. Zelo stvaren je bil poseg predstavnika toskanskih špediterjev Giuseppe Benedettija, ki je poudaril čudne okoliscine načina sprejemanja in uvajanja tako pomembnega akta, sredi počitniškega obdobja in brez kakršnega koli posvetovanja. Vztrajal je na predlogu, da je treba okrožnico v celoti zavrniti in zahtevati, da se za pristanisca, letališča in suhozemske mejne prehode specifično predvidijo možnosti opravljanja carinskih storitev. Tako možnost (izjemo) dopuscajo tudi evropske smernice.

Zelo kratek, vendar jasen je bil v izvajanju ministrski podtajnik dr. Mario Prestamburgo "gre za nespodobno dejanje", ki ga je treba popraviti. Od parlamentarcev, ki so stopili za govorniški pult si je večina prislužila precej aplavzov, Carpenedo pa tudi nekaj osporavanja. V prihodnjem tednu bo v Rimu niz sestankov in srečanj, v parlamentu pa se pripravlja prava toča interpelacija.

KINO

GORICA
VITTORIA 16.00-18.00-20.00-22.00 »Un amore tutto suo«. Igrata S. Bullock in B. Pulham. Ozvočenje Dolby stereo.
CORSO 16.00-18.00-20.00-22.00 »Scemo più scemo«.

IZLETI

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV NA GORIŠKEM obvesca udeležence izleta v Apulijo, da bo avtobus 4. septembra odpeljal ob 6. uri z ul. Terza Armata, preko Podturna, na Travnik, mimo gostilne Primožic, v Podgoro, Standrež in Sovodnje.

KD BRISKI GRIC sporoča, da je še nekaj mest na 2. avtobusu, ki bo v nedeljo, 10. septembra, odpeljal na izlet v Reggio Emilio. Ogledali si bodo muzej bratov Cervi, mlekarino, kjer pridelujejo znani sir parmezan, in obiskali praznik lista Unità. Peljali se bodo v veseli družbi harmonikarja. Prijave pri Maji tel. 884187 in Emanueli tel. 81163.

SPD GORICA obvesca, da je še nekaj mest za družinski izlet 17. septembra v Belo Krajino. Prijave na sedežu v sredo, od 11. do 12. ure, in v četrtek, od 19. do 20. ure.

PRISPEVKI

Dusan Mauri se iskreno zahvaljuje za čestitke in voščila ob 80-letnici in vsem, ki so ob tem dogodku zeleli poudariti aktualnost vrednot odprnosti ter daruje 200 tisoč lir za gorisko sekcijo VZ-PI/ANPI.

ČRPALKE

Danes so na Goriskem dežurne bencinske črpalke
GORICA
IP - Ul. Crispi
ESSO - Ul. L. Isonzo
MONTESHELL - Ul. Aquileia
ERG - Ul. sv. Mihaela
AGIP - Ul. Trieste
TRZIC
MONTESHELL - Ul. Boito
IP - Ul. Matteotti
AGIP - Ul. Cosulich
RONKE
AGIP - Ul. Redipuglia
KRMIN
AGIP - Drev. Ven. Giulia
GRADISCE
MONTESHELL - Ul. Trieste
SKOCJAN
AGIP - Ul. Battisti (Pieris)
MARJAN
AGIP - Ul. Manzoni
STARANCAN
AGIP - Ul. Trieste

ŠOLSKE VESTI

ZAVODSKI SVET nizje srednje sole Ivan Trinko vabi profesorje, starše in vse zainteresirane na razgovor o selitvi sole. Razgovor bo na sedanjem sedežu v Kapucinski ulici, v četrtek, 7. septembra, ob 18.30.

RAVNATELJSTVO PEDAGOSKEGA LICEJA S. GREGORICA obvesca, da se bo pouk za vse dijake pričel v četrtek, 7. septembra. Dijaki vstopijo v solo ob 8.30.

OBVESTILA

MEŠANI PEVSKI ZBOR OTON ŽUPANCIC sporoča, da bo prva redna vaja jutri, 4. septembra, ob 20.30 v kulturnem domu Andreja Budala v Standrežu.

GODBA KRAS IZ DOBERDOBA obvesca, da nudi brezplačne tečaje za trobila, pihala in tolkala. Vpisovanje ob ponedeljkih in četrtnih ob 20. uri v glasbeni sobi v Dobrodo (tel. 78077).

DRUŠTVO SLOVENSKIH UPOKOJENCEV NA GORIŠKEM in KRUT bosta poskrbela (ob zadostnem številu prijav) za prevoz na pavalne ure v ogrevani bazen v Gradežu in sicer vsako sredo zjutraj, začeni s 4. oktobrom. Informacije in prijave na sedežu društva in pri g. Anamariji Terpin v Ul. Malta 2, tel. 531644, do 13. septembra.

KRUT prireja zdravljenje v Smarjeskih toplicah v dveh izmenah in sicer od 27. septembra do 6. oktobra ter od 6. do 16. oktobra. Informacije in prijave sprejema gospa Anamarija Terpin v Ul. Malta 2, tel. 531644.

UPRAVA DIJASKEGA DOMA namerava v novem solskem letu ojačiti vzgojiteljski kader. Interesenti morajo biti italijanski državljani. Izobrazba: diploma učiteljska oziroma dokončna fakulteta humanističnih ved, odlično znanje slovenscine in italijanscine. Podrobnejša pojasnila nudijo v upravi Dijanskega doma, Svetogorska cesta - Ul. Montesanto 84, tel. 533495.

KNJIŽNICA DAMIR FEIGEL obvesca, da spet redno poslujejo in sicer vsak delavnik od 10. do 12. ure in od 13. do 17. ure. razen ob četrtnih, ko so v dopoldanskem času zaprti.

OBČINSKA KNJIŽNICA V DOBERDOBU bo od jutri, 4. septembra, odprta od ponedeljka do četrka od 15. do 17. ure, ob petkih pa od 11. do 13. ure. Urnik je začasen.

ČESTITKE

NONA ROZA s Poljan je v četrtek, 31. avgusta, dopolnila 97 let. S hvalnostjo se je ob visokem jubileju spominjajo hčere, zeti, vnuki in pravnuki.

Včeraj sta se poročila **NADJA in FRANCO** s Poljan. Iskrene čestitke in najboljše želje na skupni življenjski poti izrekajo mama, tata in vsi v družini.

VČERAJ-DANES

Podatki iz matičnega urada goriske občine v tednu od 27. avgusta do 2. septembra 1995.

RODILI SO SE: Massimiliano Orzan, Micol Komjanc, Andrea Simonetta Peraro, Beatrice Belilacqua, Aurelio Isufi.

UMRLI SO: 57-letni upokojenec Franco Cottali, 89-letni upokojenec Desiderio Scopazzi, 70-letni upokojenec Rolli Peruch, 81-letni upokojenec Giovanni Lonzar, 80-letna upokojenka Rosa Novel por. Nardin, 73-letni upokojenec Bruno Spessot, 87-letna upokojenka Sofia Humar vdova Gariup, 83-letna upokojenka Daniela Milost por. Sportiello, 90-letni upokojenec Giacomo Marinig, 81-letni upokojenec Vittorio Camauli,

80-letna upokojenka Fiorenza Appigliato vdova Albertano, 80-letna upokojenka Alojzija Klinec, 83-letni upokojenec Guido Scarel, 61-letni upokojenec Ilarionto Petrolo.

OKLIC: karabinjer Alessandro Frigo in uradnica Luisa Pasqualotto, učitelj Alessandro Puzzi in vzgojiteljica Giancarla Scremin, trgovski pomočnik Sergio Leonardelli in policistka Flavia Canevali.

POROKE: uradnik Massimo Trevisan in učiteljica Tanja Devetak, delavec Vittorio Graziani in uradnica Barbara Bianconi, tehnični uradnik Fabrizio Berardi in frizerka Monica Viaggi, mehanik Marco Viaro in estetikistka Monica Marassi, policist Gianpaolo Grinovero in uradnica Barbara Canzutti.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

D'UDINE, Trg S. Francesco 4, tel. 530124.

DEŽURNA LEKARNA V TRZICU

OBCINSKA 1, Ul. Terenziana 26, tel. 482787.

DEŽURNA LEKARNA V DOBERDOBU

AL LAGO - PRI JEZERU, Vrtna ul. 2, tel. 78300.

POGREBI

Jutri: ob 9.30, Guido Scarel, iz splosne bolnisnice v cerkev v Podturnu in na pokopališče v Locniku; ob 13.15, Ilareantonio Petrolo, iz splosne bolnisnice v Viles.

Mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela in SZ Soca izrekata iskreno sozaljje g. Gabrijeli in družini Devetak ob prerani izgubi očeta, oziroma nonota.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO
EMIL KOMEL
GORICA

VPIS V ŠOLSKO LETO 1995/96

Klavir: Helena Plesničar, Marija Saver, Lojzka Persič, Lucija Lavrenčič, Ingrid Silič, Valentina Pavio, Michela De Castro, Vlasta Vizintin

Eksperimentalni razred klavirja: Sijavus Gadžijev, profesor na konservatoriju Čajkovski v Moskvi

Godala: Igor Kuret, Jurij Kriznič, Vinko Popit, Aleksander Ipavec

Pihala: Fabio Devetak, Stojan Ristovski, Andreja Konjedic, Silvan Kersevan, Vladimir Cadež

Trobila: Črtomir Nanut

Solopetje: Franka Zgavec

Kitara: Marco Fantini, Marja Feinig

Harmonika: Aleksander Ipavec

Orgle: Dimitrij Rejc

Tolkala: Tomislav Hmeljak

Predsolški pouk: Marja Feinig, Eleonora Ipavec

Teorija in solfeggio: Daniela Brussolo, Guido Michelin, Vladimir Cadež, Mitja Pernarčič, Lucija Lavrenčič

Harmonija: Hilarij Lavrenčič

Zgodovina glasbe: Helena Plesničar, Luisa Antoni, Michela De Castro

Kompozicija: Ivan Florjanc

Orkester: Igor Kuret

Zbor: Eleonora Ipavec, Franka Zgavec, Hilarij Lavrenčič

Vpisovanje v šolsko leto 1995/96 bo od 1. do 8. septembra na sedežu Centra, drevored 20. septembra 85 (viale XX settembre 85), od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure vsak dan razen v soboto in nedeljo (tel. 532163).

ZVEZA PRIMORSKIH GLASBENIH SOL
SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO
EMIL KOMEL - GORICA

RAZPIS

DVOLETNA KLAVIRSKA SOLA
ZA PEDAGOGE
1995/96 - 1996/97

Vodi

prof. Sijavus GADŽIJEV

Sodelujeta:

- **dr. Damjana BRATUŽ** (psihologija v glasbeni pedagogiki; glasba in družba)

- **prof. Ivan FLORJANC** (harmonija, kontrapunkt, analiza glasbenih oblik)

Informacije:

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO
EMIL KOMEL

Drevored 20. septembra (Viale XX settembre) 85
34170 GORICA Tel. in fax 0481/532163

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

prireja v solskem letu 1995/96 naslednje tečaje: windows office (windows, winword in excel) 100 ur (dva tečaja), začetniški tečaj angleščine (100 ur), vodenje knjigovodstva v podjetju (80 ur), tečaj o telesni zaznavi in govornici (30 ur), tehnike prodaje (30 ur) in marketing za obrate v vinogradništvu (20 ur).

Vpisovanje in podrobnejše informacije do 15. septembra 1995 na sedežu Zavoda v Gorici, Ul. della Croce 3, tel. 81826
VSAK DAN (RAZEN SOBOTE) od 9. do 13. ure

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

Tečaj za dodeljene upravnemu vodenju podjetja

(600 ur)

s finančno podporo Evropskega socialnega sklada

- namenjen brezposelnim absolventom višjih srednjih sol
- obiskovanje tečaja brezplačno
- predvidene stipendije

Vpisovanje in informacije najkasneje do 15. septembra 1995 na sedežu Zavoda v Gorici, Ul. della Croce 3, tel. 81826

INDIJA / KAZEN ZA NEUBOGLJIVOST

Podložniku odrezal roki

Zdaj tvega deset let zaporne kazni

PURI - Proti koncu petdesetih let so v Indiji formalno odpravili ločevanje družbe na kaste. Posledica tega je bila, da je država nedotakljivim, kot imenujejo člane najnižje kaste, dodelila kosček obdelovalne zemlje, s katero so od venomer razpolagali edinole thakurji, pripadniki višje kaste, torej veleposestniki. Toda moške postavbe so zdaj naenkrat ugotovili, da so na severu države nedotakljivi se zmerom brez zemlje in popolnoma odvisni od bogatinov, ki so jih v bistvu zaslužili. In kaj se je zgodilo? Prava socialna revolucija, ki bi jo bili morali izdelati že pred 30 leti: nedotakljivim so zares oddelili kosček

zemlje, ki jo bodo slobodno obdelovali in po možnosti od nje tudi živeli.

Toda zmaga je terjala težak krvni davek.

Bilo se je 30. junija letos navsezgodaj zjutraj v vasi Puri sredi zvezne države Utar Prades. Veleposestnik Om Prakas je prišel v revno kolibo Samarja Bahadurja in mu velel, naj se odpravi k njemu na delo. Samar se je sprva kujal, saj so ga bili pravkar prisli obiskat sorodniki, potem pa se je spomnil, česa so sposobni izkorisčevalski thakurji, in ga ubogal. Pred njim je bilo nevarno opravilo: pripraviti krmo za zivino z grobo izdelano kosilnico, sestavljeno iz pločevinastega kalupa,

po katerem porivas travo, in kolesa z nerodno pritrtjenim rezilom, ki je največkrat zarjavelo (pri manj bogatih zemljskih posestnikih morajo kolo vrteti njihovi podložniki, Prakasevo kosilnico, če jo smemo tako imenovati, pa poganja majhen dizlov motor). No, Samar se je lotil svojega opravila, Prakas pa ga je nadrl, da prepočasi dela, in mu obe roki porinil do rezila, ki je nesrečniku odrezalo obe zapestji.

Ker je na celu vlade v Utar Pradesu 35-letna nedotakljiva Mayawati, je Samar zadevo prijavil policiji, ki je Prakasa zaprla. Zdaj tvega 10 let zapore.

Samar je ob zapestji, dobil pa je zemljo.

Muzej rock glasbe

V Ameriški zvezni državi Ohio so odprli prvi muzej rock glasbe (Telefoto AP)

WASHINGTON / POPREČNO ZNANJE SREDNJEŠOLCEV JE PORAZNO

Ameriški šolski sistem v hudi krizi

Univerze v ZDA pa so odlične, vendar dostopne le bogatim in najbolj nadarjenim

WASHINGTON - Ameriški učitelji so poslali v Evropo posebno komisijo, ki naj bi primerjala ameriške sole s tistimi iz starega sveta. Rezultat je bil grenek in žalosten: evropski dijaki so bistveno boljše pripravljeni v solski snovi in imajo več možnosti za uspeh v življenju, kot njihovi vrstniki onkraj oceana.

Na podlagi te raziskave je sindikat učiteljev (z 875 tisoč člani in sedežem v Washingtonu) objavil, da se bo morala Amerika v bodoče zgledovati po Evropi, če se ne bo hotela potopiti v nevednosti.

Ameriški učitelji ne poznajo formule, po kateri bi prepričali dijake, naj se učijo, kar slednji tudi ne delajo, saj je diploma skoraj brez vrednosti.

Komisija je obiskala Francijo, Nemčijo in Skotsko in ugotovila, da evropski srednješolci znajo bistveno več, kot maturi-

etni diplomanti v Ameriki. V teoriji služi srednja sola kot nekakšna podlaga za višjo solo. Po zaključeni višji soli si več kot 70% dijakov ne more privoščiti vpis na univerzo in se znajdejo z ničvredno diplomom v zepu.

Delodajalci v Evropi, pravijo raziskovalci, spoštujejo diplome, ker le-te dejansko odražajo ustrezno kvalifikacijo. V Ameriki pa podjetja ne upstejajo diplom, ker jih ne znajo ovrednotiti.

V francoskih solah po vsem svetu imajo enak program. Če francoskega funkcionarja premešijo v drugo mesto ali v tujino, njegovi otroci nadaljujejo svoje solanje tam, kjer so ga v prejšnji soli prekinili.

V ameriških solah pa je solski program sestavljen na regionalnem, celo na občinskem nivoju. Pod imenom "high school" se lahko skriva marsikaj, zato

podjetja zaposlujejo na najnižjih delovnih mestih vse tiste, ki nimajo univerzitetne izobrazbe.

Drugače je na ameriških univerzah. Harvard in Yale nimata kaj zavidati evropskim univerzam, vendar je solnina zelo draga (30 tisoč dolarjev letno), vpis pa rezerviran le za najuspešnejše in najbolj nadarjene študente.

V raziskavi je čutiti zaskrbljenost za povprečno nadarjene dijake, ki zaradi tega ne bodo mogli nadaljevati studija na univerzi. V Evropi so sole, ki nudijo takim dijakom poklicno izobrazbo, v Ameriki jih ni, pravi raziskava.

»Stanje se bo se poslabšalo,« pravi vodja učiteljskega sindikata Albert Shanker, »če bo kongres ukinil sredstva za javno solstvo.« Ameriška mladina bi bila tako se bolj v zaostanku v primerjavi z evropskimi vrstniki.

Sto kg heroína

Na poljsko-nemški meji so nemški policaji zaplenili 100 kg heroína, ki bi prekupčevalcem na prostem tržišču navrgel kar čedno vsoto 850 milijonov mark (AP)

Brazilski cerrado

»Cerrado« je rodovitna savana, ki pokriva 11 brazilskih zveznih držav in ki je prispevala k temu, da je Brazilija ena največjih proizvajalk hrane na svetu. Farmerji iz Formose pritiskajo, da bi zgradili železnico, ki bi njihov pridelek pripeljala do obale.

AP

Lovili so metulje: izgnani iz države

DŽAKARTA - Po aretaciji so jim sodili in jih nato izgnali, ker so lovili zelo redke vrste metuljev: to se je pripetilo petim Svedom v Indoneziji, ki ima zelo bogato favno in floro, ki jo vlada skusa na vse načine zascititi.

Pet Svedov -kot poroča uradna agencija Antarà- je v zaporu v

Jayapuri (v blizini meje z Novo Gvinejo) ze presedelo tri mesece, predvčerašnjim pa so se znasli pred sodnikom, ki jih je izgnal iz države in naložil 80 dolarjev globe.

Mladi svedski strokovnjaki so od začetka poletja ze polovili 757 redkih vrst metuljev.

AMERIŠKI MIROVNI NAČRT ZA BOSNO IN HERCEGOVINO

Pogajanja prehajajo v odločilno fazo

Muslimani zahtevajo, da Nato dokonča vojaško operacijo

BRUSELJ (Reuter, AFP) - Namestnik ameriskega državnega sekretarja Richard Holbrooke, ki si prizadeva za mir na ozemlju nekdanje Jugoslavije, je včeraj poudaril, da so pogajanja presla v najpomembnejšo in odločilno fazo.

»Prvič po šestnajstmesčnih pogajanjih smo se pogovarjali o vseh najpomembnejših vprašanjih,« je ob prihodu na sedež Nata, kjer je o svojih do-

sedanjih pogovorih poročal zaveznikom, poudaril Holbrooke. Pred tem se je v Bonnu sešel s člani razširjene skupine za stike, ki si prizadeva za ustavitve spopadov v Bosni. Posebni odposlanec Evropske unije v Bosni Carl Bildt se je tudi udeležil srečanja, ki so ga sklicali po nedavnem napadu Natovih letal na srbske položaje. Holbrooke je se povedal, da bo Nato v prihodnje ukrepal v skladu z razvojem dogodkov, o podrobnostih pa ni zelel govoriti. Poznavalci razmer ocenjujejo, da bi se zavezniki utegnili odločiti za prenehanje letalskih napadov na položaje bosanskih Srbov. Tiskovni predstavnik Nata je povedal, da strokovnjaki preučujejo posnetke iz zraka, s katerimi skušajo ugotoviti škodo, ki so jo med letalskimi napadi utrpeli Srbi. Priznal je, da je bilo zelo težko odkriti položaje srbskega težkega orožja okrog Sarajeva, saj so ga Srbi dobro zakrili in večkrat premestili.

Posredovanje ameriske diplomacije na Balkanu se je izkazalo kot uspešno, ko je Washington sporočil, da se bodo v petek v Zenevi sešli zunanji ministri Bosne, Hrvaske in Zvezne republike Jugoslavije. Jugoslovanska delegacija na čelu s predsednikom Miloševićem bo zastopala stalisca bosanskih Srbov, ki se po nepotrjenih poročilih menda strinjajo z ozemeljsko razdelitvijo Bosne na enaka dela: enega naj bi dobili bosanski Srbi, drugega muslimansko-hrvaska federacija.

»Menim, da se blizamo rešitvi problema,« je v Bonnu izjavil nemški zunanji minister Klaus Kinkel in hkrati opozoril Hrvasko, naj ne ogroža najnovejšega mirovnega pro-

cesa z morebitnimi novimi vojaškimi akcijami.

Poveljnik vojske bosanskih Srbov general Ratko Mladić naj bi menda tudi privolil v umik težkega orožja iz okolice Sarajeva, vendar le pod pogojem, če bo bosanska vlada obljubila, da ne bo »izkoristila« umika srbskih sil. Mladić je v dolgem nočnem pogovoru z generalom Janvierom tudi zahteval ustavitve Natovih letalskih napadov. Predstavnik Nata je izjavil, da so z nedavnimi akcijami skušali preprečiti nadaljnje ogrožanje »varovanih območij« in koncati obleganje Sarajeva.

Ceprav je o miru se prezgodaj govoriti, je sarajevski župan Tarik Kušević izjavil, naj bosanska prestolnica ostane »večetnična in nerazdeljena«.

General Janvier poroča vodstvu ZN o poteku pogajanj z generalom Mladićem (Telefoto: AP)

PAMETNA BOMBA

Tornado RAF z lasersko vodeno bombo Paveway

1 Kopilot na video zaslonu določi cilj in odvrže lasersko vodeno bombo

2 Letalo odleti stran, vendar kopilot obdrži laser na tarči. Pri tem si pomaga z video zaslonom

skoraj tona težka bomba Paveway

laserski žarek

slika na zaslonu

3 Bomba sledi laserskemu žarku do cilja

Kako deluje bomba Paveway II

računalnik ohranja senzor, pritrjen na telo bombe na laserski žarek

velika repna krilca

bomba

krilca za drobne popravke leta

REUTER

ANALIZA

Ameriški mirovni načrt je dokončen

Po starih letih iteriranja diplomatskih pobud se je ameriška administracija povsem približala končnemu bosansko-mirovnemu načrtu, za katerega se je bilo - kljub skoraj soglasnemu nasprotovanju domače javnosti - vredno tudi vojaško vplesti v balkanski konflikt. Doslej so se Američani vpletali le posredno, s skoraj nebolečimi letalskimi napadi na bosanske Srbe, kadar so ti le preveč očitno rušili mirovna prizadevanja, ter s strokovnimi nasveti hrvaskim in muslimanskim generalom. Vojaske napad vsekakor pomeni konec dosedanje ameriske politike previdnosti in hkrati prekinitev kontinuitete postvietnamske »doktrine Powell«, ki predvideva vojaški napad le v primeru, ko si nekajkrat močnejši od svojega sovražnika in imas možnost za časten izhod.

Takšnega razmerja moči na Balkanu seveda nikoli ne bodo dosegli, zato ti napadi pomenijo, da Srbi nikoli ne bodo sibijski, kot so v tem trenutku. Kninska vojska je v razsulu, spor med političnim in vojaškim vodstvom je ohromil tudi bosanske Srbe, v Beogradu pa je zloglasnemu Arkanu namesto pričakovanih tisočev uspelo zbrati le trideset prostovoljcev za rešitev Krajine.

Kljub temu je ameriška odločnost pod okriljem Združenih narodov znova zabrisala ločnico med operacijami ohranjanja miru, kar formalnopravno akcija ZN v Bosni tudi je, in operacijami vsiljevanja miru, kar je operacija ZN v Bosni brez privolitve Varnostnega sveta dejansko postala. Z napa-

dom, definiranim kot kazni za kršenje resolucije ZN o varovanih območjih, so Američani brzkone močno otežili sprejemanje novih odločitev v VS o prihodnjih mirovnih operacijah ZN. Nato je pravzaprav nameraval bosanske Srbe potisniti v meje 49 odstotkov Bosne, kolikor so jim namenili v Washingtonu. Clintonova izjava, da »je bila odločitev za napad nujna«, drži, saj ni bilo pričakovati, da bi se na Palah odločili za prostovoljen umik iz okolice Sarajeva, kar je postalo sprejemljivo tudi v Beogradu in Moskvi. Izjavo britanskega obrambnega ministra Michaela Portilla, da »Nato nikogar na zeli z bombami prignati za pogajalsko mizo«, lahko razumemo tudi kot izločitev sedanega vodstva bosanskih Srbov iz mirovnega procesa, kjer je vojne zločince zamenjal »razumnjejsi« sogovornik Milošević.

Najverjetneje je tiha privolitve pravoslavne bloka v ameriški načrt pognala Clintona v silovito akcijo prav zdaj, saj bodo predsedniške volitve sele prihodnje leto, zgodovinski spomin Amerikanov na Bushevo primeru dokazano kratek. Ker se nobeni državi ne mudi v balkanski kotel - spomnimo se reakcij Slovencev ob nepremisljeni »dopustniški« izjavi obrambnega ministra Kacina in pozabimo na vročevne govore Francozov, ki se v Bosni tako ali tako borijo z legijo tujcev - lahko ameriške vpletenost pomeni le, da je soglasje za sprejemljivo delitev Bosne, ki naj bi bila pogoj za njeno ohranitev, že doseženo.

Miran Starić

NA MEJI MED HRVAŠKO IN ZASEDENIMI OZEMLJI V ZAHODNI BOSNI

Kostajnica - oaza miru na prvi bojni črti

Hrvaški vojaki so s Srbi z drugega brega reke Une sklenili neuraden sporazum o prekinitvi sovražnosti

KOSTAJNICA - Reka Una teče po gozdni pokrajini, kot da se ni nič zgodilo. Žal je mir le navidezen, saj Una predstavlja hkrati mejo in bojno črto. Srbske sile so namreč od nasprotnega brega oddaljene le sto metrov. Od tam lahko opazujejo Hrvate, ki se po uspešni vojaški akciji vračajo v Kostajnico. Hrvaski vojaki pravijo, da so s Srbi na bosanski strani Une sklenili neuraden sporazum o prekinitvi ognja, saj je v Kostajnici od nekdaj vsak poznal vsakogar. Hrvatje in Srbi se glasno pogovarjajo čez reko in v njej brezskrbno plavajo. Nobene nevarnosti ni več, da bi na koga streljali ali da bi se kdo zastrupil z vodo, saj je bil v zadnji vojaški akciji v srbskem mestu Prijedor uničen mlin za mletje papirja, tako da je voda spet čista kot nekoc.

»Ce ne bi bilo politike, bi Srbi in Hrvatje se naprej lahko živeli v sožitju, kot so dolga leta pred izbruhom vojne,« je dejal Stjepan Radić, kostajniški predstavnik v hrvaškem parlamentu, ki že štiri leta živi zunaj mesta. Vseeno pa so Hrvatje porušili lokalni most čez Uno, da bi preprečili vnovično okupacijo tega območja, saj se ob reki zbira čedalje več sovražno razpoloženih Srbov iz Prijedora. Bombardiranje je poškodovalo nekaj

stavb na hrvaški strani, med njimi baročno mestno hišo, kar pa le malo spremeni splošno podobo. Kostajnica z 80 odstotki porušenih stavb in malostevilnimi prebivalci, ki so se ostali v njej, spominja na opustošenje, kakršnega so pri svojem umiku povzročili krajinski Srbi. Hrvatske sile so v bliskoviti akciji med 4. in 7. avgustom premagale uporniške krajinske Srbe, ki so pred stiri leti razdelili Jugoslavijo. Krajino je med akcijo

zapustilo približno 150 tisoč Srbov, ki so zbežali v srbske dele Bosne ali v Srbijo. Veliko je zapuščenih mest in kmetij - nekaj so jih porušili v zadnjih spopadih, nekaj jih je uničilo mascevanje Hrvatov, nekaj so jih pozgali krajinski separatisti, ko so leta 1991 hrvaske prebivalce pregnali iz njihovih domov. Septembra leta 1991 je krajinskim Srbom s pomočjo letal jugoslovanske armade po petdnevem obleganju uspelo zavzeti Kostajnico. Mestece, ki leži 110 kilometrov južno od Zagreba, je imelo leta 1991 14.850 prebivalcev, od katerih sta bili dve tretjini pravoslavni Srbov, ena tretjina pa rimskokatoliški Hrvatov. Ljudje so se večinoma preživljali s trgovino, ki je potekala vzdolž rečne poti, in s proizvodnjo tekstilnih in usnarjskih izdelkov. Idiličnost lenarjenja, plavanja in uživanja na bregovih Une se je končala leta

1991. Hrvate so nasilno pregnali ali pa so sami zbežali čez frontno črto. Pred tremi tedni so se Hrvatje vrnili v Kostajnico. Zdaj je v mestu le še šest starih Srbov. Nihče se do njih ne obnaša nasilno, sami pa so dejali, da so jim Hrvatje, ki so se vrnili, pomagali s hrano in zdravili. Hrvatje izjavljajo, da nimajo nič proti Srbom, ce le niso sodelovali pri uničevanju in požiganju hrvaških domov. Srbi se izogibajo središču mesta, kjer hrvaški rezervisti pijančujejo, kljub temu pa je razpoloženje bolj veselo kot agresivno. Vojaki se drenjajo pred edinim novim »objektom« v mestu - telefonsko govorilnico, prvim znakom reintegracije mesta pod hrvaško jurisdikcijo, medtem ko so telefonske zveze s Srbijo prekinjene. Večina preostalih stavb v avstroogorskem stilu, v katerih so bile nekoc trgovine, je praznih, krdela zapuščenih

psov pa tavajo po mestu. Ljubisa Milić, 75-letni upokojeni srbski računovodja, ki je preživel ze nekaj srčnih kapi, je svojima sinovima dejal, naj ostaneta, vendar sta oba v paniki zapustila mesto in zbežala na drugo stran Une. Njegova žena Ljubica, 65-letna upokojena učiteljica, meni, da so njen narod zapeljali številčno manjšinski nacionalistični skrajneži. »Z morem sva poslušala hrvaškega predsednika Franja Tudjmana, ki je nedolžnim Srbom ponujal pomilostitev, zato sva ostala,« je dodala Ljubica.

»Una je tista, ki me je pripeljala nazaj domov,« zalostno opisuje Vladimir Subarić svojo vrnitev v mesto. »Vprašanje pa je, koliko Hrvatov se bo vrnilo na svoje domove. Kdo bi si zelel tukaj vzgajati svoje otroke, ce pa so četniki le za streljaj oddaljeni od nas,« se sprašuje Subarić.

Mark Heinrich/Reuter

NARKOMANI V HRVAŠKI VOJSKI

»S heroinom smo premagovali strah«

Po izjavah nekdanjih pripadnikov hrvaške vojske, ki se zdravijo v italijanskem rehabilitacijskem centru za zasvojenost z mamilami v San Patrignanu, so hrvaški oficirji in zdravniki vojakom pred bitko dajali trde droge, ki naj bi jim pomagale premagati strah pred spopadom.

»Dvakrat na dan sem obiskal poljsko bolnišnico in dobil dnevno dozo mamila; polovico grama zjutraj, polovico zvečer,« je povedal eden od vojakov. Zatrdil je, da prej ni nikdar jemal mamil, da pa so vojaki z drogo premagali strah in pozabili na vojne strahote. Neki drugi pripadnik hrvaških oboroženih sil, ki je priznal, da je jemal mamila ze pred začetkom vojne, pa je poudaril, da so njegovi nadrejeni dopuščali jemanje mamil, ki je bilo na fronti precej razširjeno. Povedal je se, da so vojaki mrtvim sovražnikom in civilistom pobirali osebne predmete, jih prodajali in z izkupičkom kupovali heroin. Hrvaski vojaki naj bi začeli jemati mamila ze leta 1991 med t.i. domovinsko vojno. Ker je bil takrat dobrodosel vsak moski, pripravljen prijeti za orožje, so vojaške oblasti menda sprejemale tudi rekrute narkomane.

John Glover, The Guardian

NOVICE

Podtaknjene bombe kosijo po Alžiriji

ALŽIR (Reuter) - V mestu Meftah na jugu Alžirije je razneslo tovornjak bombo. V eksploziji so bile ubite štiri osebe, 83 ljudi pa je bilo ranjenih. Bomba, ki so jo podstavili islamski skrajneži, je bila namenjena bližnji policijski postaji, ni pa znano, ali so bili med mrtvimi tudi pripadniki policije. V Oranu na zahodu Alžirije pa je neznanec ubil 53-letnega Italijana, ki je bil zaposlen v neki alžirski tekstilni tovarni. To je že enajsti italijanski državljani in 104. tujec, ki so ga v Alžiriji ubili od septembra leta 1993. Največji krvni davki je plačala Francija, saj je v Alžiriji v tem obdobju življenje izgubilo kar trideset francoskih državljanov.

Konec izraelsko-palestinskega srečanja v Italiji

CERNOBBIO (Reuter) - Izraelski zunanji minister Peres je neformalno srečanje z Jaserjem Arafatom v Italiji označil za uspešno. Predmet njunega pogovora je bil predvsem nadaljnji urnik pogajanj o palestinski samoupravi, ki se bodo nadaljevala v ponedeljek v izraelskem Eliatu. Druga faza pogajanj zaostaja za nacrti več kot leto dni. Osrednja sporna točka ostaja umik izraelske vojske z Zahodnega brega, zlasti iz krajev, v katerih živijo židovski naseljenci. Peres je izjavil, da bi lahko sporazum o umiku izraelske vojske dosegli v prihodnjih dneh in zankal Arafatove obtožbe, da Izrael zavlačuje s pogajanj. Peres je ponovil zahtevo, naj palestinska organizacija obvlada skrajneže in okrepi boj proti terorizmu. Arafata je v soboto sprejel tudi papež, ki je šefu PLO izrazil priznanje za pogum pri reševanju arabsko - izraelskega spora.

Rusko-čečenski sporazum o izmenjavi ujetnikov

MOSKVA (AFP) - Rusko-čečenski pogajalci so v Groznom dosegli končni sporazum, v skladu s katerim bosta sprti strani v prihodnjih dneh izmenjali prve vojne ujetnike. Gre za stiri najst ruskih in 145 čečenskih ujetnikov. Izmenjava v skladu s sporazumom o izmenjavi ujetnikov, doseženim 7. avgusta letos, zaradi nasprotujocih si ocen o številu ujetnikov doslej ni tekla v skladu z dogovorjenim. Podobno je z dogovorom o vračanju orožja čečenskih borcev, ki je za rusko stran temeljnega pomena. Čečenija bo lahko po razorožitvi svojih borcev v naseljih ohranila t. i. zaščitne oddelke, ruska vojska pa naj bi se postopoma umaknila. Na čečenskem ozemlju naj bi ostali samo dve brigadi.

Odstavljen gruzijski obrambni minister

TBILISI (AFP) - Gruzijski parlament je po neuspešnem atentatu na predsednika Sevardnadzeja, ki je pred tremi dnevi le za las usel smrti, odstavil obrambnega ministra Georgadzeja, ker temu »ni uspelo zajezi teroristične dejavnosti«. Poslanci so Sevardnadzeja podprli tudi pri odstitvitvi namestnika obrambnega ministra Kacisvilija, ki je tesno povezan z največjo paravojsko skupino v državi. Policija je med racijo v parlamentu v pisarni Jabe Joseliani, vodje te paravojske skupine in enega od najbolj zagriženih Sevardnadzejevih nasprotnikov, našla večjo količino orožja. Zaplenila je minomet, topovske in ročne granate, tri protitankovske metakalke raket in dvaintrideset pušk. Joseliani je zankal sodelovanje pri atentatu. Zatrjeval je celo, da je bil cilj atentata on, ne pa Sevardnadze, ki naj bi se tako pred kandidaturjo na novembrskih predsedniških volitvah dokopal do se večje politične moči.

JUŽNI PACIFIK / PO AKCIJI KOMANDOSOV

Greenpeace: zajetje ladij je protizakonito

MURUORA (Reuter, AFP, dpa) - Greenpeaceovi ladji Mavricni bojevniki II in MV Greenpeace, na kateri so francoski komandosi vdrli ter jima onemogočili motorje, nato pa plovili zajeti, se je Francija odločila s posadko vred prepeljati do atola Hao, ki je približno 600 kilometrov oddaljen od Muruore. »To bo nedvomno delno onemogočilo naše akcije,« je dejal Thomas Schultz, Greenpeaceov koordinator za razoroževanje.

Se vedno pa ni jasno, kdaj bo Francija izročila zaseženi ladji in kaksno obtožbo bo vložila zoper 59 zajetih aktivistov. Visoki komisar francoske Polinezije Paul Ronciere je dejal, da bi aktivisti morali biti kaznovani zaradi nedovoljene plovbe po francoskih teritorialnih vodah in približevanja vojaški bazi. Približno 20 aktivistov, novinarji, ki so spremljali akcijo francoskih komandosov, pa tudi tahitijski vodilni nasprotnik jedrskih poskusov Oscar Temaru in ameriški kongresnik s Samoe Ini Faleo-

mavaega so bili včeraj prepeljeni v Papeeto, glavno mesto francoske Polinezije. Po izjavi uradnika francoske policije bodo aktivisti izpuščeni takoj, ko bodo urejene vse formalnosti, proti njim pa ne bodo uvedli nikakršnih ukrepov, zaradi katerih bi bili izgnani.

Greenpeace zajetju ladij nasprotuje, saj je mnenja, da sta bili ladji se v mednarodnih vodah in ne v 12-miljskem vojaškem pasu okoli Muruore. »Francoski komandosi so zajeli ladji v mednarodnih vodah, kar je huda kršitev mednaro-

Udeleženke pekinškega Forumu žensk so se pridružile protijedrskim protestom (Telefoto: AP)

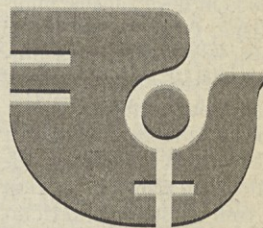
KITAJSKA / SVETOVNI FORUM ŽENSK

Konferenca pod vprašajem

Oster protest, ker policija »nadleguje« udeleženke

PEKING (Reuter) - Na Kongresu mednarodnih nevladnih ženskih organizacij, ki se časovno ujema s Konferenco ZN o ženskem vprašanju, so protijedrski aktivisti svoj Sotor miru razglasili za prvo kitajsko nejedrsko območje ter od Kitajske in Francije zahtevali takojšnjo prekinitev priprav na jedrske poskuse.

Udeleženke so napadle Kitajsko in Francijo, ker se kljub soglasju drugih jedrskih sil nočeja pridružiti moratoriju na jedrske poskuse in pristopiti k pogajanjem o prepovedi jedrskih poskusov. Udeleženke kongresa so hkrati ostro protestirale pri kitajskih oblasteh, ker policija nenehno in vsiljivo nadzoruje in omejuje njihovo gibanje. Kitajske oblasti so z vztrajnimi »varnostnimi ukrepi« postavile pod vprašaj celo Konferenco ZN o ženskem vprašanju, ki naj bi se v ponedeljek začela v Pekingu. Timothy Wirth, pomočnik državnega sekretarja in delegat ameriške delegacije, je zato od sekretarja ZN Butrosa Galija zahteval, naj posreduje pri vladi v Pekingu, da bi ta prenehala »nadlegovati« ude-

leženke in odpravila omejitve svobode govora. Kitajske oblasti so namreč ovirale delo novinarjev neodvisnega časnika The Earth Times, ki naj bi poročal o konferenci. Podobne težave je imel francoski časnik Vivre Autrement, ki mu kitajske oblasti niso dovolile uporabiti kitajskih tiskarn za pripravo posebne izdaje, posvečene ženskemu kongresu. Kitajski cenzorji hkrati strogo nadzorujejo poročanje vseh medijev. Mednarodni ženski odbor je od kitajskih oblasti zahteval odpravo nadzora ter omejevanja gibanja in komuniciranja. Zagrozil je, da bodo udeleženci tako nevladnega kongresa kot konferenca ZN pozvani, naj se izjasnijo o preklicu mednarodnega srečanja, če kitajske oblasti ne bodo prenehale s taksnim ravnanjem.

ETIOPSKO - SUDANSKI SPOR

Huda kri zaradi domnevnih napadalcev na Mubaraka

KAIRO (Reuter) - Sudan je včeraj zavrnil obtožbe, da nudi zatočišče trem egiptovskim skrajnežem, ki so junija v etiopski prestolnici pripravili atentat na egiptovskega predsednika Hosnija Mubaraka. Kartumski preiskovalni urad namreč ni našel nobenega dokaza, da bi bila trojica vpletena v napad, zato naj bi imela vso pravico do bivanja v Sudanu.

Etiopija je proti taki odločitvi protestirala in od Sudana zahtevala, naj zmanjša število diplomatskega osebja v Adisu Abebi, vlada pa je sudanski nacionalni letalski družbi do nadaljnjega prepovedala polete v Etiopijo in ukazala vsem nevladnim organizacijam, ki ponujajo pomoč in so neposredno pove-

zane s Sudanom, naj prenehajo z operacijami. Sudanska vlada, ki obžaluje etiopske ukrepe, je odgovorila z vnovično uvedbo viz za etiopske državljane, preverila pa je tudi vse tujce, ki se trenutno nahajajo v državi. Kmalu naj bi na pogovore v Adisu Abebo prispel egiptovski zunanji minister Amr Musa.

45...

... voditelj Islamске bratovščine bodo zaradi suma članstva v prepovedani fundamentalistični organizaciji in drugih nenasilnih prestopkov zaslišali na egiptovskem vojaškem sodišču. Vojaški tožilec sicer se ni napisal obtožnice, vendar so vladni predstavniki voditelje Islamске bratovščine že obtožili, da so organizirali nezakonita tajna srečanja, katerih namen naj bi bile priprave na prevzem oblasti. (Reuter)

TRI TISOČ LET SVETEGA MESTA TREH RELIGIJ

Židje slavijo, Palestinci jezno opazujejo

ANDY GOLDBERG / DPA

JERUZALEM - Židovsko prebivalstvo jutri praznuje tritisoci rojstni dan Jeruzalema. Palestince, ki sestavljajo približno tretjino prebivalcev svetega mesta treh svetovnih religij, pa petnajstmesечно praznovanje kljub političnemu zblizanju v zadnjih letih jezi, saj so na slavu le jezni opazovalci.

Znanstveniki menijo, da je Jeruzalem v resnici približno tisočletje starejši od tri tisoč let, ki jih Izrael letos slavi. Vendar pa dolgoletni župan Jeruzalema Teddy Kollek in njegov naslednik Eduh Olmert

priznavata, da organizatorjem ni bila toliko pomembna celotna zgodovinska resnica, saj bodo praznovali leto, ko je židovski kralj David pred tri tisoč leti zavzel mesto.

Praznovanje je posvečeno rojstvu židovskega mesta Jeruzalem. Izraelska vlada in Jeruzalem bosta za kulturni praznik, ki so si ga - vsaj uradno - zamislili kot brezstrankarski pozdrav mestu, centru treh svetovnih religij - židovstva, krščanstva in islama, namenila več kot enajst milijonov mark. Kljub temu pa so

proslavljanja skoraj v celoti omejili na židovski del Jeruzalema. To je Palestince, ki si lastijo vsaj vzhodni in zgodovinski stari del mesta, razburilo, saj naj bi ti dve mestni četrti nekoč sestavljali del glavnega mesta bodoče palestinske države na Zahodnem bregu in na območju Gaze. Izrael je vzhodni del mesta osvojil med šestdnevno vojno leta 1967 in od leta 1980 Jeruzalem uradno proglasa za »nedeljivo prestolnico Izraela«. To v mednarodnem merilu nikoli priznано stališče židovska država zagovarja z vsemi razpo-

lozljivimi sredstvi. Čeprav so zaključna pogajanja med Izraelom in Palestinsko osvobodilno organizacijo, ki se bodo po vsej verjetnosti vrtela v zvezi s statusom Jeruzalema, napovedana šele za sredino leta 1996, pa minister za gradbeništvo Benjamin Ben Elieser meni, da se je bitka za Jeruzalem že začela. Hanan Aschrawi, vodja Palestinskega društva za zaščito človekovih pravic, taksnemu stališču nasprotuje: »Izrael skusa svet na vse načine prepričati, da je Jeruzalem izraelsko mesto, s tem pa krši pravice Arabcev, Pale-

stincev in Muslimanov.« Vodja Sveta Muslimanov v Jeruzalemu in »minister za vero« v palestinskem nacionalnem svetu Hassan Tachibub ocenjuje: »Ta praznovanja so v nasprotju z vsemi zgodovinskimi dejstvi.« V svojem boju proti izraelskemu poskusu prikrititve političnih dejstev so bili Palestinci v zadnjih mesecih pogosto uspešni. Pomembno psihološko zmago so si izborili, ko je Evropska unija praznovanjem odrekla podporo, čes da preveč očitno poudarja židovski značaj mesta.

INTERVJU Z ZORANOM THALERJEM

Z Italijo še nismo dosegli zadovoljivega sporazuma

Pogovor ministra Thalerja z novinarjem Deutsche Welle

Pred približno trinajstimi meseci je italijanska vlada postavila slovenski ultimatum zaradi različnih stališč do znane problematike optantskega premoženja. Rim je zagrozil, da bo blokiral vse slovenske napore za pridružitve Evropski uniji. Ali pogovori med Ljubljano in Rimom se potekajo?

»Da, med Italijo in Slovenijo ves čas potekajo pogovori. Tako je bilo tudi lani. V pogovorih je prišlo do številnih asociacij. Lani jeseni so se razmere občutno poslabšale in pogovori so zašli v nekakšno slepo ulico, znanli smo se v pat položaju. Toda po nastopu nove italijanske vlade in nove zunanje ministrice, gospe Agnellijeve, nam je uspelo doseči premik. Sestega marca letos je Italija naposled privolila v to, da se med Slovenijo in EU začnejo pogajanja o pridruženem članstvu. Ta so se v treh mesecih praktično končala in julija je Slovenija v Bruslju parafirala asociacijski sporazum z EU. Na ravni odnosov z EU in tudi pri sporazumevanju z Italijo je bil torej dosežen določen napredek. Po drugi strani se vedno nismo tako daleč, da nam Italija ne bi nenehno grozila z blokado nadaljnjega približevanja Slovenije EU. Se vedno nismo dosegli zadovoljivega dvostranskega sporazuma, ki bi bil uravnotežen, hkrati pa bi stranema omogočil, da ohranita svoj ugled. Tako pogovori še vedno potekajo. Nas problem je v tem, da imamo ves čas občutek, da gre za izsiljevanje. Nase evropske ambicije zlorablja za izvajanje nenečnih pritiskov na Slovenijo, Sloveniji postavljajo zahteve, kakršnih niso postavljali drugim srednjeevropskim državam, ki so že pridružene članice EU. Slovenija je ena najbolj razvitih, če ne celo najbolj razvita srednjeevropska kandidatka za članstvo v EU, de iure pa je nekaj korakov za drugimi.«

Kaksne so možnosti Slovenije za približanje EU in za članstvo v njej?

»Polnopravno članstvo bi za Slovenijo prislo v postev po letu 2000, prav zdaj pa se pogovarjamo o pridruženem članstvu - prav to pa skušamo dopovedati našim italijanskim prijateljem. Za pridružen članstvo je treba izpolniti drugačne zahteve kot za polnopravno. Vsi dobro vemo, da je za polnopravno članstvo v EU treba imeti popolnoma odprt trg in možnost, da tuji z nakupom v Sloveniji dobijo posest. Za

di smo prisli do zadovoljivega besedila našega evropskega sporazuma z Evropsko unijo. Stirinajst članic pravzaprav ne vidi razloga, da s Slovenijo tega sporazuma ne bi podpisale. Po drugi strani Rim očitno se vedno verjame, da je zdaj napočila priložnost za uresničitev njegovih povsem določenih ciljev na dvostranskem področju.«

Ali obstaja skupen slovenski in hrvaški pristop do italijanskih zahtev?

»Pristopov ne usklajujemo, dejansko pa ukrepamo

darle zavedajo, da bodo naslednji na vrsti, zato so glede tega zelo previdni.«

Kako bi označili sedanjí položaj slovenske manjšine v Italiji?

»Opravljen je bila nepristranska primerjava zascit, ki ju uživata obe manjšini - italijanska v Sloveniji in slovenska v Italiji. Pokazala je, da je v naši pravni ureditvi približno stiriindvajset različnih zascitnih določil v korist italijanske manjšine v Sloveniji. Tako sta ji na primer zagotovljena poslanski sedež v državnem zboru in uporaba jezika v obcih, kot sta radio in televizija. Na območjih, kjer živi italijanska manjšina, stevilo njenih pripadnikov pa ne presega tri tisoč, so ji zagotovljeni tudi dvojezični krajevni in ulični napisi ter enakopravnost manjšinskega jezika v razmerju do jezika večine. Po drugi strani velja za Slovence v Italiji le osem določil o njihovi zasciti, pa se teh Italijani ne uresničujejo na vseh območjih, kjer Slovenci živijo. Zato lahko rečem, da je položaj slovenske manjšine v Italiji - stevilo njenih pripadnikov se vedno znaša približno sto tisoč - pravzaprav slab. Zaradi različnih okoliscin so Slovenci v Italiji čedalje bolj marginalizirani, položaj, v katerem živijo, včasih spominja celo na geto. V primerjavi z nemško in francosko govorečo manjšino doživljajo tudi pravno diskriminacijo. Pravno namreč niso zasciteni, kajti nobeden od osnutkov tako imenovanega globalnega zakona o zasciti slovenske manjšine v rimskem parlamentu se ni bil sprejel.«

Zdi se, da trzasko gospodarstvo čuti resne posledice zaradi odrezanosti od zaledja na vzhodu. Ali podpirate zamisel o novi gospodarski coni, ki bi Trst prek Slovenije povezovala s srednjeevropskimi državami in Rusijo?

»Najprej bi rad povedal, da je Trst po mojem prepričanju mesto v zatonu. To je za mesto prava tragedija, saj je bil se pred sto leti zelo pomembno pristanišče, seveda v drugi državi in drugačnih razmerah. Verjamem pa, da so čimboljski politični in gospodarski odnosi s Slovenijo v interesu Trsta - in severnega dela Italije sploh. Nasa država pomeni za italijansko gospodarstvo naraven most med Italijo in srednjo Evropo, pa tudi most proti Vzhodu. Vidimo velike možnosti za gospodarsko sodelovanje z našimi sosedami in z njimi delimo zamisel o Sloveniji kot povezovalni poti proti Madžarski, Slovski, Ceski, Poljski in Ukrajini. To bi utegnil biti velik obet za prihodnost, zato bi se morali potruditi, da zaradi političnih razlogov ali zgodovine - ta ni bila vedno preprosta - koristno sodelovanje ne bi bilo blokirano.«

Odnose med Makedonijo in EU otežuje grška vlada. Ali po vašem mnenju obstaja podobnost med makedonsko-grškim in slovensko-italijanskim primerom?

»Ne bi želel razmišljati o kakšni povezavi, se vedno verjamem, da slovenski položaj ni enak makedonskemu, menim, da sploh ni podoben. Vesel sem tega, ker vem, da je Rim občutljiv na to, torej na sugestije, da se italijanska zunanja politika nagiblje k helenizaciji Makedonije. Italija je ustanovna članica EU in ima zelo pomembno vlogo v Evropski uniji, pa tudi v svoji regiji. Zato se vedno verjamem, da si česa takega preprosto ne more privoščiti. Seveda se Slovenci včasih počutimo kot nekakšna »žrtev« italijanske notranjepolitične razprave in drugih okoliscin, ki vplivajo na zunanjo politiko. Menim, da to ni dobro.«

Peter Wald,
Deutsche Welle, Köln

Ste že oddani? Ne? Postajate spet zanimivi!

Bozo KOVAC

Na sprejemu v eni od zahodnoevropskih prestolnic sta se pogovarjala gosta iz dveh držav. Pogovor je tekel približno takole:

»Problem ni resljiv brez odločne vojske intervencije OZN in pakta Nato. Vasa država pa je pri tem nepogresljiva.«

»Da, da, razumem, kaj hocete povedati. A naj Vas nekaj vprašam. Vasa država je blizu križnega območja, zato gotovo dobro poznate razmere. Kaj ne bi mogli pomagati pri reševanju problema?«

»Oh, veste, moja država nima nič več opraviti v tistem delu Evrope. Tudi zemljepisno ne spada tja.«

Zdaj bi lahko ugibali, iz katere države je bil sogovornik, ki je zadnji imel besedo. Uganka ni težka, vendar se na primer CIA ne bi strinjala z odgovorom, da je bil iz Slovenije. Se zmeraj jo namreč steje med balkanske države, vsaj geografsko, geopolitično morda ne, saj imajo vsi globlji razlogi (in s tem rešitve) za tokratno balkansko vojno svoje korenine južno od Slovenije.

Najbrž je ze mimo čas (anekdota je iz letosnje junija), ko je se bilo smiselno vprašanje, ali lahko Slovenija kako pomaga pri odpravljanju krize. Sele prihaja pa obdobje, ko se Slovenija najbrž ne bo mogla pretvarjati, da »je to zunanje nje-nega interesnega območja in se je ne tiče«, namreč obdobje, ko naj bi se južnoslovanski narodi spravili med seboj in se pogodili, kako si bodo uredili svoje države ter odnose med njimi. V Ljubljani bi sicer se zmeraj lahko rekli, to je njihova stvar, kar do neke mere celo drži. Toda onstran te mere so velike sile, ki rade risejo zemljevide in si delijo vpliv, zato bi kazalo biti nadvse pozoren, ko se začneja razpletati balkanska kriza. Povsem mogoče je, da se bo Slovenija morala letosnje jesen celo nekoliko sumničavo spraševati, kaj je kdo v resnici mislil, ki je rekel to in to. A bolje je biti sumničav kot prodan.

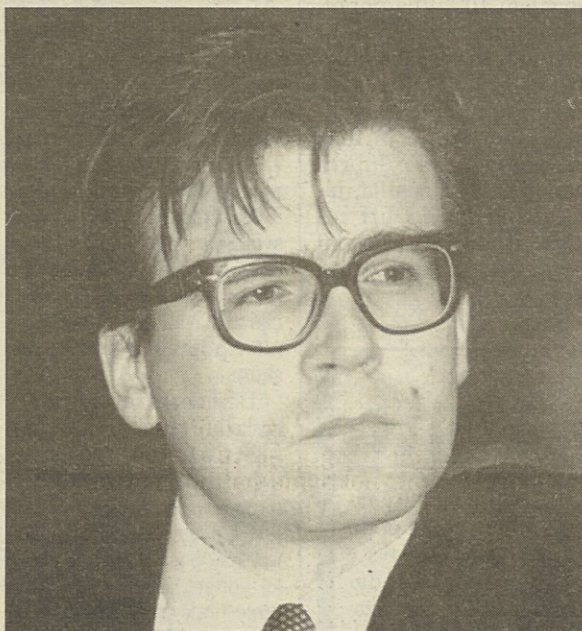
Politična dinamika utegne biti precej burna. Navsezadnje si je bilo se pred nekaj dnevi težko zamisliti, da bo Radovan Karadžić s Pal ponižno snel klubok pred Slobodanom Miloševićem in ga po daljšem nesoglasju znova proglasil za najboljšega zastopnika srbske stvari. Prav tako je se pred nekaj dnevi kazalo, da se bo krvava vizija o vseh Srbih v eni državi skrčila na »beograjski pasaluk«, danes pa beograjski voditelj po volji velikih zastopnikov tudi koristi tistih Srbov, ki so se na Hrvaskem. Kaj se bo izcimilo iz tega zastopanja, seveda ni mogoče napovedati, brez vsega pa gotovo ne bo ostal, saj potem ne bi bilo miru.

Morda je mir še nekoliko oddaljen, vendar so velike sile z uničenjem vitalnih delov bojne moči bosanskih Srbov učinkovito prispevale k uravnovešanju razmerja sil na balkanskih bojiscih. Če bi k temu dodali se »Nevito« v Kninski krajini ter sodelovanje vladnih sil BiH in Hrvasko, potem se ti »posegi« lahko izidejo samo s pogajanjem, kajti nihče ni več tako močan, da bi zlahka spravil na kolena svojega nasprotnika. Če pa bi vseeno poskušal, so velike sile nazorno pokazale, kaj bi storile.

Torej bo treba za zeleno mizo, ki pa bo imela precej skrbnikov. Ti bodo po eni strani potiskali nazaj na stole tiste, ki bi jo hoteli pobrisati s pogajanjem, po drugi strani pa si bodo delili vpliv. Kako, je mogoče samo ugibati, kar zna biti koristno početje, saj bi bila lahko prizadeta tudi Slovenija. »Zelja« je mnogo in nkakršnih jamstev, da bi bila ta običajno neizogibna plat urejanja razmer omejena zgolj na krizno območje.

Moskva bi si najbrž zeleda ustolici svoj vpliv v ZRJ in v Boki Kotorski ustanoviti pomorsko oporišče, o čemer ze od nekdaj sanja. To pa bi lahko vznemirilo zlasti sredozemske države, na primer Italijo, ki je gotovo imela tehtne in ne zgolj prestižne razloge za prizadevanje, da bi jo spustili v krog odločujočih o jugoslovanskih krizi. Zdi se, da jo tako kot Slovenijo muči se neprebolen jugoslovanski sindrom: za nekdanjo Jugoslavijo je sovražnik vselej prihajal z zahoda, za Italijo z vzhoda. Jugoslavije ni več, razmere so zdaj drugačne, odnosi na tej meji pa pravzaprav ne, čeprav brez divizij. Rimski pogajalec z Ljubljano je nekam dolgo na počitnicah in nedosegljiv.

Zgodba o delitvi vpliva ob koncu vojne bi bila seveda zapletena in v njej bi nastopali mnogi »interesi«, Ravno zato pa bi se tudi o nekoliko odmaknjeni Sloveniji kdo utegnil podrobneje pozanimati, ali je res ze »oddana«.

Slovenski zunanji minister Zoran Thaler (Foto: B. V.)

pridruženo članstvo to ni potrebno. Mi pa se zanimamo za postopno približevanje.«

Po vrhunskem srečanju EU v Essnu konec lanskega leta je bilo receno, da bi Slovenija lahko dosegla pridruženo članstvo v EU v roku šestih mesecev. Zakaj se to ni zgodilo?

»Priznati moram, da za to brzkone obstaja en sam razlog - nasa zahodna sosedla Italija. Kot sem že omenil, so bila pogajanja s komisijo o besedilu sporazuma zelo učinkovita in dobra. Spomla-

podobno. Seveda je razmerje Hrvaske do Evropske unije občutno drugačno od slovenskega. Mi imamo že veljaven kooperacijski sporazum z EU, kot sem omenil, pa je parafiran tudi sporazum o pridruženem članstvu. Hrvaska je se na začetku pogajanj o kooperacijskem sporazumu, pa se ta so bila zaradi vojskega posega v Krajini pred kratkim prekinjena. Tako Hrvaska se ni neposredno cutila pritiska Italije v zvezi z nekdanjimi italijanskimi nepremičninami v istrskem delu Hrvaske. Hrvatje pa se ven-

ENERGETIKA / MALOMARNA RABA VSEH VRST ENERGIJE DOMA KOT POSLEDICA NEPRIMERNIH CENOVNIH RAZMERIJ

Čedalje večja poraba energije na Slovenskem

Proizvodnja elektrike je odvisna od obstoječih zmogljivosti, ki se zadnja leta niso znatneje povečale

LJUBLJANA (STA) - Spodbudna gospodarska gibanja vplivajo na večanje porabe energije v slovenskem gospodarstvu in se posebej v prometu. Samo v prvih osmih mesecih lani se je poraba končne energije povečala za skoraj stiri odstotke, v prometu pa za več kot desetino. Za letošni predvideno petodstotno povečanje bruto domačega proizvoda se bo tako pokazalo tudi v večji porabi elektrike.

Kot meni Natan Bernot iz slovenskega nacionalnega komiteja Svetovnega energetskega sveta (-WEC), sodi Slovenija po porabi energije na enoto bruto domačega proizvoda v povprečje Azije in Afrike. Vzrok za tako malomarno rabo energije doma je treba iskati predvsem v cenovni politiki. Ta na račun slabega vzdrževanja, nespoštovanja vrednosti naložb, ohranjanja in obnavljanja naložb ter popolnega zanemarjanja zunanjih stroškov to v osnovi gospodarsko dejavnost spreminja v infrastrukturo in

prispeva k temu, da se stvari ne spreminjajo na bolje, ampak se ohranjajo sedanje nesprejemljive razmere. Te vplivajo na nenaravna cenovna razmerja v vseh oblikah rabe energije, je prepričan Bernot.

Sicer pa so nizke cene energije in visoka tehnologija povzročile, da veliko ljudi po svetu razmišlja o energiji zelo neobremenjeno. Po Bernotovem mnenju so nizke cene ustvarile vtis, da je energije dovolj, visoka tehnologija pa, da se vedno lahko najde rešitev, ki bo - za zmerno ceno - pokrila potrebe po energiji. Raba energije na prebivalca, vključno s tradicionalnimi gorivi, dosega na območjih, kot je južna Azija, le pet odstotkov energije, ki jo rabijo prebivalci Severne Amerike. To kaže, kako velika je potreba po energiji, če naj se njena raba uravna s predstavami današnjega razvitega sveta. Kaže, da bo na svetu v naslednjih dveh ali treh desetletjih več kot osem milijard prebivalcev, od katerih jih bo 85 odstotkov živelo na območjih, ki

jih danes razglasajo za države v razvoju. Zaradi tega bo ena milijarda več ljudi kot danes morala živeti celo brez najnujnejšega ali pa se bo povpraševanje po energiji strahovito povečalo. Bernot je prepričan, da so zato takojšnje spremembe v energetski politiki in obnašanju porabnikov nujne, saj bo naslednjih trideset let kritično obdobje, če naj clovestvo doseže svoje dolgoročne cilje. Po njegovem bodo fosilna goriva zadovoljevala večino energetskih potreb se v naslednjih nekaj desetletjih. Odvisnost od uvoza nafte, zemeljskega plina in premoga se bo v svetu na splošno povečevala. Pri premogu ima svet glede na današnjo intenzivnost črpanja se za približno 250 let zalog, pri nafti za nekaj več kot stiri desetletja, pri zemeljskem plinu pa za 65 let.

Pričakovati je, da bo ugotovljeno, da sta jedrska energija in premog med vsemi možnostmi najdo-stopnejša v izdatnejših količinah tudi ob tem, ko bodo novi obnovljivi

vi viri in alternativna goriva prihajali čedalje bolj v ospredje, je se prepričan Bernot.

Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji leta 1995, ki jo je izdelalo ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, predvideva, da naj bi proizvodnja elektrike letos dosegla podoben obseg kot leta 1994, ko se je povečala za 8,6 odstotka glede na leto 1993. Proizvodnja elektrike je odvisna od obstoječih zmogljivosti, ki zadnja leta niso znatneje povečane, večina vlaganj pa je bila namenjena obnovi, doinstaliranju in ekološki sanaciji agregatov. Ob napovedani triodstotni rasti bruto rabe in ničelni rasti proizvodnje se bo delež samooskrbe Slovenije z električno energijo letos zmanjšal s 95,5 na 93,5 odstotka, neto uvoz elektrike pa se bo temu ustrezno povečal. V okviru bruto rabe naj bi se letošne povečale izgube pri prenosu in distribuciji, glede porabnikov pa neposredni odjemalci napovedujejo za 4,7 odstotka večjo porabo.

Nedeljske teme

PRODAJA ŽELEZARNE UVOD V PREPOROD?

Lucchinijev zgled tudi spodbuda k podjetnosti

DRAGO GASPERLIN

Prihodnje leto bomo slavili stoti jubilej železarne pod Skednjem pri Trstu. Se lani bi se nam to zdelo gola utvara. To bi tudi bila, če ne bi delavstvo vzrojilo, če ne bi sindikat tako odločno podprl njegovega boja in če ne bi s tem podžgal javnih institucij, da so naposled nastopile tako, kot se spodobi.

Med četrtkovo slovesnostjo na sedežu deželne vlade, ki je sledila podpisu kupoprodajne pogodbe, s katero sta tovarno prevzela Lucchinijev jeklarski kolos in mednarodno trdno uveljavljena traderska družba Bolmat, se na stoletnico nihče ni spomnil. Mogoče zaradi tega ne, ker so bili vsi zapovrstjo vznemirjeni. Morda zato, ker so bili po maratonskih pogajanjih na ministrstvu za delo izmučeni. Ali pa se jim to ni zdelo umestno, češ, zdaj je še prezgodaj.

Toda zadeva ni tako nezanemarljiva. Okoliščina, da je železarno odprla Kranjska industrijska družba, da je bila do leta 1989 neprestano v državnih rokah in da jo je potem skušal rešiti pred propadom Andrea Pittini, je pomenljiva. V 99 letih ni za njeno krmi-lo stopil noben Tržančan. In zdajle so jo že spet prišli reševati - in rešiti - podjetniki izza pokrajinskih (tokrat tudi deželnih) meja.

To ni naključje. Dejstvo, da je krajevno podjetništvo - razen častnih izjem - premalo podjetno, je splošno znano, v grobih obrisih pa se tudi ve zakaj. Ves povojni čas se je naslanjalo na državno podporniško politiko, ki mu je po malem izničila pogum, kakršnega terjala rizično poslovanje. Toda

zdaj, ko je podporništvu odzvonilo in se konkurenca neizprosno zaostruje, se bo le treba predramiti.

Očitek ni samo naš. Istega mnenja je tržaški zupan Riccardo Illy. Na omenjeni svečanosti je zazelel, naj bi bili novi lastniki železarne za zgled »drugim«, in s tem mislil tukajšnje podjetnike. Predsednik tržaških industrijcev Mauro Azzarita, ki je sedel tam blizu, se ni oglasil, iz njegovega pogleda pa tudi ni bilo mogoče kaj prida razbrati. Pač pa mu je predsednica deželne vlade Alessandra Guerra mimogrede priskočila na pomoč s sporočilom, da njena uprava dograjuje telekomunikacijski sistem, s pomočjo katerega bo preustrojila ekonomsko-finančni aparat za servisiranje podjetij in ga prilagodila tržnim zahtevam.

Spodbudno. Se spodbudneje pa bi bilo, če bi Guerrova pojasnila, kako je kaj s tolikanj razbodbnim, zdaj pa že dolgo v kakšnem zaprašenem arhivu spravljenem protokolu o soglasju z dne 8. julija 1994. Programski sporazum med vlado Furlanije-Juljske krajine in izvršno oblastjo v Rimu bi moral v resnici zakoliti temelje za gospodarski in siceršnji prepoved tržaške pokrajine, saj je srž listine v poudarku, da je

treba v interesu vse države ovrednotiti mednarodno strateško vlogo Trsta in dežele. Kako? Z izgradnjo oziroma izpopolnitvijo pristaniške, železniške, hitrocestne in telekomunikacijske infrastrukture, s promocijo gospodarskih dejavnosti, inovacijskih postopkov in tovrnega prometa ter z izkoriščanjem znanstveno-tehnoloških pridobitev padriškega Raziskovalnega parka za visokoprofilno reindustrializacijo, ki naj pospeši zaposlovanje.

Poglavje o infrastrukturi predvideva, kakor je znano, podvojitev tabeljske železnice (večji del programa je bil že speljan, zdaj pa gre med drugim urediti videmsko obvoznico in na Tržaškem razširiti predore, ki so preozki za promet roll on-roll off), izgotovitev ranžirne postaje v Cervinjanu, ureditev operativnih obal v tržaškem pristanišču in dopolnitev hitrocestne mreže vključno z odsekom med Rabojezom (Skofije) in Lakotičem ter njeno navezavo na avtocestni sistem v Sloveniji. Listina izrecno navaja tudi Tržaški arsenal sv. Marka, Tržaški Lloyd in skedenjsko železarno, ki naj bi jim pomagale kvišku finančne ustanove SPI, GEPI in Friulia (a tudi banke, op. p.).

Iz gornjega je razvidno, da se je nekaj resda začelo premikati, da pa je re-

šitev železarne sama po sebi se mnogo prekratek korak - tudi zaradi tega, ker ne gre za nobeno pridobitev, temveč le za ohranitev nečesa, »kar je bilo in je naše«.

Tedanji predsednik deželne vlade Renzo Travatut je podpis protokola ocenil kot dejanje, s katerim se je tržaški problem končno povzdignil do vsedržavne ravni in je naposled le napočil čas za stvarno izvajanje splošnega razvojnega programa, ki naj popelje te kraje v srednjo Evropo. Z izgotovitvijo infrastrukture in z zaželeno prilagoditvijo zakona za razvoj mejnih območij novim razmeram naj bi dežela FJK postala vozlišče trgovinskih tokov, ki se stekajo iz Rusije in Podo-navja na sredozemski jug in se dlje.

Kaj se je dogajalo v zadnjem letu, je vsem znano, torej tudi vemo, da je potrebno posteno zavijati rokave. Primer železarne ne sme uspavati nikogar, ampak naj bo kazipot za rešitev se kopice problemov, kot je, denimo, usoda Tržaškega Lloydja in bivše la-

djedelnice. Za plovno družbo se se zmerom ne ve, ali jo bodo prodali kakšnemu tujemu mogotcu oziroma navezi in če bo ostala samostojna ali ne. O Arzenalu pa ravno tako ni znano; kdaj ga bodo deloma spet usposobili za popravila in morda se za gradnjo manjših plovil.

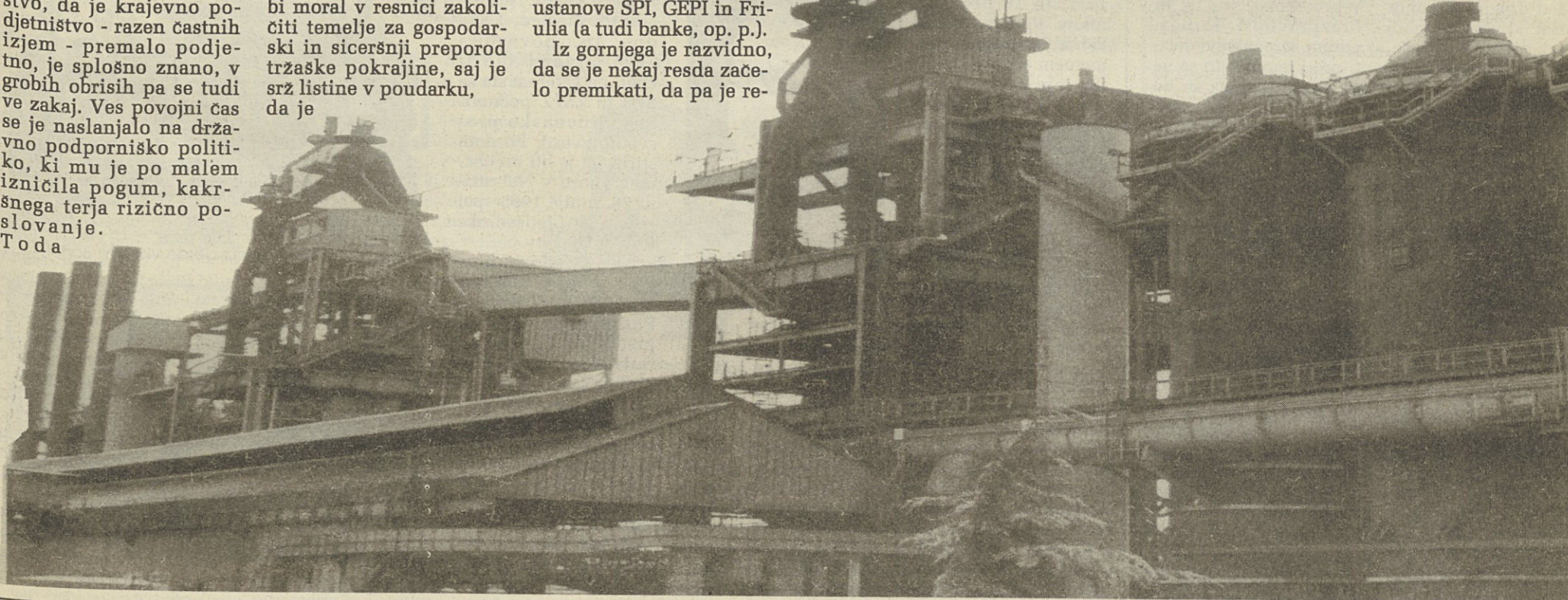
Zgoc je tudi problem nekdane naftne čistilnice Aquila v Zavljah. Družbi Monteshell in Seastock sta svojega dne napovedali skupen načrt za izgradnjo podzemnega skladišča utekočinjenega plina, potem sta to zanikali, nato spet potrdili in tako naprej. Zdaj vsi molčijo, onkraj meje pa snujejo enak projekt, ki hudo zuli nasprotnike zaveljskega. Minuli četrtek je bila v Kopru javna razprava o izdaji lokacijskega dovoljenja za gradnjo terminala za utekočinjeni plin na Serminu, ki ga bo cevovod povezoval z lukko. V osmih rezervoarjih naj bi uskladiščili naenkrat do kakih 6.000 ton plina, nalozba pa naj bi se sukala okrog 16 do 18 milijonov ameriških dolarjev. Ko (če) bodo načrt speljali, bo nastal v Trstu vik in krik. In kdo ga bo zagnal? Z ene strani pravi in lažni naravovarstveniki, pa ti-

sti, ki bi si v svoji nepoteseni spekulantski strasti radi razdelili zemljišče, iznad katerega se je nekoč vil rafinerijski dim, z druge strani pa zagovorniki zaveljskega terminala, češ, ali vidite, tu samo cenčamo, oni pa delajo. Kdo ve, mogoče pa bo tudi v Zavljah prišel kdo iz Brescie tako kot Lucchini.

Jeklarski mogotec in družba Bolmat bosta Tržančanom bojda res nakazala pot iz stiske. Da mislita resno, kaže že napoved, po kateri bo prihodnji petek priplula v Trst tovarna ladja s 64.000 tonami železove rude in da bo tej šest dni pozneje sledila še druga s 65.000 tonami premoga. »V srednjeročni perspektivi bo Skedenj zadobil izredno važno mesto znotraj našega industrijskega sistema,« je zatrdil Giuseppe Lucchini. Ne samo, ko bo železarna spet stekla s polno paro, naj bi njegova grupa sprožila na Tržaškem še druge, »tudi kulturne« pobude, ki »ne bodo v nasprotju s krajevnim razvojno logiko«.

Ali veste, kdo ima pravzaprav zaslugo za jeklarjevo izkrcanje v Tržaškem zalivu? Giovanni Gambardella. Da, prav ti isti možak, ki ga je Illy imenoval za občinskega menedžerja, a ga točno opredeljeni gospodarski in politični krogi se zdaj ne morejo prebaviti. Morda je tudi to dobro znamenje.

**

OB PROSLAVI 50-LETNICE ZSKD / POGOVOR S PREDSEDNIKOM ACETOM MERMOLJO

**50 LET
ZVEZE
SLOVENSKIH
KULTURNIH
DRUŠTEV**

Kulturno osveščen človek izbira racionalneje kot »analfabet«

50. rojstni dan

Če se danes naša manjšinska skupnost zaveda same sebe, svoje vloge in svojih potreb za preživetje in dostojanstveno rast, če lahko z večjo samozavestjo in boljšimi upi zre tudi v jutrišnji dan, je v veliki meri zaslugi Zveze slovenskih kulturnih društev oz. Slovenske prosvetne zveze, kot se je prej imenovala. Njeno poslanstvo, podedovano od ljudskih tabarov iz prejšnjega stoletja in prekaljeno v antifašističnem in partizanskem boju, je dragocenost, ki jo moramo še plemeniteniti in posredovati mlajšim rodovom. Prihodnjo nedeljo se bomo zato v Dolini, na slovesni proslavi, spomnili vseh, ki so v teh 50 letih v okviru Zveze ali društev, v zborih, godbah, dramskih skupinah ali drugače pomagali kovati to zlahtno kovino kulturnega osveščanja v orodje, s katerim je bilo že toliko zgrajenega in s katerim bomo lahko še naprej gradili.

ODLOMKI IZ MISLI JOŽETA PAHORJA

Ko se je prosveta ukvarjala z vprašanjem živilskih nakaznic...

Vprašanje je, koliko se iz preteklosti učimo. Današnji dogodki nam vsiljujejo sum, da smo kratkega spomina in da se nam odkriva kot novo, kar se je že zgodilo, kar je bilo že zapisano. V arhivih Zveze slovenskih kulturnih društev najdemo marsikatero ugotovitev in več problemov, ki jih skušamo »na novo« reševati danes.

Med kupi papirjev pritegne Porocilo za občni zbor Prosvetne Zveze, ki je bil v Trstu 7. oktobra 1945. Bujanje vojne je komaj utihnilo in življenje se je med velikimi težavami vključevalo v kolikor toliko normalne tokove. V poročilu, ki ga je pod naslovom O nalogah ljudske prosvete podal Jože Pahor, najdemo stavke in odstavke, ki so primerni tudi za današnjo rabo.

Med drugim je Pahor zapisal: »Kakor ne more človek živeti sam zase, ločen od ostalega sveta, tako tudi ne morejo uspevati poedina društva brez medsebojne povezanosti. Prosvetna zveza ni slučajna organizacija, ampak nujna potreba prosvetnega dela, če hočemo, da bo uspešno, da bo obrodilo dobre sadove. Da se razumemo! Ni potrebna zveza, ki narekuje delo od zgoraj dol, ampak krepka, življenjska, sodobna zveza, ki skuša spraviti svoje delo v sklad s potrebami ljudstva, ki na temelju ljudskih potreb usmerja vse prosvetno delo h koristim skupnosti.« Podobne stvari si pravimo in ponavljamo vsak, ko se srečamo.

V poglavju o nalogah zveze zasledimo močan poziv k prenavljanju.

Pahor se najprej zavzame za kvaliteto: »Ni važno samo, kako se nekaj nudi ljudstvu, temveč je se važno, kaj se pripravi za javne nastope... Društva naj dajo skrbno izbrani umetniki tudi umetniško višino... Zato naj bo kulturno delo resno, priprave zanj skrbne in vestne. Nudite rajše manj, toda vzorno! Diletantizem ni toliko v tem, da se lotijo umetniškega dela nepoklicani, ampak je v polovicarstvu, v nezadostnem studiju.«

Govorec je naglasil pogled v prihodnost: »Nova vprašanja imamo, novi problemi so v družbi in zato tudi v umetnosti... Zato je danes samo naravno, da hoče, da mora tudi prosveta naprej, da je progresivna, da gre za napredkom. Kaj bi potiskali ljudi, njihovo misljenje in čustvovanje v preteklost, nasilje in brezpravnost. Knjiga, pesem, igra morajo delati proti temu, zato se ne strasimo novega in ne malikujmo staremu, preživelemu! Naloga prosvetne organizacije je iti vstric z napredkom družbe, ne cepljati za njim.«

Pahor razmišlja tudi o sožitju in pove: »Prav tu, na tem mestu, se stikata slovenski in italijanski življenjski... Kar je ustvaril plemeniti italijanski genij resnično lepega in progresivnega, to je tudi naše in mora postati ljudska last. Nam je prosveta činitelj, ki naj narode združuje in ne ločuje.«

V poročilu najdemo seveda okvire in priporočila časa, v katerem je nastalo poročilo in v katerem se je prosvetno delo obnavljalo. Ob osvobodilni borbi

so glasni poudarki na prosveti sovjetskih narodov, ki da je najnaprednejša. Veliko je govora o gospodarskih razmerah, o socialnih pravicah (no, tudi ta problem ni presežen), o nasprotjih med ljudmi in delavci. Med drugim najdemo odstavek o živilskih nakaznicah. Pahor priporoča, naj bodo razdeljene vsem enako. Očitno je, da je bilo takrat vprašanje živilsko zelo važno in da so se stališča, kdo naj jih prejema, delila. Tudi s tem se je ukvarjala prosveta...

V letu obletnic bo tudi Zveza slovenskih kulturnih društev zabeležila svoj 50. rojstni dan z bogato prireditvijo v dolinski občini.

Praznovali bomo 50-letnico obnove organiziranega prosvetnega in kulturnega dela po nacifasistični noči in po osvoboditvi slovenskega naroda. V bistvu tovrstno delo ni nikoli utihnilo. Tlelo je v ilegali, zivelo svojo partizansko v gozdovih in se takoj po osvoboditvi na novo organiziralo. Tudi nam nasprotna zgodovina ni pretrgala misli, da lahko majhen narod živi in se razvija le, če so njegovi pripadniki čim bolj izobraženi, kulturno in tudi družbeno osveščeni. Ta formula je lahko tudi danes scit pred zablodami.

Omenili ste praznovanje...

Beseda se mi zdi primernejša od pocastitve ali kake druge. Govorimo o zivi organizaciji, ki ima svojo bodočnost. Seveda če se bo znala prilagajati novim potrebam in časom, če jih bo znala sooblikovati. Zelim, da bi kulturni delavci s Trzaskega, Goriskega in z videmske pokrajine doživeli tri dni pristnega skupnega praznika. Sodobno življenje dela iz nas drobce. Naj bo ljubiteljska kultura predstava, ki jo sooblikujemo skupaj, s skupnimi željami, napori in zadoscenji.

Iz preteklosti se vije nit v sedanost in bodočnost. Omenili ste prilagajanje časom.

Danes imamo močna sredstva, ki oblikujejo kulturo ljudi. Pogojujejo nas življenje in potrošniške vrednote. Obsevajo nas množična občila, televizija, sama umetnost je odvisna od tržnih zakonov. Trži se politika: po ma-

nas z njimi manipulirajo.

Omenili ste družbo, politiko...

Kulturno osveščen človek izbira racionalneje kot »analfabet«.

Program prireditve je večplasten. Ponuja avtorske izdelke in »ljudsko« izročilo.

Ljubiteljska kultura

znanosti in hkrati skuša preprečiti, da je naše vsakdanje življenje puisto in »banalno«. Posredovanje je aktivno.

V praznovanju zelite naglasiti tudi solidarnost z žrtvami vojne v bivši Jugoslaviji.

ZSKD zeli utrjevati narodno zavest in zato moramo opozoriti na grozovite posledice etnocidnih nacionalizmov. V tej vojni sta padla tudi naša člana in sodelavca: Sasa Ota, Miran Hrovatin. Seveda ne moremo mimo Luchette, D'Angela in vseh, ki so hoteli osvestiti javnost o tem, kaj se dogaja v balkanskem peklu. Povabili smo sicilski ansambel Agrigantus. Prvi predsednik naše Prosvetne zveze Jože Pahor je leta 1945 naglasil, da je ta organizacija za prijateljstvo med narodi, za sodelovanje z dobromiselnimi Italijani. To ostaja v naši tradiciji. Zato smo danes člani ARCI. Nikoli ni dovolj trdna zavest, da je komunikacija med različnimi kulturami in tradicijami najresnejše jamstvo za sožitje in mir. Zavestno soocanje preprečuje asimilacijo, opozarja na netoleranco.

Za konec: kaj si zelite ob tem prazniku?

Najprej lepo vreme. V bistvu pa to, da bi vsi naši člani doživeli prireditev kot skupni praznik in skupno obvezo za bodočnost.

lem smo vsi blago. Prepricano in aktivno delo v kulturnem društvu, zboru ali igralski skupini nam vendarle vrača prijeten okus besede, zavest, da je lepo, če mi sami nekaj ustvarimo, se izrazamo in nismo le tarca sporočil, ki jih oblikujejo v ogromnih tovarnah informacije in

ni nekaj manjvrednega, kultura nizje vrste. Živi od posredovanja med visokimi umetniškimi, znanstvenimi in drugimi dosežki ter problemi in potrebami, s katerimi se soočamo vsak dan, tako v vasi kot v mestu. Odpira slonokostene stolpe »visoke« umetnosti in

PREDSEDNIKI ZVEZE OD LETA 1945 DO DANES

Od J. Pahorja do A. Mermolje

Na celu ZSKD se je od leta 1945 do danes zvrstilo 10 predsednikov. Prvi je bil Jože Pahor, izvoljen na ustanovnem občnem zboru Slovenske prosvetne zveze za Primorje in Trst dne 7. oktobra 1945. Njega je leto dni kasneje nadomestil Roman Pahor, že prej predsednik odbora, ki je spodbudil nastanek poveljne SPZ. Vladimir Bartol je bil izvoljen na izrednem občnem zboru dne 20. aprila 1947, ko se je SPZ preimenovala v Slovensko hrvaško prosvetno zvezo. Na celu SHPZ sta se zvrstila se Robert Hlavaty (v sezoni '48-'49) in Andrej Budal, ki je predsedoval tudi v dobi ponovnega preimenovanja v Slovensko prosvetno zvezo. O tem sicer v arhivu ZSKD ne zasledimo gradiva, ustno izročilo

Jože Pahor (f. M. Magajna)

in spomin nekaterih se živečih članov vodstva pa meni, da je prehod iz SHPZ v SPZ bil sredi '50 let.

V tem času je sorodna kulturna organizacija nastala tudi v Gorici; od ustanovitve leta 1947 do združitve s trzasko SPZ je goriski Zveze slovenskih prosvetnih društev nace-

loval Viljem Nanut. Prvi predsednik »združene zveze« je bil Ubald Vrabec, ki je dne 16. novembra 1961 otvoril občni zbor, na katerem sta se SPZ in ZSPZ poenotila v Slovensko prosvetno zvezo. Po doli starih let je bil na občnem zboru v Nabrezini 20. junija 1965 spet izbran za predsednika Robert Hlavaty.

Na 19. rednem občnem zboru mu je leta 1971 nasledil Klavdij Palčič; v svojstvu predsednika je izvedel tudi pomembni prehod v Zvezo slovenskih kulturnih društev, ki je iz SPZ nastala na občnem zboru 17. maja 1980 v Bojuncu. ZSKD so vodili Milko Renar, v letih 1982-86 Marko Kravos, po njem pa sedanjí predsednik Ace Mermolja.

Odbor SPZ I. 1947 (četrti z desne Vladimir Bartol)

Občni zbor SPZ I. 1949 (v sredi Robert Hlavaty)

MED PRETEKLOSTJO IN SEDANJOSTJO / POGOVOR Z NEKDANJIM TAJNIKOM SPZ EDVIDOM ŠVABOM

»Vsaka poštena kultura mora preseči vse meje in razlike«

**50 LET
ZVEZE
SLOVENSKIH
KULTURNIH
DRUŠTEV**

O vlogi Zveze kulturnih društev v Italiji in o zamejski kulturni dejavnosti nasploh v teh petdesetih letih, kolikor jih je prehodila zveza društev, smo se pogovorili tudi z dolgoletnim zaslužnim kulturnim delavcem in nekdanjim tajnikom Slovenske prosvetne zveze Edvinom Švabom.

Kakšna je bila slovenska zamejska kulturna ustvarjalnost v prvih povojnih letih?

Slovensko kulturno delovanje je bilo vseskozi živo, tudi med vojno, ce-tudi potisnjeno seveda v ilegalno. V povojnih letih je človek lahko končno zadihaval in se prosto predal tudi kulturnemu udejstvovanju. Kulturna dejavnost je kar privrela na dan. Seveda pa situacija ni bila lahka. Naknadno so dolocene politične etape prav gotovo vplivale tudi na kulturno delovanje; tako je npr. politični razkol v levici za časa Kominforma vplival na dvojen način: po eni strani je zaviral skupno kulturno dejavnost, po drugi pa je bil nekakšen »stimulans« za nove dejavnosti. Med drugo hladno vojno se je slovenska skupnost razbila med pristase zapadnih sistemov in med bivše pripadnike OF, to pa ni dolgo trajalo. Nasi ljudje so namreč že takrat spoznali, da morajo težiti k iskanju novih skupnih resitev. Leta 1954 je bila potreba po večjem povezovanju med zamejci še mnogo bolj občutena, obenem pa so si nasi ljudje želeli tudi stikov z matico. V tistih letih je

bila meja zaprta, v zamejstvu pa sploh ni bilo nobenih stikov med slovenskimi društvami in oblastmi, ki so nas vseskozi potiskale v ozadje. Italijanska sredstva javnega obveščanja o naših pobudah sploh niso poročala, javne oblasti pa so za vsako najmanjšo prireditve ali stik z matico zahtevale dolge birokratske postopke in prošnje. Nacrt-

tuacija mnogo hujša. Kulturna društva so praktično skoro 20 let po koncu vojne se vedno bila potisnjena v nekakšno ilegalno. Za vsak nastop, vsako gostovanje, vsako prireditve je bilo treba pošiljati prošnjo direktno v Rim, Slovenija pa takrat ni imela tako pestrih možnosti, da bi nam pomagala, kot danes. Kljub vsem tem težavam pa moram poudariti, kako so bili tedanji stiki z matico mnogo pristnejši in globlji kot zdaj, vsako gostovanje je bilo za nas pravi praznik.

Kako je prišlo do združitve na deželni ravni?

Po vseh tistih letih smo začutili potrebo po enotnem predstavnstvu in tako je bil leta 1965 končno združitveni občni zbor, na katerem je kot član vstopilo tudi društvo Ivan Trinko iz Cedada. Končno je torej Slovenska prosvetna zveza pokrivala celo deželo, obenem pa smo se tudi zavedali, da moramo vzpostaviti stike tudi z italijansko stvarnostjo.

Kako je italijanska stvarnost v tistih letih gledala na slovensko kulturno udejstvovanje?

Zal nas italijanski svet takrat ni priznaval, temveč samo toleriral. Slovenski človek pa je vsak dan takorekoč živel z ramom ob rami z italijanskim

sosedom, bil je namreč povezan s svetom, ki ni bil slovenski, posebno če je bil njegov delodajalec Italijan. Na redkih delovnih mestih je namreč prevladoval slovenski jezik. Takrat smo se zavedali, da moramo absolutno iskati stikov z italijanskimi sosedi in se ne omejevati na naše »vrtičkarstvo« kulturno udejstvovanje. Na naše pevske revije moramo vabiti italijanske prijatelje, da nas spoznajo. S tem namenom smo organizirali tudi zborovsko revijo Primorska poje, katere glavni cilj je bilo povezovanje med nami v zamejstvu in prelivanje slovenske kulture med matico in zamejstvom, poleg tega pa tudi vzpostavljane konkretnih stikov z Italijani. Prvi cilj, mislim, je bil že dosežen, zdaj pa je na vrsti drugi.

V prihodnje mora Primorska poje vključiti tudi italijanske in furlanske zbornice, ki delujejo na območju naše dežele, drugače slika pač ne bo popolna; želimo si dvojezičnosti, obenem pa moramo težiti k večjemu sodelovanju z italijansko stvarnostjo. Skupno moramo ustvarjati klimo strpnosti in sožitja, kar pa ne pomeni nekakšno vzdusje, ko prevlada neki »politični recept bratstva«, marveč konkretne pobude, ki omogočajo našim društvom in skupinam, da jih italijansko občinstvo končno spozna. Tako so nasi zbori hodili (in se hodijo) na uveljavljena tekmovanja in prireditve v italijanskem svetu (npr. Arezzo, Seghizzi...), sportna dru-

Občni zbor SHPZ leta 1948 (vse fotografije iz tistih let Mario Magajna)

stva pa so se najbolj ustvarjala tako klimo.

Kako je Zveza gledala na različnost znotraj naše zamejske stvarnosti?

Kultura (tako kot sport) igra izjemno vlogo povezovanja različnih mnenj, različnih političnih prepričanj ipd. Postena kultura mora vedno doseči tako obliko sožitja, drugače ni več kultura. Med pevske vaje ne more biti ljudem vsiljeno to ali ono politično mnenje. Eno so omizja, laična, katoliška, politična itd., drugo pa je npr. petje in gojenje slovenske kulture. Stik med različnimi prepričaji in medsebojno sodelovanje sta nujna. Tako mero kulturne ustvarjalnosti bomo ohranili in gojili le, če bomo povezani.

Vida Valencić

Seznam včlanjenih društev in skupin

Tržaška pokrajina

Društvo Slovencev miljske občine
KD Primorsko v Mokoljah
KD Jože Rapotec v Prebengu
KD Valentin Vodnik v Dolini
KD France Preseren v Boljuncu
KD Fran Venturini pri Domju
SKD Slavec v Ricmanjih in Logu
PD Slovenec v Borstu in Zabrezcu
SKD Krasno polje v Gročani
KD Lipa v Bazovici
KD Slovan na Padričah
SKD Skala v Gropadi
SKD Primorec v Trebčah
SKD Grad pri Banah
SKD Tabor na Opcinah
KD Ivan Grbec v Skednju
SKD Barkovlje
KD Rovte-Kolonkovec
KD Lonjer-Katinara
KD Union v Podlonjerju
KD Slavko Skamperle pri Sv. Ivanu
KD Ivan Cankar pri Sv. Jakobu
KD Kraški dom v Repnu
KD Rdeca zvezda v Salezu
KD Prosek-Kontovel
KD Vesna v Krizu
SKD Igo Gruden v Nabrezini
KD Vigred v Sempolaju
SKD Cerovlje-Mavhinje
Krožek Foto Trst 80
Društvo zamejskih likovnikov
Filatelistični klub Košir
Folklorna skupina Stu ledi
Vikj Show
Združenje Lupusinfabula
Amaterski oder Jaka Stoka na Proseku-Kontovelu

Goriška pokrajina

KD Jezero v Doberdobu
KD Danica na Vrhu
KD Kras v Dolu in na Poljanah
KD Vipava v Rupi-Peci
KD Skala v Gabrjah
KD Sovodnje
KD Oton Zupancic v Standrežu
KD Andrej Paglavac v Podgori
KD Nas prapor v Pevmi, na Oslavju in v Stmaverju
KD Briski gric v Steverjanu
KD Jadro v Ronkah
Kinoatelje
Gledališka skupina Gorica
Radio Val
Folklorna skupina Travniki
Fotoklub Skupina '75
Knjižnica Damir Feigel

Videmska pokrajina

KD Ivan Trinko
Benesko gledališče
Društvo beneskih likovnih umetnikov
Folklorna skupina Zivani
Mešani pevski zbor Pod lipo v Barnasu
Moški pevski zbor Matajur v Klenju
Zbor Naše vasi v Tipani
Mešani pevski zbor Rečan z Ljes
Rozojanski dum v Reziji
Slovenski klub v Kanalski dolini

TRST-GORICA-VIDEM / MNENJA POKRAJINSKIH PREDSEDNIKOV

O Zvezi na pokrajinski ravni

Rinaldo Vremec (Trst)

»Kaj pomeni zate ta obletnica?« so me vprašali in odkritosrčno moram povedati, da jim nisem znal takoj odgovoriti. Zamislil sem se, s spominom se vrnil nazaj, nazaj k prvimi stikom s kulturnim delom. Dosti, nesteto prelepih trenutkov sem preživel v družbi prosvetarjev. Ampak kaj bi o tem razmišljal, saj nisem bil sam. Bilo nas je bilo, veselili, polnih zaupanja v prihodnost. Tisti stega zaupanja in vere v pravičnost delovanja, ki se danes živi tako v meni kot v vseh tistih, s katerimi sem sodeloval. Toda bolj kot v preteklost bi raje pogledal v bodočnost. Kot pokrajinski predsednik ZSKD cutim dolžnost, da se obracam nazaj, gledam na delo, ki je bilo opravljeno in se iz njega učim, moram pa, kot vsi, z mislijo naprej. Cutim potrebo, da vključimo v naše vrste čimveč mladine. Solske in predvsem tiste, ki pri 14-15 letih zapusti solo in se zaposli. Tej mladini moramo posvetiti več pozornosti. Podati se moramo v društva in prisluhniti njihovim zahtevam, njihovim problemom.

Predvsem pa ne smemo izgubiti stika z ljudmi. Nasi člani cutijo to našo Zvezo, se zavedajo njenega pomena, njene preteklosti in izvora. Za-

to mislim, da jim je, kot je to meni, ta obletnica le mejnik na poti, ki so jo z veseljem prehodili, na poti, po kateri bodo se vztrajno nadaljevali.

Rudi Pavšič (Gorica)

Kulturna stvarnost med Slovenci na Goriskem je tesno povezana s prisotnostjo Zveze slovenskih kulturnih društev in skupin. Zasidranost na teritoriju je izredno močna, in lahko bi rekli, da predstavlja enega od nosilnih stebrov celotnega družbenega dogajanja. Če za trenutek odmislimo vse, kar je ljubiteljska kultura uresničila z ustvarjalnega vidika, in se zaustavimo pri človeškem bogastvu, ki ga predstavljajo člani Zveze in društev, bomo lahko ugotovili, da gre za dokaj širok krog ljudi, ki se je znal uveljaviti tudi na drugih področjih našega življenja.

Iz teh razmišljanj je treba nujno izhajati, da bomo znali primerno ceniti in uvrščati na pravo mesto družbeno prisotnost ZSKD in včlanjenih društev. Zaradi tega 50-letnica organizacije zado-biva širše dimenzije in v tej luči jo je treba tudi počastiti.

Jubilej ZSKD pa nas obenem postavlja pred

vprašanjem, kako ji tudi za jutrišnji dan zagotoviti vodilno mesto. Naloga je zahtevna, ni pa nemogoča. Podlago za uspeh smo si namreč ustvarili prav z uspešnim delom v petdesetih letih naše zamejske prisotnosti.

Jole Namor (Videm)

V kulturno stvarnost na Videmskem se je Zveza slovenskih kulturnih društev vključila relativno pozno, v začetku osemdesetih let, ko so pac bili časi zreli za to. Takrat so se naše skupine začele včlanjevati v Zvezo in s tem se povezovati s sorodnimi organizacijami, se aktivno in ustvarjalno vključevati v širše slovensko kulturno gibanje, v sodelovanju in stiku z drugimi bogatiti svojo dejavnost in ponudbo.

Nasa Zveza pa je zadobila deželno razsežnost, toda ne v smislu, da je pridobila nekaj zastavic več na svojem zemljevidu. Deželna je postala predvsem zato, ker je znala upoštevati in spoštovati različnosti v stopnji razvoja, pogledih, izkusnjah in pristopih, skratka zato ker je začela »razmišljati« deželno in temu dosledno se obnašati. In to je v okviru slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini prej izjema kot pravilo.

PETDESET LET KASNEJE

Prekomorska epopeja

Nekatera manj znana dejstva o Slovencih v prekomorskih brigadah

Zgodovina prekomorskih brigad in drugih enot je zelo bogata, kajti te enote so bile med drugo svetovno vojno poseben, skrajno zanimiv pojav, ne le tam, kjer so nastajale, na območju tedanje Jugoslavije, temveč tudi v evropskem merilu. Razkrivanje novih podrobnosti o tem zgodovinskem pojavu je potrebno zlasti zato, ker se danes, ne glede na vse globoke spremembe, ki so se zgodile na Balkanu in po srednjeevropskih delezah, marsikje prikrivajo ali celo zanikujejo njihov odločilni pomen pri mnogih partizanskih in vojskih operacijah. Taksne poniglavoosti zaznamujemo celo ponekod v Dalmaciji, čeprav so Prekomorci popisali junaske strani pri osvobajanju tega območja s svojo krvjo. Preteklost torej se vedno ni povsod dovolj verodostojno zapisana in zgodovinsko izčrpana.

Znano je, da so v prekomorske brigade in druge enote prostovoljno vstopali večinoma Primorci in Istrani, ki so v času med obema vojnima ziveli pod Italijo, kjer so bili prvi na udaru fašističnega režima. Od leta 1935 naprej je bilo nad osemdeset odstotkov obsojencev po posebnem fašističnem sodišču Primorcev. Življenje »pod peto italijanskega skornja« je seveda krepilo in utrnilo njihovo kulturno identiteto, kakršna se je še najbolj izražala v tem, da so neomajno razvijali svojo narodno zavest. Fasizem je torej pri Primorcih dosegel ravno nasprotni učinek od tistega, ki ga je politično razglasal. Podobno, kakor so na eni strani vedno, pač kot del narodnega telesa ob meji in ob morju, izpričevali svojo odprtost in širino, so na drugi gradili neprehodne zidove pred nevarnostmi, ki so pretile, da jih tuji zasuznjio ali narodnostno iztrebijo. Primorci so bili zgled žilavega odpora malega naroda.

Kulturna in trdna narodnostna zavest sta bili potemtakem pri Primorcih, pozneje pri Prekomorcih in drugih primorskih partizanskih enotah, dvocelnski motivacijski element za njihove smeile odloditve v boju za svobodo. Poleg tega je na Primorskem nastalo razločno sožitje prebivalstva iz mest, kakršni sta bili Trst in Gorica - proti koncu prejšnjega stoletja je bilo v Trstu več Slovencev kot v Ljubljani; Gorica pa je znana kot mesto, kjer so delovale prve slovenske tiskarne -, in podeželja, ki se nikoli ni odpovedalo svoji kmetski, a vsebinsko zelo bogati narodni kulturi. Podeželje in mesta so na Primorskem ustvarjala celostne bivanjske pogoje.

Ko so Primorci odhajali v partizane, so jih pri tem navdihovala ziva kulturna jedra. To je seveda veljalo tudi za Prekomorce. Miran Ostan, doma iz Bovca, s katerim sva nekaj časa skupaj partizaniila v prekomorskih enotah in marsikje po Jugoslaviji, je vselej imel v žepu Prešerna in Gregorčiča. Pred tem je bil v italijanski mornarici celo glavni radiotelegrafist na slovitih Marconijevi ladji Elektra, ki jo je tedaj poznala vsa svetovna javnost. Tudi mnogi drugi Prekomorci se niso, niti v najhujših trenutkih ne, odpovedali domaci pesmi ali prozi.

Politične razmere so bile pravzaprav preproste. Primorci in poznejši Prekomorci, ki so se praviloma mukoma prebijali skozi življenje, so bili večinoma intimno povezani ali navezani na levičarske tokove, a tudi socialnodemokratske skupine, in to kljub fašistični strahovladni - ali prav zaradi nje. Ljudi na podeželju pa je, kljub njihovi laicni opredelitvi, ker pač Primorci nikoli niso bili na strani konservativnega klerikalizma, večinoma povezovala cerkev, ki je prepričljivo gojila narodno zavest. Po veri so bili torej katoliki, po načinu življenja pa laiki; nadškofa v Trstu in Gorici, Santin in Margotti

sta po letu 1935 »kazensko« premeštila večinoma slovenskih duhovnikov na Primorskem, dvanajst pa sta jih izobčila.

Tako so se tudi Prekomorci bojevali skupaj: mestni proletariat, kmetje s podeželja, približno devdeset izobražencev in studentov, ki smo tedaj obiskovali fakultete v Trstu (tu sicer manj, ker je bil režim najbolj oster), »C'a Foscari« v Benetkah, univerze v Padovi, zlasti pa v Bologni, Milanu in Neaplju. Z neapeljske univerze sva bila pri Prekomorcih dva: Jozko Zigon, cigar starsi so imeli trgovino s tekstilom - njegov oče je Josipu Brozu Titu le nekaj ur pred srečanjem s Churchillom v Caserti (julija 1944) podaril novo srajco -, sam pa je bil absolvent drugega letnika strojništva; medtem ko sem sam tedaj studiral slovansko književnost na Vseučiliskem zavodu za orientalske vede. Oba sva imela kot studenta pogostoma težave iz političnih razlogov.

Prekomorce, od koderkoli so ze prisli - Afrike, Bliznjega vzhoda, Srednjega vzhoda ali zahodnih dezel - je ne glede na njihovo slojevsko pripadnost, ki ni bila kaj bistveno različna, motivirala narodna zavest, kakršna je rasla iz globoke kulturne zakoreninjenosti. Povedati moram, da niti tistih nekaj deset primorskih casnikov, ki so po sili razmer služili v italijanski vojski, nikoli ni ravnalo proti svojemu narodnostnemu prepričanju. Velikokrat so zelo spretno scitili slovenske fante in soustvarjali enotnost med primorskimi ljudmi. Zato gotovo ni bilo naključje, da smo Prekomorci stalno poudarjali, kako se upor proti fasizmu na Primorskem ni začel leta 1941, marveč ze kmalu po prvi svetovni vojni. Pri tem je zanimivo, da je bila organizacija TIGR ilegalna, čeprav smo domala vsi Primorci vedeli zanjo in jo intimno podpirali. Za nas je bila simbol protifašističnega upora. Prekomorci smo bili pač daleč od domovine, partija med nami se ni uspela sirše uveljaviti svojega pristranskega stališa, ces da je TIGR ne ravno napredna organizacija; Ferdinand Ferjancic, ki je bil eden izmed vodilnih komunistov na Primorskem, je zatrejal, da so vsi Primorci »Tigrovci«. Mlajši in starejši, tako mladi fantje, ki so jih nasilno vključili v posebne bataljone, kakor starejši in bolj izkušeni vojaki, ki jih je režim prav tako nasilno in nacrtno posiljal na različne fronte, so torej »srkali« duhovno hrano za svoj boj iz najlepših in najpogumnejših strani slovenske in primorske zgodovine. Vsebovala je tako narodni kot socialni naboj.

Vseh Prekomorcev skupaj je bilo v narodnoosvobodilni vojni približno 35 tisoč, od tega stevila blizu 28 tisoč iz Slovenskega Primorja in Istre. V sklepnih operacijah druge svetovne vojne na jugoslovanskem ozemlju so bili največje, najbolj sodobno opremljene, okle-

pne in motorizirane enote partizanske vojske. Nekaj vec kot 700 Prekomorcev je bilo v sestavu jugoslovanske partizanske mornarice, 1.200 pa letalstva. Tudi pionirji topniških in tankovskih enot so bili Prekomorci, ki so se takoj po povratku v domovino udeležili bojev. Ne samo, da so bili odlično izurjeni borci, saj so morali dolga leta polniti vrste italijanske vojske, marveč je bilo med njimi mnogo izjemno drznih fantov. Recimo, današnji javnosti je malo znano, da je bila v Gravini pri Bariju ze leta 1944 ustanovljena padalska četa, večinoma sestavljena iz slovenskih Primorcev.

O tem, da so bili vzorni borci, ni treba ugihati. Britanski poročnik E. Fisher, ki je v taboriščih po južni Italiji, kjer so bili zacasno nastanjeni tudi Prekomorci, poučeval telekomunikacijske povezave, je takrat poročal, da gre za »kader, ki je zelo dovteten za znanje in pogum«. Angleško poveljstvo je po dogovoru z jugoslovanskimi predstavniki sredi leta 1944 napotilo cesko in poljsko vojsko delegacijo (iz sesta-

Prekomorci med izkrcanjem na Visu 1944. leta

va ceskih in poljskih, Andersovih enot, ki so se skupaj z zavezniki bojevale v Italiji) v Bari, kjer se je seznanila z urjenjem Prekomorcev. Ti vojski izvedenci so bili navdušeni, polkovnik Grovicki pa je celo izjavil, da bi s taksnimi borci »lahko prisli kamorkoli«. Pozneje se je pokazalo, da je bila tedaj ze »zelo vroca« Churchillova zamisel o tem, da se bodo zavezniške enote izkrcale nekeje v Istri. Nekateri prekomorske enote je pri Bariju obiskal tudi Randolph Churchill, sin slovitega britanskega premiera, ko se je vracal iz Titovega glavnega staba. Ni mogel prikriti svojega presenečenja: polkovniku Radu Pehacku, komandantu baze NOV in POJ v Bariju, je ob tej priloznosti dejal, da so Prekomorci resnično ustvarili »iz posameznih partizanskih skupin pravo partizansko vojsko«. Ko so mu pojasnili, kaj je Primorci in Istrane gnalo v boj proti zavojevalcu, je odkrito priznal, »da gre za vzorčni primer v evropskem merilu«.

Znano je, da so bili prav Prekomorci odločilni bojni subjekti pri osvoboditvi Mostarja, Knina, Bihača in številnih drugih naselij po Dalmaciji, Hercegovini, Liki, južni in srednji Bosni, nekaterih območjih Srbije ter proti severu, vse do domaćih krajev in Koroske. Svoja življenja so torej zrtvovali tudi za druge narode, za pokrajine, ki jih sploh niso poznali. Protifašistični boj doma jim je namrec globoko zakoreninil prvine demokracije in sirokojernost. Vse to jih je mno-

zično pripeljalo v zavezniški boj proti zavojevalcu. Kajti partija je svojo odlodilno in organizacijsko dovršeno vlogo prevzela sele pozneje, ko so bili Prekomorci ze v svojih prekomorskih enotah. Pred tem tega ni bilo, saj Prekomorci nismo imeli stika z jugoslovanskimi komunisti - niti tisti ne, ki smo bili v italijanski partiji.

Pravzaprav je partija storila prve koraje ze nekoliko prej, ko so partizanske misije iz Barija obiskovale kraje, kjer so bili Prekomorci, vendar so bili to se vedno trenutki, ko so se primorski in istrski fantje odlodali zlasti na osnovi svojega narodnostnega prepričanja, da bodo osvobodili domače in druge kraje. Mimogrede receno, za istrske Prekomorce je bilo tedaj značilno, da so večinoma govorili slovensko. Partija je svoje namene pojasnila sele mnogo kasneje, pri cemer pa moram priznati, da je imela večinoma dobre in usposobljene kadre. Bolj ali manj so izhajali iz slovenskih intelektualnih vrst, med njimi pa je bilo tudi veliko Primorcev. Z njimi je bilo prijetno in koristno razpra-

Stalinske metode, ki so utesnjevale in nikakor ne sproscale, so se le pocasi začele odkrivati; vecina Prekomorcev jih seveda ni mogla biti vesela, kajti kot Primorci so na svoji kozi ze enkrat doziveli diktaturo, zaradi cesar intimno zagotovo niso bili pripravljeni na drugo. In vendar so vojne razmere vsiljevale svojo logiko in »pravila«.

Toda Prekomorci smo le neka-ko uspeli obvladovati te in mnoge druge tegobe s kulturno dejavnostjo, ki smo jo organizirano gojili, kjerkoli smo ze bili. Vsaka, tudi najmanjša enota je imela svoj stencas; govorili in pisali smo v svojem jeziku. Pevskih zborov je bilo nic koliko. Precejšnje stevilo kulturnikov iz Slovenije, ki so jih Italijani bodisi internirali v taborišca ali pozaprl v zapore, so se tedaj s Prekomorci vracali v domovino, je vnasalo sprostitveno kulturno ozračje, predvsem s tem, da smo zaceli mnogo globje cutiti utrip nase skupne domovine. Slo nam je zlasti za Slovenijo, toda mocne in kulturnicijske prvine, kakrsne so sicer izvirmo prezemale vse Prekomorce, so nase enote vodile tudi pri osvobajanju drugih predelov Jugoslavije, ki je bila nedvomno pojem partizanskega upora ne le v Evropi, marveč po vsem svetu. Bojevali smo se za svojo, a tudi za svobodo drugih. Znano je, da smo bili Prekomorci pogostoma razočarani nad tem, kako siromasne in zaostale do bile nekatere pokrajine, ki smo jih osvobajali.

Vcasih ne dovolj spretno in grobo vsiljivo organizirano partijsko delo - v stabu mornarice sem zaprosil, naj me raje posljejo na kako posebno misijo, cetudi tvegano, kakor da so nas »aparaticiki« imeli za poslušno in ponizno vojsko silo - je Prekomorce spremljalo se dolgo casa, čeprav so bile dovolj navzoce tudi druge muke. Zato ostaja nesporno dejstvo, da so kar veliko stevilo Prekomorcev stalno »nadzorovali«. Izhajali so iz podmene, da bi med njimi lahko bili tudi sovražniki. Toda ti so bili, ne da bi jih navdajala trohica pretkanosti, dobesedno nezazlisani ali vulgarni. Nekaj Prekomorcev so zacasno odstranili, ker naj bi bili prevec odkriti. Primeri nezaupanja so bili navadno precej prozorni. Vcasih je bilo naravnost smesno, kako so sli do skrajnosti: nekega Prekomorca je varnostna služba zaprla, ker je pri njem nasla angleški slovar (sic!). Za las sem se izognil podobni usodi, ko sem poskusal posredovati,

Daleč bolj sproščen je bil pogovor z Giorgiom Amendolo, uglednim italijanskim komunistom. Nad Prekomorci je bil navdušen, zlasti kot razumljivo reakcijo na fašistični režim. Pri tem je poudaril, da morajo mali narodi, kakršni je tudi slovenski, po svoji končno uresničiti svojo enakopravnost z velikimi. Posebej sem se pripravil na pogovor s filozofom Benedettom Crocejem, odločnim antifasistom, ki je bil takrat v »južni vladi«. Čeprav nikoli ni bil pretirano komunikativen, je ta pogovor stekel zelo prisrcno. O Primorcih in Prekomorcih je vedel bolj malo in izražal prepričanje, »da je potrebno vedno podpirati prizadevanja za svobodo«. Mnogo več je govoril o Titu in jugoslovanskih partizanih. O Titu je celo dejal, »da je evropski Garibaldi«.

nato na zmagah jugoslovanskih partizanov, o napredovanju zahodnih zaveznikov pa smo govorili le bežno. Na Visu sem nekoč nekega partijskemu predavatelju oporekal, da je bila druga fronta zelo pomembna za razplet vojne, a mi je zabrusil, ces da je niti Rusi niti jugoslovanski partizani ne potrebujejo.

ces da gre za nerazumljivo pocetje. Pricujoce stalinske metode so bile v popolnem nasprotju s pričakovanimi Prekomorcev. V kaki drugi drzavi bi pojav prekomorskih enot sprejeli z navdušenjem, kot pomemben zgodovinski dejavnik, pri nas pa je bilo to zaradi zelo protislovnih, »balkanskih« okoliscin pogostoma drugace. Solidarnost ni

bila vedno vzorna, se posebej ne kasneje, proti koncu vojne in po njej.

Pojav Prekomorcev je imel mnoge univerzalno evropske razseznosti. Zato je skoda, da so ga v nekdanji Jugoslaviji priznali sele po dveh desetletjih, pri cemer je bil mestoma hitreje razumljen po drugih dezelah kot v sami Sloveniji. Jozc Zemljak, tedaj sef kabineta, mi je leta 1957 omogocil pogovor s Koco Popovicem, takratnim jugoslovanskim zunanjim ministrom. Najin pogovor je nanesele tudi na Prekomorce. Popovic mi je omenil, da je nekaj Primorskih Slovencev spoznal ze med obema vojnima v Parizu, med njimi tudi slikarja Vena Piona, o katerem da je bil prepričan, da je Francoz. Kasneje pa je mnogo slisal o Prekomorcih in vcasih obzaloval, da tudi v prvi armadi, ki ji je med vojno poveljeval, ni imel kake prekomorske enote. Edvarda Kardelja, drugega moza bivse Jugoslavije, sem srečal ze na Visu 1944. leta pri »Stencasu« vrhovnega staba, na katerega je neznanu roka nalepila neko mojo skromno in seveda domotožno pesem. Pogovor o Prekomorcih je postal neizbezen. Potozil sem se mu, da so Prekomorci nekoliko zastavljeni, vsaj kar zadeva vodilne kadre. Odgovoril mi je, da je to mogoce razumeti, saj domacini bolje poznajo razmere kot mi, ki smo bili dolgo na tujem. »Potrpeti bo treba,« je dejal in takoj dodal nekaj, kar me je neprijetno presenetilo, ces »da se bodo morali tudi Primorci prilagoditi, ker se bodo po sili razmer znasli v novi Jugoslaviji«. Na moje dvome o taksnem govorcu mi ni odgovoril. Nad nami je bil navdušen Rado Pehacek, ki je kot polkovnik nekaj casa poveljeval bazi NOVJ v Bariju; dosti je vedel o tem, da naj bi imel nekaj pogovorov z uglednimi italijanskimi osebnostmi v južni Italiji, kar je podpiral, mislec, naj tudi italijanski predstavniki natančno vedo, kaj se dogaja s Prekomorci in kakšni so cilji jugoslovanske partizanske vojske. Pehacek je bil predvsem vojak, ki se stalno poudarjal pomen zavezništva. Tudi Primorci je zelo dobro poznal, saj je bil sam iz Logatca. Enega izmed prvih takšnih stikov sem imel s Palmirom Togliattijem v Neaplju, kjer je bil takrat član italijanske vlade na Juggu. Na pogovoru sva bila skupaj z Albinom Kraljem iz Trebe nad Trstom. Togliatti je veliko spraseval, poudarjal vlogo Tita, vendar ni hotel nacenjati vprasanja državne pripadnosti Julijske krajine po vojni, ces da to sodi v »pogajanja po vojni«. O prekomorskih borcih pa je vendarle povedal, da gre za »patriotični primer«, kakršni se pač obcasno pojavljajo v zgodovini vsake države.

Tudi Tito je dobro poznal množicno predanost Primorcev in Istranov Jugoslaviji, spodbujal je prekomorske enote, »ces da vnasajo nove elemente v jugoslovansko osvobodilno gibanje«, se posebej zaradi pripadnikov drugih evropskih narodov, ki so bili v teh enotah. Saljivo je govoril, da so Primorci »dobri borci, pevci in pivci«. V Kopru je leta 1967 med drugim povedal tudi tole: »Ponosna je lahko domovina, ki se je zanjo prostovoljno odlodalo na tisoce ljudi, pa čeprav so bili na stotine in tisoce kilometrov daleč od nje; ubrali so najbolj težavno pot, pot velikih zrtv, pa vendar naposled tudi pot narodne in socialne zmage.« Ne glede na to, kaj si danes nekateri mislijo o njem, je tedaj izrekel jedrnatu resnico o nas, Prekomorcih.

Miro Kocjan

Od viteštva do volčjih krdel

Nemški podmorničarji so že na začetku vojne izdelali napadalno taktiko volčjih krdel

Nemske podmornice so v nenehnem tekmovanju med lovcem in divjadjo izdelale svojo taktiko volčjega krdel. To je pomenilo, da so podmornice v zasedi čakale na zavezniške konvoje. Podmornica, ki je prva opazila konvoj, je dala signal, in vse skupaj so se pognale na plen.

Nemci so imeli malo bojnih ladij in se te so Britanci kmalu potopili ali pa so jih poveljniki v brezizhodnih razmerah sami razstrelili. Nadomestila so jih številne podmornice, ki so imele bleščeče uspehe, dokler zavezniški konvoji niso imeli učinkovitih protipodmorniskih skupin. Končni izid bitke za Atlantik je bil maja 1943 za Nemce ze porazen: izgubili so skupno 412 podmornic, torej tretjino vseh. Leta 1944 so Donitzove podmornice napadale brez uspeha, v zadnjih starih mesecih pa so zavezniški konvoji pluli skoraj brez izgub. Admiral Donitz je v svojih spominih kratko in jasno priznal: »Izgubili smo bitko za Atlantik.«

Med vojno so Nemci zgradili 1170 podmornic, med katerimi jih je bilo potopljenih 784. Nemske podmornice so potopile skoraj 2600 zavezniških trgovskih ladij. Najmanj uspešne so bile na arktični plovni poti. Med vso vojno je po tej poti plulo v Sovjetsko zvezo skupaj 40 konvojov z 811 ladjami, v nasprotni smeri pa 37 konvojov s 715 ladjami, pri čemer je bilo izgubljenih 98 ladij. Skupaj so zavezniški poslali v Sovjetsko zvezo 3.900.000 ton tovarov in od tega izgubili samo dvesto tisoč ton.

Oba poveljnika nemske vojne mornarice - admirala Ericha Raederja (do 1943) in njegovega naslednika, pozneje pa tudi kratkotrajnega Hitlerjevega naslednika Karla Donitza - je me-

dnarodno sodišče v Nürnbergu obsodilo na dolgotrajno oziroma dosmrtno ječo, ker sta vodila neomejeno podmornisko vojskovanje, ki je privedlo do potapljanja neoboroženih trgovskih ladij in obstreljevanja brodolomcev. Donitz je posebej obremenjevala brzovjaka, ki jo je 17. septembra 1942 poslal vsem poveljnikom nemiških podmornic. Z njo je ukazal, naj ne rešujejo posadke potopljenih ladij, ker to »nasprotuje najprimitivnejšim zahtevam vojskovanja«.

Donitz se je pred sodiščem branil, da se v vojni »kaj lahko primeri, da ne rešujemo na primer, ce je s tem ogrožena naša lastna ladja«. Pomagal mu je tudi branilec, ki mu je uspelo dobiti podobna povelja britanske admiralitete o neomejeni podmorniški vojni. Donitz je dobil samo deset let ječe, medtem ko je bil Raeder obsojen na dosmrtno ječo.

V tem sestavku ne želimo na dolgo opisovati zgodovine pomorskih spopadov v drugi svetovni vojni, temveč le prve bitke takoj na začetku vojne leta 1939. Von Iddekinge v knjigi o drugi svetovni vojni podrobno piše o tem, kako je bil Fritz Julius Lemp prvi poveljnik nemske podmornice, ki se je lahko že po nekaj urah vojne pohvalil z uspešno akcijo - potopitvijo angleške ladje Athenia. Podmornica je bila na vodni gladini, ko je poveljnik vznemirjen zagledal obise velike

neosvetljene, naglo blizajoče se ladje. Lemp ni hotel tvegati, zato je ukazal, naj podmornico potopijo. Izstrelil je štiri torpede. Prva dva torpeda sta zgrešila cilj, tretji je obtical v cevi, četrti pa je zadel ladjo. Ko se je podmornica znova prikazala na površju, je Lemp lahko videl posledice svojega dejanja. Zadeta ladja se je močno nagnila, reševalni colni so bili spuščeni in ljudje so zapuščali palubo. Poveljnik pa se ni dolgo veselil zmage; kajti kmalu se je zavedel, da je naredil veliko napako, saj je potopil staro potniško ladjo brez oborožitve.

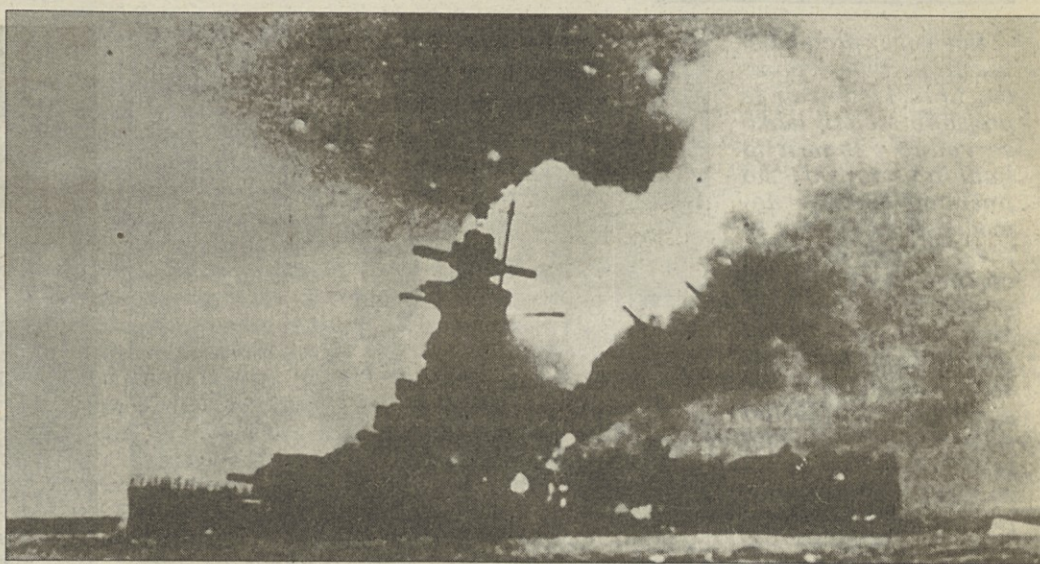
Na krovu je bilo 420 potnikov, predvsem žensk in otrok, ki so zaradi napetega političnega položaja zapustili Evropo, in 315 članov posadke. Med potniki je bilo tudi 143 ameriških državljanov. Življenje je izgubilo 112 ljudi: 93 potnikov in 19 članov posadke; 28 žrtev je bilo ameriške narodnosti.

Naslednjega dne, 4. septembra, je Churchill v svoji izjavi v spodnjem domu parlamenta ostro obsodil nemsko akcijo kot nepricačevano kršitev vojne prava. Tudi v ZDA je zavladovalo splošno ogorčenje. Na seji vlade se je pojavil predlog, da bi morali ameriškim ladjam zagotoviti oboroženo spremstvo. To je terjalo tudi sto Američanov, ki so preživeli tragedijo Athenie. Bili so ogorčeni nad svojo vladjo; izjavili so, da se ne bodo vrnili domov z ladjo brez oboroženega spremstva. Na koncu so le morali privoliti v potovanje z ameriško ladjo. Ponoci je bila popolnoma osvetljena, na vrhu jambora je vihrala ameriška zastava, osvetljena z reflektorji. Svetel drobec nevtralnosti je za lep čas zapuščal Evropo, ki jo je čakal pekel, kakršnega svet ne pomni.

Tudi v Nemčiji so se zavedli neprijetnosti položaja, v katerem so se znašli v očeh mednarodne javnosti, saj so bili v incident vpleteni državljani nevtralne države, pa se velike povrhi. Nemske vrhovno poveljstvo je zato pohitelo z objavo komunikacije, da v trenutku nesreče v tistem delu Atlantika ni bilo nemiških podmornic. Izmisli si je, da je torpedo po vsej verjetnosti izstrelila kakšna britanska podmornica, da bi v nevtralnih ZDA izzivala protinemsko razpoloženje.

Propagandni minister Joseph Goebbels je izmisliotino vrhovnega poveljstva razpihnil, ko je v listu Volkischer Beobachter razglasil novico v originalni obliki. Trdil je, da je Winston Churchill, prvi lord admiralitete, osebno ukazal, naj Athenio potopijo, tako da bi lahko tega zločina obsodil Nemčijo.

Walter Hagemann v svoji knjigi Publizistik im Dritten Reich (1948) trdi, da je Goebbels na začetku zares verjel, da gre za sovražni trik. V skladu s svojim nacelom, da mora biti luč zarometov usmerjena ves čas na prave novice, ob pravem trenutku, na pravem kraju in za pravo občinstvo, četudi si je treba kakšno novico izmisliti, se ni omejil samo na demanti angleških poročil, temveč je dodal se izmisleno zgodbo o gospodu Churchill in njegovem piratstvu. Ko so ga pozneje vojaški poveljniki po-

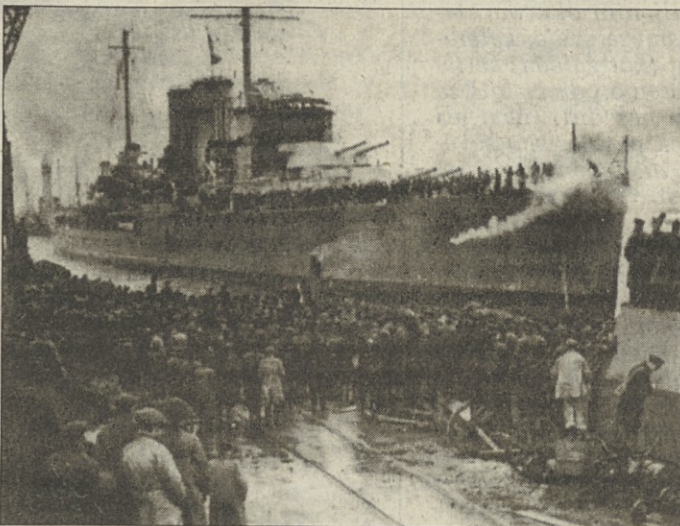
17. decembra 1939 je pred luko Montevideo - v trenutku, ko je sonce zašlo - silovita eksplozija pretresla nemsko žepno oklepenco Graf von Spee, ki se je kmalu nato potopila

učili, kako je bilo v resnici, ni bil pri volji, da bi demantiral demanti.

Publicist Joep Buttinghausen je živo opisal zavezniški lov na nevarnega gusarja - nemske bojni ladje. Ko se je 21. avgusta 1939 spustil večerni mrak, je nemska bojna ladja Graf von Spee v popolni tišini izplula iz Wilhelmshafna. Druga svetovna vojna se se ni začela, ko je že prejela ukaz, naj odpluje proti severu in se nato južno od Islandije neopazeno

zastavo in si omislila se dodaten dimnik ali dodaten topniški stolp.

Med krizarjenjem je Graf von Spee drugo za drugo uničevala britanske trgovske ladje. V akcijah ni bilo mrtvih, za kar je treba pripisati zaslugo korektnosti poveljnika, kapitana bojne ladje Hansa Langsdorfa, ki je služil se v cesarski mornarici. Britanski mornarji, ki jih je pobral kot vojne ujetnike, so mu kmalu nadeli častni naziv »gentleman od glave do pet«.

Britanska križarka Exeter, težko poškodovana v spopadu z oklepenco Graf von Spee, pluje v plymouthsko pristanišče

prikrade v Atlantik. Tri dni pozneje je, prav tako v popolni tajnosti, izplula tudi bojna ladja Deutschland, sestrška ladja oklepence Graf von Spee.

Graf von Spee je 30. septembra blizu južnoameriške obale nasla svojo prvo žrtev, britanski parnik Clement z nosilnostjo 5050 ton. Prežec na zavezniške ladje je v kratkem času potopila devet tovornih ladij ob obali Latinske Amerike. Zacetel se je lov na piratsko ladjo, ki si je na različne načine prikazovala, da je na dalec ne bi prepoznali. Vcasih je razobesila francosko ali kakšno drugo

Trinajstega decembra 1939 se je Graf von Spee pojavila v bližini Urugvaja, kjer so jo presenetile tri britanske križarke Exeter, Achilles in Ajax. Stiri najst ur so se ladje obstreljevale in tako predale zgodovini zgodbo o prvi pomorski bitki druge svetovne vojne. Potem se je Graf von Spee začela umikati z bojišča, angleški križarki pa sta ji v varni razdalji sledili kot morskata psa. Bojna ladja je s pomočjo dimne zavese odplula in se zatekla v Montevideo. »Nevtralni Urugvajci so ji odločno pokazali vrata,« je pisal publicist C. L. Sulzberger,

pri tem pa je morda nehote zamolcal, da je pomagal tudi angleški diplomatski pritisk na urugvajsko vlado. V resnici so ladji dovolili 72-urni oddih v pristanišču, nato pa zahtevali, naj dvigne sidro.

Kapitan Langsdorf je verjel izmislenim vestem, da ga pred ustjem La Plate ze čaka močno britansko ladjeve in da njegovi ladji ni več rešitve. Sedemnajstega decembra 1939, malo pred iztekom postavljenega roka, je Graf von Spee pred tisoči radovednežev in pravo vojsko kasnikarjev in poročevalcev dvignila sidro. Medtem ko so se daleč zunaj na odprtem morju angleške ladje pripravljale na morebitni spopad, se je nemska ladja nenadoma ustavila. Aktivirali so pripravljeno netivo in strelivo ter se nato vkrcali na neki vlačilec.

Na voljo je veliko novinarskih poročil o tem dogodku. Med sončnim zahodom je močno ladjo pretresla silovita eksplozija. V tem trenutku so vsi Nemci, razen kapitana Langsdorfa, dvignili roke v nacistični pozdrav. Kapitan je z obrazom, bledim kot kreda, salutiral na tradicionalni vojaški način. Nepalne tri dni po uničenju svoje ladje je v Buenos Airesu, kjer so ga internirali skupaj s posadko, naredil samomor. Eden od castnikov ga je našel v njegovi sobi. Veterani iz slavnega spopada pri Jutlandu v prvi svetovni vojni se je ovil s staro cesarsko mornariško zastavo - do Hitlerjevega kljukastega križa mu, kot kaže, ni bilo - in se ustrelil.

Pri pogrebu kapitana Langsdorfa je ob mrtvaškem odru ležal tudi venec kapitanov angleških ladij, ki so bili se pred dnevi njegovi ujetniki. Tako so izkazali zadnjo čast mozu, ki je bil v njihovih očeh »popoln gentleman«. Takih je bilo v poznejših pomorskih bitkah cedalje manj. **France Trebčan**

Posadka nemske piratske ladje spremlja v Montevideu svoje padle tovariše k zadnjemu počitku

Stari pomorščak Hans Langsdorf, poveljnik oklepence Graf von Spee, po prihodu v Buenos Aires, kjer je čez tri dni naredil samomor

VELIK USPEH LETOŠNJE IZVEDBE TE NAJVEČJE ETNOGRAFSKE PRIREDITVE

KRAŠKA OHCET

Ljudski običaji kot živ vpogled v preteklost

Kot kaže, preteklost včasih ne tone v pozabo. Ljudski običaji iz prejšnjih stoletij lahko se vedno vznemirijo ljudi in ustvarjajo čisto posebno vzdušje domačnosti. Letos, kot se nikoli prej, je bil ta občutek tako realen, da si se ga lahko dotaknil. Sam dotik pisanih tkanin, iz katerih so bile sešite narodne noše, svežih roz, s katerimi so si ženske vseh starosti pripele bogato vezan šal («karpun»), pogled na gostoljubne osmice urejene po starih repenskih domacijah, vonj po kuhanih strukljah in tišina na razsvetljenem Tabru te je vpeljala v svet posebnih, skoro pozabljenih občutkov. Dejstvo, da je prisotnost narodnih noš na Kraski ohceti iz leta v leto številnejša, ima svoj pomen. V neutrudnem vrtincu današnjega časa teh par dni

predstavlja nekakšen skok v preteklost naših dedov, katero se vedno občutimo kot svojo. Kraska ohcet namreč ni le velika sagra z obilo kraskih dobrot, temveč tudi trenutno snidenje širokega kroga tukaj živčega slovenskega življa, ponoven stik z naravo in s tistimi vaskimi kraji, ki so bili prizorišče zbiranja naših dedov. Kdor gleda na to prireditev kot na nekakšno folkloristično storitev, se krepko moti. Glavni cilj obuditve tega ljudskega običaja ni priklicati vedno številnejše množice radovednih meščanov in turistov s fotografskimi aparati, pač pa združiti slovenski živelj ob veseli priliki ljudskega praznika, ustvariti v ljudeh novo zanimanje za preteklost, v prvi vrsti za oblačila, torej za narodne noše, pa ne samo zanje.

Kraska ohcet nedvomno privablja ljudi, zato bi lahko obenem postala tudi priložnost še večjega vpogleda v našo bližnjo preteklost, z ljudskimi plesi, ljudskimi veščinami, ljudskim petjem, ki bi ne ostali le prikaz, temveč pravo družabno srečanje, na katerem bi bili vsi soudeleženi.

Vida Valentič

Na slikah z leve proti desni in od zgoraj dol:

- 1) Ženin in nevesta po poročnem obredu
- 2) In odplesala sta v zakonski stan...
- 3) Število letošnjih narodnih noš je preseglo vsa pričakovanja.
- 4) Narodno nošo je obleklo veliko mladih.
- 5) »Stara mati« in »stari oče« sta končno sprejela letošnjo »novico« Nevenko.
- 6) Umetniško-obrtniška razstava vabila vse do poznih ur.

BREZ STRAHU! POTOVANJE PO PERZIJI NI NEVARNO

Z nahrbtnikom po deželi ajatulahov in preprog (3)

POTOPIS

40 vozlov na minuto je zmozel ta deček, ki še ne ve kaj so sindikati

Tudi Tabriz je eno tistih iranskih mest, ki obiskovalcu ne nudijo kaj posebnega. Precej je tam industrije, mikalo pa me je, da bi videl na delu tkalce preprog. Tamkajšnje imajo zelo velik sloves. Ko misliš na preproge, moraš nujno v bazar. Tam je cel del tržnice namenjen preprogam.

Ni bilo težko najti tega dela in srecen sem bil, da sem našel celo delavnico, kjer so preproge načrtovali in risali. Nekdo je dobro govoril angleško. Vprašal sem ga za nasvet in pomoč. Stvar je bila že urejena. Najprej s taxijem (v Iranu je običajno sredstvo za mestne poti) in nato peš sva šla v severovzhodni del mesta, kjer so po besedah gostitelja ziveli skoraj sami tkalci preprog. To je pomenilo - tako je pravil -, da ob delu stanovalci doma v prostem času tudi tkejo preproge. Sodelujejo skoraj vsi člani družine, predvsem otroci, ki imajo manjše prste in so za delo najbolj primerni.

Obiskala sva dve delavnici, ki sta delali za mojega spremljevalca. V eni so imeli tri, v drugi kar stiri okvirje. Vecinoma zelo mlade roke so izredno hitro vezale volnene niti v ogrodje in jih nato odrezale. Pri normalni hitrosti dela nisem utegnil razu-

meti dinamike. Kakih 8 let star fatnek je v eni minuti kar 40-krat zvezal in odrezal. Na izrecno željo spremljevalca je nato starejši delavec nekaj operacij izvedel počasi, da sem doumel kako stvar poteka.

Na vprašanje, če ne bi otroci morali tedaj biti v soli, so odgovorili, da obiskujejo večerno izmeno. Upam, da se niso lagali.

Spremljevalec je imel na domu celo knjižnico z deli o zgodovini preprog, z opisom najrazličnejših tehnik vezanja, s priročniki za spoznavanje kakovosti. Delno tudi v angleščini. Bil je nedvomno strokovnjak in ne navaden bazar. Očitno je bil zadovoljen, da je tujcu lahko razkazal nekaj od perzijske tradicije. Ze vnaprej sem mu povedal, da preprog ne nameravam kupiti, ker jih enostavno ne morem nositi.

Pot je šla proti koncu.

Vračal sem se proti Teheranu mimo zahodne obale Kaspijskega morja. V mestu Astara, ki leži prav na meji z Azerbajdžanom sem se ustavil le toliko, da sem izstopil iz avtobusa, spil čaj in presedel v »savar« za Rašt. Pokrajina se je korenito spremenila.

Nismo bili več na tisoč in več metrov visoki in suhi planoti, temveč okoli

25 metrov pod morsko gladino. Bilo je soparno in v presledkih je deževalo. Ob cesti so se vrstile njive, na katerih so kmetje orali in kmetice vlagale sadike riza. Veliko je bilo tudi sadovnjakov in nasadov pomaranč.

Rašt je bil drugačen od mest, ki sem jih videl do tlej. Tržnice so bile posebno dobro založene s sadjem in z zelenjavo. Imeli so tudi posušene in prekajene ribe, svežih pa kljub morju nisem videl. Ker je bil kraj precej vezan na notranji turizem so bile nekoliko višje tudi cene in opazil sem, da skušajo marsikje tujca rahlo opehariti. Prebivalci Rasta imajo sicer sloves, da so v primerjavi na primer s tistimi iz Isfahana nekakšni Butalci, očitno pa to ni veljalo pri navijanju cen.

Iz Rasta sem obiskal pristanišče Bandar Anzali in gorsko vasico Masuleh, kjer je ponekod zaradi strmine prostora tako malo, da so poti speljane kar po stenah nižje stojećih hiš. Vasica delno razpada, ponekod pa tudi na novo gradijo in popravljajo. Domačinke izdelujejo res lepe volnene nogavice:

Srečen konec ilegale

Neprijetno presečenec sem doživel zvečer, ko so me iz recepcije hotela obvestili, da moj potni list ni v redu. To sem sicer vedel, sem pa računal, da do odhoda tega nihče ne bo opazil. Na letališču bi itak verjetno ne imeli druge možnosti kot, da me spustijo ven.

Sreča je bila v tem, da je nekdo iz osebja govoril italijansko. Več let je studiral v Firencah. Povedal sem mu alibi, katerega sem imel že pripravljenega. Bil je dokaj verodostojen in v resnici je fant naslednje jutro preprical policijo. Povabili so me na postajo, kjer sem s pomočjo tolmaca ponovil stvar. Izpolnil sem formulare, izročil dve sliki. Čez poldrugo uro so mi telefonirali naj pridem po potni list. Res pravi gentlemen. Po zakonu sem tvegala aretacijo, globo in izgon iz države.

Kraj Ramsar naj bi bil eden najlepših ob Kaspijskem morju. V njem si je luksuzno vilo dal zgraditi tudi nekdanji saha. Vsekakor je sloves močno dvignil cene prenočišč in v dveh hotelih so bili vrtarji že toliko organizirani, da so mi svetovali zasebne sobe, od propagiranja katerih so verjetno imeli koristi.

Pomaranče so bile v polnem cvetenju in ozračje je bilo omamljivo. Po bližnji okolici sem prehodil gotovih 20 kilometrov in obredel veliko rizičnih polj, kjer je bilo delo v polnem teku. Ljudje so mi

razložili in prikazali, kako delo poteka, tarnali so nad ceno riza. Zenske so mi dovolile, da sem jih slikal med delom. Bil sem tudi v nasadih čaja. Grmi so rastli v senci pomaranč. Pomankanje vsake pomorske aktivnosti mi ni omogočilo, da bi s kaksno ribiško ladjo odplul na ribolovni izlet.

S običajnim »savarjem« sem odpotoval v Teheran preko zasneženih prelazov Elburza. Pokrajina je bila izjemna, z vrhovi do 4500 metrov višine. Prelaz sem ocenil na kakih 3000 metrov. Pot pa je delno pokvaril res divji sofer in v strahu za življenje sem mu nastel nekaj krepkih. Pomagalo ni nič, končalo pa se je srečno.

Z nekaj nočnimi potovanji sem prihranil poldrugi dan in zato sem si omislil se izlet v starodavno Suzo in v trdnjavo (zigurat) Coga Zambil. Z odhodom letala iz Teherana ob pol petih sem bil po eni uri v Ahvazu in čez nadaljnji dve uri z avtobusom že v Suzi, ki pa ne nudi prav ničesar in ni vredna obiska. Nasprotno pa je Coga Zambil pravo čudo. Eden najlepših krajev v Iranu.

V skoraj puščavski pokrajini se dviga gric, ki je bil včasih ves pozidan. Tisti »včasih« naj bi bil postavljen nekeje v 12. stoletju pred Kristusom. Vrh stavbe je sedaj popolnoma sesut, tri petine prvotne višine pa so dobro ohranjene. Vse je sezidano iz opek in na stebilih so se povsem jasni napisi v klinopisu. Tako jasni, da se težko verjame, da stvar ni bila predelana.

O Teheranu, prestolnici, ni kaj povedati. To je ogromno bivališče, ker ime mesta niti ne zasluži, saj na primer nima pravega središča. Nima nobene trga v našem smislu. V mestu kot drugje v Iranu ni kriminala, zato pa je smrtno nevarno prekanje cest, ki so stalno natrpene z avtomobili.

Izplaca pa se obiskati bivšo ambasado ZDA, ki so jo leta 1979 v naletu zasedli islamski študenti in med napadom zaplenili velik del tajnih dokumentov CIA. Ob bivši ambasadi je sedaj urejena knjižarna, kjer so naprodaj zbirke teh dokumentov pod skupno oznako »Documents from the US espionage den« (dokumenti iz vohunskega brloga). Najdejo se zbirke o vseh mogocih akcijah CIA, razdeljene po državah in po predmetih. Baje je knjižarna dobro obiskana in knjige prodajajo tudi po pošti. Za spomin sem si kupil zbirko z načrti za akcije, ki naj bi leta 1979 zrušile komaj opravljeno islamsko revolucijo. Knjige izdajajo »Islamski študenti zvesti naukom Imana (Homeinija)«.

Bruno Krizman

V Iranu ne gre samo za verski fanatizem

Seveda vlada marzlično pričakovanje, kakšen bo razvoj dogodkov v Iranu. Kljub navidezni statičnosti se stvar premika kot je povsem naravno. Sam predsednik Rafsandžani je verjetno predhodnik bolj umirjene kaste verskih voditeljev. Imeli bi ga lahko celo za močnega voditelja laične vlade.

Vtisi iz mesec dolgega popotovanja so bili v zvezi z verjetnim političnim stanjem usmerjeni pretežno v negativnost. Vendar nikakor ne zaradi domnevnega verskega fanatizma. Ta pojem je v glavnem zgradila sovražna propaganda, ker je bil glavni nosilec iranske revolucije in je predstavljal odpor proti omalovazevanju domače kulture, da sistematičnega ropanja narodnega bogatstva niti ne ome-nim.

Vera je bila v glavnem le maska, ki naj bi upor zascitila pred krvavo zadusitvijo, ki je bila gotovo v namerah saha in njegovih pokroviteljev.

Jedro revolucije je zato verjetno trse kot se lahko misli. Je pa tudi res, da versko-vladne garniture niso uresničile želja, ki jih je narod vložil vanje. Razočaranje je danes precejšnje, ni pa vsaj prevelike razlike med revnimi in bogatejšimi. Zelo zelo bogatih v Iranu verjetno celo ni.

Najbolj obiskan kraj v Teheranu je Aramgah-è Eman Khomeini, oziroma mavzolej voditelja revolucije. Privrženost

obiskovalcev se mi je zdela zelo iskrena. Homeini je ostal v srcih ljudi, manj pa kasta duhovnikov, ki si lasti večino politične moči ne da bi znala državo tudi upravljati.

Zaskrbljujoca je bila ugotovitev, da so »amerikanizmi« precej prisotni. Sam sem naprimer dolgo ugibal, če bom imel teza-ve zaradi kavbojk (pred leti so bile prepo-vedane), našel pa sem številne mlade, ki so nosili majce z ameriškimi napisi. Vsakdo, ki nekaj zna bi poleg tega rad sel na delo v tujino. Nemčija je obljubljena dezela. Moral sem dati nekaj namenoma napačnih naslovov, da se ne bi neko jutro znašel s par Iranci pred vrati.

Karkoli se bo izcimilo, pa bi bila velika

škoda, da bi pozabili na narodno dostojanstvo in se enostavno prevzeli ameriske navade kot se je zgodilo povsod v zahodni Evropi.

Ugotovitev, da ima Iran ali Perzija lastno bogato kulturo ni samo retorična. Je stvarnost, ki jo je treba samo razviti in uveljaviti v pričanju, da nihče ni ekskluziven lastnik formul za razvoj.

Na operativnem področju je jasno, da ZDA zanima samo nafta Irana. Nafta je važnejša od človekovih pravic in demokracije. S koncem Sovjetske zveze pa se preko Irana odpira nova naftna bonanza. Saj na primer Turkmenistan vneta išče pot izvoza na zahod za svojo nafto in plin, mora pa se v glavnem ravnati po interesih Rusije. In tudi vojno v Čečeniji ne smemo postavljati na preveč sentimentalno raven, ker je pot ob vznožju Kavkaza ena tistih možnih za naftovode in plinovode iz Turkmenistana in se bogatejšega Kazahstana.

Za sam Iran so se v zadnjih mesecih veliki mediji ZDA nekajkrat spomnili na sahevega sina, ki je seveda irazil pripravljenost, da »bi vodil narod«. Tak kraljevi gambit pa je iz dneva v dan manj možen, ker je navdušenje za kralja močno splahnelo. Bujna rast iranskega prebivalstva je ustvarila novo generacijo, ki kralja (saha) niti ne pozna.

Na sliki: Mavzolej Imana Homeinija na jugu Teherana

Za enakopravnost, razvoj in mir

Stoletje, ki je pred nami, je po mnenju nekaterih, stoletje enakosti obeh spolov

Na prehodu v 21. stoletje so prizadevanja za pravice žensk dobile nov zagon in postala sestavni del svetovne politike. V zadnjih dveh desetletjih, od prve konference Združenih narodov o ženskah, smo bili v boju za enakost žensk in moških priča pozitivnim spremembam in očitnemu napredku, kar kažejo naslednja dejstva. Delež žensk na trgu delovne sile se občutno povečuje in tudi njihova vloga na vseh ravneh javnega življenja postaja večja. Vlade so sprejele temeljno zakonodajo, ki jim jamči enake možnosti, enako obravnavanje in spoštovanje njihovih pravic. Imajo čedalje večji dostop do ustreznega zdravstvenega varstva in izobraževanja, čedalje večja zavest žensk o skupnih problemih pa je spodbudila določene skupne akcije zoper nepravico in diskriminacijo.

Kljub temu se vedno ne moremo zanikati, da so ženske v družbeni, ekonomski, kulturni in politični sferi se naprej diskriminirane. Pri Organizaciji združenih narodov je danes 184 veleposlaniških mest, na katerih je samo šest žensk. Leta 1993 so bile na celu vlade ženske samo v šestih državah, medtem ko je povprečen delež neznejskega spola v parlamentih v svetu padel z 12 odstotkov leta 1989 na 10 odstotkov. Se vedno nimajo enakih pogojev, enakega dostopa do oblasti in do pomembnih položajev pri odločanju.

V večjem delu Afrike in Azije je kar tri četrtine žensk, starejših od 25 let nepismenih. Za enako delo prejema povprečno od 30 do 40 odstotkov nižjo plačo od moških. Poleg tega je njihovo domače delo neplačano, gospodinjstvo pa neovrednoteno. Zastrasujoc je tudi podatek, da vsako leto pol milijona žensk, večinoma iz držav v razvoju, umre zaradi različnih vzrokov, povezanih z nosečnostjo.

Tretjino vseh družin v svetu vodijo prav ženske, večina teh družin pa je revnih, z mladimi in ostarelimi člani

ter brez sredstev za preživljanje. Diskriminirane so vse življenje, v številnih kulturah pa se spolna neenakost začne že v otroštvu. V številnih delih Azije in pacifiških državah so slabše zdravstveno varstvo, visoka smrtnost ob porodu in drugi dejavniki povzročili, da stevilo moških presega stevilo žensk, in ne nazadnje, nasilje nad ženskami je navzoče v vseh kulturah in delih sveta.

Da bi ženske opozorile na vse te probleme, so se leta 1975 zbrale na prvi konferenci OZN o ženskah v Mexico Cityju, pet let pozneje na drugi konferenci v Københavnu na Danskem in leta 1985 v Nairobiu v Keniji. Na vseh konferencah so sprejele strategije za odpravo neenakosti žensk, vendar se je pokazalo, da obstajajo zastoji in ovire pri njihovem izvajanju. Predstavnice neznejskega spola iz vsega sveta bodo letos na četrti konferenci o ženskah, ki bo potekala od 4. do 15. septembra v Pekingu, znova skušale najti rešitve za najbolj pereča vprašanja.

Ko je Peking pred petimi leti dobil vlogo gostitelja, se je to zdelo kot velik politični uspeh, kajti Kitajska se je ta-

Končuje se stoletje boja proti diskriminaciji žensk

krat začela dvigati iz mlake krvi, prelite na Trgu nebeskega mira. Ozračje se je od takrat spremenilo in zapletlo.

Te dni v Pekingu vlada pravo razburjenje, o tezavah žensk, ki jim je konferenca posvečena, se govori se najmanj. Največ preglavic kitajskim oblastem povzroča Forum nevladnih organizacij, ki se je začel v sredo v 55 kilometrov oddaljenem Huairou. Oblasti se bojijo, da jim ne bo uspelo nadzorovati in obvladovati odzivov nevladnih organizacij. Izogniti se želijo morebitnim odmevnim pobudam lezbijk, prostitutk in drugih aktivistk, zato z budnim ocesom spremljajo vse,

kar se tam dogaja. Vse dejavnosti foruma in protesti potekajo na sedežu, kjer velja zakonik OZN, zunaj teh prostorov pa vlada kitajski zakon, ki strogo kaznuje vse prekrške. Tudi s smrtjo po hitrem postopku.

Cetrta konferenca pod geslom Akcija za enakost, razvoj in mir bo nov izpit za Kitajsko. Čeprav se ženske že cetrč borijo za osnovne človekove pravice, kitajske oblasti delujejo po ustaljeni navadi. Omejile so svobodo govora in »pocistile« prestolnico.

Konferenca bo skušala nadaljevati delo predhodnih konferenc, delegatke iz 184 držav sveta pa si bodo priza-

devale za cilje, ki so jih za desetletje žensk razglasili Združeni narodi. Predvsem pa bodo zelele spodbuditi družbo, da bi ustvarila razmere, ki bodo ženskam omogočile politični, ekonomski, znanstveni in tehnološki razvoj. V ta namen bo konferenca sprejela Platformo za aktivnosti, v kateri bodo izvedljivi in učinkoviti ukrepi za udeležanje enakosti in enakopravnosti žensk, razvoj in mir. V Peking prihaja tudi vatikanska delegacija, ki jo prvič vodi ženska - Mary Ann Glandon. Papež Janez Pavel II. je vatikanski delegaciji izročil pismo, ki vsebuje poziv moškim, naj se zavedajo

zapostavljenosti žensk in posebno deklet. Vabi vse, naj na vseh področjih prispevajo k resničnim spremembam okoliscin, v katerih živijo. Kot kaže, se za ženske počasi bližajo boljši časi.

Situacija na koncu stoletja kaže, da je bilo stoletje, od katerega se pravkar poslavljamo, stoletje boja proti diskriminaciji žensk, boja proti nacionalni neenakosti moških in žensk. Stoletje, ki je pred nami, pa je po mnenju nekaterih stoletje, ko se bodo zares uveljavile enake možnosti obeh spolov. Formula za to je poudarjanje človekovih pravic. Pustimo se presenetiti.

Vesna Vuković

PRED...

MED...

IN PO NJEJ.

SHIN-BO

PRED ODHODOM V PEKING

Nizki občutki samozavesti

Senzibiliziranje pri prepoznavanju neenakosti med spoloma v družbi

Pred odhodom v Peking smo se pogovarjali z dr. Darjo Zaviršek, ki je v vladni delegaciji predstavnica nevladnih organizacij. O stališčih, ki jih bo zastopala slovenska delegacija, smo povprašali Danico Simsič, ki se bo konferenco udeležila kot predstavnica parlamenta.

Kaj pričakujete od 4. svetovne konference o ženskah?

Vsaka tako velika konferenca je v določeni meri tudi ritualna narave in nam kaže, na kateri točki je svetovna družba v določenem trenutku. Pri množicnih konferencah ni mogoče natančno napovedati, kakšen bo njihov učinek. V mislih imam stranske učinke, ki se jih niti ne nadajamo. To so predvsem neuradna druženja, ki so pogosto pomembnejša od tistega, kar se dogaja v velikih dvoranih, takšni učinki pa nastajajo tudi kot posledice lobiiranja. Pričakujem, da bom vzpostavila nove prijateljske stike, ki pozneje utegnejo pripeljati do skupnih projektov ženskih skupin iz različnih, predvsem - vsaj v tem trenutku - vzhodnoevropskih držav.

Kako komentirate ravnanje kitajske vlade tik pred začetkom konference.

Znano je, da stavbi, kjer bo zasedal Forum nevladnih organizacij, ne nameravajo postaviti strehe. Storili so vse, da bi udeleženkam prepričali neuradne novinarske konference, uslužbencem podjetij so naročili, naj ne uporabljajo telefonov, pagerje so morali deponirati pri varnostnih organih, ljudje iz notranjosti države pa začasno sploh nimajo vstopa v Peking!

Ti ekcesi kitajske vlade kažejo na absurdnost položaja. Po eni strani naj bi bila konferenca na Kitajskem ravno zato, da bi pripomogla k demokratizaciji tamkajšnje družbe. Toda ravnanje kitajske vlade kaže na fobičen strah pred spremembo položaja državljanov Kitajske. Tam so feministične ženske

skupine začele nastajati pred nekaj leti. Ena od njihovih glavnih zahtev je odprava umorov ženskih dojenčkov, kar se se vedno dogaja na podeželju. Če na to gledamo antropološko, se seveda zastavlja vprašanje, ali se smemo vmešavati v kulturo nekega naroda. Če pa gledamo z evropskimi očmi, so ti umori nedopustni. Kitajske oblasti se brzkone bojijo, da bi prek mednarodne konference predvsem ženske z Zahoda, ki imajo razvito določeno samozavest in identiteto, Kitajkam pokazale, kako se lahko organizirajo. Kolikor vem, kitajske oblasti delajo vse, da bi nam preprečile stike s Kitajkami.

Slovenska ženska zveza pri Slovenskih krščanskih demokratih se je pritožila, da njene predstavnice niso bile povabljeni k sodelovanju v delegaciji. Hkrati trdijo, da v njej tako ali tako ne bi hotele sodelovati, ker se ne strinjajo s pogledi članic vladne delegacije. Opazajo namreč, da - kot so zapisale - med članicami delegacije se vedno »prevladuje projekt feminizacije slovenske družbe, medtem ko se one zavzemajo za humanizacijo družine in prek nje celotne družbe«. Menijo tudi, da bi se v Pekingu »nekoliko nelagodno počutile v družbi predstavnic in predstavnikov lezbičnih in homoseksualnih gibanj«.

Vse politične ženske organizacije so imele možnost, da odidejo v Peking. Sintagma feminizacija slovenske družbe je po mojem mnenju povsem nesmiselna. Feminizacija namreč pomeni, da družba postaja ce-

dalje bolj ženska. Verjetno so hotele reči, da so feministični projekti cedalje bolj v ospredju. Pri nas je feminizem stigmatizirana beseda zato, ker je ljudje ne razumejo. Zal jo se najmanj razumejo ženske v političnih strankah, ki mu nasprotujejo. Feministični projekti so namreč usmerjeni v izboljšanje položaja ne le žensk, marveč tudi moških in otrok. V politiko oziroma celotno družbo feminizem prinaša vedenje o tem, da v družbi še vedno obstajajo različne vrste diskriminacije in da moramo ženske izpustiti iz rok oblasti, ki jo imajo. Vedeti je treba, da so feministični projekti v svetu bolj realistično gledali na položaj žensk in to je natančno to, o čemer govori Ženska zveza. Zavzemajo se za humanizacijo družine in prek nje celotne družbe. Humanizacija družine pa pomeni, da v takšni družini ni nasilja in spolnih zlorab, izkoriščanja v gospodinjstvu... do česar pa tudi v Sloveniji v veliki meri prihaja zaradi ravnanja moških. Ravno to so zahteve feminističnih projektov. Ti so se poleg izboljšanja položaja ženske v družini in na delovnem mestu zavzemali tudi za izboljšanje položaja ženske v celotni družbi. Ustvarili so nove prostore, kjer ženske lahko dobijo različne vrste pomoči, ki jo potrebujejo v primeru nasilja, spolnih zlorab, psihosocialne stiske, brezdomstva, v primerih zlorabe, če se je ženska ukvarjala s prostitucijo... Ravno feministični projekti so bili tisti, ki so bili od konca 60. let naprej izrazito usmerjeni v humanizacijo odnosov med ženskami, moškimi in otroci. Za humanizacijo v družbi je bistveno tudi to, da obstajajo civilne pobude oziroma nevladne organizacije. Te so pripo-

Na katera vprašanja namerava na 4. svetovni konferenci OZN o ženskah opozoriti slovenska delegacija?

Prizadevale si bomo za to, da stališča sklepne dokumenta konference za enakopravnost moških in žensk ne bodo pomenila zmanjšanja že doseženih pravic v Sloveniji in drugih evropskih državah. Menimo, da pravice žensk sodijo med temeljne človekove pravice in da diskriminacija žensk ni zgolj žensko vprašanje, temveč dejstvo, ki vpliva na celotno družbo in njen razvoj. Prizadevale si bomo zlasti za spremembo miselnosti, ki bi odpravila podprezentiranost žensk v procesu sprejemanja odločitev. Oba spola morata enakopravno sodelovati pri odločanju v politiki, gospodarstvu, družini in povsod drugod. Ne mislim, da smo ženske pametnejše od moških, toda menim, da odločitve v družbi ne morejo biti dobre, če jih sprejemajo le predstavniki enega spola. Zagovarjam soočanje mnenj in menim, da ženske dostikrat razmišljamo drugače, da smo konkretnjeje od moških. To soočanje po mojem mnenju omogoča izoblikovanje novih stališč o reševanju različnih vprašanj. Sicer se mi zdi, da pri nas ni veliko žensk na zares vodilnih položajih tudi zato, ker ženske nerade tvegamo oziroma tvegamo le do tiste mere, ko so nam stvari se znane. Ko pa bi morale stopiti v sfero odločanja, ki nam je popolnoma neznan, tega raje ne storimo.

Danica Simsič

V Pekingu si bomo prizadevale, da bo pravica do svobodnega odločanja na področju reprodukcije in življenjskih stilov priznana kot temeljna pravica žensk. Prizadevale si bomo za poziv vladam, naj

omogočijo pravno jamstvo za pravico ženskih in moških do obvesčenosti o varnih metodah načrtovanja družine in drugih metodah za urejanje rodnosti ter do dostopa do njih.

mogle k številnim detabuizacijam v družbi in tudi k tej, da je izbira življenjskega stila in partnerja vprašanje človekovih pravic. Izbira partnerja - bodisi heteroseksualnega bodisi homoseksualnega - ne more biti vprašanje moralističnih sodb o tem, kaj je normalno in kaj ni. Kajti vprašanje normalnosti je vedno kulturno konstituirano. Vprašanje istospolnih skupnosti, kjer ljudje istega spola živijo skupaj, je del humanizacije družbe in mora biti pripoznano kot vprašanje enakosti vseh ljudi.

Kakšen se vam zdi zdajšnji položaj žensk v Sloveniji?

Pridružujem se mnenjem, ki pravijo, da v Sloveniji pravzaprav nismo imeli ženskega gibanja, kot so bile, denimo, v 70. letih na Zahodu »conscious raising groups«. To se nam pozna se danes. Ena od posledic je ta, da ljudje ne razumejo, kaj je sploh feminizem. Ne razumejo, da gre za senzibiliziranje pri prepoznavanju neenakosti spolov v družbi in da feminizmu ne gre za to, da bi ženske prevzele mosko vlogo v družbi in nasprotno. Posledica tega, da v preteklosti nismo imeli ženskega gibanja, je tudi ta, da je današnji govor v okviru feministične teorije in tudi knjig, ki se ukvarjajo z žensko problematiko, ostal izrazito znotraj akademskih krogov. Nimamo revij, ki bi tako kot na Zahodu objavljale kuharske re-

cepte - pa tudi to, kako lahko ženska pri svojem otroku prepozna znake spolnih zlorab. Tretja stvar je, da v Sloveniji skoraj ni ženskih skupin, ki bi temeljile na medsebojni pomoči. Teh je na Zahodu veliko. Ženske so si ravno pred feminističnega gibanja izborile nekakšno samozavest, ki je temelj za to, da se ženske opogumljajo in si pomagajo. Tega v Sloveniji ni. Pri nas so ženske med seboj apriori tekmice. Dostikrat je slisati, da so moški grozni, ženske pa se hujše... Temu sploh ne oporekam, brzkone je res tako. Ženske skupine, ki so pri nas hotele vzpostaviti mrežo ženske solidarnosti, so bile zelo razocarane. Biološko dejstvo, da smo ženske, namreč se ne pomeni, da se bomo zaradi tega razumele, se strinjale, se podpirale...

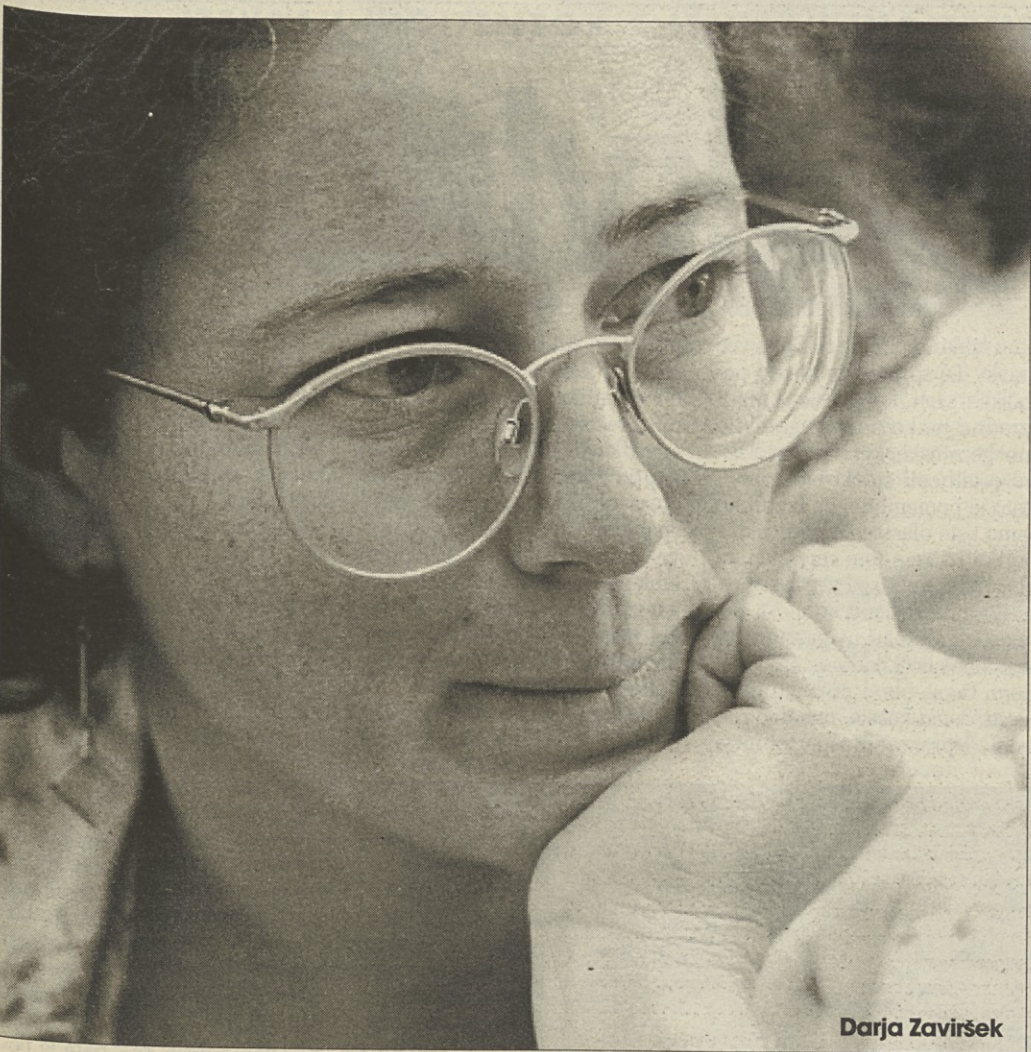
In žensko gibanje v slovenski novejši zgodovini?

Če omenim le nekatere: v Sloveniji se je žensko gibanje začelo leta 1984 z nastankom skupine Lilit in pozneje LL kluba, leta 1989 je nastal SOS telefon za ženske in otroke žrtve nasilja. Nato so nastajale skupine za samopomoč, izdanih je bilo tudi nekaj knjig na žensko temo. Konec 80. let je nastala skupina Ženske za politiko, ki je izdala zbornik Abortus, pravica do izbire. Takrat je feministični diskurz začel prihajati tudi na Univerzo. V 90. letih so nastajali psiho-

socialni ženski projekti, kakšen je na primer ženska svetovalnica, ki je ustanovila skupino za bulimijo in druge... Imamo tudi mrežo pomoči za tiste, ki so doživele spolne zlorabe.

Žensko gibanje bi najraje razdelili v dve skupini. V prvo bi uvrstila tiste, ki si prizadevajo za večje sodelovanje žensk v politiki in odpravo diskriminacij na področju zaposlovanja. V drugo bi uvrstila ženske skupine, ki delujejo na psihosocialnem področju. Te zahtevajo izboljšanje socialnih, medicinskih in psihosocialnih služb. Ukvarjajo se s pomočjo posameznim ženskam in vzpostavljajo nove službe. Te ženske skupine torej ne utrjujejo klasične podobe ženske, kar počnejo nekatere ženske skupine na Zahodu. Tam se tako sestajajo gospodinje, ženske se zbirajo pri pletenju... Nase skupine si prizadevajo najti poti, prek katerih bi ženske okrepile občutke lastne vrednosti. Kajti za Slovenijo je se vedno značilno, da imajo ženske izrazito malo samozavesti v primerjavi s moškimi. Drugi vprašanje, s katerim se pogosto srečujejo, je, kako doseči, da bi ženska tudi v partnerskem odnosu ohranila svojo avtonomijo. Skusamo doseči, da bi ženske znale neposredno zadovoljevati svoje potrebe, namesto da jih zadovoljujejo z nadomestki, kot so tablete ali hrana.

Mateja Bertoncelj

Darja Zaviršek

Deklice mlade slikajo se radi

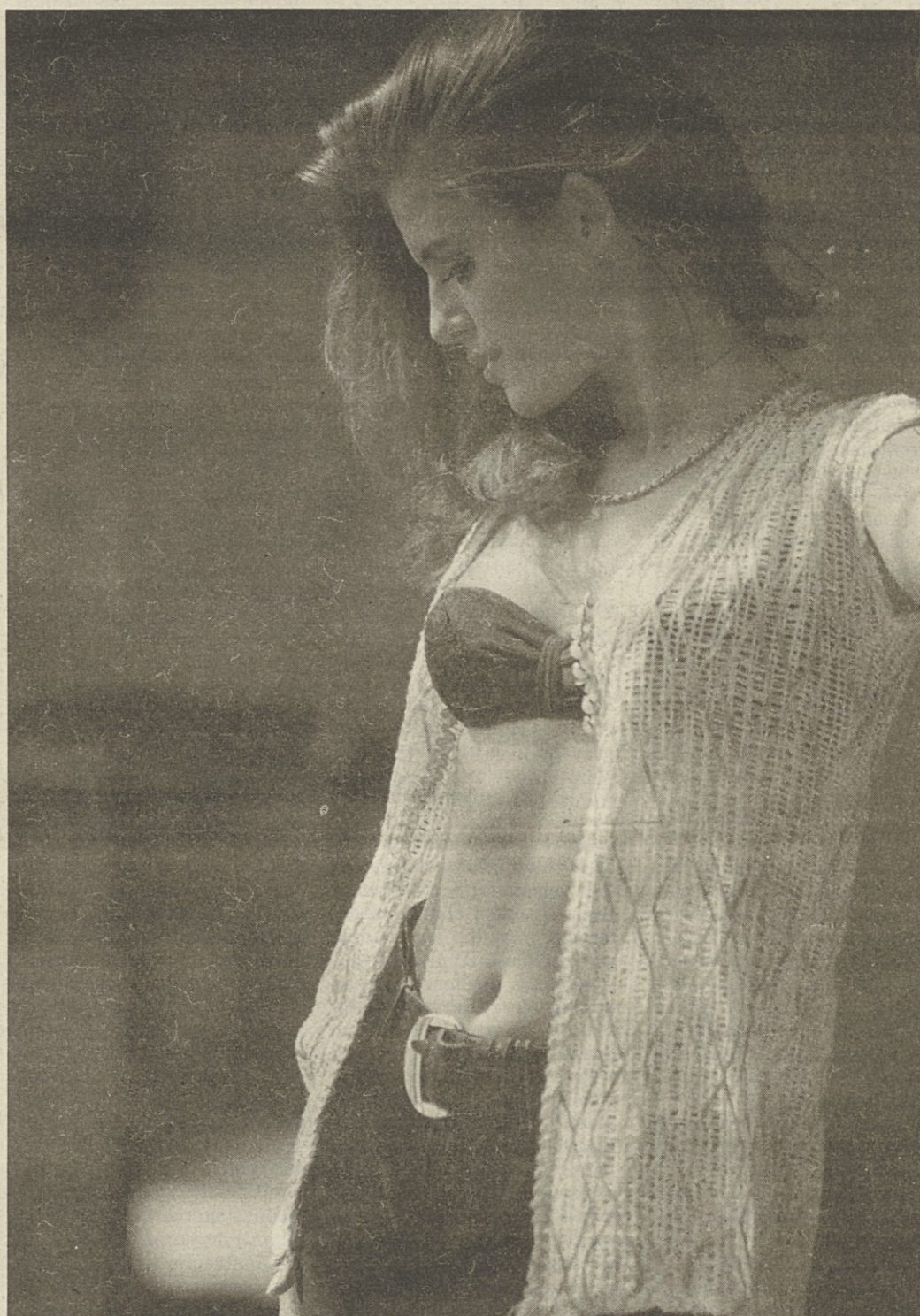
Sedemnajstletna temnolasa Nataša Dobelsek iz Letuša pri Celju ve, kako se stvari streže. Kljub mladim letom je nanizala že vrsto zmag: bila je miss Koroske, Celja in Ljubljane, pa miss jeans v Kranju, miss Babilona, miss ferarrija, svojo podobo je posodila Unio-novemu koledarju, nogavicam iz Polzele in velenjski Eri, sodeluje pri multimedijskih projektih Vecronie.

Ima manekensko diplomu iz Gradca v Avstriji, kjer tudi nastopa v modnih revijah. Zdaj pa se pripravlja, da bo asistentka v Kolesu sreče, ki se bo začelo čez teden dni vrteti na nasih malih zaslonih. Tudi z intervjuji nima težav, saj jih je navajena. Deluje mirno, zbrano, profesionalno.

Ve, kaj hoče, in pri tem poudarja, da je manekinstvo samo določeno obdobje v njenem življenju. Z njim se v prihodnje nima namena ukvarjati, dobrodoslo pa ji je kot izkušnja (včasih tudi slaba) glede komunikacije z ljudmi in vzpostavljanja odnosov. Zato tudi ni čudno, da ji pravi-

jo, da je zelo diplomatska in dober organizator. Če drugega ne, je dokaz za to, da svojo dejavnost dobro usklajuje s solo. Na celjski srednji ekonomski soli ni imela nikoli posebnih težav. Malo pa je zaradi številnih obveznosti zanemarila skrb za telo; prej je trenirala odbojko, nekaj časa ples in se celo amatersko ukvarjala z boksom, zdaj pa se bolj posveča fitnessu. Če se namerava ukvarjati s filmskim igrilstvom. S starsi nima nobenih težav, ker se krasno razumejo. Silili je niso nikoli, ji pa pomagajo in jo podpirajo. Vedo, da sem dovolj resna in samostojna, pravi Nataša. Do lepote je zelo kritična. Vzora nima, ker noče biti nikomur podobna, zelo pa ceni Yasmeen Ghauri in Cindy Crawford. Z domačo manekensko sceno ni zadovoljna. Moti jo pomanjkanje znanja o manekinstvu in ocenjuje, da tiste, ki bi si resnično zaslužile, ne delajo toliko, kot bi morale. Sploh pa so, kot meni, »prave punce na ulici«. Skratka, pravi Nataša, imam veliko izkušenj, najbolj pa ji godi kompliment italijanskega fotografa Fulvia Grisonija, ki ji je dejal, da ima »osebnostni karakter«. Mi smo ga skušali ujeti v prostorih stare ljubljanske elektrarne. (KaN)

Foto: Bojan Velikonja

KOZMETIČNI NASVETI... KOZMETIČNI NASVETI... KOZMETIČNI NASVETI

Obrvi so okvir oči

Moda vsako leto narekuje drugačne trende. Obraza se ne da spreminjati veliko. Modni tokovi lahko spremenijo samo način licenja ali pa barve. Naso priznana dermoestetičarka Lili Carsten smo vprašali, kaj se - razen ličil - daje obrazu poseben pečat.

»To so vsekakor obrvi,« nam je dejala Carstnova. »Obrvi so edini del obraza, ki ga lahko radikalno spreminjamo. Modni trendi v kozmetiki in licenju se prilagajajo tudi spremembam mode pri oblačenju. Tako se spreminjanje poudarkov - enkrat so bolj poudarjene oči, drugič pa ustnice. Pri obrveh pa imamo samo dve možnosti. Enkrat so v modi kosate, široke obrvi, kakršnih narava ni podarila vsem, drugič pa so moderne tenke, manj poudarjene obrvi. Zadnji dve leti so bile modni hit obrvi z romantičnim imenom »galebova krila«. Te so na začetku široke, potem se dvigujejo v loku, da bi se na koncu stanjšale. Zadnji modni trend licenja postavlja obrvi v ozadje. Obrvi niso pre-

več poudarjene in bolj tanke so. Nekateri vizazisti (mojstri licenja) jih oblikujejo tako, kot da jih sploh ni. Če so svetle, jih pustijo brez popravkov ali pa jih samo stanjšajo, če pa so obrvi temne, jih celo posvetlijo.

Če je žensko narava obdarila z lepimi, kosatimi obrvmi, bi vsem takim svetovala, naj nikar ne sledijo slepo modi in naj ne stanjšajo obrvi za vsako ceno. Spomnimo se samo igralko Elizabeth Taylor. Ceprav je večkrat spreminjala način licenja, pričeško ali barvo las, je leta in leta ostala zvesta obliki svojih kosatih obrvi. Pravimo namrec, da so oči okras obraza, obrvi pa so okvir oči in kot take so lahko prav karakterna crta obraza. Če obrvi preveč pulimo in stanjšamo, se

nam lahko zgodi, da ne bodo več zrasle. To so pred približno petnajstimi leti, ko so bile v modi izredno tanke obrvi, ugotovile mnoge ženske, ki so jim nad oči ostali celi otočki brez obrvi. Zato je pomembno, da izpulimo samo tiste dlacice, ki izstopajo iz oblike in že s tem marsikatero obrvi stanjšamo, pa vendar ohranimo njihovo lepo kosatost. Seveda, na obrazu ni prostora za zrascene obrvi nad nosnim korenom. Če so obrvi preblizu in se zlasti, če so kosate, naredijo nas pogled prestrog in podobnega

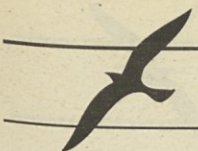
ptičjemu, saj ocesi optično zelo zbližajo. Ženske, ki imajo kosate obrvi, cutijo ponavadi pri puljenju precejšnje bolečine. Včasih se prikaže tudi kaksna manjša kapljica krvi. Zato je prav, da obrvi oblikujemo zvečer, pred spanjem. Če pa je puljenje preveč boleče, si pred puljenjem lahko pomagata s kocko ledu, s katero zdrgnete obrvi. Led deluje kot neke vrste anestetik in oblikovanje obrvi bo mnogo manj boleče.

Vsak obraz ima svojo idealno dolžino obrvi, ki se določi tako,

da ob nosnico prislonimo daljši svinčnik, ki mora biti prislonjen nad notranjim kotom očesa in tam, kjer seka obrv, se ta začne, ko pa svinčnik položimo nad nosnico in zunanji kot očesa in ugotovimo, na katerem mestu seka obrv, dobimo mesto, kjer se obrv konča.

Ženske, ki imajo tenke, kratke in svetle obrvi ali pa so na nekaterih delih celo brez njih, si lahko z dobro osiljenim svinčnikom v barvi, ki se ujema z njihovo naravno barvo, narahlo včrtkajo (narisejo) majhne dlacice. Obrvi je mogoče tudi trajneje obarvati z barvo, ki naj ne bo za eden do dva odtenka temnejša od naravne barve. Če pa so obrvi prekratke ali jim manjkajo dlacice, se lahko naredi tudi tako imenovan trajni make up. To je vrsta kozmetičnega tetoviranja, ki pa ga lahko izvajajo samo za to posebej usposobljene kozmetičarke. Trajnost takšnega make upa je od leta do dveh let,« nam je povedala Lili Carsten. (JaK)

Prevečkrat zatrta vloga instinktov

Prisluhnimo notranjemu glasu, zaupajmo srcu

V življenju nas težave čakajo na vsakem koraku. Ko nas doletijo, velikokrat ne vemo, kaj bi storili. Ni vedno dobro, da čakamo in se zanašamo na pomoč in nasvete drugih. To je sicer čisto v redu, a večkrat bi se morali potruditi in zaupati tudi lastnim instinktom in intuiciji. Kaj ti če verjameš vase, se ti lahko zgodijo lepe stvari.

Tak je lahko čisto banalen primer, ko zelis kupiti določeno stvar - na primer sliko, obleko ali kaj drugega, in ti notranji glas reče »da«, prijatelj ali prijateljica pa, da si tega vendar ne moreš privoščiti. Če se nakupu odpoveš, ti je potem zagotovo žal. Podobno je s prostorom - odprtim ali zaprtim, v katerem se počutiš dobro (ali pa ne), in to tudi takoj začutiš. Temu kaže prisluhniti. Tako pri ljudeh kot pri stvarih in prostoru zaradi intuicije dobiš veliko več pravih informacij kot jih lahko

posredujejo besede. Kako pomembno je to pri vzpostavljanju medsebojne zveze, pa raje ne bi govorili. Neredko skušamo preslepiti sami sebe, zato, ker smo si nekaj pač vtepli v glavo.

To nikakor ne pomeni, da bi morali zanemarjati dejstva. Vendar ob tem ne smemo potiskati na stranski tir občutkov, čustev, ljubezni, trpljenja, pri katerih ima intuicija velikansko vlogo ali pa bi jo vsaj morala imeti.

Kaj nam je storiti, velikokrat vemo, ko smo v čustvenih težavah.

Takrat pri odločitvah ne potrebujemo toliko nasvetov kot potrditev, spodbudo in nekakšno »dovoljenje«, da naredimo tisto, za kar smo se odločili. Dandanes nas z vseh strani bombardirajo z ansveti. Na razumski ravni jih sprejemamo, pozabljamo pa na svoj notranji, srčni potencial, ne zaupamo lastnim občutkom. Prijatelju ali prijateljici, ki preživlja krizo, je zato namesto: »Naredi to in to« treba reči: »Povej mi, kaj te teži« in ponuditi ramo za jokanje. Nobena tolažba tudi ni nasvet: »Daj, zberi se!«; s trpečim je bolje sočustvovati. Če se kaj takega zgodi nam, da trpimo zaradi strtega srca in smo ujeti v mrežo brezizhodnosti in bolečine, prav tako potrebujemo nekoga, ki nas bo poslušal. Za to, da zopet zberemo zaupanje vase in voljo do življenja, potrebujemo

LUJDE,
ODNOSI,
LETA

jejo čas. Ni čudno, da se v takih situacijah zatekamo k ljudem, ki so sami prestali kaj podobnega. Le oni nas lahko razumejo. In ni treba, da veliko govorijo. Odgovori, ki jih iščemo, so v nas, ne pri njih.

Pri vračanju zaupanja vase si lahko pomagamo na nekaj načinov, pravi angleški psiholog Tom Crabtree. Svetuje, da prisluhnemo srcu, ko nam pove, da nam nekaj ni všeč. Ne iščimo nadomestne rešitve. Pri odločitvi o tem, kaj bi radi, vztrajajmo, ne glede na nasprotujoče si nasvete. To je del poti do sreče. Uporabimo praktično pomoč. Imamo telefone za ljudi v stiski, zdravnike... Prisluhnimo svojemu notranjemu glasu. Zaupajmo srcu. Življenje ni vedno razumno. Srce ima svojo razsodnost, o kateri se razumski razsodnosti niti ne sanja. (KaN)

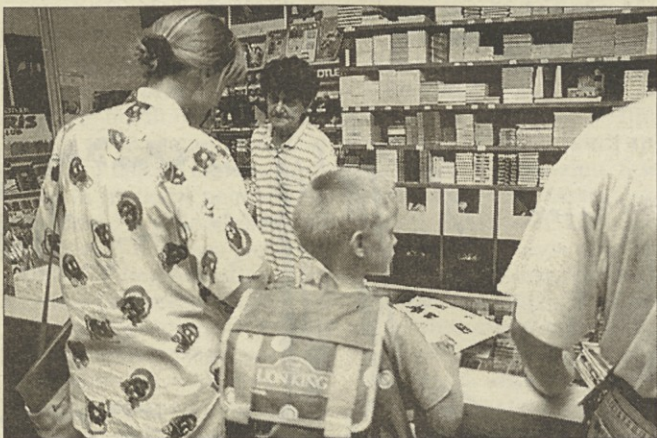
Prvošolčkom na pot

Znova se je obrnil list solskega življenja, na pragu je novo solsko leto. Za mnoge bo to velika prelomnica, saj bodo prvič prestopili solski prag, se podali na samostojno pot, ki jih bo vodila v svet in življenje. Pa ne samo za prvčke, tudi za starše je pomemben dan, ko prvič pospremijo otroka v solo. Odslej bo drugače, otrok odrasča, postaja samostojen, osvaja nova znanja, odpira se mu nov svet... Naj bo ta lep in prijeten, naj otroške sanje postanejo stvarnost, naj bo sola prijazna, lepo naj bo v njej in varna naj bo pot v solo in domov. To so želje prvosolcem, ki v teh dneh potrebujejo poleg želja tudi pomoč staršev in drugih. O tem, kako pomagati prvosolcem, nekaj misli specialne pedagoginje Zdenke Kolbe.

Pricetek solanja pomeni za vsakega otroka prelomnico, saj se zanj marsikaj spremeni. Ne le način učenja, ki postaja bolj organizirano in sistematično, temveč prinaša sola nove obveznosti, dolžnosti, drugačen ritem in disciplino, skupino novih prijateljev, učiteljev... Vse to so novosti in spremembe, ki terjajo od otroka določen napor in prilagajanje. Na mnogih solah posvečajo prav temu začetnemu obdobju posebno skrb. Prvosolčkom celo dovolijo, da prinesejo s sabo v solo svojo najljubšo igraro. Toda tudi dolžnost staršev je, da so otroku blizu, da bi laže prebrodil morebitne težave, saj ne stopajo vsi otroci enako sprosteno čez solski prag.

Ker je večina otrok kar nestrpna v velikem pričakovanju, se tudi novemu načinu življenja hitro prilagodi. Nekateri pa imajo pri tem težave. Včasih nočejo v solo, se upirajo, ne kažejo navdušenja, vedno znova jih kaj boli... Otroci na različne načine izražajo svojo stisko. Vzroki so lahko zelo različni. Zal moram povedati, da se vedno srečujem starše, ki svoje otroke zastrahujejo s solo, kot »bos ze videl...«

Na tak način vzbujajo strah, negotovost v otroku, namesto lepega pričakovanja, radovednosti in zanimanja. Večkrat imajo pri prilagajanju in delu težave tudi otroci, ki niso bili že od prej navajeni skupine, odnosov in dela v njej. Pa tudi tisti,

Prvosolci se podajajo na pot samostojnosti (Foto: B. Plavevski) ki nimajo vsaj minimalne osnove za delo v soli.

- Prav je, da je otrok pripravljen na solo, da je zrel, kot temu pravimo in to telesno, intelektualno pa

tudi socialno... Da otrok lahko zadosti zahtevam, ki jih sola postavlja pred njega, mora biti dovolj zrel oziroma pravilno pripravljen na solo. To preverjajo pred vstopom, in sicer na intelektualnem, telesnem in socialnem področju. Ob ustrezni pripravljenosti na vseh področjih pa lahko pričakujemo tudi kaksne težave in ponuditi je treba pravčasno ustrezno pomoč. Naj omenim ob tem se novo zakonodajo, ki predvideva zgodnejše vsolanje otrok. S solo naj bi pričeli eno leto prej. Mislim, da je to lahko pozitivno le, če bo tudi celoten vzgojni izobraževalni proces ustrezno prilagojen otroku, kajti ceprav gre le za eno leto, je vendar leto dni mlajši otrok.

- Kako naj starši pomagajo otroku premostiti obdobje brezskrbnega otroštva?

Večina staršev zeli svojemu otro-

skrb in pomoč. To je za otroka neprecenljive vrednosti. Ne le, da se tako postavljajo temelji, na katerih bo otrok kasneje gradil, temveč ce ima otrok ob sebi starše, se bo počutil tudi bolj varnega. Starši naj otroku pomagajo pri prilagajanju in navajanju na nov način dela. S postopnim navajanjem si bo otrok razvil delovne navade, ki so za uspešno delo nadvse pomembne. Otroka je potrebno navajati, da svoje delo opravlja vestno, natančno. Zato potrebuje tudi doma ustrezno urejen prostor, svoj kotiček. Starši naj z otrokom postopoma oblikujejo urnik, kajti naučiti se mora del svojega časa nameniti tudi učenju. Poudarjam, del časa, ki naj bo sprva krajši. Ne smemo pozabiti, da otroci v tem obdobju potrebujejo igro, veliko igre. Z njo sproščajo tudi nakopičeno energijo in napetosti.

- Posebno pozornost kaže posvetiti utrjenosti učenja, kajne?

Danes se veliko govori o utrjenosti otrok, ki je največkrat posledica preobremenjenosti. Prav zato je tako zelo pomembna sprostitev in pravilna razporeditev časa. Na začetku naj bo pomoč staršev neposredna. To pomeni, da starši sedijo ob otroku in skupaj z njim pregledajo vsebine, obveznosti, potrebščine. Otroci zelo radi pokažejo, kaj vse so se učili. Zanje je zelo spodbudno, če cutijo, da se starši veselijo, jih podpirajo in jim pomagajo, ce potrebujejo. Včasih starši želijo pomagati, a ne vedo, kako, ali celo v dobri veri ravnaajo napak. Tudi v naših solah se marsikaj spreminja, zato se mi zdi zelo pomembno sodelovanje z učiteljem. Z vzajemnim sodelovanjem je tudi uspeh boljši.

Silvija Mozetic

Dubrovnik je imel prvo karanteno (2)

Rojstvo ideje o karanteni

Kako so Dubrovčani pravzaprav prisli do zamisli o karanteni? Pri iskanju možnosti o zasciti pred kužnimi boleznimi so uprabili izkušnjo z gobavostjo. Vedno bolj je namreč prevladovalo misljenje, da se kuga prenaša z dotikom (več kot stoletje vemo, da jo prenaša podganja bolha, njenega povzročitelja sta 1894 odkrila Alexandre Yersin - po njem se imenuje Yersinia pestis - in Siba-saburo Kitasato, ze leto za tem pa je Haffkin izdelal vakcino). Zato so že za vladarja Justinijana imeli v Bizancu zakonski predpis, po katerem so morali vsi potniki, ki so prisli z okuženih območij, skozi poseben čistilni postopek. Velika italijanska mesta, na primer Milano, Genova in Benetke, so se odločila za posebne izolacijske predpise; znani so tisti pred kugo Bernabea Viskontia iz leta 1374 za mesto Reggio v provinci Emilia. V istem letu sta tudi mesti Benetke in Genova zaprli luke za ladje, prihajajoce iz krajev s kugo. Dubrovnik je misli slediti, a bi v tem primeru moral ustaviti vso trgovino. Ce pa ne moreš trgovati - so mislili - je bolje takoj umreti za kugo. Luka bi smela biti zaprta le kratek čas, sicer bi prevec skodovalo gospodarstvu. Zviti dubrovniški trgovci pa so nasli izhod: ladje so trideset dni zadržali pred obalo. To je sicer oviralo trgovino, ni pa je prekinilo. Ta epidemioloska zascita se je imenovala karantena.

Veliki svet Dubrovnika je 27. julija 1377 sklenil s 34 glasovi za in 13 proti, da se morajo vsi tuji in domaćini, ki prihajajo z okuženih območij, zadržati mesec dni in se očistiti na otoku Mrkan pri Dubrovniku ali v Cavtatu, preden smejo priti v sam Dubrovnik ali njegovo okolico. Dubrovčanom so tudi najstrožje prepovedali obiskovati internirance brez zdravniške dovoljenja. Vsak prekršek so kaznovali z globo 50 perperjev.

»Trentina - quarantina«

Dubrovniška karantena bi se morala pravzaprav imenovati »trientina«, ker je predpisovala tridesetdnevno izolacijo; »quarantina« pa bi zahtevala štiridesetdnevno osamitev. Tak način kužne profilakse so kmalu prevzela tudi druga obmorska mesta. V Marseillu so leta 1383 prvič uvedli 40-dnevno izolacijo kužnih oseb in hkrati ustanovili karantensko bolnišnico. Benetke so sele leta 1403 zacele izolirati ljudi, prihajajoce iz okuženih krajev. Kasneje so karanteno uvedli se v Pisi (1464), Genovi (1467), Mallorci (1471) in ponekod drugod.

Predpisi dubrovniške karantene so se več let dobro obnesli. Ker pa je kuga v 14. stoletju vseeno nekajkrat prestopila dubrovniško mejo, so podaljšali izolacijsko kontrolo na 40 do 60 dni ter poosttrili kontrolo. Določili so posebne uradnike za nadzor in kaznovanje uporniških prislekov. Uradniki so nadzorovali vse meje, posebno obalna območja, ter kontrolirali zdravstvena potrdila; odločali so tudi o trajanju izolacije. Vse potnike iz sumljivih delov so izolirali na otokih Mrkan, Bobara in Mljet - tam so jih zdravniki opazovali. Tudi iztovarjanje tovora je bilo dovoljeno sele po natančnem pregledu. Zito in tekstil so smeli takoj raztovoriti, rabljena oblačila pa so skupno z njihovimi lastniki pustili določen čas v karanteni; tam so jih posebej očistili. Blago so za dezinfekcijo razprostirali na soncu in prekabljali s paro.

Sanitetni uradniki Dubrovnika so bili podrejeni neposredno rektorju in senatu, osebe, ki so se prekršile »in materia sanitatis«, so strogo kaznovali. Nespostovanje karantenskih predpisov je nakopalo krsitelju globo 50 do 100 perperjev; v hujših primerih ali revne ljud(so celo žigosali ali jim za kazen odrezali uhelj).

V Cavtatu in na otoku Mrkan za izolacijo ni bilo potrebnih objektov; izolirali so verjetno stanovali v lesenih barakah. V letu 1397 so na otoku Mljet samostanske stavbe spremenili v karantensko bolnišnico. Sredi 15. stoletja so zgradili bolnišnice tudi na otoku Supetar in pred zahodnimi dubrovniškimi vrati. Velika bolnišnica pred vzhodnimi dubrovniškimi vrati pri Plocah iz leta 1628 pa je dolgo časa veljala za najbolje opremljeno izolacijsko bolnišnico na svetu.

Konec
Zvonka Zupanic-Slavec

Hude glavobole in pritiske v glavi lahko povzročata dva majhna koščka tkiva, ki povezuje mozgane z misicami v zgornjem delu vratu, so ugotovili zdravniki na univerzi v Marylandu. Temu odkritju pripisujejo velik pomen, saj poudarjajo, da to morda odkriva vzrok za večino najpogostejših bolečin v glavi. S tem so potrdili tudi pravilno ravnanje ki-ropraktikov in terapevtov, ki z masažo vratu zmanjšujejo pritiske in napetosti. (Cosmopolitan)

Preden se odločiš, izbranca poduhaj

Jemanje kontracepcijskih tablet lahko vpliva na izbiro partnerja - tako trdijo na bernski univerzi v Svici. Tamkajšnjim studentkam so dali poduhati majice, v katerih so spali moški dve noči zapored. Tistim, ki niso jemale kontracepcijskih tablet, so bili vsec vonji moških, ki imajo drugačen imunski sistem v genih kot one, tiste pa, ki so tabletko jemale, so se odločile za moške s podobnimi geni. Raziskovalec Claus Wedeking domneva, da imajo ženske, ki jemljejo kontracepcijske tabletko, podobno »uigrane« hormone kot nosečnice. Zato ne iščejo samo partnerja kot tovarisa, ampak partnerja, s katerim bi lahko uspešno »vzgojila« otroka.

(Cosmopolitan)

Grizli (2)

Thor je ranjen in lovci mu sledijo

Langdon je skočil na vrh, pokleknil in kakih petdeset korakov oddaljen od grizlija ustrelil. Z vznožja klanca se je skoraj hkrati oglasila tudi Bruceova puška.

Thor je se vedno tekkel. Nikakor ni mogel razumeti tega trusa za seboj. Kaj ni podobno grmenju? Ze, ampak kadar grmi, se tudi bliska! To je prav dobro vedel - dobro se je spominjal strel, ki so med nevihtami parale kot noč temno nebo.

Nenadoma pa mu je nekaj kot ogenj zarecega prodrl v telo. Prva Langdonova krogla mu je odtrgala kosček pleč. Grizli je se vedno bežal. Čudne strele so ga zadele!

Tedaj ga je zadela se ena krogla, tokrat od strani. Te čudne strele morajo biti povezane z odvrtnim vonjem! Grizli je razjarjeno zatulil. Nenadoma se je obrnil proti preganjalcem. Njegovo rjovenje je odmevalo od skal. Spodaj je Bruce zaslišal preteci medvedov bojni klic. Zacele je kar na slepo srečo posiljati proti temu glasu kroglo za kroglo. Langdon je v največji naglici spet polnil puško. Nova krogla je kot udarec z bičem zadela Thora. Za trenutek je velikanski medved neodločno obstal, potem pa ga je obsel nekaksen nerazločljiv strah pred čudnimi bolečimi strelami. Spet se je pognal v beg.

Za njim so nepretrgoma odmevali poki, vendar ga nobena krogla ni več zadela. Kmalu je lovčev izginil izpred oči. Kljub ranam, ki so ga hudo bolele, se je začel spuščati v drugo dolino. Samo čim dlje, preden prihitijo za njim! Zdaj je Thor ze vedel, da je vonj ljudi povezan z ranami, ki so ga bolele. Kri mu je tekla po hrbtu. Nekaj trenutkov je začudeno zrl v krvave mlake, ki so ostajale poleg njega na zemlji. Tedaj mu je veter spet prinesel tisti zoprni vonj in medved se je z veliko naglico potopil v temno, varno zavetje go-

zda. Hitel je skozenj in momljalo od bolečine in jeze.

Moral je priznati, da je prvič v življenju občutil, kaj je to strah. Samo proč, samo proč, je gorelo v njem, kot so gorele rane. Končno se je prebil do potoka. Ta potok je Thor dobro poznal. Stokrat je krizaril ob njem gor in dol. Potok je bil meja med eno in drugo polovico njegovega kraljestva. Sem je prihajal, kadar je bil bolan. Pa se nekaj ga je vlekle sem: tu je bila njegova domovina. Tukaj je preživel svojo mladost. Noben drug medved ni smel niti stopiti v ta predel, kje pa! Drugi medvedi so smeli hoditi le po oddaljenih obronkih njegovega kraljestva. In se tam samo toliko, kolikor jim je dovolil on, Thor.

Tezko bi se godilo tistemu, ki bi se skušal upreti Thoru. Moral je sprejeti boj na življenje in smrt ali pa kar se da naglo izginiti izpred vladarjevih očesov. Po takšnih imenitnih borbah si je Thor celil rane v tem potoku. Tudi tokrat je storil tako. Izmučeno se je blizal pesčeni strugi. Rane so ga pekle in bolele. Kar naprej je ustavil, a rane so ga še bolj pekle. Moral je torej naprej, da bi prišel v kraje, kjer je poznal se učinkovitejša zdravila. Jecal je od bolečine, ko se je vlekel naprej, k blatnemu jezeru.

Nikoli prej se mu pot ni zdela tako dolga. Skušal je ranjena pleč doseči z zobmi, a ni slo. Končno je pritaval do cilja. Zadnji zarki sonca so objemali blatno mlako. Thor je začutil, da je resen. Z olajšanjem se je zvalil v rumenkasto blato in se obrnil na ranjeno plat. Kako mu je prijalo! Gosta masa se je lepila na rane kot blagodejna zdravilna mast. Thor se ni premaknil z mehkega ležišča. Sonce je zaslo, spušcal se je mrak, zvezde so prižgale tisoč luci. Postajale so svetlejšje in svetlejšje, toda Thor se ni menil za-

nje. Lezal je čisto pri miru, da bi mu narava zacelila rane, ki mu jih je zadal človek.

Na robu jelkovega gozda sta sedela Langdon in Bruce. Po večerji sta kadila vsak svojo pipo, pri nogah pa jima je dogoreval taborni ogenj. Bruce je vstal in znova naložil, kajti večeri so bili hladni. Langdon je sedel se bliže k ognju. Bruce se je ze stotič zasmel. »K vragu s tem tvojim smehom!« se je ujezil Langdon. »Pravim ti, da sem ga dvakrat zadel. Ne vem natanko, kam, toda dvakrat in bil sem v presneto zoprnem položaju!«

»Posebno takrat, ko se ti je grizli zarežal v brk, kaj?« mu je se naprej nagajal Bruce. »Na tolikšni razdalji bi ga lahko ubil s kamnom!«

Langdon je pozabil na jezo in z obžalovanjem v glasu vzdihnil: »To je bil zanesljivo največji grizli v mojem življenju!«

»Imel bi čudovito kožo za svojo hiso, Jimmy, če ne bi imel predolge puške na rami!« se ni dal ugnati Bruce.

»Ne bom imel miru, dokler ga ne ulovim,« je odločno pribil Langdon. »Tukaj se bova utaborila in bova junaka cakala tudi vse poletje, če bo treba. Ljubsi mi je kot deset drugih medvedov! Ne vem, če mi je res žal, da ga nisem ubil. Vsekakor je dobil dobro porcijo in odslej bo previden. Bruce, to bo lov, ki ga vse življenje ne bova pozabila!«

Lagdon se je lotil čiščenja puške. »Misliš, da ne bo odsel v druge kraje?«

»Ne,« ga je potolazil izkušeni Bruce. »To bi morebiti storil črni medved, grizli nikdar. Raje bi izgubil življenje, kot zapustil svoje domovanje.«

»Jutri se odpraviva po njegovi sledi. Ne bo težko, saj je hudo krvavel.«

»Po sledi ze ne bova hodila,« ga je zavrnil Bruce. »Kadar je grizli ranjen, se nikdar ne zadržuje na enem kraju. Nikoli se ne pojavlja na odprtih prostorih. Priredi-

ti moramo pravi lov nanj.«

»Saj res! Jutri gotovo pride za nama tudi stari Mitusin s psi. Pred nami je dogodivščina, ki jo bomo pomnili!«

»Seveda,« se je strinjal Bruce. »Mitusin je star, zviti Indijanec. In tod okoli je toliko medvedov, da naj me vrag, če ne bomo v nekaj dneh vsaj ob pet psov.«

»Želim si samo enega, edinega medveda,« je pribil Langdon trmasto. »Mislim, da bi ga morala ze jutri ujeti. Tezko je ranjen in ne bo mogel daleč. Sicer pa ... ti veš več o medvedih kot jaz.«

Namesto odgovora je Bruce samo zazehal in si pripravil ležišče iz vej. Langdon ga je posnemal, se zavil v ponjavo in kmalu sta zaspala.

Ko se je zdanilo, je Bruce vstal. Obul si je skornje in ne da bi budil spečega Langdona skozi rosno travo odsel pogledat h konjem. Ko se je cez pol ure vrnil, je Langdon ze kuril ogenj. Ljubil je zgodnja jutra, ko je molče opazoval planine, prek katerih je sonce posiljalo svoje prve zarke. Razmišljal je, kako je pred osmimi leti, bil je prav tako junij, prišel v te severne kraje z bolnimi pljuči in slabo krvjo. Zdravniki mu niso mogli pomagati. Eden mu je celo naravnost rekel: »Zaradi mene seveda lahko odpotujete, toda to bo vase poslednje potovanje!« Zdaj je bil zdrav in širokopleč. Za-

to se je imel zahvaliti ostremu severnemu zraku.

Misel na grizlija ga je takoj zbudila iz razmišljanja. Popadla ga je lovska mrzlica in pohitel je z zajtrkom. Dobro je znal zamesiti kruh. V tem je postal pravi umetnik. Odprl je veliko vrečo moke, stresel iz nje kup, napravil s pestjo v njem jamo in vlij vanjo vodo. Dodal je divjačinsko mast in malo soli in se lotil mesenja. Cez nekaj trenutkov je bilo testo ze v posodi. Se slabe pol ure in sedela sta pri izdatnem zajtrku: svez kruh, pečeno ovčje meso, kuhan krompir in čaj. Prijatelja sta se vrgla na jed kot volkova. In ko je sonce pokukalo iznad hribov, sta osedlala konja in se odpravila na lov.

Jahala sta po dolini, ko pa sta prispela do obronka, sta se odpravila naprej peš. Konja sta poslušno stopala za njima. Thorovih sledov ni bilo težko najti. Kapljice krvi so zaznamovale pot, po kateri je krenil. In kjer se je ustavljal, so o tem pričale krvave lizice. Oba lovca sta takoj prišla do vrha in se na drugi strani spustila po Thorovi sledi v dolino. Prispela sta do potoka. Na pesku ob potoku sta našla odtise Thorovih sap. Bruce je zazijal od začudenja. Langdon pa je nejeverno vzklilnil. Oba sta pokleknila in iz zepa potegnili merski trak.

»Petnajst palcev in pol!«

»Največji grizli, ki sem ga doslej videl in ki je veljal za najmočnejšega medveda v Britanski Kolumbiji, je imel sape, ki so merile stirinajst palcev in pol!« se je navdusil Bruce. »Tale tukaj pa je se večji, Jimmy!«

Zamisljeno sta nadaljevala pot. Sledovi krvi so bili slabši. Okoli desetih sta prispela do blatnega jezera, v katerem si je bil Thor zdravil rane.

»Vso noč je bil tukaj,« je skoraj zasepetal Bruce. »Res je hudo ranjen.« Obema je pogled obstal v skalni zaseki kak kilometer proč. Se je ranjen medved skril tja?

»Najbolje bo, da konja pustiva tukaj in greva naprej sama,« je odločil Bruce. »Prav mogoče, da bova kmalu naletela nanj.«

Privzala sta konja k drevesu in se z napetima petelinoma na puskah oprezno zacela približevati mracni soteski.

»Z ranjenim medvedom ni sate, se toliko manj, če je grizli. Zdaj ni čas, da bi nosil puško obeseno na rami,« se je kar nekako proti volji in s stisnjenim grlom skušal poslati Bruce. Langdon mu sploh ni odgovoril. V zilah je vrela lovska strast, oglasal se je prastari človekov nagon, da bi si podredil, premagal močnejše, večje bitje.

Napisal: J. O. Curwood
Ilustriral: Z. Lordanic
(Se nadaljuje)

Brezčasna ljubezen

Predajmo se očarljivemu vonju sončne svetlobe umirajočega dne

Magična fotografska upodobitev zaljubljenecv z nadrealističnim pridihom (Foto: Giancarlo Maiocchi)

Nasvet za zahtevne trenutke zgodnje popoldanske ljubezni:

Ce si ne morete privoščiti boljšega casovnega izbora, vam zelimo cim več opoldanskega užitka, hkrati pa vam svetujemo, da se užitkom in partnerju na ljubo odpoveste vsaj zgodnjemu kosilu. Spolni odnosi so ena redkih stvari, ki prišajo tudi in predvsem na tesse. Ce ste utrujeni in cutite, da potrebujete malce spodbude, pojejte sladkarijo in popijte kozarec vitaminske ali energetske pijače. Ce ste malce zahtevnejši ter zelite s svojim partnerjem uživati in doživeti nebesa, vam priporočamo, da se vsaj sem ter tja odločite za nadure. Poznopoldanski spolni odnosi so veliko zlahnejši, privlačnejši in bolj spontani od opoldanskih. Kratko srečanje ob koncu delovnega dne sovпада z vrhuncem, ki ga bosta s partnerjem upravičeno lahko kovala v zvezde. Navsezadnje si zaslužita nekaj carobnih trenutkov v dvoje.

Spolni odnosi za razvajence in poznavalce: pozno popoldanska ljubezen

Po četrty uri doseže energetska raven obeh spolov svoj drugi vrhunec, ki je dokaj izrazit pri vseh ljudeh, ne glede na to, ali sodite med zgodnje skrančke ali pozne sove. Strokovnjaki zato upravičeno poudarjajo, da med 17. in 19. uro nihče ne bi smel biti izmučen ali preutrujen za spolnost. K carobnemu občutju in erotičnemu razpoloženju pripomore tudi narava, ki z mistiko prihajajočega večera spodbuja romantično razpoloženje ter zeljo po blizini in nežnosti. Hkrati pa je clovek

zvečer tudi sproscen, saj na domačem pragu večina modro odloži bremena delovnega dne do naslednjega jutra. Kronobiologi ugotavljajo tudi, da je med 17. in 18. uro občutljivost in sprejemljivost cutil za notranje in zunanje dražljaje največja. Tedaj clovek intenzivneje zaznava vonje, saj so volhalne cutnice izredno občutljive (cas je primeren za preizkusanje novih disav), in okuse, ker so okusalne brbončice na jeziku najbolj aktivne (gurmاني in užitarji najraje zvečer sedejo k obloženi mizi), zato koža ljubljene partnerja zvečer se najbolj diši in je izredno prijetnega okusa. Nič nenavadnega torej, da poznavalci erotike večerne ure najraje preživijo v objemu ljubljene partnerja (nekdanji Casanova pa tudi sodobni don Juan). V starem Rimu so se ob sončnem zahodu moski začeli zgrinjati proti bordelom, Angleži pa v strahu za svojo tradicijo poudarjajo, da popoldanski cas sploh ni edini erotični maksimum.

Nasvet za pozno popoldanske užitarje:

Izkoristite zgodnje večerne urice, ki predstavljajo idealno priložnost za različne variante, predvsem za subtilni oralni seks in druge oblike ljubljene, ki so pogojene z visokim energetskim potencialom in vsesplosno psihofizično aktivnostjo. Upratevajoč dejstvo, da je v tem casu organizem tudi najbolj dojemljiv za telesno aktivnost ter sprejemljiv za najrazlicnejše kozmetične tretmaje in nego, si lahko s partnerjem omislita tudi erotični fitnes v dvoje, skupno kopel, prho, masko, masažo ipd. Moškim, ki niso več na vrhuncu

svojih moci, pa svetujemo, da se v tem casu odpovejo orgazmu in si ga vsaj sem ter tja raje prihranijo za carobno nočno dozivetje.

Magični večerni spolni odnosi: ljubezen od osmih do polnoči

Zacetek noci je povezan s skrivnostno mistiko, ki v cloveku zbujaja najrazlicnejša erotična občutja, povezana tudi z ustreznimi fizioloskimi spremembami v organizmu. S sončnim zahodom zajadramo v temni del dneva, ko organizem prek živcevja spodbudi delovanje hipofize, zleze z notranjim izlocanjem, ki proizvaja hormon melatonin, na katerega se clovek odzove z večjo napetostjo, organizem zapade v nekakšno stanje vzbunjenoosti, hkrati pa izzove tudi vecje izlocanje spolnih hormonov. Najpoznejše okrog 22. ure pride do zaznavnega vrhunca, ko nadzor nad telesnimi funkcijami in rok simpatikusa prevzame njegov antipod parasimpatikus, ki botruje umirjanju organizma (upocasni se presnova, delovanje živcevja, zlez in cutil, srca in krvnega obtoka). Clovek se popolnoma sprosti; tudi najbolj obremenjeni in zagrizeni posamezniki končno odvržejo breme ugasajočega dne in se prepustijo prijetnejšim opravilom. V tem casu je clovek sposoben za marsikaj, kar mu podnevi sploh ne pride na misel. Zato je to lahko cas divjega seksa ali pa nežne erotike, ljubkovanja in romantičnih sanj. Erotične ceremonije slavnih sedmih tantrijskih noci naj bi se začele z nastopom noci in dosegle vrhunec v trenutku, ko je mesec najvisje na nebu - tedaj sta se partnerja stopila v eno in se predala ek-

stazi. Tudi svetopisemski kralj Salomon je poznal in opeval carobno moč mesecine. V svoji Visoki pesmi, ki med poznavalci upravičeno velja za eno najbolj erotičnih pesnitev v zgodovini literarnega ustvarjanja, opeva nebeski sijaj mesecine na obrazu ljubice, medtem ko je njeno telo se obdano s carobnim vonjem sončne svetlobe umirajočega dne...

Nasvet za nočno ljubezen:

V poznovečerni in nočni ljubezni bi sicer lahko uživali vsi, saj prinaša radosti, ki jih ljubimci zaman iščejo ob drugih priložnostih. Zal pa so za tovrstne ljubezenske užitke zaradi svoje specifične narave pogosto prikrajšani izrazito nemirni skrančki, ki jih zgodaj zanese v dezelo sanj, saj parasimpatikus pri njih začne delovati razmeroma zgodaj in je njegov ucinek v tem casu ze tako mocan, da upravičeno padejo v posteljo in praviloma takoj zaspijo, cemer pogosto botrujejo se celodnevni stres, obilen večerni obrok, večja količina maligantov in televizijski program. Poleg tega so v tem casu dokaj neerotično razpoložene tudi izrazite sove, nočne ptice, ki postanejo med 21. in 23. uro prevec nemirne, dinamične in ustvarjalne (tedaj se začnejo pripravljati za nočne sprehode, zabave, obiske diskotek, poznih predstav, nočnih lokolov ipd.), da bi se lahko posvetile svojemu partnerju ter uživale v ljubezni, erotiki in seksu. Pozno zvečer in zgodaj ponoči strokovnjaki na osnovi njihovih navad zlahka klasificirajo ljudi v tri osnovne kategorije glede bioritma (jutranji, nočni in vmesni tipi).

Erotična elita je v tem casu

večinoma doma oziroma v naročju ljubljene partnerja (ki ni vselej identičen z uradno deklariranim zakonskim spremljevalcem), v soju disecih sveč uživa carobne trenutke v dvoje (zanje si načrtno rezervira vsaj nekaj večerov v tednu). Pri skrančkih je zaznati gluho tisinino ali pa slišati smrčanje, pri sovah pa loputanje z vrati, skripanje omar ter brnenje brivnikov in sušilcev za lase.

Spolnost pozne noci: ljubezen po polnoči in v pred jutranjih urah

Cas med polnočjo oziroma eno in sesto uro zjutraj je po mnenju kronobiologov dejansko namenjen erotičnim sanjam in spontanim, nenačrtovanim, podzavestnim seksualnim reakcijam. Pri zdravem specem moškem se ne glede na spolno aktivnost preteklega dne vsakih sto minut pojavi erekcija, ki traja okrog 60, včasih pa celo do 90 minut (seksologi prisegajo, da predstavlja jutranja erekcija le zadnjo v seriji nočnih nabreklosti moškega spolnega uda). Podobno se dogaja tudi neznejšemu spolu, saj se ponoči tudi nožnica večkrat nahaja v stanju vzbujenosti (nabrekne in se navlaži), ki je praviloma manj izrazito kot pri močnejšem spolu, občutnejše pa v fazah intenzivnejših erotičnih sanj. Omenjeni stadiji vzbujenosti naj bi ne imeli neposredne zveze s seksualno aktivnostjo, saj so jih bojda zaznali in opazili ze pri dojenčkih obeh spolov, zato naj bi ne simbolizirali zelje po telesni ljubezni. Kronobiologi se strinjajo, da je druga polovica noci namenjena spanju in kot taka razmeroma neugodna za spolno aktivnost (pri cemer

pa izjeme seveda potrjujejo pravilo). Vecina organov v tem casu deluje z minimalno zmogljivostjo, clovek se maksimalno sprosti, organizem počiva, telo se čisti škodljivih presnovkov, počiva pa tudi psiha in se hkrati intenzivno obnavlja (v fazi spanja REM, ko je mozganska aktivnost enaka ali celo večja od tiste v budnosti, clovek pa jo občuti kot žive sanje, se očisti in znebi čustvene navlake preteklega dne).

Legenda prica, da je bil svetla izjema med moskimi slavni arabski kralj Ibn Saud, ki je ocitno potreboval zelo malo spanja, saj je imel navado leci v posteljo okrog polnoci, nato so ga sluzabniki zbudili vsaki dve uri in mu iz harema pripeljali spocito odalisko, ob sestih pa je cil in spocit začel jutranje dejavnosti.

Nasvet za popolnočne spolne odnose:

Prepustite se naključju in uživajte v nočnih presenečenjih, ki so sladka in strastna hkrati, dovolj intenzivna in osrečujoča, da jih do jutra ne pozabimo, pa tudi sproščujoča, tako da nas zlahka spet zazibajo v spanec in ne povzročajo jutranjega mačka.

Toliko o seksualnem bioritmu, ki nam lahko služi le kot orientacija in razumljiva razlaga doslej nepojasnjenih pojavov, sicer pa ljubezen ne uposteva tiktakanja urarskih mojstrov. Spocne se v srcu, od tam pa prevzame telo in duha. Zlasti slednjega. Mozgani so resnični ambasadorji ljubezni. Nič nenavadnega torej, da se spolnost in erotika rojevata in odvijata najprej v glavi.

(N. P.)

Spremenljiva sreča

Feral Tribune ne objavlja samo posmeha, ampak tudi solze in tegobe hrvaškega trenutka

»Feral Tribune bo danes - v državi Hrvaški, na dvoru Franja Tuđmana - z veseljem prevzel svečano palico in si na glavo poveznil norčevsko kapo, okrašeno s kraguljčki, pripravljen, da vam iz ogledala pokaže jezik, pri tem pa se bo zavedal, da mu je v tej poceni življenski burki, ponekod imenovani tudi demokracija, namenjena vloga balona. Če je že treba pociti, je se najbolje pociti od smeha.«

Tako so v uvodniku prve neodvisne in samostojne številke Feral Tribune, ki je izšla poleti leta 1993, zapisali Viva Ludež, skupina treh avtorjev, ki predstavljajo okostje satirnega časopisa, »namenjenega hrvaskim anarhistom, protestantom in heretikom«, kot pravijo sami. Pred osamosvojitvijo je Feral izhajal kot podlistek v Slobodni Dalmaciji, pred tem pa tudi v nekaj drugih časopisih. Ko je Tuđmanova oblast položila svojo mogočno sapo na »Dalmacijo«, pa so se osamosvojili. Ze skoraj enajst let brijejo norce iz vsega in vsakogar, se posebno iz različnih voditeljev in veljakov, kar je hrvaskim podanikom se posebno všeč in je zato visoka tudi naklada - kar 35 tisoč izvodov.

Pri pisanju uvodnika in izbiri imena so se Viva Ludež naslonili na zanimivo zgodovinsko dejstvo: na dvoru francoskega kralja »Franja I.« je namreč zivel dvorni norček z imenom Ferial Triboulet, o katerem piše Maurice Lever v svoji knjigi Zgodovina dvornih norcev kot o »dvornem norčku, s katerim se začne vladavina norcev in traja vse do 16. stoletja«. Feral je objavil tudi Leverov citat, v katerem med drugim piše, da je bil Triboulet »vešč tako parodije kot tudi satire, iz vsakogar je bril norce, vsakemu je v obraz povedal tisto, kar mu je slo, pri tem pa ni prav nič pazil na svoje besede, pazil je le, da je vedno govoril resnico; svoje bodice je vedno zavil v obilo humorja in burkastva, zato predstavlja prototip dvornega norčka-modreca, ki svojemu kralju razkriva stare ljudske modrosti. Utelesal je nekaksen

narodni duh, ki je zivel v podobi enega samega človeka sredi samega francoskega dvora; v eni sami osebi je združeval preprostost dobričine, lažno naivnost, porogljivost in ravno pravnjo merico razuma«.

Ce se Feralov moto glasi: moje ime je moj program, potem lahko rečemo, da je pri sklicevanju na ime svojega dnevnega prednika dosegel cilje, ki si jih je zadal. Ce je Hrvaška nekaksen dvor Franja Tuđmana - zdi se namreč, da je to iz

kar je več kot očitno skoraj na vsakem koraku. Garda, rezidenca, predsedniški dvor, Tuđmanova samoproglašitev za suverena - vse to je motilo večino ljudi. Največ, kar se je dalo tistem trenutku storiti, je bilo razkrinkati tako početje in ga izpostaviti javnemu porogu. Poleg tega, da je bilo treba javnosti pokazati, da obstaja obilo razlogov za smeh, je bilo pomembno pokazati tudi, da si nekdo vendarle drzne zasmehovati »mlado demokracijo«, ki kar poka od lastne pomembnosti in napihnjenosti. Treba se je bilo smejeti tudi neumnostim, ki jih je ta »demokracija« počela - vse to je tudi v tem trenutku edino zdravilo, ki zagotovo olajša težave in prežene slabo voljo. Smeh je edino orožje, ki predre dvorno napihnjenost in sa-

izredno dobro v promet in zato je Tuđman ukazal, naj ustanovijo satirčni časopis, izmislil pa si je tudi ime zanj. Bič, kot naj bi se časopis imenoval, naj bi torej objavljati satiro pod strogim državnim drobnogledom. Tudi predsednik se namreč rad smeje - drugim. Prav zato pa ne prenese Ferala, ki nenehno brije norce iz njega. Predsednikovega časopisa sicer redno se ne tiskajo, projekt pa je v polnem teku že nekaj časa. V javnosti se je pred nedavnim pojavila poskusna številka tega časopisa, ki mu grozi enaka usoda kot vsem drugim časopisom »Tuđmanove masinerije« - bralci jih namreč ne berejo preveč radi in so zato tržno povsem neuspešni, zato se prav lahko zgodi, da bo Bič že kmalu neslavno prenehal izhajati. Predstavljate si lahko, ka-

mreč na svojevrsten način dopolnjuje satirčnega. Pokriva vse tiste teme, za katere v drugih hrvaskih medijih ni prostora in na ta način prebija nekakšno medijsko blokado. Do zdaj je objavil že več hrvaskih tabu tem, objavil pa je tudi članke »izobčenih« hrvaskih avtorjev. Dokazal je, da je izobčenje del hrvaškega vsakdana in dal ji je možnost za preživetje. Za razliko od drugih hrvaskih medijev, ki so polni sovratstva, ksenofobije, krivov in besa, linčev in nožev v hrbet, se Feral trudi, da bi bil in ostal »tista druga Hrvaška«.

Dokazal pa je tudi, da ni potrebno, da bi bila Hrvaška nekakšno medijsko »črno jagnje«. Feral je nastajal namreč v trenutku, ko je hrvaška oblast prevzela nadzor nad mediji in pokopala vse »nespodobne«,

da časopis se vedni izhaja in to celo z zavirljivo visoko naklado, je dovolj zgovoren podatek, da je nekako le mogoče preživeti. Feral je dokazal, da je tudi na zasuznjem političnem in medijskem tržiscu Hrvaške se nekaj prostora za posteno in profesionalno novinarstvo, nad katerim oblast in politične stranke nimajo vpliva.

Kako bo v prihodnje, pa bomo se videli. Feral se je do danes nenehno spopadal z oblastjo, ki ga je skušala na različne načine uničiti. Najprej se je vtaknila v ime časopisa, potem je poskrbela, da mu je tiskarna, v kateri so ga tiskali, zaprla vrata, uvedla je poseben davek na »sund«, za vrat jim je spravila celo sodstvo, pred nedavnim pa so eno številko časopisa sezgali. Feral pa je vsem tem pritiskom uspešno kljuboval

Feral

Tribune

U broj! U broj! 517
Godina XII
Split, 14. kolovlaka 1995.
Tiednik izhodi glede & unatoč
svakog prvog ponedjeljka u tiednu
200 SIT; 4 DEM; 30 ATS; 3,5 CHF; 40 DEN; 13 FRF; 3 USD; 3,80 CAD; 4,50 AUD; 1,60 GBP; 3500 ITL; 4,5 NLG; 315 FT; 92 FLUX; 20 SEK; 80 BEF; 85 KCS; 16 DKK

Tiednik hrvatskih anarhista, protestanata i heretika
(Bogu-mili a ni Vragu nisu mrzski)
Uneređuje: Studio "VIVA LUDEŽ"
(Viktor IVAnčić, predrag LUCić, boris DEZulović)
Odgovara: IVAN ZVONIMIR ČERMAK

Cijena 8 KUNA

Ukazbom središnjice "Feral Tribune"
nije oslobođen plaćanja
Temeljnog i posebnog nameta na pamet

dneva v dan bolj res - potem je Feral Tribune tisti, ki nepremisljeno in brez dlake na jeziku »zine« vse tisto, na kar si marsikdo ne drzne niti pomisliti. Norčuje se iz vsakogar, najbolj seveda iz »sefa dvora«, s svojim neobvladljivim rogačem in zasmehovanjem pa postavlja na kocko pomen in namen zasmehovanja sedanjega trenutka. Nobeno naključje ni, da so se Viva Ludež v svojem uvodniku sklicevali na tradicijo dvornega norčka. Na ta način so namreč nakazali, da je na Hrvaskem nastal nov dvor,

mozadostnost in je znak, da ne bo nekdo držal zaprtih ust v tistem trenutku, ko se bo njegov vladar pred njim pojavil gol, oziroma krut in prepoten, samoderžen in nemoralen ter castihlepen in pohlepen.

Kljub temu pa Feral Tribune le ni popolnoma dokazal, da je casten imena svojega velikega prednika, ki je kot »narodni duh« razkrival svojemu kralju »ljudske modrosti«. Ušesa tukajšnjih »suverenov« so namreč povsem gluha za vse nasvete. No, uslišala so le en sam nasvet: posmeh gre namreč

kšen bo humor po Tuđmanovem merilu - kot nasmeš morskkega psa.

Feral Tribune pa ne objavlja samo posmeha. V njem so tudi solze. Casopis je namreč satirno-informativen, zato so v njem tudi resnejši članki - druga plat satire, kot so jo nekoč sami definirali fantje, ki se skrivajo za imenom Viva Ludež. Ravno ti resni teksti namreč dokazujejo, kako satirčna je hrvaška resničnost tudi v resnici. Dokazujejo, da je realnost v resnici »feralizirana«. Informativni del časopisa na-

medtem, ko je državna televizija kot edina televizijska postaja v državi, sramotila državo pred tujim svetom. Drugi mediji so se tolazili, da je nekako treba preživeti, novinarji pa so zapuščali svoja uredništva, menjali poklice in celo bezali iz države ter obupovali. Feral pa je dokazal, da je mogoče obdržati glavo na površju oblasti navkljub. Njegovi ustanovitelji so vodili samo notranji nemir in njihove lastne sposobnosti. Nenehno so se spopadali z najrazličnejšimi problemi in težavami, toda dejstvo,

val vse do danes - pa ne samo zaradi tistih, ki so ga pripravljali, ampak tudi zaradi tistih, ki so ga brali.

Tako vsaj je bilo do nedavnega, preden je Feral objavil, »da se ne veseli zmage«. To je namreč objavil ravno v trenutku, ko je nacionalna hrvaška samozavest dosegla najvišjo točko, ko skoraj ni Hrvata, ki ne bi bil ponosen na uspeh Nevilte. Sicer pa bomo tako kmalu izvedeli, ali so bralci Feralu ta stavek zamerili - časopisna naklada je namreč zelo spremenljiva.

Jelena Lovric

SRBSKO GIBANJE OBNOVE

Projekt nekega preporeda ali ravnodušno prikimavanje

JANJA KLASINC

Srbsko politično prizorišče je že nekaj časa izgleda precej drugače kot pred nekaj leti. Nove politične razmere, ki so nastale z zaostritvijo Zahoda napram uporniskim Srbom v takoiimenovanih srbskih deželah na Hrvaskem ter v Bosni in Hercegovini, so predsednika Srbije Slobodana Miloševića in tamkajšnjo oblast v celoti postavile v položaj mirovnika. Kljub temu, da so mnogi mislili, da gre tudi tokrat za kate-rega od mnogih preizkušnih trikov tega preprednega balkanskega državnika, pa vendarle kaže, da misli Milošević tokrat resno. Drugega mu namreč niti ne preostane.

Zadnjih osem do deset mesecev so Miloševićeve izjave se najbolj spominjale na stališča Državlanske zveze Nebojše Popova in Vesne Pešić izpred nekaj let, pa tudi Vuka Draskovića, ki je bil dolgo glavni predsednikov nasprotnik. Zdaj pa se v dobro obveščenih beograjskih krogih slisi, da obstaja velika verjetnost, da bi Drasković in njegova stranka Srbsko gibanje obnove vstopili celo v srbsko vlado! V sedanjih srbski vladi sedijo poleg vladajočih socialistov tudi predstavniki uradne opozicijske stranke Nova demokracija. Vodja poslanske skupine Nove demokracije v srbskem parlamentu je Zarko Jokanović, ki je pred

nekaj leti kot student stal ob strani Vuku Draskoviću na znanih devetomarcovskih demonstracijah, ki jih je Milošević zaustavil sele z vojaškim in policijskim posredovanjem na beograjskih ulicah. Obe stranki (Nova demokracija in Srbsko gibanje obnove) že nekaj let pozivata h koncu vojne in to v casih, ko je bilo to v Srbiji vse prej kot popularno. Vuk Drasković je na rovaš svoje preusmeritve izgubil tudi velik del nekdanjega članstva. To se je preusmerilo k Sesljevim radikalcem, Dinđićevim demokratom in Demokratski stranki Srbije Vojislava Kostunice. Ta del srbske opozicije je danes cvrsto jedro tistega dela Srbov,

ki najzvesteje podpirajo Karadićevo politiko na Palah.

Zdaj, ko se tudi beograjskim oblastem precej mudi, da bi se balkanski lonec, ki so ga pred leti najbolj pogrevale same, cimprej ohladil, je Vuk Drasković postal zanimiv partner. Pred kratkim ga je sprejel tudi predsednik Milošević in prav kmalu se je v casniku Politika pojavil z njim tudi daljši intervju. V njem je Drasković pojasnil tudi svoj odnos do predsednika Miloševića: »Predsednik Srbije in jaz predstavljava v marsičem dve nasprotni in nespravljeni viziji naše države, demokracije, ekonomije in duhovnosti. Okoli tega sva se prejšnja leta »tepla«, z besedami in s

programi, in - bogme - pada-le so tudi gumijevke in zapor. Seveda, na tisti strani, ki razpolaga z gumijevkami in zapor... Predsednik Srbije danes tako formalno kot tudi resnično drži v svojih rokah ključe miru. Mir je bil ze od samega začetka moj program in moja vera, ki sem jo drago plačal, in zato je normalno, da svoj sedanjí odnos do Miloševića oblikujem v okvirih mirovne politike...« pravi Vuk Drasković. Sicer pa se Drasković ob enem dobro zaveda svojega položaja figure na predsednikovi sahovnici. V intervjuju reviji Vreme je slikovito opisal svoje srečanje s srbskim predsednikom: »Cloveku razlagam projekt neke-

ga preporeda, edinega izhoda iz te groze in bede in smrti, on pa mi niti z besedico ne omeni, da je spakiral Vladislava Jovanovića v New York in tistega Milutinovića pripeljal v Beograd. Govorim mu o vladi preporeda, o projektih tega preporeda, on me poslušal, kima z glavo, a mi ne pove, da v tem trenutku počne nekaj povsem nasprotnega. Kaj naj to pomeni? Da nikoli več ne smem odpreti teh vrat? Kje pa! Odpiral bom vsa vrata in pod mojimi pritiski se bodo odpirala toliko, kolikor močno jih bom potiskal,« je rekel Drasković. Ce bo res vstopil v vlado, se bodo verjetno ta vrata odpirala veliko lažje.

NAŠ OBISK / NA MEDNARODNEM KMETIJSKEM SEJMU V GORNJI RADGONI

Kakovost eno glavnih vodil letošnjega sejma v Radgoni

Med 1.300 razstavljalci iz 30 držav tudi Kmetijska zadruga iz Trsta

V Gornji Radgoni se danes konča 33. mednarodni kmetijsko-zivilski sejem. To je največja tovrstna sejemska prireditev v Sloveniji, pred letom 1991 pa je veljal za drugega najvažnejšega v kmetijski stroki v vsej tedanji Jugoslaviji, po pomenu in obsegu ga je prekalal le kmetijski sejem v Novem Sadu. Sejem je bistvenega pomena za vsakogar, ki se na katerikoli način ukvarja s kmetijstvom ali zivilsko industrijo. Pomembno je tudi, da se Gornja Radgona nahaja v samem osrcju srednje Evrope in je torej sejem stičišče vzhodnih evropskih držav z zahodnimi ter severnih z južnimi.

Na radgonskem sejmišču se je letos predstavilo 1300 razstavljalcev iz 30, povečini evropskih držav. Sejem se iz leta v leto širi, saj je v zadnjem času pridobil precej novih razstavnih prostorov.

Letosnji sejem je potekal v znamenju kakovosti in približevanja Evropi. Tujih razstavljalcev je bilo kar 260, to je 20 odstotkov vseh udeležencev. Pomembna evropska podjetja so se na sejmu predstavljala prek zastopstev s programom mehanizacije in opreme. Slovenija si na ta način prizadeva, da bi čim bolj odprla vrata tujim državam in povečala stike z njimi. To pa je tesno povezano s kakovostjo, saj tuja konkurenca prispeva tudi k povečanju kakovosti domačih pridelkov.

Otvoritev MKZ sejma je bila v soboto, 26. avgusta, ko je udeležence pozdravil predsednik republike Milan Kucan.

V primerjavi s prejšnjimi leti je radgonski sejem obsegal široko ponudbo z vseh kmetijskih področij. Posledice privatizacije v zadnjih starih letih in nastajanja številnih novih podjetij so bile opazne tudi na sejmu. Kar 30 odstotkov razstavljalcev je bilo namreč letos na sejmu prvič. Podjetja so se na sejmu dobro pripravila.

Med razstavljalci velja omeniti Kmetijsko zadrugo iz Trsta (na posnetku), ki se radgonskega sejma udeležuje že več let zapored. Za

druga je razstavljala orodje, predvsem za trgatev, semena, skropila in drugo.

V teh devetih dneh so se vrstila tudi številna strokovna predavanja in posveti, na katerih so izvedenci med drugim govorili o vinu, njegovi prodaji in kulturi pitja, o konjereji, nojereji, čebelarstvu, vlogi svetovalne službe v kmetijstvu, pa se o politiki kmetijstva in o približevanju Slovenije Evropski uniji, saj si mlada država že od svoje ustanovitve prizadeva, da bi čimprej postala članica petnajsterice. O tem je govoril tudi komisar za kmetijstvo pri Evropski uniji dr. Franz Fischer, ki je orisal kmetijsko politiko EU in možnosti za slovensko kmetijstvo.

Tudi letos je strokovna komisija, sestavljena iz uglednih izvedencev, ocenjevala vzorce vin slovenskih pridelovalcev. Vzorcev je bilo kar 556, njihovo število pa iz leta v leto raste, kar dokazuje, da poleg večjega števila vinogradnikov v Sloveniji narašča tudi skrb po čim večji kakovosti pridelka. Po mnenju komisije je bila kakovostna raven letošnjih vzorcev vin zelo visoka. Ocenjena vina je bilo mogoče pokusati, organizirana je bila tudi vodena pokusna vin. Spremljali sta jo strokovna razstava na temo »šipon« in seveda razstava ocenjenih vin. Številna podjetja pa so razstavljala tudi večje in manjše po-

sode, sode in pripomočke za kletarjenje, saj je trgatev pred vrati. Omeniti gre tudi pripomočke iz moderne tehnologije, kot selekcionirane glivice kvasovke, pektolitne encime, refraktometre in druge. Ti pripomočki so pogoj za zvišanje kakovosti vina, ki je danes neizbežna. Zaradi veliko gričevnatih leg in zaradi ugodnih podnebnih značilnosti je Slovenija primerna za pridelovanje vrhunskih vin. V maticni državi je danes se vedno dosti za trto odličnih leg, ki so se neizkoriščene, cutiti pa je tudi potrebo po obnovi in razširitvi vinogradništva in s tem tudi izvoza vin.

Zivinorejska panoga je bila na sejmu dobro zastopana. Obiskovalci so si lahko ogledali stroje za molznjo, razstavljali so tudi proizvajalci krmil, vitaminsko-mineralnih mešanice in veterinarskih proizvodov. Sejem je popestrila tudi strokovna razstava govedi, predvsem bikov, konjev, prašičev, drobnice, perutnine za rejo in za okras ter sladkovodne ribe. Pozornost je zbudil tudi noj, saj se v zadnjih casih nojereja širi tudi v Sloveniji, kjer že deluje nekaj intenzivni farm, povpraševanje pa se zaradi mehkega in nemastnega nojevega mesa veča.

Zivinorejski pridelki so bili na sejmu dobro zastopani v sektorju zivilske industrije. Ocenjevali so mleko, mlečne in mesne izdelke.

Ocenjevanje je potekalo tudi za kmetijsko mehanizacijo in inovacije, kjer je tekmovalo 20 podjetij, kar 17 pa jih je dobilo zlate medalije.

Na ogled ni manjkalo opreme in pripomočkov za specializirane sektorje, kot je vrtnicarstvo in cvetličarstvo. Na splošno dobivajo ti sektorji vse večji pomen tudi v Sloveniji. Široka je bila tudi semenska ponudba, razna pogrinjala za rastline in drugo. Pajčevinaste tkanine so upr. primerne za pokrivanje vrtin. Scitijo jih pred neugodnimi podnebnimi pogoji in velikimi temperaturnimi nihanjem, prepustne pa so za vodo in svetlobo.

Na sejmu je bila tudi predstavitev slovenskih kmetijskih sol, ki sodijo v Skupnost kmetijskih in zivilskih sol Slovenije. Skupnost je bila ustanovljena leta 1963 na srednji kmetijski soli v Mariboru, in sicer z namenom, da poveže tovrstne sole in jih kakovostno dvigne. Vključenih je 11 srednjih sol, biotehniška in veterinarska fakulteta iz Ljubljane ter visoka kmetijska sola v Mariboru.

V zadnjih casih, ko je hlevski gnoj vedno manj razpoložljiv, je uporabljanje alternativnih organskih gnojil vedno večje. Poleg že znanih organskih gnojil je bila na sejmu na ogled palmarna sota v briketih ali kokosov kompost. Ta kompost ima zelo dobro sposobnost zadrževanja vlage in ohranjanja poroznosti. Zanimiv je tudi pepel iz smrekovega in bukovega lubja, ki tla gnoji in tudi apni. Vse bolj se uveljavljajo tudi listna gnojila.

Premalo je bilo zastopano sadjarstvo, povsem odsotno pa oljkarstvo. Za razliko od večjih sejmov v Italiji, je bila mehanizacija zastopana v glavnem z manjšimi kmetijskimi stroji.

Nenavadno veliko je bilo tudi razstavljalcev, ki s kmetijsko in zivilsko panogo nimajo prav nič opraviti, kot npr. raznovrstna gospodinjstva oprema, osebni avtomobili, pa tudi oblačila in nakit.

Magda Sturman

NOVICE

Izlet upokojencev v Toskano

V dneh 16. in 17. septembra bo v v Toskani 1. nacionalni praznik upokojencev združenja Confcoltivatori. Iz Furlanije - Julijske krajine se bo praznika udeležila skupina 50 upokojencev. Sest mest je namenjenih tudi trzaski pokrajini oziroma Kmečki zvezi. Program izleta je naslednji:

Sobota, 16. septembra

04.30 odhod avtobusov iz Cervignana

10.30 prihod v Pescio (udeležba na srečanju)

12.30 kosilo

15.00 namestitve v Hotelu (kratek počitek)

17.30 turistični ogled

19.00 večerja

20.30 odhod v Pescio (ogled folklornih prireditev)

24.00 vrnitev v hotel in prenočitve

Nedelja 17. septembra

08.30 odhod v Lucco - udeležba na manifestaciji

ANP - CLA (Zveza upokojencev - Zveza kmetov)

12.30 kosilo v restavraciji »Al Gambero Rosso«

15.00 vrnitev s postankom v Pistoii

23.00 prihod v Cervignano.

Cena izleta z vsemi storitvami je 150.000 lir.

Kmečka zveza vabi svoje člane upokojence, ki se želijo udeležiti izleta, naj se čimprej zglasijo v njenih uradih.

Prijava ostankov vina

Kmečka zveza obvešča vinogradnike, da morajo prijaviti morebitne ostanke vina, ki so jih imeli v zalogi 31. avgusta popolnoci. Ta zaloga mora biti razvidna tudi na hrbtni strani letne prijave oziroma na registru za komercializacijo.

V prijavi mora biti vino razdeljeno po vrsti, in sicer črna in bela vina, namizna vina, vina s konotroliranim poreklom, ne glede na letino pridelave.

Prijava mora biti vložena v petih izvodih na tisto občino, kjer se nahaja klet, do srede 6. septembra. KZ bo svojim članom izpolnjevala prijave na sedežu v Trstu in na **zogniškem županstvu** (jutri, 4. t.m. od 13. do 14. ure) ter v **podružnici v Nabrezini** (v torek, 5. t.m. od 8. do 13. ure).

Interesenti naj prinesejo s seboj zadnjo prijavo vina.

Razstava cvetja Flormat

V dneh od 15. do 17. septembra bo v Padovi tradicionalni sejem Flormat, ki sodi med najvažnejše tovrstne prireditve v Evropi. Poleg cvetja in sadik bodo na ogled tudi stroji in oprema za obdelavo in vzdrževanje vrtov in zelenih površin. Sejem, namenjen tistim, ki se poklicno ukvarjajo s cvetličarsko-vrtnarsko dejavnostjo, nudi obiskovalcu možnost, da se seznani z najodobnejšimi dosežki s tega področja. Obiskovalci imajo dostop na sejmišče samo z ustreznim dokazilom o svoji cvetličarsko-vrtnarski poklicni pripadnosti.

KMEČKA OPRAVILA / SEPTEMBRA GRE PO TRADICIJI NAJVEČ POZORNOSTI BLIŽAJOČI SE TRGATVI

Grozdja bo letos nekoliko manj, a bo boljše

September je mesec, ko največ pozornosti namenimo bližajoči se trgatevi. Grozdje v vinogradu zdaj zori, vendar bo zaradi vremenskih motenj letošnja trgatev za približno 10 do 15 dni bolj pozna kot po navadi. Zaradi neurja ob koncu junija bo letos trpela kakovost, predvsem pa količina vina. Predviden je namreč za kar 20 odstotkov manjši pridelek kot v preteklih letih. Posebno se bo po količini skreil pridelek malvazije, saj je izmed vseh sort utrpela največjo škodo v času cvetenja. Na srečo so padavine v preteklih dneh resile pridelek pred nevarno poletno suso. Padavin je bilo zadosti, zato ne bo treba več zalivati, tudi če se odslej dež ne pojavi več. Sončno in toplo vreme bo se kako dobrodošlo za primerno zorenje.

Kljub predvideni poznejši trgatevi, se v tem mesecu nanjo že lahko začnemo pripravljati. Pregledamo in očistimo posodo za trgatev in predelovanje v vino. Pri lesenih posodah preverimo, da ne puščajo in da nimajo vonja po plesni. Klet skrbno očistimo in prezračimo. Čas trgateve določimo na podlagi

razmerja med skladkorjem in kislino v grozdju. Visok odstotek sladkorja se na teden dviga za približno 1, 5 do 2 stopinji, vendar je to odvisno od številnih faktorjev. Prav tako je važna tudi kislina, ki se v času zorenja postopoma niza in ne sme pasti pod določeno raven. Sladkor merimo z refraktometrom, kislino pa hitro določimo s posebnim pripravkom. Strokovna služba Kmečke zveze je na razpolago vinogradnikom za merjenje sladkorja in kisline v grozdju in torej določanje pravičnega časa skropljenja. Služba je ob enem na razpolago za kakršenkoli problem ali pomoč v zvezi s trgatevjo ali s kletarjenjem.

Med zorenjem grozdja se lahko poseben ob vlažnem in deževnem vremenu - pojavi siva grozdna plesen ali botritis. Proti boleznim skropimo le izjemoma in le pri najobčutljivejših sortah. Pri tem pa moramo paziti, da strogo upostevamo varnostno dobo skropila. Za primer naj navedemo, da je varnostna doba vinklozolina 21 dni, iprodiona 28 dni, benomyl pa 15 dni.

V tem mesecu morajo oljkarji po-

svečati pozornost predvsem oljčni muhi. V prejšnjem mesecu smo omenili, da se lahko izjemoma pojavi ta najhujši škodljivec oljke že v avgustu. Letos pa se muha se ni pojavila in oljke dobro zorijo. Na podlagi raziskav na območju tržaške pokrajine in slovenske obale so strokovnjaki ugotovili, da napad oljne muhe najverjetnejsi sredi septembra. Najbolj izpostavljene so lege ob morju, zato moramo tu se posebno paziti. Se vedno ni zanesljivo, ali bo v tem času delovala strokovna služba, kot je to bilo prejšnja leta, zato bodo morali oljkarji sami določiti morebitni čas skropljenja. O tem, kako sledimo prisotnosti škodljivca, smo že obsirno pisali v prejšnjem mesecu, v opraviilih v avgustu. Pri tem želimo poudariti, da je skropljenje potrebno le, če je popikanih več kot 10 odstotkov plodov, ki jih enakomerno prestejmo v vsej krošnji.

Pri ostalih sadnih vrstah trenutno skropjenje ni potrebno.

September je mesec, ko je se vedno veliko dela v vrtu, vendar postanejo nekatera opravila veliko manj

nujna, kot npr. zalivanje. Potreba po vodi se manjša zaradi nižjih temperatur. Sejemo solato, radič, motovilec, spinačo in petersilj, presadimo pa rdeči radič.

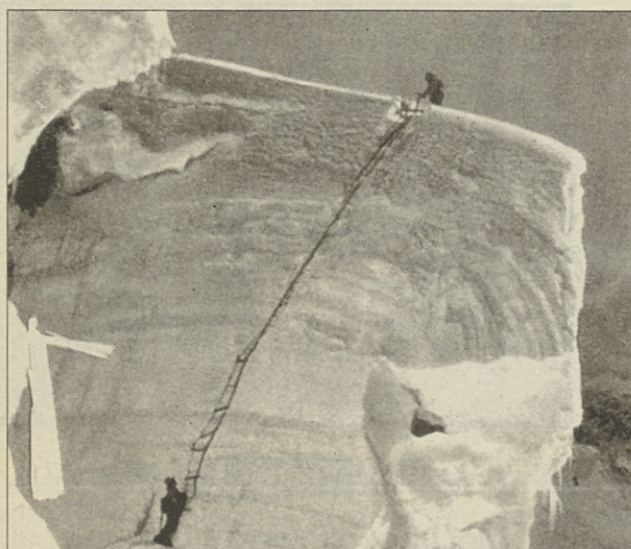
Vrtnine, ki jih bomo kmalu pobirali, lahko v tem času pripravimo za pobelitev. Za to primerne rastline so glavната solata, zgodnji treviški radič, zelena in por. Petnajst dni pred pobiranjem liste solate in treviškega radiča zavežemo skupaj, pri poru in zeleni pa posipamo zemljo okrog rastline. V odsotnosti svetlobe bodo notranji deli postali beli. Pobiramo paradiznik, papriko, bučke in druge vrtnine.

Na vrtninah se lahko se vedno pojavijo glivične bolezni, kot so septoria na zeleni, peronospora na cvetaci in druge. Skropimo z bakrenimi pripravki, a le v primeru, da je do pobiranja se daleč. Vedno se moramo držati varnostne dobe, ki je pri bakrenih skropilih 20 dni. Na kapusnicah se lahko se vedno pojavi kapusni belin, ki ga zatiramo s klasičnimi insekticidi ali pa z novjšimi biološkimi pripravki na podlagi bakterije *Bacillus thuringiensis*.

Trato se vedno režemo, čeprav v manjši meri. Približno sredi septembra gnojimo trato z mešanico mineralnim gnojilom koncentracije 20-10-10, da bo trata ostala cimdije zelena. Po rezanju potrosimo 25 do 30 gramov tega gnojila na kvadratni meter. Enoletnim okrasnim rastlinam odstranujemo posušene dele in odcvetele cvetove. Okrasne trajnice, ki so se medtem preveč razširile, lahko v tem času delimo, vrtnicam pa odstranimo odcvetele cvetove.

V tem času se se lahko pojavijo nekatere glivične bolezni pri okrasnih rastlinah, ki jih zatiramo z bakrenimi pripravki. Na divjem kostanju se lahko v tem obdobju pojavijo antraknoza. Na listih se pojavijo rjavi madeži in listi lahko kmalu odpadejo. Podobni bolezenski znaki se lahko pojavijo tudi ob pomanjkanju vode ali pri onesnaženju. V primeru antraknoze lahko liste pobereimo bolne liste in jih unicimo. Na tak način preprečimo širjenje bolezni v prihodnjem letu.

dr. Magda Sturman

[illegible]

Gesla prejšnje nedeljske križanke

Anton Foerster, Gorenjski slavček, Risto Savin, Matija Gubec, Marij Kogoj, Črne maske

Rešitev prejšnje nedeljske križanke

ATALANTA, NOTARIAT, TRENIRKA, OSNE, VO, GENTE, TARIM, ERAR, ORFEJ, ANABAPTIZEM, KEN NORTON, USAD, TARTINI, IKS, PELE, PRT, INICIATOR, PLAMEN, RILA, AJAR, AST, AO, ILJ, SVEDRAR, ARON, TA, UN, SOTOČNICA, GIGI, MAJDA KNE, NOSEK, UJETNIK, ERNANI, REIST, BELJAVA, LEAN, SP, AKTOR, SE, JESEN, PN, ASLAN, SARACEN, TRK, ODMOTANOST, ANAR, ZIMIKA, MAR, OV, SELEVKIDI, KALAN, ETER, ČRKA, DIADEM, RJ, NONA, ETEN, IN, ALI, KE, ARAS, KI, EOL, SEJMAR, ČRNE MASKE, KOKILA, AERONAVT, ANODA, SPIRA, INTRIGANT, KEKE, ERIE, DOSJE, ARAL, PIKA, AJ, EK

GLEDALIŠČA SLOVENIJA

ŠENT-JAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Vpis abonmajev za sezono 1995/96

Vpisovanje abonmajev bo potekalo v gledališču, Krekov trg 2, od ponedeljka, 4., do petka, 8. septembra, in sicer od 10. do 12. ure, in v soboto, 9. septembra, od 10. do 12. ure.

Abonmajski program za sezono 1995/96

Feda Sehočič: KURBE, komedija.

Derek Benfield: NISI NA VRSTI, komedija.

Anton Tomaž Linhart, Andrej Rozman-Roza: PUSTI OTOK, komedija.

Publji Terencij African: EVNUH, komedija.

GLEDALIŠČE KOPER

Vpis abonmajev za sezono 1995/96

Vpisovanje abonmajev bo potekalo v pisarni Zveze kulturnih organizacij Koper / Gledališče Koper, Verdijeva 3, za dosedanje abonente od 1. do 9. septembra, za nove abonente od 11. do 25. septembra, in sicer vsak delovnik od 10. do 15. ure, ob sredah do 17. ure.

Abonmajski program za sezono 1995/96

Lanford Wilson: ZAŽGI (MGL)

Tit Macij Plavt: CAZINA (Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica)

Ray Cooney: TO IMAMO V DRUZINI (PG-Kranj)

Zoran Hočevlar: SMEJCI (SLG Celje)

George Tabori: WEISMAN IN RDECE LICE (SNG Drama)

Sergej Verc: SAMOMOR KITOV (SLG Trst)

LAŠKO

Danes, 3. septembra, bo ob 17. 30 in 20.30 na gradu Tabor gledališka predstava **Klinika Tivoli, d.o.o.** Igrajo (na sliki): Branko Đurić Đuro, Tanja Ribic, Mirjam Korbar, Jonas Z., Borut Veselko. Režija: Bostjan Tadel.

POLETNI LUTKOVNI PRISTAN, MARIBOR

Danes, 3. septembra, bo ob 11. uri v LG Maribor, Rotovski trg 2, lutkovna predstava Ferija Lainsčka **Regratova roza**.

V atriju mariborskega gradu, Grajska ulica 2, bo ob 18.30 nastopilo LG Rozmanitosti iz Ceske s predstavo Jirija Strede **Jurasek. SNG MARIBOR**

Danes, 3. septembra, ob 19.30 bo v veliki dvorani koncert mladih japonskih solistov, ki nastopajo v italijanskih operah. Za izven in brezplačno za lanske abonente.

Vpis abonmajev za sezono 1995/96

Lanski abonente bodo lahko obnavljali abonmaje od 4. do 11. septembra, nove pa bodo vpisovali od 12. do 17. septembra. Abonmajski sistem je ostal nespremenjen, prav tako cene. Informacije po tel.: 221-206 in 28-628.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Gledališče Verdi - Dvorana Tripovich **Mednarodni festival operete 1995** Blagajna gledališča Verdi bo zaprta do 12. septembra. Od tega datuma dalje bodo na razpolago novi abonmaji in eventuelne rezervacije preostalih prostih mest.

Prireditve ob 50-letnici Zveze slovenskih kulturnih društev v Italiji

V petek, 8.9., ob 18. uri bo v Babni hisi v Ricmanjih zacetek prireditev z odprtjem razstave mladih likovnih ustvarjalcev iz Trsta, Gorice in Benecije; v Dolini bo ob 19.30 nastop godbe Breg in ob 20. uri v Galeriji Torkla odprtje fotografske razstave posvečene Sasi Ota; na K'luzi v Dolini bo se sledila predstavitev knjižnih novosti ter nastopi zborov MePZ Primorec-Tabor, ZPZ I. Grbec in MoPZ Valentin Vodnik.

KOROŠKA

PLIBERK

Danes, i, 3.9., ob 11. uri koncert godbe na pihala Smihel.

SVEČE

danes, 3.9. bo pri Adamu, SPD Kočna, ob 19. uri otvoritev 15. slikarskega tedna, ob 20. uri pa koncert na prostem.

RAZNE PRIREDITVE SLOVENIJA

Revija Stripburger v sodelovanju z Zavodom za odprto družbo razpisuje **NATECAJ ZA ENOSTRANSKI CRNO-BELI STRIP**

Zazeljena oziroma prednostna tematika je boj proti fasizmu, rasizmu, etnični nestrpnosti ipd. Stripi naj bodo v izvirnem jeziku, s priloženim prevodom v angleščino (za podnapise). Avtorji dvanajstih izbranih stripov bodo prejeli nagrado v vrednosti sto nemških mark, njihovi stripi pa bodo objavljeni v eni od naslednjih izdaj Stripburgerja. Avtorji, katerih dela bodo objavljena, bodo prejeli tri brezplačne izvode. Nacrtnjejo tudi razstavo vseh prispelih stripov, zato avtorje prosijo, naj posljejo originale, ki jim jih bodo vrnili po razstavi. Rok za oddajo del je 1. oktober 1995. Stripe pošljite na naslov: Ljubljana, Kersnikova 4, soba 412, s pripisom ZA ANTINA-ZI NATECAJ. Vse informacije dobite vsak torek in četrtek od 12. do 14. ure po telefonu 061/319 662.

NATECAJ ZA KRATKI CRNO-BELI STRIP

Ob evropskem letu varstva narave in nezavarovanih območij (1995) razpisuje revija Stripburger v sodelovanju s skupino Zivo Zeleni natečaj za kratki crno-beli strip (obseg do 4 strani) inspiriran s tematiko varstva narave. Stripi naj bodo v izvirnem jeziku z priloženim prevodom v angleščino (za podnapise). Trije stripi, ki jih bo izbrala žirija v sestavi članov uredništva Stripburgerja in predstavnikov skupine Zivo Zeleni, bodo nagrajeni z denarnimi nagradami (500, 300, 200 DEM). Vsa prispela dela bomo objavili v posebni izdaji Stripburgerja. Avtorje prosimo, naj ne pošiljajo fotokopij, temveč originale. Rok za oddajo je 1. oktober 1995. Stripe pošljite na naslov: Stripburger (eko strip), Forum, Kersnikova 4, Ljubljana. Telefon 061 / 319 662 (torek in četrtek od 12.00 do 14.00).

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

»Musei di sera« (Vecer v muzejih): v torek, 5.9., ob 20. uri v mestnem muzeju C. Schmidl (Ul. Imbriani 5) bosta dr. Sergio Cimaroni in dr. Adriano Dugulin predstavila nacrte za Verdijev kip. Predvajali bodo tudi film »Lorenzino de' Medici« (It. '35) in »Ostrzek« (ZDA '39).

Grad sv. Justa: »De occulta philosophia« - festival carovništva. Otvoritev v torek, 5.9., ob 20. uri; sledil bo nastop gledališke skupine Stregghissi, Gruppo Magico Triestino in Magic party.

V Narodni galeriji je do 10. oktobra na ogled razstava

GOTIKA V SLOVENIJI

Slikarstvo in kiparstvo

GLASBA SLOVENIJA

CAFÉ BELVEDERE, BLED

Danes, 3. septembra, bo ob 21. uri nastopila Mia Znidaric (na sliki).

bled

Danes, 3. septembra, bo ob 17.30 v zdraviliskem parku promenadni kon-

cert Pihalnega orkestra jesenskih zelezarjev.

Jutri, 4. septembra, bo ob 21. uri v okviru večerov komorne glasbe na otoku v župnijski cerkvi sv. Martina nastopil zenski pevski zbor Mirko Skobrne z Jesenic.

MOSTEC, LJUBLJANA

Danes, 3. septembra, se bo ob 13. uri v Mostecu začel tretji mednarodni festival ciganske in latino glasbe. Nastopajo: Davor Radolfi in Ritmo Loco (Hrvaška), Alberto Gregorič in Ravbarji (Slo-

venija), Surazo (Bolivija), Puerto Rico, Sukar (na sliki), Gaucho, Kontrabant (Slovenija) in Machu Pichu (Peru).

RAZSTAVE SLOVENIJA

MODERNA GALERIJA

Razstava 21. MEDNARODNEGA GRAFICNEGA BIENALA - LJUBLJANA je na ogled do 30. septembra v Moderni galeriji. Danes Mednarodni grafični likovni center pripravlja javno vodstvo po grafičnem bienalu. Ob 11. uri bo po bienalu vodil Savel Toplak, kustos MGLC.

MALA GALERIJA, Slovenska 35

V Mali galeriji je se danes na ogled razstava PETRE VARL-SIMONCIC z naslovom PITA MOJE MAME.

CANKARJEV DOM

Razstavi PORTFOLIO - 55 protagonistov konstruirane umetnosti in Josef Albers sta odprti do 10. septembra.

V Tivolskem gradu je na ogled razstava del nagajencev prejšnjega mednarodnega grafičnega bienala.

MUZEJ NOVEJŠE ZGODOVINE, Celovška 23

Gotika v Sloveniji; razstavi Arhitektura in Nastanek, ogrozanje in reševanje likovne discipline.

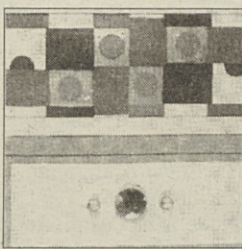
JAKOPIČEVA GALERIJA, Slovenska 9

Pregledna razstava lesorezov iz obdobja 1935-1995, avtorja Lojzeta Spacala je podaljšana do 30. septembra.

GALERIJA KRKA, Dunajska 65

V galeriji je do 6. septembra na-

ogled razstava scenskih osnutkov, karakternih studij, slik, risb in grafik Avgusta Cernigoja. (na sliki: brez naslova)

GALERIJA SMELT, Dunajska 160

V galeriji je na ogled razstava Roze - nosilke podzvestno docutene vsebine Mire Capuder.

GALERIJA SODOBNE UMETNOSTI, CELJE

V galeriji je na ogled razstava Forma eterna, ki predstavlja osemnajst mladih slovenskih umetnikov Akademije za likovno umetnost iz Ljubljane ob njeni petdesetletnici.

GALERIJA ŠKUC, Stari trg 21

V galeriji je na ogled razstava kiparke Anamarije Smajdek Komorni kalejdoskop.

KC Srečko Kosovel, SEŽANA

V razstavnem prostoru je na ogled razstava akvarelov slikarja Marjana Miklavca iz Sežane.

GRAFIČNI MUZEJ, ROGAŠKA SLATINA

Devetdeset grafičnih listov karikatur-Williama Hogartha (1697-1764), londonskega slikarja in bakroreza, je na ogled do 9. septembra.

GALERIJA ŠIVČEVA HIŠA, RADOVLJICA

V galeriji je na ogled razstava Slike in risbe akademskega slikarja Janeza Zalaznika. Predstavljena so dela, nastala v zadnjih šestih letih, med njimi tudi najnovejše risbe na papirju, katerih osrednja tema je umetnikova družina.

RAZSTAVNI SALON DOLIK, Tičova 12

JESENICE

V razstavnem salonu je na ogled razstava jedkanic akademskega slikarja Milana Batista.

GALERIJA MURSKA SOBOTA

V galeriji je do 18. septembra na ogled razstava 12. mednarodnega bienala male plastike Mala skulptura in objekti v prostoru. Na bienalu sodeluje 37 umetnikov, Slovenijo pa zastopajo Roman Makse, Joze Vrscaj, Dusan Zidar ter Mirko Bratusa.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Muzej Revoltella-Galerija moderne umetnosti (Ul. Diaz 27): do 8.10. razstavlja James Rosenquist, danes, 3.9., ob 11.30 in ob 22.30 voden obisk razstave z dr. Lorenzom Michellijem.

Muzej Revoltella-Galerija v 5.nadstr.: na ogled je razstava Studia Tommaseo v organizaciji Glasbenega združenja Chromas, trzasko občine in odbornistva za kulturo Muzeja Revoltella.

Miramarski park- Konjušnica

Do 7.1.1996 je vsak dan od 9.00 do 19.00 na ogled razstava izkopanin antične Eble.

Sesljan - Sedež letovisarske ustanove: do 14.9. je na ogled razstava Vojka Gasperuta. Urnik: vsak dan 10-13, 16-19.

GORICA

V Pokrajinskem muzeju na gradu in v Coroninijevem dvorcu je do 31.12. odprta razstava »Ottocento di frontiera«.

V dvorani Dezelnih stanov na gradu je do 17.9. odprta razstava Gotske cerkve v dolini Soce in v Brdih.

STANJEL

V Galeriji Lojzeta Spacala so na ogled do 30.9., poleg stalne zbirke, tudi novejša dela trzaskega umetnika. Urnik: od delavnikov 14-19 (razen ponedeljkov); ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10-12, 14-19.

KOROŠKA

CELOVEC

Dezelna galerija: Do 10.9. bo na ogled razstava »Do danes-dve stoletji umetnosti na Koroskem«.

Skofjski muzej (Lidmanskyygasse 10): odprt je do 15. oktobra.

BELJAK

Galerija Freihausgasse: na ogled je retrospektiva beljskih umetnikov 1945-1995.

ŠENTJANZ V ROŽU

K-k center, Stara sola: Do 15.9. je na ogled razstava Zorke Loiskandl-Weiss z retrospektivo slikarskih del »Od zacetka do sedaj«.

TINJE

Galerija Tinje: Do 17.9. je na ogled stalna razstava lesorezov Wernerja Bergerja in sedemdelnega cikla Valentina Omana.

PLIBERK

Do konca septembra razstavlja Werner Berg.

RAI 1

6.00	Aktualno: Euronews
6.45	Kvarkov svet - V kraljestvu ruskega medveda
7.30	Otroski variete Aspetta la banda!, risanke, 8.00 L'albero azzurro, 8.30 La banda dello Zecchino, vmes risanke
10.00	Verdemattina - Nasveti
10.45	Masa
11.45	Aktualno: Sedmi dan, vmes (12.00) papežev blagoslov
12.20	Aktualno: Zelena linija
13.30	Dnevnik
14.00	Variete: Gelato al limone (vodita Benedicta Boccoli, Massimiliano Pani)
14.55	Nan.: Italian Restaurant
15.50	Glasba: Napoli prima e dopo (vodi G. Cinquetti)
16.50	Sport: Cambio di campo
17.00	Aktualno: Zgodovinska regata v Benetkah
18.00	Dnevnik
18.10	Nogomet: 90. minuta
19.50	Vremenska napoved, dnevnik in sport
20.40	Variete: Stelle sull' acqua - Veliki poletni cirkus
22.35	Dnevnik
22.40	Dokument: Parlami d'amore Mariù
23.25	Poletni baletni maraton
24.00	Dnevnik, zapisnik, horoskop in vreme
0.30	Sorrisi a Sanremo (glas.)

RAI 2

6.35	Nad.: Atto d'amore
7.25	Dok.: V kraljestvu narave
8.00	Film: L' uomo venuto da lontano (dram., ZDA '44, r. K. Vidor), vmes (9.00 in 10.00) dnevnik
10.05	Domenica Disney, vmes risanke
10.30	Kviz: Che fine ha fatto Carmen Sandiego?
11.30	Nan.: Blossom
12.00	Dnevnik
12.05	Nan.: L' arca del dottor Bayer - Sanson in Susy
13.00	Dnevnik, oddaja o motorjih, vreme
13.40	Film: Racconti romani (kom., It. '58, i. Totò)
15.20	Variete: Cercando, cercando
16.50	Film: La cruna dell' ago (vojni, ZDA '81)
18.45	Nan.: Hunter
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Sport: Domenica sprint
20.30	Film: Servo d' amore (kom., It. '93, i. R. Girone, O. Piccolo)
22.40	Aktualno: TG2 dosje
23.30	Dnevnik in vreme
23.50	Zidovska kultura
0.20	Dok.: Američanka v Parizu - Josephine Baker

RAI 3

6.30	Pregled tiska
6.45	Variete: Fuori orario
8.50	Glasba: La strana coppia
10.00	Film: La vita privata di S. Holmes (krim., ZDA-VB '70, i. R. Stephens)
12.00	Sport: SP v kanuju
13.30	Dok.: Ledeno poletje
14.00	Dezelni dnevnik
14.15	Popoldanski dnevnik
14.30	Sport: SP v kanuju, 15.30 gimnastika
18.30	Dok.: Verifica
18.50	Vreme, dnevnik, deželne vesti, 20.05 Festival v Benetkah, 20.15 Ippolitijeva Edicola - Zanimivosti o festivalu
20.30	Film: Amsterdamned (krim., Hol. '88, i. M. Van Der Ven, H. Stapel)
22.20	Dnevnik, deželne vesti
22.35	Sport: Sportna nedelja
23.55	Dnevnik in vreme
0.10	Film v originalu: Faces (dram., ZDA '68, i. J. Marley, G. Rowlands)
2.35	Proza: L' avaro ('59)

RETE 4

7.20	Nan.: Lou Grant, 8.10 Trenipoti e un maggiordomo, 8.40 Doppio gioco a san Francisco, 9.30 La casa nella prateria, 11.35 Dottori con le ali, 12.30 Moonlighting, vmes (11.30, 13.30) dnevnik
14.00	Film: Maciste nelle miniere di re Salomone
15.40	Nan.: Donna in carriera, 16.10 Charlie's Angels, 17.10 I casi di Rosie O'Neill, 18.10 Colombo, vmes (19.00) dnevnik
20.30	Film: Frantic (krim., ZDA '88, r. R. Polanski, i. H. Ford, B. Buckley)
22.35	Film: La valle delle bambole (dram., ZDA '68, i. B. Parkins, S. Tate), vmes (23.30) dnevnik
0.55	Pregled tiska
1.05	Film: Malinconico autunno (kom., It. '58)

CANALE 5

6.00	Na prvi strani
9.00	Nan.: Nove pustolovstvene W. Tella
10.00	Film: Robin Hood e i pirati (pust., It. '60)
11.45	Variete: Scene da un matrimonio
12.15	Glasba: Lestvica LP (vodi G. Scotti, M. Colombari)
13.00	Popoldanski dnevnik
13.30	Variete: Bravo Bravissimo (vodi M. Bongiorno)
15.30	Film: I segreti di Filadelfia (dram., ZDA '59, i. P. Newman, B. Rush)
18.00	Aktualno: Speciale Forum
20.00	Dnevnik TG 5 in vreme
20.30	Kviz: Il quizzone
22.30	Zanimivosti o filmu Un indiano in città
22.35	Nan.: New York Police Department (i. D. Caruso)
0.30	Nočni dnevnik
1.00	Sul luogo del delitto

ITALIA 1

6.30	Otroski variete, vmes risanke in nanizanke
11.30	Nan.: Superboy
12.25	Odprti studio
12.45	Sport: Vodic nogometnega prvenstva, 13.15 Grand Prix (vodi A. De Adamich)
14.15	Film: In tre si litiga meglio (kom., ZDA '87)
16.00	Film: Passaggio per il Paradiso (kom., ZDA '85)
18.00	Nan.: Tarzan, 18.30 Magnum P.I. (i. T. Selleck)
19.30	Odprti studio, vreme
20.00	Nan.: I vicini di casa
20.30	Film: Scuola di polizia 3 - Tutto da rifare (kom., ZDA '86, i. S. Guttenberg, Bubba Smith)
22.30	Film: Squadra antitruffa (krim., '77, i. T. Milian)
0.30	Italija 1 sport
1.35	Film: 00-2 Agenti segretissimi (kom., It. '64)

TELE 4

19.15	21.50 Dogodki in odmevi
20.30	Nan.: Il mio amico fantasma, 21.20 Maguy
22.35	Nad.: Carolina

MONTECARLO

14.00	18.45, 21.00, 22.45 TG
12.15	Verde Fazzuoli
17.15	Sport: Universiada '95
20.00	Sport: TMC Speed
20.40	Film: Diritto d' amare (dram., ZDA '89)
23.05	Sport: kolesarstvo

RAI 3 slovenski program

20.25	Risanka: Filip
20.30	Dnevnik
20.45	Dok.: Soca, zelena reka

SLOVENIJA 1

08.20	Arabela se vrača, ponovitev 20/26 ceske nadaljevalke
08.50	Ziv zav, ponovitev
09.25	Odprava zelenega zmaja, ponovitev 2. dela slov. nad.
09.55	Nedeljska masa
11.00	Folkart '95, 2. oddaja
11.30	Obzorja duha
12.00	Svet divjih zivali, angleška plz serija, 9/16
12.30	Ljudje in zemlja
13.00	Porocila
13.05	Podezelski utrip, pon. 6. dela angl. naniz.
13.55	Saturnin, ceska komedija
15.30	V rokah tujcev, ameriski film
17.05	Policisti s srcem, avstralska naniz., 4/26 del
18.00	TV dnevnik 1
18.05	Po domače
19.05	Risanka
19.18	Loto
19.18	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.50	Zrcalo tedna
20.10	Zakladi sveta: Srilanka, francoski pustolovski kviz, 10., zadnja oddaja
21.45	Velika potovanja z vlakom, angl. dok.serija
22.40	TV dnevnik 3, vreme
23.00	Sova
	Ločeni toda enakopravni, 2., zadnji del amer. nadalj.

SLOVENIJA 2

10.00	Karaoke, razvedrilna oddaja TV Koper
11.00	Jose Carreras - moja Barcelona
11.55	Majski cvetovi, 9/13 del angleške nanizanke
12.50	Wildbach, 8. del, nemske nadaljev.
13.50	Dersu Uzala, ruski film
16.10	Fundacija Ana
17.15	A. M. Slomsek, dok. film
18.15	Sportna nedelja
	SP v kajakih in kanujih
19.18	Loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme,
19.50	Zrcalo tedna
20.10	Nedelja na deželi, francoski film
22.55	Sportni pregled, Rolkanje, reportaza

KANAL A

09.00	Kalicopko
10.00	Burleska
10.30	Male zivali
11.00	Splosna praksa, ponovitev
11.55	Epikurejske zgodbe
12.10	Zametne vrtnice, cestitke
18.15	Zametne vrtnice, ponovitev
19.00	Generacija transformerjev II
19.30	Ziveti danes
20.00	Vreme
20.05	Beverly Hills 90210 III, ponovitev 28. dela
20.55	Beverly Hills 90210 III
	29. del nanizanke
21.45	Kino, kino, kino
22.25	Znani leteci predmeti, ponovitev filma

Koper

16.00	Euronews
18.00	Slovenski program
	Kam vodijo naše stezice
	Novi zakon o solstvu
19.00	Vsedanes
19.25	»Rotocalco nostrano«
20.20	V ospredju - avtor Bruno Agrimi
20.25	Zrebanje loto
20.30	Globus
21.15	Trn v srcu, ital. nad.
	Igrajo: Anne Canovas, Roberto Petruziello in drugi.
	Rezija: Giovanni Fago
22.30	Vsedanes
22.45	»Vela...diamo noi!« - oddaja o jadranju

Avstrija 1

06.00	Deklica iz prihodnosti, iz drugega sveta
08.35	Skrivnostna buca, lutkovna igrca
09.05	Duck Tales
09.40	Benjamin Rozca
10.30	Speedy Gonzales
10.55	Duck Tales
11.20	Bugs Bunny
11.45	Parker Lewis, pon.
12.10	Superman, pon.
13.20	Na pomoč, doktor prihaja, angleška komedija, 1956
14.55	Sportno popoldne
16.30	Nadcutni lov na zareco piramido, ameriska komedija, 1988
18.05	Polna hiša
18.30	Vozovnica za dva
19.00	Korak za korakom
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Pogledi od strani
20.15	Dr. Markus Merthin, 12. del
21.05	Pravi dunajčan se ne da: Sama jeza
22.50	Sound And Movie, Filmski skladatelji v Hollywoodu
22.40	Novo v kinu
22.45	Vizije
23.20	Cajkovski - genij in blaznost, angleški film, 1970
	Rezija: Ken Russel
	Richard Chamberlain igra Petra Iljica Cajkovskega v filmu, ki pripoveduje o življenju ruskega skladatelja od leta 1875 do njegve smrti 1893
01.15	Nagrada, ameriski film, 1963
03.25	Karavana zensk, ameriski western, 1951
05.15	Doktor Trapper John ponovitev

Avstrija 2

09.00	Cas v sliki
09.05	Buona sera, gospa Campbell, ameriska komedija, 1968
11.00	Pogovor z novinarji
12.00	macke, 5., zadnji del
12.30	Orientacija
13.00	Cas v sliki
13.05	Tednik
13.30	Dober dan, Koroska
14.00	Pogledi od strani
15.25	Gresna vas, nem. kom
17.00	Cas v sliki
17.05	Klub za seniorje
17.55	Lipova ulica
18.25	Kristjan v casu
18.30	Slika Avstrije
19.00	Avstrija danes
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Sport
20.15	James Bond: V tajni službi njenega velicanstva, angleški film, 1969
	Cas v sliki
22.25	Columbo: Kdor se zadnji smejetev, ameriska kriminalka, 1989
01.10	Kadar slon skače čez plot francoska komedija

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 uhovna misel; 7.00 Jutrzanja kronika; 8.05 Igra za otroke; 9.05 Sledi casa; 10.05 Šaljivci so med nami; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Pod lipo domačo; 17.05 Gost; 18.00 Reportaza; 18.30 Zborovska glasba; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Informativna odd. v tujih jezikih; 22.40 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nočno.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutrzanja kronika; 8.50 Kulturne prireditve; 9.45 Uganka; 10.40 Gost; 11.35 Obvestila; 13.00 Šport, vmes glasba in informacije; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Popevki tedna; 19.30 Top albumov; 21.00 Drugi val, vmes Zrcalo dneva.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 8.05 Na poljani jutro; 9.00 Evangelicansko bogoslužje; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Ljubljanski madrigalisti; 14.05 Zabavna igra; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Znana in manj znana glasba; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.30 Cerkvena glasba; 20.00 Sedmi dan; 20.15 Skandinavski skladatelji; 22.05 Sodobni literarni portret; 22.30 Vokalno-instrumentalna glasba; 23.55 Lirični utrinek; 24.00 Nočni program RS.

Radio Koper (slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.6 - 96.4 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, koledar; 8.20 OKC obveščajo; 9.00 Za zdravje; 9.15 Od zrna do klasa; 9.30 Po domače; 10.10, Primorski kraji in ljudje; 10.35 Javna odd. v Zani-gadu; 11.30 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Du jes?; 14.30 Nedelja na športnih igriščih; 16.00-17.30 Športno popoldne; 17.35-19.00 Naša pomlad; 18.00 Nogometni večer; 19.30-23.15 Večerni pr. MV.

Radio Koper (italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radijska igra; 9.00 Saltimbanchi; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gledališče; 11.00 Narečna oddaja Su e zo per le contrade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Športna nedelja; 17.32 Lestvica LP; 18.00 London Calling (1x mesečno Alpe Adria Maga-

zine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Kallmerova družčina; 9.30 Kam danes; 10.00 Horoskop; 12.00 Duhovna misel; 13.00 Reportaza; 14.00 MTV Slov. glasbena lestvica; 15.00 Vodeni program; 16.45 Vreme; 17.15 Hollywood - oddaja o filmu; 19.00 Ameriška glasbena lestvica; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 9.00 Utrip s šustarske nedelje; 9.40 Prvi spust z gorskimi kolesi z Jošta; 10.00 Mojstri kuhanja; 11.00 Po domače; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovanci; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.20 Hitro, daleč, visoko; 18.20 Nagradni kviz Kina Kranj; 19.30 Večerni pr. - Glasba po izboru S. Rogelj.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvestila; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Zeleli ste; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zeleli ste; 18.00 Šport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

0.00 RoboKloaka; 11.00 Poklopredpotop; 12.00 Nisam ja odavde; 15.30 Kaj nam lahko danes ponudi estetska teorija?; 17.00 Ekologija: Apokalipsa ali optimizem?; 19.00 TB: Monstr Magnet; 20.00 Jon Elster - Kislo grozdje, 2. del; 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Koncert: The Roots.

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder: Dečki Pavlove ulice (r. M. Sosic, 3. del); 10.50 Veselo po domače; 11.00 Čakole na placu; 11.15 Orkestri; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice, nato Glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Satirični kabaret: Prežganka št. 2 (S. Verč, B. Kobal); 14.50 Tropicana; 15.00 Z naših prireditvev, nato Potpuri; 16.00 Iz studia z vami: okrogla miza (izbor); 17.00 Šport in glasba; 18.30 Potpuri; 19.20 Spored za naslednji dan.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Izmenično Jutrzanje val - Nedeljska matineja.

Radio Koroška

6.30-7.00 Dobro jutro na Koroškem - Duhovna misel (p. Štefan Krampač); 18.10-18.30 Za vesel konec tedna.

TENIS / ODPRTO PRVENSTVO ZDA

Sampras zlahka Becker v formi

Nemec po dobri igri ugnal neugodnega Stoltemberga - Seleševa že v osmini finala

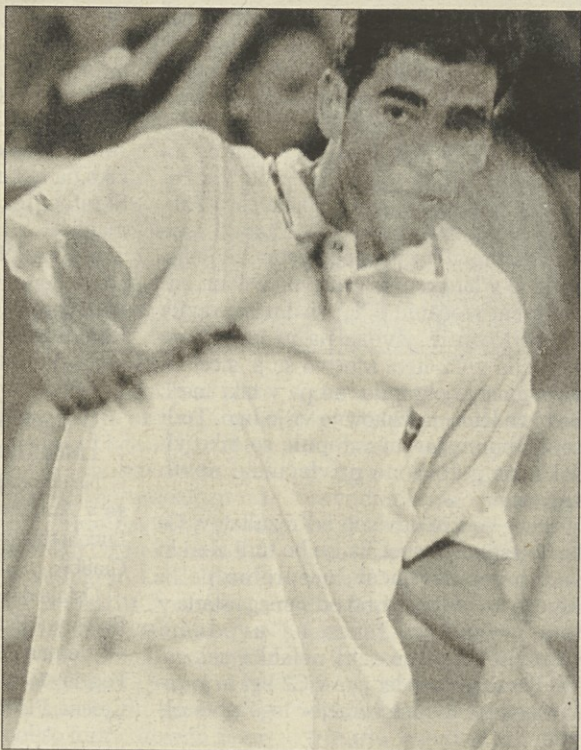
NEW YORK - Zimbabvijec Byron Black je v drugem krogu odprtega teniskega prvenstva ZDA premagal devetega nosilca Sveda Thomasa Enqvista s 6:4, 6:4, 3:6 in 6:3, šesta nosilka Mary Pierce pa je morala priznati premoč Amy Frazier. Tretja nosilka Spanka Arantxa Sanchez Vicario je v 3. krogu Argentinki Mariji Jose Gaidano prepustila le tri igre (6:3, 6:0), deveta postavljena igralka Argentinka Gabriela Sabatini je bila se boljša, saj je Belgijka Sabina Appelmans dobila le dve igri (6:1, 6:1), prav tako gladko pa je v 2. krogu pri moških zmagal Amerikan Pete Sampras, drugi igralec na svetu, ki je Peruanca Jaimeja Yzago odpravil s 6:1, 6:4 in 6:3.

V prvem dvoboju tretjega kroga je Boris Becker po zelo zanimivi in kakovostni igri odpravil Avstralca Stoltemberga, ki je na jakostnih lestvicah postavljen sele na 123. mestu, a je tokrat zaigral na visku svojih moči, ko je bil dvajseti igralec sveta.

»Zelo dobro se počutim. Lani sem izgubil v prvem krogu, torej sem letos za 300 odstotkov boljši kot lani,« je dejal Becker.

Brez težav je v osmino finala naporedovala tudi Monika Seles. Japonki Kamio je v v vsakem od obeh setov prepustila le eno igro.

Izidi: moški - 2. krog:
B. Black (Zim) - Enqvist (Sve, 9) 6:4, 6:4, 3:6, 6:3; Muster (Avt, 3) - Woodforde (Avs) 4:6, 6:2, 6:2, 6:4; Carlson (Dan) -

Pete Sampras je v 2. kolu zmagal lažje kot Agassi (AP)

Braasch (Nem) 6:7 (2:7), 6:7 (3:7), 7:6 (7:4), 6:5 predaja Braasch, Sampras (ZDA, 2) - Yzaga (Per) 6:1, 6:4, 6:3; Krajicek (Niz, 12) - Gimelstob (ZDA) 6:4, 6:2, 6:4; Courier (ZDA, 14) - Lareau (Kan) 6:3, 6:4, 6:4; Tebbutt (Avs) - Wheaton (ZDA) 6:3, 6:3, 6:4; Woodbridge (Avs) - Hlasek (Svi) 6:3, 6:4, 3:6, 6:2; Stich (Nem, 8) - Gumy (Arg) 6:3, 1:6, 6:2, 2:6, 6:3; Philippoussis (Avs) - Göllner (Nem) 7:6 (7:5), 6:2, 7:5; Martin (ZDA, 15) - Wilander (Sve) 6:4, 6:2, 7:5; Draper (Avs) - Cesnokov (Rus) 6:3, 4:6, 4:6, 7:6 (7:3), 6:3.
3. krog: Becker (Nem, 4) - Stoltemberg (Avs) 6:2, 4:6, 6:0, 6:4, Vacek (Čes) - Perreira (Ven) 4:6, 7:6,

6:2, 7:6, Palmer (ZDA) - Sergsjan (Arm) 6:3, 6:2, 6:2.

Ženske - 3. krog: Sanchez Vicario (Spa, 3) - Gaidano (Arg) 6:3, 6:0; Sabatini (Arg, 9) - Appelmans (Bel) 6:1, 6:1; Hingis (Svi) - Hy-Boulais (Kan) 4:6, 6:1, 6:4; Frazier (ZDA) - Pierce (Fra, 6) 6:3, 7:6 (8:6); M. J. Fernandez (ZDA) - Adams (ZDA) 6:3, 6:1; Rubin (ZDA) - G. Fernandez (ZDA) 7:6 (7:5), 6:1. Date (Jap, 7) - Labard (Arg) 3:6, 6:1, 6:4; Schultz (Niz, 16) - Gavalton (Meh) 6:2, 7:5; Garrison (ZDA) - Arendt (ZDA) 6:0, 7:6; Huber (Nem, 11) - Makarova (Rus) 2:6, 6:3, 6:1; Seles (ZDA, 2) - Kamio (Jap) 6:1, 6:1.

TENIS / NA JAPONSKEM

Katarina Srebotnik in Tina Pisnik priborili Sloveniji svetovni naslov

Ekipno v prvenstvu do 14 let

JAMANAKAKO - Slovenska teniska ekipa deklic do 14 let je včeraj pozno ponoci po našem času dosegla največji uspeh v zgodovini slovenskega tenisa. Na ekipnem svetovnem prvenstvu v japonskem Jamanakaku sta Tina Pisnik in Katarina Srebotnik v finalu z 2:1 premagali Madžarke in tako postali svetovni ekipni prvakini.

V prvem srečanju posameznic je Tina Pisnik s 7:6 in 6:3 premagala Szilvio

Szegedi, nakar je Katarina Srebotnik izgubila drugo srečanje proti Zsofiji Gubacsi s 6:4, 3:6 in 4:6, tako da se je končna odločitev prenesla na igro dvojic.

Tu sta bili Pisnikova in Srebotnikova odlični in na koncu povsem zasluženost slavili proti Iloni Szali in Zsofiji Gubacsi s 6:3 in 6:3.

Ekipa, v kateri je bila poleg Pisnikove in Srebotnikove tudi Tina Hergolt kot rezerva, se bo v domovino vrnila v torek.

KOLESARSTVO

Olano osvojil prolog dirke po Španiji

ZARAGOZA - Spanec Abraham Olano je presejnetljivo dobil prolog kolesarske dirke Po Španiji.

Petindvajsetletni tekmovalc je 7 km prevozil v času 7 minut in 51 sekund in ugnal tudi favorita Vuelte Alexa Zülleja (Svica), ki je zaostal za štiri sekunde. Tretje mesto je v lepem sončnem vremenu presenetljivo zasedel italijanski sprinter Adriano Baffi (8:03) pred Züllejevima mostvenima kolegoma Johanom Bruyneelom (Belgija) in Laurentom Jalabertom (Francija, oba 8:04). Slednji je na lanskem Vuelti dobil kar sedem etap.

Olano je progo prevozil s povprečno hitrostjo skoraj 53 km/h. Poleg Zülleja so favoriti za zmago se Latvijec Pjotr Ugrumov (21 sekund za Züllejem), Spanec Melchor Mauri (+ 17 sekund), Danc Bjarne Rijs (+ 11 sekund) in Jalabert.

Vuelta se bo končala 24. septembra, dva dni pozneje pa se bo v Kolumbiji začelo svetovno prvenstvo, zaradi katerega se je Miguel Indurain znova odpovedal nastopi na najpomembnejši dirki v svoji domovini.

Današnja prva etapa od Zaragoze do Logrona bo dolga 186 km.

NOVICE

Po dirki po Venetu Martini izbral 18 reprezentantov

Po dirki po Venetu, na kateri je zmago slavil Vanzella, je selektor italijanske kolesarske reprezentance Alfredo Martini sporočil sirsí seznam 18 kandidatov za nastop na svetovnem prvenstvu, oktobra v Kolumbiji. Martini je izbral naslednje kolesarje: Gianni Bugno, Wladimir Belli, Francesco Casagrande, Davide Cassani, Bruno Cenghialta, Claudio Chiappucci, Stefano Colagè, Stefano Della Santa, Massimo Donati, Alberto Elli, Gianni Faresin, Maurizio Fondriest, Giorgio Furlan, Ivan Gotti, Paolo Lanfranchi, Marco Pantani, Oscar Pelliccioli in Leonardo Piepoli.

Na SP v Kolumbiji sme vsaka država uvrstiti le dvanajst kolesarjev. Dokončni seznam bo Martini sestavil po dirki po Laciju. Pri izbiri reprezentantov ni prišlo do presenečenj, če ne upoštevamo Massima Donatija, ki ga na začetku Martini ni uvrščal med kandidate, si je pa mesto v reprezentanci zaslužil po zmagi v Esteju in včerajšnjim tretjim mestom. Gianni Bugno, ki naj bi bil eden glavnih adutov italijanskega moštva je včeraj prispel na cilj kot 34. s tremi minutami zaostanka, vendar Martinija to ne skrbi: »Do začetka prvenstva manjka se 36 dni, vsakomru lahko enkrat spodrsne,« je dejal Martini.

Sestri Mauri ostali brez zlata

FORNI DI SOPRA - Juri Donini (gozdne straže) iz Rima in Paola Bazzi (Sci club Bellano) iz Coma sta na državnem prvenstvu v smučanju na travi osvojila naslov prvaka v slalomu. Po dvbeh spustih je bil Donini za sekundo 45 stotink hitrejši od Luce Razzija, Bazzijeva pa je bila boljša od tržaskih sester Cristina in Patrizia Mauri.

Smrt nogometaša, ki je padel z balkona

GAVARDO (BRESCIA) - 25-letni Edoardo Bortolotti, bivši nogometaš Brescie in italijanske reprezentance pod 21 let, je včeraj umrl zaradi težkih ran, ki jih je zadobil pri padcu z balkona svojega stanovanja v Gavardu pri Brescii. Vse kaže, da je Bortolotti napravil samomor. Edoardo Bortolotti se je rodil 8.1.1970 v Gavardu. V A ligi je debitiral 4.10.1992 pri Foggii. V A ligi je igral 11, v B ligi pa 50 tekem. Medtem je bil tudi suspendiran, ker je jemal kokain. Zadnje case, tudi zaradi osebnih problemov, skoraj ni igral. V vasi je dobil zaposlitev kot skladiščnik. Včeraj pa tragična smrt.

Jacques Villeneuve najhitrejši

VANCOUVER - Kanadski pilot Jacques Villeneuve je bil včeraj najhitrejši na treningu za Veliko nagrado Vancouvra v formuli »indy«. Na bolidu reynard-ford cosworth je vozil s povprečno hitrostjo 177, 149 km na uro in bil hitrejši od Amerikanov Michaela Andrettija (lola) in Robbyja Gordona (reynard). Sedmi najboljši čas je dosegel Italijan Teo Fabi na reynardu. Tekma za VN Vancouvra bo danes na progi dolgi 274 km (sto krogov).

VRSTNI RED VČERAJSNJEGA TRENINGA. 1. Villeneuve 55:695; 2. Andretti 55:821; 3. Gordon 55:870; 4. Bobby Rahal (ZDA) lola mercedes-benz 55:933; 5. Al Unser Jr (ZDA) penske mercedes-benz 56:040.

NOGOMET / KVALIFIKACIJE ZA EP

Kdo ob Ravanelliju v konici? Slovenija danes na Goriškem

FIRENCE, GORICA - Kot vedno doslej, in se posebno, ko je vodstvo reprezentance prevzel Arrigo Sacchi, se o »azzurrih« pred vsako tekmo, pomembno ali ne, piše na dolgo in široko. Polemik ne manjka. Tudi tokrat pred kvalifikacijskim srečanjem za EP s Slovenijo, ki bo v sredo v Vidmu.

Predmet živahnih pogovorov navijcev in vse nogometne Italije je po izločenju iz reprezentance vratarja Pagliuce seda se dilema, kdo bo v konici napada igral poleg Ravanellija. Kandidati so trije: Zola, R. Baggio in Signori. Koga bo izbral Sacchi, je za sedaj se tajnost.

Glede ponovnega vpoklica v reprezentanco Gianluce Vialija so mnenja »azzurro« deljena. Juventusovih šest igralcev je nad Sacchijevo izbiro navdušenih, ostali reprezentanti pa so precej »hladni«, kar je tudi razumljivo, saj je Vialli za ostale zelo »nevaren« konkurent.

Včeraj so »azzurri« opravili zahtevnejši trening. Vsi igralci so v zadovoljivi formi, selektor Sacchi pa bo jutri sporočil postavbo, ki bo igrala proti Sloveniji.

Danes bo v Starancan dopotovala reprezentanca Slovenije, ki se bo regenerirala v tamkajšnjem bazenu. Zvečer pa bo sla na uradni sprejem in večerjo v Sovodnje, kjer bo prisoten tudi predsednik slovenskega olimpijskega odbora Janez Kocjancic. Slovenska vrsta bo jutri, pod vodstvom trenerja Zdenka Verdenika, opravila dva treninga v Gradiscu (ob 10. uri in ob 20.30). V torek bo dopoldne trenirala v Gradiscu, večerni trening pa bo opravila v Vidmu na stadionu »Friuli«, kjer bo v sredo ob 20.30 igrala tekmo z Italijo.

Vratarja Italije Peruzzi (desno) in Bucci (Foto AP)

KOŠARKA / PODPIS BAJNIH POGODB

Riley in Wilkins ponudb res nista mogla zavrniti

Trener v Miami, igralec pa v grški Panathinaikos

Niti splosna svetovna gospodarska kriza nekaterim košarkarskim društvom ne preprečuje, da vsako sezono zelo globoko sežejo v zep, o cemer pricaajo zadnje novosti, tako v ZDA kot tudi v Evropi.

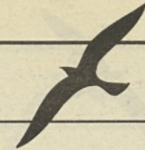
RILEY: Vodstvi ameriških NBA klubov New York Knicks in Miami Heat sta se po dolgem pogajanju končno dogovorili o prestopu trenerja Pat Rileyja, ki je do lani vodil Knickse, sedaj pa je prevzel Heate, pri katerih igra tudi Predrag Danilović.

Dogovor predvideva, da bo Miami poravnal New Yorku odškodnino v visini enega milijona dolarjev ter, da bo v naslednji sezoni odstopil najboljšega novince, ki bo izbran na vsakoletnem »draftu«. Do konflikta med New Yorkom in Miamiem je prišlo zato, ker so Knicksi obtožili Heate, da so se domenili z Rileyem, ko je bil ta se pogodbeno vezan z društvom iz New York, po uradnem nastopu glavnega šefa NBA lige Davida Sterna, pa se je zadeva le uredila.

Riley je v Miamiu podpisal petletno pogodbo, prejel pa bo 15 milijonov dolarjev (tri letno) ter dnevno v visini 300 dolarjev. Njegovo mesto na ce-

lu Knicksov je prevzel Don Nelson.

WILKINS: NBA zvezda Dominique Wilkins je sprejel vablivo (in seveda zelo bogato) ponudbo grškega kluba Panathinaikos. Dolgoletni zvezdnik Atlante (mnogo let med najboljšimi strelci sezone), v zadnji sezoni pa Bostona (po krajšem postanku v Los Angelesu s Clippersi leta 1993), je došel pred nekaj dnevi v Atene. Wilkins, tudi član Dream Teama iz Barcelone, je podpisal dvoletno pogodbo, zanjo pa bo prejel kar sedem milijonov dolarjev, kar je v Evropi največ doslej za ameriškega košarkarja. Wilkins, sedmi na lestvici najboljših strelcev NBA vseh časov (25.390 tock), je bajna ponudba Yannakopoulosa omamila: »Prvič, ko se je oglasil, sem bil prepričan, da me ima za norca, saj nisem mislil, da je lahko grški klub tako bogat, sedaj pa sem tukaj s trdnim namenom, da osvojimo bodisi grsko prvenstvo kot predvsem euroclub.« In res, glavni cilj atenskega kluba je prav ta, da po dveh letih velikih razočaranj - dva poraza v polfinalnem dvoboju z Olympiakosom, konca sezono s pokalom najboljših v Evropi v svoji vitrini. (VJ)

KOŠARKA / FINALE TURNIRJA TKB

Ameriški Rhode Island premočan za Jadran

Rijeka je osvojila 3. mesto z zmago nad Cividalejem

FINALE ZA 1. MESTO
Rhode Island - Jadran
TKB 106:92 (58:43)

RHODE ISLAND:
Ericsson, Mobley 32
(2:2), Whiller 27 (4:4),
Garrett 5 (1:2),

Bakari 21 (1:1), 4 (1:2),
Bennett, Andersen 17
(1:1), trener Skinner.

PM 9:12. SON: 17. 3T:
Mobley 4, Whiller 3, Wo-
sentoft 1.

JADRAN TKB: Ober-
dan 11 (4:7 met za 2, 0:4
met za 3, 3:4 pm), Pre-
garc 17 (5:10, 1:5, 4:4),
Vitez 23 (8:11, 2:4, 1:2),
Samec 4 (1:3, 0:1, 2:3),
Rauber 18 (4:7, 2:6, 4:4),
Calavita 19 (6:11, -, 7:7),
Pozar, Klabjan, Velinsky,
Jogan, Stokelj vsi n.v.,
trener Vremec.

Met za 2: 28/49, met
za 3: 5/20, skupno 33/69.
PM 21:24. SON: 14. 3T:
Vitez 2, Rauber 2, Pre-
garc 1.

Sodnika: Penzo in De
Lucia (oba Ts).

Amerisko univerzitet-
no mostvo Rhode Island
je povsem zaslužno
osvojilo prvo mesto na
turnirju TKB, ki ga je v
petek in včeraj priredilo
SZ Jadran. Američani so
v velikem finalu zaneslji-
vo premagali ajdranovce
in postregli številnemu
obcinstvu v telovadnici
doma Ervatti tudi z
atraktivno igro.

Proti razpoloženim
ameriskim košarkarjem,
pri katerih sta se zlasti
izkazala nepogresljivi
strelec Mobley in mladi
»play-maker«
Whiller, so nasi predstavniki
zdržali le prvih deset mi-
nut in nekaj minut v
drugem polčasu, ko so
nadoknadili velik zaostan-
ek (od -21 na -7, in si-
cer od 56:77 na 77:84). V
tem delu je zlasti dobro
igral Boris Vitez. Nato je
Rhode Island spet
pojačal tempo igre in
spravil na kolena ze
utrujene jadrانovce, ki

se predvsem telesno
bolje pripravljenim na-
sprotnikom niso mogli
enakovredno upirati.

»Zelo zadovoljen sem
s turnirjem in predvsem
s polfinalno tekmo s Ci-
vidalejem, čeprav Cedaj-
ci niso igrali v kompletni
postavi. Proti Američa-
nom pa je bila naša nalo-
ga prezahtevna, in to tu-
di če bi bili mi v popolni
postavi. Turnir pa je bil
za nas izredno koristen,«
je po sinočnjem finalu
dejal Jadrانov trener
Vremec.

Na tekmi za 3. mesto
je Rijeka po zelo izenače-
ni igri premagala Cividale
s 70:68 (31:29).

VRSTNI RED: 1. Rho-
de Island, 2. Jadran TKB,
3. Rijeka, 4. Basket Civi-
dale.

Vanja Jogan

Dean Oberdan že uspešno vodi niti Jadrانove igre

KOŠARKA / PREDSTAVITEV TRŽAŠKEGA PRVOLIGAŠA

Illycaffè računa na uvrstitev za skupino najboljših moštev

V zadnjem luksuznem
nastopu tržaskemu muzeju
Revoltella, v katerem so že
nekaj mesecev razstavljena
dela ameriskega slikarja Jame-
sa Rosenquista, so se v novih
(navadnih, a lepih) belih tre-
nirah javnosti predstavili
košarkarji Illycaffèja, ki bo čez
nekaj dni pričel svojo 20. pr-
venstvo v italijanski A ligi.

Po uvodnih besedah pred-
sednika društva Silvia Cosuli-
cha je besedo prevzel France-
sco Fischetto v vlogi zabavne-
ga napovedovalca in koordi-
natorja predstavitve, s podpo-
ro ironičnega (in strokovno
zelo podkovane) Angela
Baiguere.

Fischetto, pred leti stan-
dardni playmaker tržaskega
kluba, zdaj pa cenjeni kome-
ntator TV mreže tele +2, je iz-
recno poudaril, da se je v Tr-
stu počutil zelo dobro, saj je to
mesto različnih kultur, jezikov
in običajev, kar predstavlja ne-
precenljivo bogastvo, nad ka-
terim morajo biti Tržacani po-
nosni.

Trener Virginio Bernardi je
z velikim občutkom za spek-
takel in primerno dozo ironije
predstavil vsakega igralca po-
sebej in spravil v dobro voljo
vse prisotne.

Alberto Tonut - »Lani smo
od njega vsi veliko pričakova-
li, a se prav gotovo ni izkazal,
predvsem zaradi težav s
poskodbami, letos pa je najbrž
največji nakup moštva.«

Massimo Guerra - »Tako
kot si Juventus pričakuje od
Viallija, da letno doseže naj-

Illy danes proti Il Menestrellu (20.30), Brescialat v Rimu

Sporod današnjih povratnih tekem sestanajstine finala
italijanskega kosarkarskega pokala (v oklepaju izid
prve tekme): Scavolini - Auriga (72:59), Roma - Teo-
rematour (88:73), Reggio Emilia - Polti (71:79), Reggio
Calabria - B. Sardegna (74:84), Montecatini - Rimini
(65:92), Siena - Floor (74:76), Forlì - Caserta (76:70),
Madigan - Turboair (74:74), Illy - Menestrello (83:81).

manj 15 golov, si mi zelimo,
da nam Guerra zagotovi 20
točk na tekmo.«

Claudio Pol Bodetto - »Res
je, da so tujci in slavna imena
sinonim za uspeh, vsak trener
pa si najbolj želi, da ima v
moštvu takega igralca, kot je
Pol Bodetto. Ni naključje, da
ga ima tržaska publika najbolj
rada.«

Paolo Calbini - »Kot mladi-
nec je pri Scavoliniju žel
se mnogo uspehov, sedaj pa se
mora izkazati tudi v članski
postavi, zato smo ga poklicali
v Trst.«

Massimo Piazza - »Za vas
Tržacane sem jaz južnjak, za-
me pa je to on, saj potuje vlak
iz moje rodne Caserte na jug v
njegov Trapani celih 22 ur.
Piazza je res velika pridobitev
za našo ekipo, ki ima tako za-
dostojno število organizatorje
igre.«

Giampaolo Zamberlan -
»Ob Tonutu je drugi veteran
moštva »lepi«
Zamberlan, ki mora prisotne seznaniti z re-
snično o borovnem storžu.«
Zamberlan pa je ob splošnem
smehu v dvorani dejal, da
zgodbe o storžu ne more po-
vedati, ker je v dvorani prevec
predstavnikov nežnega spo-
la....«

Francesco Gori in Simone
Gironi - »Mlada upa, o katerih
se prevec poudarja, da bosta
bodoči zvezdi ekipe. Gori naj
kar pazi. Če se ne bo dovolj
potrudil na treningih, mu bo-
do mesto takoj pobrali Zam-
bon, Ogrisek ali kak drug igra-
lec mladinske ekipe.«

Brian Shorter - »Kot mladi-
nec je bil odličen center, ker
pa ni zrasel dovolj, mora sedaj
igrati na zunanjih pozicijah.
Shorter je doslej že pokazal,
česa je vreden, izkazal pa se je
tudi kot učinkoviti boksar.«

Greg Foster - »Igral je za
mnogo prestižna moštva. Ved-
no se je dobro izkazal. Je se
daleč od najboljših forme, saj
je poleti dalj časa miroval in je
s pripravi prišel pozno. Pre-
pričan sem, da bo v kratkem
nadoknadil zamujeno.«

Trener Bernardi je svoj
daljši poseg zaključil z mislijo,
da je z ekipo zelo zadovoljen.
Glavna razlika v primerjavi z
lansko sezono je v tem, da ni
več enega glavnega protago-
nista, okoli katerega se vrtilo
moštvo. Z odhodom Burta je
vsak igralec pridobil nekaj več
odgovornosti in od vsakega si
društvo pričakuje, da bo dal
svoj delež.

»Nedvomno bodo najvišja
mesta domena petih, šestih
ekip, ki so vsaj za stopničko
boljše od ostalih. Nas cilj pa
je, da se skusamo uveljaviti
pred ostalimi moštvii drugega
kakovostnega razreda. Raču-
namo seveda tudi na pomoč
obcinstva, ki je že mnogo let
blizu moštva, tudi če izrednih
uspehov ni bilo veliko.«

Po predstavitvi je trener
Bernardi z nekaterimi igralci
vred ostal zaprt v dvigalu, iz
katerega so mu morali poma-
gati gasilci. Upati je, da bo
zacetek prvenstva ugodnejši
od konca predstavitve...

(Vanja Jogan)

NOGOMET / DANES START V C2 LIGI

Triestina igra uvodno srečanje doma proti nevarnemu Vis Pesaru

Tržaško moštvo z okrnjeno postavo

TRST - Triestina bo danes začela pr-
venstvene tekme v C2 ligi. Če je bilo zani-
manje se pred nekaj leti za tržaski nogo-
metni klub dokajšnje, pa je sedaj Triestini-
na usoda pri srcu le nekaj sto navijačem.

Za današnje uvodno tekmo na
tržaskem stadionu »Rocco«
proti Vis Pesaru se gotovo ne bo trlo gledalcev. Tri-
estina se je zaslula v tej ligi bolj zaradi »sta-
rih«
zaslug in bogate nogometne tradicije,
saj si je v lanskem prvenstvu prav na od-
ločilnem srečanju s Trevisom napravila
napredovanje. Zveza pa jo je vseeno
vključila v C2 ligo. Moštvo se je sicer za
to prvenstvo okrepilo, ne pa v taki meri,
da bi že letos naskakovalo visjo ligo. Tudi
cene abonmajev in vstopnic so tako vi-
soke, da gotovo ne privlačujejo novih
navijačev.

Sicer bo vse odvisno od rezultatov. Če
bo Triestina zmagovala, se bo tudi zbiralo
vedno več navijačev, nasprotno pa ...
Mnogo bo tudi odvisno od samega starta v
tem prvenstvu. In že na uvodnem
srečanju Triestino čaka nelahka naloga.
Vis Pesaro že več let igra v C2 ligi in je za-
to vaje na »vroče ozračje«
tega prvenst-

va. Poleg tega bo tržaska ekipa igrala se v
okrnjeni postavi: poleg izključenih Zano-
ta in Gubellinija verjetno ne bo igral niti
novi nakup Giuseppe Mosca, ki se ni na-
red za igro, Battiston pa je na odsluže-
vanju vojaškega roka, ves teden ni treniral,
tako da trener Roselli tudi nanj ne računa.
Skratka, težav v Trestininem taboru ne
manjka.

DANASNI SPORED: Fano - Baracca
Lugo, Fermana - Treviso, Giorgione - Imo-
la, Livorno - Tolentino, Pontedera - Forlì.
Rimini - Cecina, San Doná - Centese, Ter-
nana - Ponsacco, Triestina - Vis Pesaro.

B liga: sinoči zmaga Luccheseja nad Ancono

Na sinočni anticipirani tekmi 2. kola B li-
ge v Anconi je domače moštvo izgubilo z
Lucchesejem z 0:2 (0:2) z goloma Suppe in
Grabbija.

Ostale današnje tekme: Avellino - Verona,
Bologna - Perugia, Brescia - F. Andria, Chie-
vo Verona - Salernitana, Cosenza - Pescara,
Foggia - Venezia, Genoa - Reggina, Palermo -
Cesena, Pistoiese - Reggiana.

Obvestila

SZ BOR

sporoca, da bo 33. redni občni zbor v ponedeljek, 11. t. m., ob
19.30 v prvem in ob 20. uri v drugem sklicu z naslednjim
dnevni redom: otvoritev, izvolitev delovnega predsedstva
in volilne komisije, poročilo predsednika, razprava o poročilu,
razrešnica staremu odboru, volitve novega odbora in raz-
no. Občni zbor bo potekal v društvenih prostorih v Trstu, Vr-
delska cesta 7.

SD KONTOVEL - sekcija minibasket

obvešca, da se bodo treningi začeli v torek, 5. t.m. na odpr-
tem igrišču na Kontovelu: ob 16.15 za letnike 85, 86 in 87, ob
17.45 za letnike 88, 89 in 90. Treningi bodo ob torkih in čet-
rtkih ob isti uri.

JK CUPA

vabi clane na društveno regato za kajutne jadrnice, ki bo v
nedeljo, 10. t.m. Start ob 11. uri pred sesljanskim zalivom.
Vpisovanje na društvenem sedzu.

SD SOKOL - Minibasket

sporoca, da se bodo pričeli treningi za letnike 84, 88 jutri, 4.
t.m., ob 16. uri na odprtem društvenem igrišču. Urnik trenin-
gov od 4. do 8. septembra: ponedeljek, torek, četrtek in petek
od 16. do 18. ure.

SZ GAJA

obvešca, da bo jutri, 4. t.m., ob 17. uri v sportnem centru Gaje
na Padricah predstavitev združene nogometne ekipe najml-
ajših. Sledil bo prvi trening in pogovor s starsi. Vabljeni!

ZENSKA ROKOMETNA EKIPA SK KRAS

obvešca, da bo začela s treningi v torek, 5. septembra 1995,
ob 19.30 v sportni dvorani v Zgoniku. V svojo sredo vabi vsa
dekleta, ki bi se želela ukvarjati s tem sportom in srečati
prijetno družbo. Potrebna je le dobra volja.

SD POLET - KOTALKARSKA SEKCIJA

sporoca, da je v teku vpisovanje za novo sezono in za začet-
niški tečaj v kotalkanju. Informacije dobite na kotalkališču
na Pikelcu od 17. do 20. ure ali po telefonu na št. 213420.

SZ JADRAN

obvešca, da so se začeli treningi za igralce letnikov 1983/84,
in sicer vsak dan od 9.30 do 11.30 v Prosvetnem domu na
Opcinah.

MK PRIMOTOR

vabi clane in odbornike na sejo, ki bo v gostilni Petaros v
Borstu v sredo, 6.9.1995 ob 21. uri.

SD BREG - NOGOMETNA SEKCIJA

organizira SPORTNO SOLO s tekmovalcem za letnike 1985,
86, 87 in 88. Vpisovanje vsak dan v društvenih prostorih od
19. do 20. ure. Prvi sestanek in trening bo 4. septembra od
19. uri v društvenih prostorih. Vljudno vabljeni!

SZ SLOGA

zaradi velikega povprasevanja ponovno organizira celod-
nevni (9.-16.30) tečaj miniodbojke od torka, 5. do torka 12.
septembra. Namenjem je otrokom letnika 83 in mlajšim.
Tečaj bo potekal na Opcinah pod strokovnim vodstvom pro-
fesorjev in usposobljenih vaditeljev. Cena tečaja 120.000 lir.
Zbirališče bo v torek pred telovadnico srednje sole S. Koso-
vel na Opcinah. Interesenti naj telefonirajo v urad ZSSDI od
9. do 14. ure (tel. št. 635627).

SD POLET - Kosarkarska sekcija

obvešca, da se bo jutri, 4. septembra začela vadba za mi-
nikosarko na dvorišču Prosvetnega doma na Opcinah. Zaca-
ni urnik vadbe: ponedeljek, sredi in petek za letnike '88 in
'89 od 15. do 16. ure, za letnike '85, '86 in '87 pa od 16. do 17.
ure. Informacije Andrej Vremec, tel 211878 med 12.30 in
14.30.

ATLETIKA / MITING CUSA NA KOLONJI

Odličen met Celjanke Strašek

Coslovicheva pa je razočarala - Kocuvan brez tekmecev

Mednarodni atletski miting tržaskega
CUS-a nikakor ne prodre v deželnem
merilu, nagradni sklad pa običajno pri-
vabi lepo število atletov iz Slovenije in
Hrvaske. Letos jih je nekaj bilo tudi iz
Avstrije in - kot gosta univerzitetna
sportna kluba - iz Poljske in Madžarske.
Dalec najboljši dosežek - tak, ki nekaj
velja tudi v širšem mednarodnem krogu
- je dosegla Celjanka Renata Strašek, ki
je kopje zagnala do 61.78 m. Če je kdo
pričakoval dokaj izenačen boj med njo
in Claudio Coslovich, je ostal razočaran.
Italijanska državna prvakinja je tokrat
dosegla enega najslabših rezultatov se-
zone 51, 38, ki ji je prinesel drugo me-
sto. Na dobri tehnični ravni je bil tudi
moski met kopja, kjer je zmagal, kot že
večkrat v prejšnjih letih, Tihomir Mu-
stapić iz Zagreba (71, 50 m).

Drugo veliko ime mitinga je bil Miro
Kocuvan (Kladivar Celje), uspešen letos
tudi na SP s časom 48"45 na 400 m ovire.
Na Kolonji mu je bilo dovolj 52"05
za rutinsko zmago nad zanj skromno
konkurenco. Od drugih boljših rezulta-
tov lahko omenimo met krogla (Vlasny

Avstrija - 17, 44 m), skok s palico (Ti-
schler - Avstrija, 5, 10 m) in skok v visi-
no za ženske (Gyoffy - Madžarska, 183
cm).

Oba teka na 100 metrov sta brez dvo-
ma zatajila. Med moskimi je bil prvi
Splitcan Koludra s časom 10"85, pod
11 sekundami pa je tekkel samo še en
atlet. Pri dekletih je zmagala Za-
grebčanka Markt s časom 12"09. Zal v
finalu ni nastopila Ljubljancanka
Alenka Bikar, ki je zanesljivo zmagala v
enemu od preteklov. Menda je spoznala,
da ima v Marktovi premočno nasprotni-
co in odhitela nekam v Treviso na dru-
go tekmovalje. Nekaj ostalih izidov:

Moski, kladivo: Marion (Videm) 59,
60 m; Daljina: Vojinović (ZG) 7, 40 m;
110 m ovire: Lichtenegger (Beljak)
14"47; 800 m: Celić (ZG) 1'51"92; Milja:
Gračev (CUS Trst) 4'26"09; 400 m:
Münzer (Beljak) 48"23. Ženske, 400 m
ovire: Gorjup (Olimpija LJ) 1'02"36; Di-
sk: Goi (Humin) 39, 40; Daljina: Zivez
(CUS Trst) 5, 77 m; 800 m: Kotar (Ptuj)
2'18"85; 3000 m: Bazzocchi (CUS Trst)
10'27"55. (dk)

NOGOMET / ITALIJANSKI POKAL AMATERJEV

V središču pozornosti derbi med Sovodnjami in štandreško Juventino

Tekma bo v Sovodnjah ob 17. uri - V deželnem pokalu danes zaposlenih še sedem naših moštev

V središču pozornosti naših privržencev nogometa, predvsem na Goriskem, bo seveda današnji derbi italijanskega pokala za amaterje (skupine L) med Sovodnjami in Juventino.

Srečanje, ki bo v Sovodnjah z začetkom ob 17. uri, bo gotovo privabilo veliko število gledalcev, saj bo to prvi uradni derbi (ceprav »le« v pokalu) po kar sedmih letih. Mostvi sta se namreč zadnjic srečali v sezoni 1987/88, ko sta obe ekipi igrali v 3. amaterski ligi. Na obeh tekmah so zanesljivo zmagali štandreški nogometasi (v Sovodnjah s 5:2, in na Rojcah s 4:0). Juventina je tedaj tudi napredovala v višjo ligo. Ekipi na uradnih tekmah se nato nista več srečali. Resnici na ljubo, Juventina in Sovodnje sta se lani spet srečali. Tekma pa je bila le v okviru odprtja igrišča v Standrežu. Takrat sta se ekipi razšli pri neodločenem izidu.

Danes si bosta torej ekipi spet stali nasproti.

Zadnjič sta se Juventina in Sovodnje pomerili ob odprtju igrišča v Standrežu

Današnji spored

ITALIJANSKI POKAL

Sovodnje - Juventina Sovodnje (17.00)

DEZELNI POKAL

Vesna - Villanova Kriz (17.00)
Lavarianese - Primorje Lavariano (17.00)
Kras - Sistiana Repen (17.00)
J. Aursina - Primorec Nabrezina (17.00)
Mladost - Portuale Doberdob (17.00)
Breg - Chiabola Dolina (10.30)
Domio - Dolina Domjo (17.00)

V obeh taborih se zavajajo, da to srečanje med navijaci obeh ekip vzbuja veliko zanimanje in tudi pričakujejo množičen odziv gledalcev, oba predsednika Gianni Marson za Sovodnje in Lado Marchi za Juventino pa realno gledata na to tekmo. Zavedata se, da ekipi se nista maksimalno pripravljene in upata, da bosta najboljšo formo dosegli za prvenstvene boje.

Pri Sovodnjah so si kaj kmalu opomogli po visokem porazu v velikem finalu na turnirju v Spetru ob Soci (kar 0:8 proti Gradeseju). Razlogov za visok

praoz je kar nekaj: mostvo iz Gradeza trenira že več kot mesec dni in poleg tega igra v višji kategoriji. V sovođenskem mostvu je na tej tekmi igralo več rezervnih nogometasev, tako da je sicer visok poraz boleč, toda ga ne gre jemati preveč »tragično«.

Juventina je doslej v predprvenstvenem obdobju igrala dve tekmi: na turnirju v Fari je izgubila proti Moraru z 1:2, na prijateljskem srečanju proti Lucinici pa je igrala neodločeno brez gola.

»Upam, da bomo prisostvovali lepemu in športnemu derbiju ter da si bo tekmo ogledalo čimveč navijancev. Že dolgo nismo videli tekme med »veržotariji« in »rusim jedrikom«. Po tolikih letih bomo torej spet pričal derbiju med dvema sredinama, kjer ima nogomet dolgoletno in bogato tradicijo, zato je tudi logično, da je zanimanje navijancev precejšnje,« je dejal Juventinini predsednik Marchi.

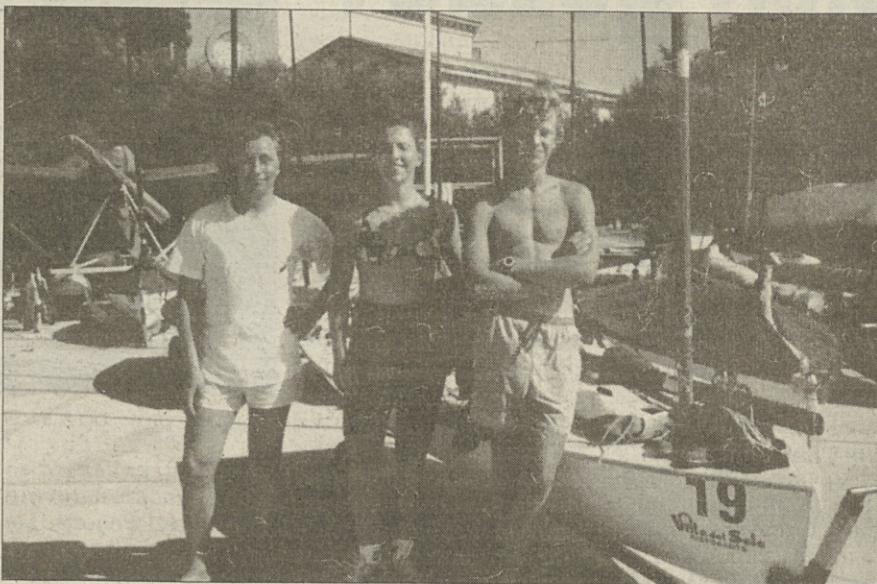
Poleg tega osrednjega srečanja bodo danes v deželnem pokalu zaposlene se naslednje nase ekipe: Vesna, Primorje, Kras, Primorec, Mladost, Breg in Dolina.

(bl)

JADRANJE / ABSOLUTNO DP EUROPA V MARSALI

Zelo dober izkupiček Sireninih tekmovalcev

Bogatčeva (4. mesto) enakovredna najboljšim moškim tekmovalcem - Guštin (8.) in Močilnik (18.) najboljše doslej

Naši udeleženci DP v Marsali (z leve proti desni): Guštin, Bogatec, Močilnik

JADRANJE / DP LASER

Aleš Omari (Sirena) tretji med mladinci

Na državnem prvenstvu v jadrlnem razredu laser, ki je bil v Otrantu, sta sodelovala tudi jadralka TPK Sirena Ales Omari in JC Čupa Daniele Toscano. Naslov državnega prvaka po setih regat, za katere so bili značilni visoki valovi in zelo močan veter, je osvojil Diego Negri (Finančna straza), ed radiali pa je zmagal Andrea Collina (Ancona).

Od naših dveh predstavnikov se je boljše odrezal Omari, ki je med standardi v konkurenci osemdesetih tekmovalcev pristal na 39. mestu, kar je soliden rezultat, glede na to, da je se lani tekmoval med radiali. Se

bolj zadovoljen pa je lahko sedemnajstletni Omari s tretjim mestom, ki ga je zasedel med dvajsetimi mladinci do 19. leta starosti. V tej konkurenci je zmagal Svicar Christoph pred Regolom iz Civitanove. Omari pa je bil v peti regati prvi (20. na absolutni lestvici).

Daniele Toscano je pristal na končnem 51. mestu, najboljšo uvrstitev pa je dosegel v peti regati, v kateri je bil enainštirideseti.

Uvrstitve naših tekmovalcev:

39. Omari 43., 45., 42. dnc, 20., 35.; 51. Toscano 47., 55., 52., dnc, 41., 45.

Absolutno državno jadrlno prvenstvo v razredu europa, ki je bilo letos v Marsali, se je za barve Trzaskega pomorskega kluba Sirena končalo z dobrim uspehom. Zastavonoša barkovljanskega kluba Arianna Bogatec je pristala na končnem 4. mestu, Miran Gustin in mladinec Andrej Mocilnik pa sta z uvrstitvama na osmem oziroma osemnajstem mestu dosegla svoja doslej najboljša rezultata na DP.

Prvenstvo v oddaljeni Marsali, na skrajnem koncu italijanskega skornja, je privabilo samo 43 tekmovalcev, razmere za jadrnanje pa so bile skrajno neobčajne, saj je veter pihal s hitrostjo od 8 do 10 metrov na sekundo. Za Bogatčevu so torej nenavadne razmere predstavljale odličan trening v vidiku nastopa na olimpijskih igrah, a precejšnjo oviro

glede možnosti visoke uvrstitve na prvenstvu, saj so bili telesno močnejši moški tekmovalci v prednosti. Kljub temu jim je bila nasa jadralka enakovredna in je stalno bila v skupinici vodilnih, ki so se potegovali za zmagovalni oder, v zadnjih dveh regatah pa je obakrat zasedla drugo mesto, potem ko je bila v drugi regati tretja. Mirno lahko recemo, da bi se Arianna lahko z odličnim Fontano potegovala za končno zmago, ko bi bil veter le malo sibkejši.

Kot receno sta se zelo dobro odrezala tudi ostala dva Sirenina tekmovalca. Posebno velja to za Mirana Gustina, ki je res lahko zadovoljen s svojim končnim osmim mestom. To je rezultat, ki potrjuje njegovo stalno rast, mladi Mocilnik pa je dosegel izredno konstantne rezultate (med 12. in 22. mestom), hkrati pa je bil tudi šesti med mladinci. Kar se tiče Mocilnika treba omeniti, da se je v Marsalo skoraj direktno napotil iz Marnaa pri Barceloni v Spaniji, kjer je sodeloval na evropskem mladinskem prvenstvu. Okrog 100 tekmovalcev je opravilo šest regat z vnetom od 3 do 8 m/sek. Mocilnik je pristal na 76. mestu z najboljšo uvrstitvijo na 22. mestu v peti regati. Prvak je Norvežan Karlens. Prvi od Italijanov, Diego Battisti iz Ostie, je pristal na 52. mestu, kar kaže na to, da italijanski tekmovalci v tem razredu trenitno zaostajajo za najboljšimi evropskimi vrstniki.

ROKOMET / FINANČNE TEŽAVE KRASOVIH ROKOMETASIČ

Ekipa pred razpustom?

Vključitev v B ligo nalaga več stroškov - Brez dvorane in trenerja

Zenska rokometna ekipa sportnega krožka Kras začena v torek priprave na novo sezono v ozračju velike negotovosti. Zaradi popolnega pomanjkanja finančnih sredstev grozi namreč ekipi prenehanje vsake aktivnosti. Nase rokometasice so bile po restrukturaciji prvenstev vključene v B ligo (lani so v C ligi zasedle končno 4. mesto) in to pomeni, da bodo naraščali tudi stroški. Stroški za vpis v prvenstvo so znatno večji, bržkone pa se bodo povečali tudi prevozni stroški (sestava skupin se ni znana, vendar neuradne informacije niso spodbudne), saj bodo gostovanja predvidoma se bolj oddaljena kot doslej. Nase rokometasice so se v prejšnjih letih že večkrat avtofinansirale, vendar postajo zdaj to breme nevdzdržno. Ubajajo pa se se z drugimi težavami. Letos na primer ne bodo mogle igrati v zgoniški telovadnici. Čaka jih ista usoda kot moško ekipo - igranje na odprtem igrišču, to pa pomeni biti odvisni od vremenskih razmer. Igralke je zapustil tudi trener Ziberna, ki bo odslej treniral v Sezani, zato bodo s pripravami zacele

same.

Zenska rokometna ekipa je nastala pri športnem krožku Kras pred osmimi leti z namenom, da bi nudila mladim slovenskim dekletom alternativni sport. Vsa naša društva gojijo namreč le odbojko in delno atletiko, tako da drugih sportnih panog, kot na primer košarko, rokomet, nogomet in se marsikatero drugo dekleta pri nas ne morejo gojiti. Skoda bi bilo, da bi se morala zaradi finančnih težav razpustiti ekipa, ki steje kar 18 navdušenih igralok, ki so vložile v rokomet že veliko truda in imele v predalu se marsikatero skrito željo in ambicijo. V osmih letih jim je namreč navsezadnje uspelo zgraditi trdno in solidno ekipo, ki se je enakovredno borila z ostalimi ekipami večjih in močnejših italijanskih društev.

Krasova dekleta vsekakor ne objokujejo same sebe, niti ne stojijo krizem rok. Na številna podjetja in posameznike so naslovila pisma s prošnjo za podporo, v prihodnjih dneh pa se bodo pri njih tudi osebno zglasile. Upajo, da se jim bo prizadevnost obrestovala.

NOGOMET / NAŠE MLADINSKE EKIPE

Priprave v Tolminu so vsestransko uspele

Po enotedenskih intenzivnih pripravah so se v sredo iz Tolmina, polni novih lepih sportnih izkušenj, vrnili mladi nogometasi naših združenih ekip narasčajnikov Zarje, mladincev Gaje in začetnikov Primorja.

Pod strokovnim vodstvom naših že izkušenih trenerjev so fantje nabirali kondicijo in pilili tehniko, saj je nova sezona takorekoc že pred vrati.

Da je bil dan »delaven« priča dejstvo, da je bilo vstajanje otrok že ob 7. uri z jutranjo vadbo, ob 8. uri je sledil zajtrk, nakar so fantje imeli prvi trening, po kosilu in počitku pa je sledil se popoldanski trening.

Na razpolago so imeli funkcionalen sportni objekt z dvema nogometnima igriščema ter igriščem za košarko in roko-

metom ter telovadnico.

Za konec so se vse tri ekipe pomerile v prijateljskih tekmah z vrstniki iz Tolmina.

Letošnji pripravljalni »nogometni kamp« v tolminskem dijaškem domu je torej v vseh pogledih uspel, tako kar se tiče števila prijavljenih otrok (čez 40), kot glede trenerskega kadra, saj so bili prisotni Miloš Tul, Stefan Pertot, Marjan Babuder, (ki se je posvetil vratarjem), Mitja Stoka in Rajko Žezelj, moramo pa tudi omeniti poztvovalnega »soferja« kombija Luciana Sturmana.

Vzdusje na taboru je bilo enkratno in - kar je za organizatorje zelo važno - vse je potekalo brez večjih težav in seveda brez poškodb, le da so fantje prisli domov nekoliko utrujeni, kar je razumljivo in konec koncev se dodatno potrjuje, da so bile priprave res uspešne. (D. Grgić)

Nasa bivša odbojkarica Tamara je v veselje mozu Klavdiju in sinu Mateju povila živahno

Ivano

Veselj in zadovoljstvu domačih se pridružuje, z enodnevno zamudo po krivdi Primorskega dnevnika, odbor SD Sokol in KD I. Gruđen

NEDELJSKI IZLET

Črne oči sredi pohorskih gozdov

»Pohorje je ponizno sredogorje, ki ne dosega 1600 metrov,« je v svojem praktičnem vodniku Pohorje leta 1924 zapisal nas največji mojster izletništva Rudolf Badjura, v nadaljevanju pa dodaja, »da za to pogorje ni potrebno rafiniranih alpinskotehničnih pripomočkov, kakor se ti je pravilno opremiti n.pr. za v sneznike na Gorenjskem«. O poteh po Pohorju piše, da je »prepreženo krizkraz s stevilnimi, zelo lahko prehodnimi potmi. Po večini so to gozdni kolovozi, ki so jih izbrusile pohorske smuči ('zlajfi' vozovi za vleko hloedov, op.p.), ali so jih drugače preprosto nadelali, da se lažje spravlja les in seno.«

Poti, ki jih omenja Badjura, so ostale, vendar so po sedemdesetih letih nekoliko drugačne. Zato se pred obiskom Pohorja vedno pojavi vprašanje, ali se odpraviti na pot peš ali s kolesom. Nekateri se za to sicer ne zmerijo in se skozi gozdove vozijo kar z avtomobilom, vendar je to daleč od doživlja narave, ki jo nudi Pohorje. Če gremo na pot peš, lahko obiramo dolge kilometre makadamskih cest, voznja s kolesom pa »skrije« marsikateri zanimiv in skrivnosten kotiček.

Zato je zelo privlačna

kombinacija obeh načinov potovanja, s katero lahko v nekaj dneh dodobra spoznamo drugačnost hribovskega masiva, ki ima sorodnike v visokih gorah centralnih Alp. Za pot potrebujemo le običajno hribovsko opremo za izlete v sredogorje in/ali kolo, planinski karti vzhodnega in zahodnega dela Pohorja v merilu 1: 50.000, prenočišča med večdnevni izletom pa nudijo nekdanje planinske koče, ki so večinoma v zasebnem najemu in po ponudbi bližje gostilnam (nekateri so sploh predvsem to.)

Zelo privlačno je prece-nje Pohorja iz Maribora do Slovenj Gradca ali v obratni smeri, za kar potrebujemo približno tri dni, sicer pa Pohorje nudi toliko izletniških možnosti, da bi jih težko zajeli v pol leta izletov za konec tedna. Zato se lahko odpravimo tja, kjer je najmanj cest in nekaj največjih zanimivosti tega razsežnega masiva, v osrednji del. Tam je najbolj znano območje Rogla, pa se to predvsem zaradi smučisc, vendar je to čudovito izhodišče za pot v pohorske gozdove.

Asfaltna cesta iz Zrec pridri dovolj visoko, da je »civilizacija« pod vrhom Rogla več kot primerno izhodišče za enodnevni izlet. Prevozno sredstvo lahko pustimo 1387 metrov visoko pri Koci na Pesku ter se za ogrevanje odpravimo na vrh Rogla (1517m) potem pa naprej proti Lovrenskim jezerom in Ribniški koči.

Legenda pravi, da živi v Lovrenskih jezerih jeznik, ki sem in tja ugrabi dekle ali ženo

Lovrenska jezera so ena največjih naravnih zanimivosti Pohorja. Ležijo - za Pohorje zelo visoko - na nadmorski višini približno 1500 metrov na vrhu plečate vzpetine. Obisk močvirne planote z jezeri omogoča lesena pot, dvignjena nad tlemi, razgledni stolp pa nudi se nekaj drugačnih pogledov na ta nenavadni svet. Jezerca so pravzaprav kotanje na neprepustni kamnini, ki jih je napolnila dezevnica, vendar ljudsko izročilo o njih govori drugače. Ko je bog prepustil »upravo« nad prarazuzdanim Mariborom hudicu, je ta z velikim veseljem odletel na Pohorje in odkrnil veliko skalo. Luknjo, ki je pri tem nastala, so zapolnila Lovrenska jezera. Hudicevo namero, da bi s skalo zajezil Dravo, ki bi preplavila mesto, pa je preprečila Mati Bozja. Skalo je predčasno odvrigel - se danes je tam - to je Slovenska Kalvarija pri Pekrah.

Od Lovrenskih jezer se ponuja čudovita in v prvi polovici za Pohorje zelo razgledna pot proti Ribniški koči. Pred njo nas spet pričaka jezero, tokrat le eno, Ribniško, in razgledni Ribniški vrh. Po postanku v koči lahko »skocimo« se na bližnji Crni vrh, ki je s 1543 metri najvišji vrh Pohorja, ter se na izhodišče vrnemo mimo Lovrenskih jezer.

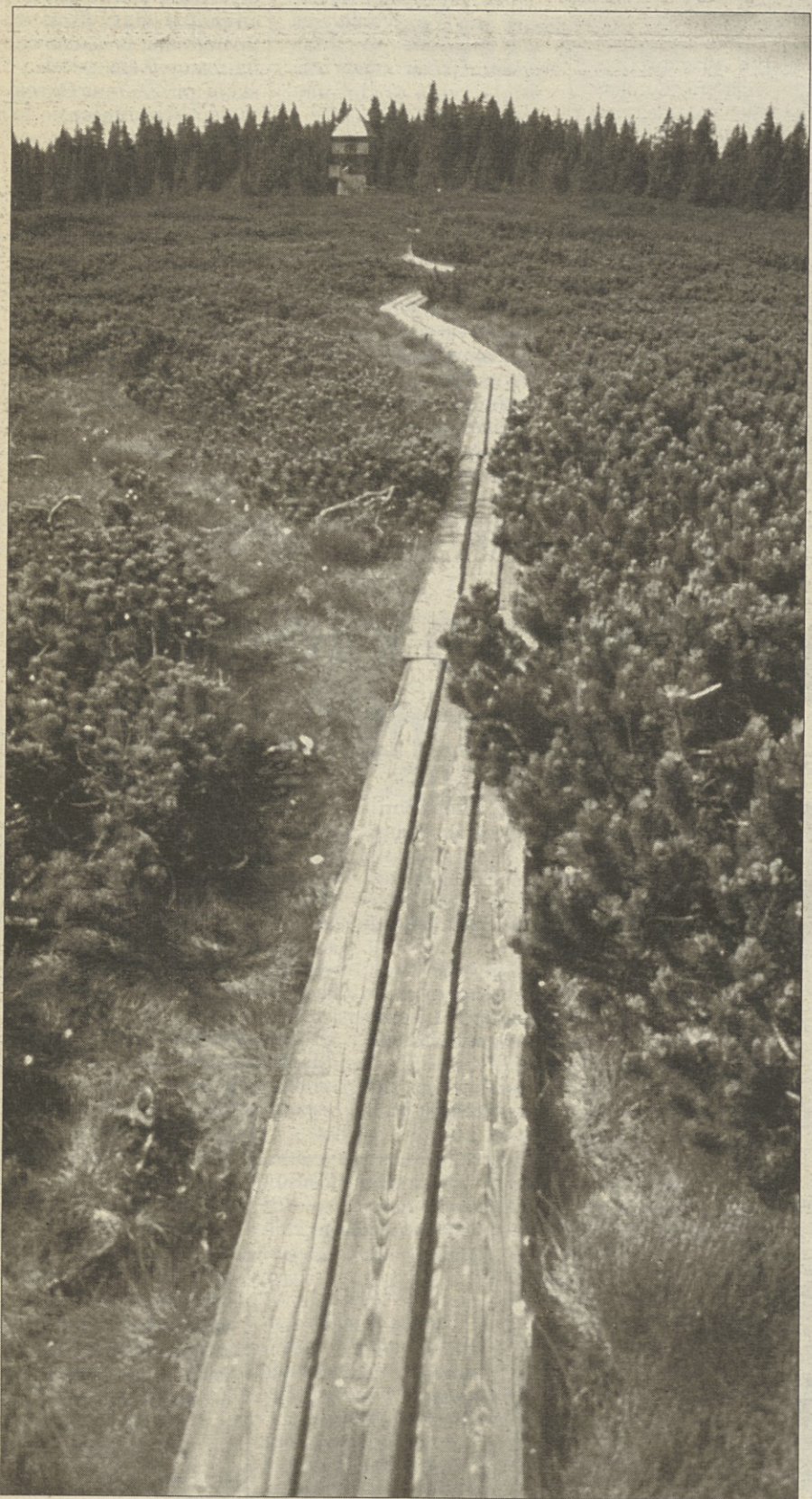
Dario Cortese

Smrekovi odsevi se ponujajo že blizu koče na Pesku na gladini vodnega zbiralnika

Munec je značilna rastlina mokrih pohorskih rastišč

Od razglednega stolpa vodi proti Lovrenskim jezerom »lesena« pot

Ribniško jezero (Foto: Dario Cortese)

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: Duša vas bo vabila k razgibavanju, vašemu telesu pa bo do lenarjenja. Omahaovi boste, zvečer pa si boste privoščili telovadbo, ki bo godila tako duši kot telesu.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Vaša ustvarjalna žilica se bo razigrala, vendar ne boste našli dovolj časa, da bi zaplesali po njenem ritmu. Saj ni res; casa je povsem dovolj, le ukrasti si ga morate.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: Sijali boste od dobrega razpoloženja, vendar bo vaš sij zelo krhek in občutljiv. Lahko se vam zgodi, da zaradi nepremišljene poteze nekoga drugega ugasne.

RAK 22. 6. - 22. 7.: Kljub mimemu okolju boste nekam napeti. Vseskozi boste iskali zunanje razloge za vaš notranji nemir. Nikar jih na silo ne ustvarjajte, če jih se ne morete najti.

LEV 23. 7. - 23. 8.: Zdravi boste, čeprav boste v udih čutili nenavadno težo. Ne naprezajte se preveč, sicer se vam zna zgoditi, da boste jutrišnji dan prelezali. Kdo bo garal namesto vas?

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: Kljub zidani volji vas bo preganjala skrb, da se v vaši notranjosti pripravlja vulkan. Res se nekaj pripravlja, ampak nič bolečega. Ljubezen vendar godi, ne boli.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10.: Nihali boste med skrajnostima. Nikar ne preganjajte teme in se ne zaganjajte za svetlobo, kajti pravo sonce vselej zasije šele po noci, ki ji ni videti konca.

ŠKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Brez očitnega razloga se boste pogreznil v pesimistično počutje. Za spremembo se boste opogumili, poiškali vzrok in že kmalu doživeli odrešenje.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Skrivna pomoč, ki je boste deležni s strani svoje okolice, vam bo vlila samozaupanje. Ne uspavajte se, sicer boste ob padcu deležni bolečih busk.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: Nekdo, ki ste ga doslej imeli za tecnobo, vam bo odprl deželo, v kateri ste nekoč že bili. Pot v dvojje je lažja, zato mu boste z veseljem ponudili roko.

VODNAR 21. 1. - 19. 2.: Imeli boste občutek, da ladja vajine ljubezni že predolgo miruje. Ste že kdaj slišali za brodomom na mimi gladini? Zgodi se le, če tako želi kapitan.

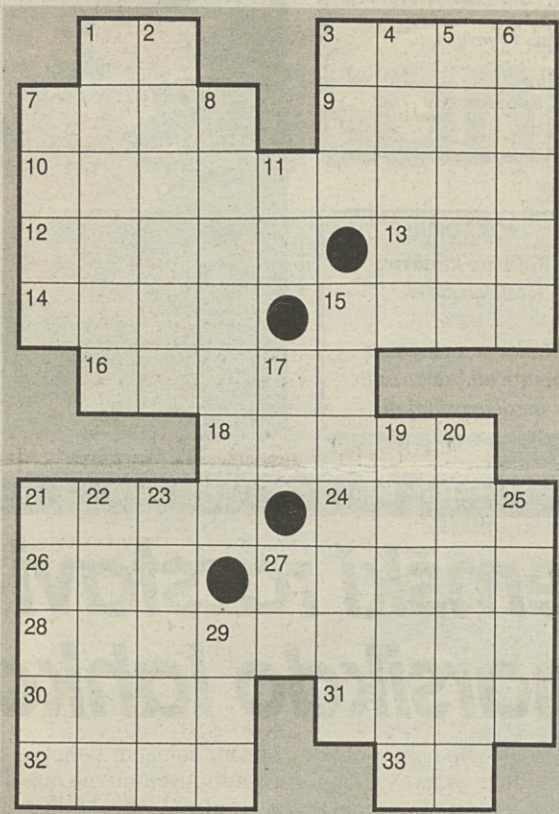

RIBI 20. 2. - 20. 3.: Veliki dogodek bo v vaše življenje prinesel nove skrbi in novega vetra. Zadržali boste, da ste doslej uporabljali le delček svojih notranjih možnosti. Kup se čaka.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. začelnici priimka in imena avstrijskega književnika Kafke, 3. ime slovenskega dirigenta Hubada, 7. ime pred leti ubitega švedskega predsednika Palmeja, 9. iznajdba, 10. prostor, kjer se opravlja delo, 12. ime francoskega književnika Zolaja, 13. odmev, eho, 14. vzgajanje tujega otroka, 15. kraj z gradom med Krskim in Skočjanom, 16. ime slovenskega slikarja in grafika Vidmarja, 18. pokrajina na jugu Balkanskega polotoka, 21. zadetek dveh števil pri tomboli, 24. krajša oblika ženskega imena Irmgard, 26. ptica ujeta (brkati), 27. ime francoskega filmskega igralca Delona, 28. razmik med dvema besedama ali znakoma, 30. ime slovenske književnice Budau, 31. vrednost blaga, 32. angleška filmska igralka (Patricia), 33. začelnici filmskega režiserja Skrigina.

Navpično: 1. papež, ki je leta 1309 prenesel papeški sedež v Avignon, 2. tanek kovinski list, 3. moški potomec, 4. največja celina, 5. mladice domače mačke, 6. prikuha jedem, 7. dvignjen prostor v gledališču, 8. sklenjena vrsta težko oborožene pehote pri antčnih Makedoncih, 11. avtomobilska oznaka Benetk, 15. reševalni avtomobil ali kombi, 17. kratica akademskega naslova, 19. tat, zmikavt, 20. glavno mesto francoskega departmaja Somme, 21. smučarsko središče v ameriški zvezni državi Colorado, 22. francoska alpska smučarka (Carole), 23. listavec z ljubjem belkaste barve, 25. nekdanji kanadski popevkar (Paul), 27. ime nekdanjega ameriškega atleta Oerterja, 29. ime ameriškega filmskega igralca Minea.

presledek, Elza, cena, Neal, ZS
Vodoravno: KF, Samo, Olof, izum, delavnica, Emilie, jek, reja, Raka, Nand, Grska, amba, Irma, ser, Alaln, -

RESITEV

VESELA NEDEL'A NA MMTV

Oddaja Vesela nedel'a je na sporedu vsako nedeljo od 15.00 do 18.00 na MMTV, Krim kanal 62. Ponovitev je na sporedu ob torkih.

13 naj naj

1. Take That
2. Never Forget
3. Tina Arena
4. Heaven Help My Heart
5. Corona
6. Try Me Out
7. Pet Shop Boys
8. Paninaro 95'
9. Soul II Soul
10. Love Enuff
11. Sawson
12. 3 Is Family
13. 4 Mandu
14. This Is It
15. Jinny
16. Keep Warm
17. Monica
18. Don't Take It Personal
19. PJ & Duncan
20. Stuck On U
21. Posebnost tedna 1
22. Posebnost tedna 2
23. Posebnost tedna 3

Priporočamo vam naslednje filme na laserskih videoploščah: 1. Star Trek Generations THX; 2. Don Juan De Marco (Marlon Brando, Johnny Depp, Faye Dunaway); 3. The Evening Angel (Tom Berenger); 4. Tall Tale (nov film Walt Disneya, Patrick Swayze); 5. Billy Madison. Kmalu bo na ogled super hit Casper v THX tehniki!

Vesela nedel'a na MMTV

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Skrita želja: _____

Prijavljam se za karaoke: **DA NE**

Prijavljam se na izbor Uni Star dekleta: **DA NE**

Prijavnico pošljite (na dopisnici) na naslov:

**Boudy d. o. o.
Linhartova 7,
61000 Ljubljana**

Euro Laser video Center, Hot Sound inc. & Pioneer, Boudy d.o.o. Ljubljana, Brnciceva 13, Tel/fax: (061) 1613262, generalni zastopnik laserskih video sistemov, karaok in »domačega kina« firme Pioneer. Prodaja in izposoja videolaserskih plošč (filmov, karaok, glasbe, ...)

Best of the best karaoke »Republike« v živo:
5. 9., petek: Zajcja dobrava - Gostisce Rojc

Pozor, Pozor!!

V Veseli nedel'i bomo odslej izbirali dekleta za laskavi naziv Uni star, kar pomeni, da bomo izbrali takšna dekleta, ki bodo odlične manekenke, fotomodeli, hostese... Zainteresirana dekleta, ki se bodo prijavila z zgornjo prijavnico, se bodo morala predstaviti v naši oddaji in se pogovarjati z gledalci. Naziv Uni (vsestranska) star (zvezda) bo dobilo deset deklet na sklepnem tekmovanju jeseni letos. Čakajo jih - se posebej zmagovalci - lepe nagrade, ki jih daje podjetje Uni star iz Ljubljane.

ŠAH

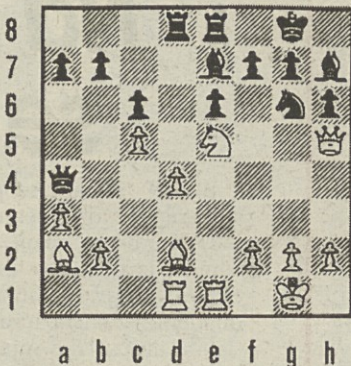
Honfi - Resko / Leningrad 1961

Aktivnejše bele figure se pripravljajo na odločilen vdor v črno pozicijo. Pri tem imata pomembno vlogo tudi bela lovca, ki iz ozadja opazujeta razplet partije. Na potezi je beli in položaj črnega kralja, ki je v rokadu navidezno dobro zavarovan, se znajde na prepihu. Poraz črnega je neizbežen! Poglejmo lep zaključni finale partije!

Resitev naloge st. 26

Z žrtvijo skakaca 1.Sf7!: se odpirajo linije in diagonale za napad belih figur na črnega kralja, ki se po 1...Kf7: 2.Le6+: Kf8 3.Df5+ Lf6 zaključijo z žrtvijo bele dame. 4.Df6+:! in črni se je vdal! Na 4...gf6 5.Lh6+: Ke7 6.Lb3+ /odskočni sah/ in 7.La4: beli je v odločilni materialni prednosti!

Silvo Kovac

KANADA

Skrivnostna dežela medvedov (1)

Bili smo na koncu ceste, na koncu naseljenega območja. Pred nami je bila neoskrunjena divjina. Zapani in leseni od jutranje voznje smo si zavezovali planinske cevle in si nadevali popotniško opremo za tridnevno bivanje v divjini. Ta se je skrivnostna in neprijazna odkrivala pred nami v meglenem jutru, ki je disalo po dežju.

V takem vremenu je bilo opozorilo na prospektu, ki smo ga dobili ob vходу v Mont Robson park, se bolj grozljivo: »Ste v deželi medvedov!« Prvi hitri pre-

gled prospekta mi je povedal, da bi utegnili biti naši gostitelji sila neprijazni. Pocutil sem se nekam nelagodno in ideja priti v Kanado, v Skalnoro gorovje, se mi ni zdela več tako dobra kot doma. Obotavlja se sem oprtal težak nahrbtnik in se odpravil za prijateljem Tomazem in Matejo, ki sta strumno korakala ob divji reki Robson navzgor. Vzrok, da smo se odločili za ta del Skalnoro gorovja, je bilo dejstvo, da se popotniki in ljubitelji narave se vedno prepirajo, ali je to

najlepši gorski park v Kanadi ali ne, gotovo pa je eden najlepših draguljev Skalnoro gorovja. Za nama z Matejo je bila že dolga pot, polet z avionom iz Zagreba v Toronto, nato pa skupaj s Tomazem polet proti zahodu v Edmonton. Tu smo se vkrcali na avtobus z zascitnim znakom dirjajočega konja, ki nas je varno pripeljal v mesto Jasper, v podnožje skalnega gorovja. Slikovito malo mesto je v tipičnem ameriškem stilu, kjer se lesene hiše, trgovine, hoteli in gostilne raztezajo ob edini glavni cesti, je bilo izhodišče za vse naše poti po okoljskih parkih in gorah. Utaborili smo se zunaj mesta v prijetnem kampu med veličastnimi borovci in smrekami. Tu je bil nas

Jasper - značilna lesena hiša (Foto: Janez Jaklič)

bazni tabor, naš start na bližnje višinske točke, medtem ko smo čakali na dovoljenje za vstop v Robson park. Dovoljenje je izdajala turistična organizacija, ki je imela svoj sedež v red in čistota po mestih in vaseh, avtobusnih postajah, v javnih prostorih... Zdi se, da sta red in

usluzbenci v njej nadvse prijazni. Nasploh je Kanada dežela številnih presenečenj. Zame so bile nove neskončne zemljepisne sirine in dolzine, nekaj presenetljivega pa sta bila tudi red in čistota po mestih in vaseh, avtobusnih postajah, v javnih prostorih... Zdi se, da sta red in

cistota v ljudeh samih, da sta del njih, skratka navaden denar dobijo tudi vse to, kar plačajo. Presenečenje vseh presenečenj pa me je čakalo prav v tej hiši, kjer smo dobili vse potrebne informacije. Poleg pismenega dovoljenja za vstop v

park, v katerem je bil nas našega bivanja točno določen in omejen, je vsak od nas dobil lično plastično vrečko z jasnimi navodili, da ne sme v parku ostati za nami noben sled, niti jabolčni ogrizek, kaj šele cigaretni ogorek.

Janez Jaklič
(Se nadaljuje)

VREMENSKA SLIKA

Nad zahodno Evropo je območje nizkega zračnega pritiska. Od zahoda se Alpih blizu frontalni val, ki bo ponoči prešel Slovenijo. Z jugozahodnimi višinskimi vetrovi doteka nad naše kraje nekoliko toplejši in vlažni zrak.

Podatke pripravlja in posreduje Hidrometeorološki zavod.

DOLŽINA DNEVA

Sonce bo vzšlo ob 6.24 in zšlo ob 19.38. Dan bo dolg 13 ur in 16 minut. Luna bo vzšla ob 15.21.

TEMPERATURE MORJA IN REK

	°C		°C
Trst	20,0	Mura	18,6
Malinska	24,0	Sava (Radovljica)	13,4
Portoroz	22,0	Sora	15,9
Porec	23,0	Ljubljana	17,6
Split	25,0	Vipava	12,2
M. Losinj	25,0	Bohinjsko jezero	21,0
Dubrovnik	25,0		

NAPOVED ZA POMORSTVO

Veter v slovenskem Primorju: zjutraj: ESE 5 do 10 vozlov
popoldne: WNW 5 do 10 vozlov

PLIMOVANJE

Danes: ob 6.35 najvišje 8 cm, ob 11.01 najnižje 0 cm, ob 17.12 najvišje 22 cm, ob 00.47 najnižje -33 cm.
Jutri: ob 7.51 najvišje 19 cm, ob 13.12 najnižje -6 cm, ob 18.51 najvišje 26 cm.

TEMPERATURE V GORAH

	°C
500 m	13
1000 m	10
1500 m	8
2000 m	4
2500 m	1
2864 m	-1

BIOPROGNOZA

Pod vplivom hladne fronte, ki se blizu Sloveniji se bo obremenilni vpliv vremena na počutje postopoma krepil. Predvsem popoldne bodo vremensko občutljivi ljudje imeli manjše težave, bodo bolj utrujeni, nemirni in potrti in tudi spali bodo slabo.

VOX POPULI

Kakršen kimavec, takšen sušec.
Kadar se začne dan povračati, začne tudi mrzleje prihajati.

DANES

JUTRI

SVET / SLIKA PRI SLIKI...ZGODBA PRI ZGODBI...PA ŠE RES JE

Italijanski razbojniki strah in trepet brazilskih bogatašev

SAO PAULO-Zanimiva zgodba o Franciscu Mangano in njegovi skupini roparjev je po stotih letih tise končno prišla na dan. Glavno zaslugi ima pri tem Alvaro Rizzoli, sociolog na Federalni univerzi v Sao Carlosu, ki je zgodovinsko rekonstruiral legendo o slavnem roparju.

Tolpo roparjev Mangano so takratni časopisi označevali kot močno skupino triindvajsetih roparjev, morilcev in podtalcev požarov. Skoraj vsi so bili italijanskega porekla. Bili so pravi strah pokrajine blizu Sao Paula, kjer so se plantaze kave skrivale med tropskimi gozdovi. Francesco Mangano je bil sprva izredno spoštovan kalabrijski trgovec, bil je poročen in je imel dva otroke. Ko je leta 1895 v mestecu Sao Carlos, 200 km od Sao Paula, razsajala rumena mrzlica, ki je med italijanske priseljence prinesla smrt, lakoto in težke delavne razmere na plantazah, je Mangano na božični dan skupaj s petimi sodelavci zazgal kmetijo portugalskega veleposestnika. Tako se je začela njegova razbojniška življenjska pot.

Razbojniški tolpi se je nato pridružil še več pristav. Med njimi je

vladala anarhija in nekakšen mafijski duh. Oviti v črna ogrinjala, s papirnati maskami na obrazu so bili prava mora veleposestnikov, železnih strojnikov in postnih vozov, ki so potovali tam mimo.

V treh letih do leta 1898 so Mangano razbojniki izvedli kar 30 ropov, umorili so stiri osebe in zaplenili na tisoče kontosov, takratne denarne enote. Dokaj velika vsota, če pomislimo, da je v tistih casih črnski suženj veljal le dva kontosa in pol. Bili so kar iznajdljivi. Nekoc je Mangano celo uspelo uspraviti cel hotel, v katerem so prenočevali veletrgovci kave. Vino je zastrupil z opijem in iz recepcije hotela odnesel težko skrinjo, v kateri so gostje hranili svoj denar.

Portugalski policijski komisar Gaspar Berrance ni dal miru roparski tolpi, dokler razbojnikov ni prijel, ker jih je izdal eden izmed pristav. Mangano so obsojili na 26 let zapor, potem pa so kazeno znižali na 20 let, saj se je zanj zavzela italijanska skupnost in Messaggero, italijanski časopis v Sao Paulu, čes da so bili razbojniki le nekakšni uporniki zoper nasilstvo veleposestnikov.

Na nemški razstavi o uradnikih se marsikdo lahko prepozna

BONN - »Danes neopravljeno delo, te bo preganjalo tudi v spanju. Ne odloži ga za jutri, opravi ga takoj!« Plakat s tem napisom se je pojavil v nemških uradih leta 1930. Na njem je bila tudi risba spečega mladenca z nagubanim celom, kot da bi ga tlačila mora. Nad njim pa se je sklanjala prikazen, ki mu je s prstom grozila, z drugo roko pa kazala na listine in mape z zamujenim delom.

To pa je le eden od tolikih plakatov, s katerimi so v tridesetih letih poskušali zvišati storilnost uradnikov in jih bodrili. »Ne sedi z ukrivljeno hrbtenico!«, »Ne obrekuj svojih delovnih kolegov!«, »...«, taki in

podobni plakati se sedaj bohotijo v Münchenskem Stadtmuseumu, na razstavi, ki je posvečena uradniškemu življenju. To je doživel svoj razcvet predvsem v dvajsetih in tridesetih letih v skoraj vseh industrijskih državah. Izhodišna točka pa je knjiga novinarja in pisatelja Siegfrieda Kracauerja »Uradniki«, ki jo je napisal leta 1930. Takrat je bilo v Nemčiji 3,5 milijona »belih ovratnikov«, kot tudi pravijo uradnikom.

Danes jih je več kot 17 milijonov in predstavljajo najbolj množični »poklic«. Münchenska razstava poskuša skoraj filmsko prikazati življenje povprečnega uradnika od budnice zgodaj zjutraj, poti na delo, kjer ga

cakajo stolica, pisarniška miza, peresa, svincniki, zigi, police polne map in dokumentov, pa tudi računalniki, glavni predmet more in stresa za manj sposobne uradnike. Razstava prikazuje tudi postopen in neustavljivi prodor žensk v urade. Po delu pa münchenska razstava prikazuje tudi prosti čas, konce tedna in dopuste uradnikov. Kot v tridesetih letih, tudi sedaj večina uradnikov poskuša realizirati svoje ambicije izven delovnega prostora. V tridesetih letih so se berlinski uradniki podajali v naravo, na izlete v bližnjo okolico, zvečer pa v kinodvorane. Kot je zapisal nemški tisk, večina ljudi prepozna na razstavi samega sebe.

Stara ameriška tradicija

Divji zahod je še živ in cowbojske tradicije tudi, sicer si ne bi razlagali prisotnosti crede krav in njihovih cowbojev sredi sodobnega mesta